

Frågan om en utvidgad fastighetsredovisning upptogs ånyo av riksräkenskapsverket i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 juli 1922, däri verket framlade förslag om inrättande av en fond för kronans publika hus, varigenom en fullständigare redovisning av såväl statens i fast egendom nedlagda kapital som ock detta kapitals avkastning skulle ernås.

I ärendet avgåvos yttranden av byggnadsstyrelsen, kammarkollegiet och statskontoret.

Med anledning av i yttrandena framställda erinringar mot förslaget anbefalldes riksräkenskapsverket genom remiss den 11 juli 1928 att inkomma med förnyat utlåtande i ärendet. I utlåtande, som riksräkenskapsverket på grund av denna remiss avgivit den 17 september 1934, har ämbetsverket ytterligare utvecklat sin ståndpunkt i frågan samt framlagt förslag till inrättande av en statens allmänna fastighetsfond.

Över sistnämnda förslag, vilket i allt väsentligt överensstämmer med det, som innefattades i riksräkenskapsverkets ursprungliga framställning i ämnet, hava yttranden inhämtats från fångvårdsstyrelsen, medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret. Byggnadsstyrelsen har tillika verkställt utredning beträffande vissa med fondens inrättande sammanhängande spörsmål.

Förslaget är för närvarande föremål för fortsatt beredning inom finansdepartementet, varjämte byggnadsstyrelsen anbefallts att verkställa viss ytterligare detaljutredning. Det är min avsikt att, så snart beredningen av ärendet avslutats, ånyo anmäla frågan för Kungl. Maj:t i syfte att till 1935 års riksdag må kunna avlåtas proposition om inrättande från och med den 1 juli 1935 av en statens allmänna fastighetsfond i huvudsaklig överensstämmelse med de av riksräkenskapsverket förordade grunderna.

Då ett genomförande av förslaget i budgettekniskt hänseende kommer att medföra åtskilliga konsekvenser, vilka synas böra iakttagas redan vid avfattandet av årets statsverksproposition, torde här få lämnas en kortfattad översikt av förslaget samt dess inverkan på riksstatens uppställning och innehåll.

Förslaget avser att åstadkomma *dels* en redovisning i rikshuvudboken av vissa fastigheter, som icke förvaltas av de affärsdrivande verken, *dels ock* en redovisning över riksstaten av de beräknade hyreskostnaderna för de statens verk och inrättningar, vilka fått lokaler åt sig anvisade i sagda fastigheter. Med uppskattningen och redovisningen av nämnda hyreskostnader åsyftas att skapa en klarare uppfattning om de verkliga kostnaderna för olika statsinstitutioner.

Förslaget utgår från att såsom slutmål bör uppställas en såvitt möjligt fullständig redovisning i rikshuvudboken av all statens fasta egendom, i den mån densamma lämnar en i penningar uppskattningsbar avkastning eller representerar ett nyttjande- eller avyttringsvärde, som kan evalveras i penningar. Förslaget innebär dock icke, att alla de fastigheter, vilka från denna utgångspunkt böra redovisas å fonden, skola omedel-

bart vid fondens inrättande dit överföras, utan avsikten är att successivt realisera nämnda önskemål. Tills vidare avses att till fonden hänföra:

- 1) fångvårdens fastigheter;
- 2) svenska beskicknings- och konsulatsfastigheter i utlandet;
- 3) statens sinnessjukhus;
- 4) under byggnadsstyrelsens förvaltning nu stående fastigheter, dock med undantag av vissa historiska byggnader, ruiner och andra liknande fastighetsobjekt;

5) vissa fastigheter, som förutsättas komma att överflyttas till byggnadsstyrelsens förvaltning, nämligen patent- och registreringsverkets, veterinärhögskolans och nya elementarskolans fastigheter i Stockholm, blindinstitutet å Tomtebodas, småskoleseminariet i Linköping, hantverkskolan i Växjö för blinda kvinnor samt hantverksskolan i Kristinehamn för blinda män; samt

6) följande under uppförande varande byggnader, nämligen kanslihusets nybyggnad, generaltullstyrelsens hus, statens historiska museum, tekniska högskolans kanslibyggnad, statens bakteriologiska laboratorium och Karolinska sjukhuset i Stockholm, landsarkivet i Härnösand, lantmäterikontoren i Jönköping, Karlstad och Västerås, nybyggnad för de patologiska och hygienisk-bakteriologiska institutionerna samt växthusbyggnad för den botaniska institutionen vid Uppsala universitet ävensom byggnad för kemiska institutionen vid Lunds universitet.

Värdet av den egendom, som sålunda avses att tillföras fonden, har preliminärt uppskattats till över 250 miljoner kronor.

Inom fonden skall enligt förslaget uppdelning ske i delfonder alltefter de myndigheter, som omhänderhava förvaltningen av fastigheterna. Bortsett från de under 6) angivna nybyggnaderna, beträffande vilka frågan om förvaltningen tills vidare lämnats öppen, kommer fondens fastighetsbestånd att förvaltas av fångvårdsstyrelsen, utrikesdepartementet, medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen. Envar av dessa förvaltande myndigheter skall alltså hava sin särskilda delfond. För varje delfond skall självständig redovisning avgivas i vederbörande förvaltningsmyndighets egna räkenskaper. Vid redovisningen i rikshuvudboken och i riksstaten åter skola alla delfonderna sammanföras och behandlas som en enhet.

I budgettekniskt hänseende är den nya fonden avsedd att organiseras som en produktiv fond, vilket innebär, att icke blott fondens kapitalbehållning utan även dess inkomster och utgifter skola upptagas till redovisning i rikshuvudboken. Såsom inkomster för fonden betraktas härvid *dels* faktiskt inflytande hyror och arrenden för till enskilda upplåten, fonden tillhörig fast egendom, *dels ock* de beräknade hyres- och arrendebeloppen för av statens verk och inrättningar disponerad sådan egendom. Å fondens konto i rikshuvudboken skola följaktligen uppdebiteras såväl de faktiskt influtna som de beräknade hyres- och arrendebeloppen. Dessa sistnämnda motsvara tydligen vad staten skulle nödgats utbetala, om den icke haft

egna fastigheter att upplåta. Å andra sidan skola å samma konto såsom utgifter avföras alla till fondens egendom hänförliga kostnader för onera, löpande underhåll och reparationer m. m. samt för erforderlig avsättning till förnyelsefond.

För att möjliggöra uppdebiterandet å fonden av nyssnämnda beräknade hyres- och arrendebelopp måste i riksstaten under verkliga utgifter anvisas särskilda anslagsmedel till motsvarande belopp. Dessa anslagsmedel, vilka alltså äro avsedda att tillföras fonden såsom inkomst och av vilka fondens utgifter skola bestridas, kunna antingen inräknas i vederbörande myndigheters egna anslag eller ock sammanföras å särskilda gemensamhetsanslag under de olika huvudtitlarna. Det förstnämnda alternativet skulle tydligen bäst stämma överens med de allmänna grunderna för uppställningen av riksstatens utgiftssida enligt den av fjolårets riksdag godkända ordningen, vilken i princip innebär, att kostnaderna för statsmyndigheterna skola bestridas från för varje myndighet anvisade anslag och ej sammanföras under gemensamhetsanslag, avseende visst slag av utgifter för en hel huvudtitel eller för hela riksstaten. I anslutning till riksräkenskapsverkets nu föreliggande förslag har jag emellertid ansett mig böra utgå från att de för lokalhyror beräknade anslagsmedlen åtminstone tills vidare, intill dess någon tids erfarenhet av det nya systemet vunnits, skola anvisas å gemensamhetsanslag. I överensstämmelse härmed bör i förslaget till riksstat för nästkommande budgetår under envar av huvudtitlarna II—X samt under avdelningen »Riksdagen och dess verk m. m.» för ändamålet beräknas ett gemensamt förslagsanslag med benämningen »Ersättning till statens allmänna fastighetsfond».

Såsom utgifter å fonden äro för framtiden avsedda att avföras jämväl de verkliga hyreskostnaderna för åtskilliga statens verk, som icke kunnat erhålla tjänstelokaler i statens egna fastigheter. För att bereda fonden täckning för dessa utgifter hava motsvarande belopp inräknats i ersättningsanslagen. Bland de hyreskostnader, om vilka här är fråga, ingå samtliga lokalhyror, som hittills bestritts från det under sjätte huvudtiteln uppförda anslaget till hyreskostnader för vissa statens verk, varför nämnda anslag kan utgå ur riksstaten.

Av fondens inrättande följer, att å riksstaten nu anvisade anslagsmedel till underhåll och reparationer m. m. av statens fastigheter skola, i den mån de avse i fonden ingående egendom, uteslutas från riksstaten. Förslaget innebär, såsom framgår av det redan anförda, att ifrågavarande kostnader i fortsättningen skola bestridas direkt från fonden.

I likhet med vad som gäller beträffande övriga produktiva fonder skall fastighetsfondens nettoöverskott redovisas å riksstatens inkomstsida. För sådant ändamål bör, på sätt oförmäles i samband med beräkningen av statsverkets inkomster, i riksstatsförslaget under inkomster av statens produktiva fonder omedelbart efter statens affärsverksamhet uppföras en ny huvudinkomsttitel, benämnd »Statens allmänna fastighetsfond». De

hyres- och arrendeinkomster, som hittills redovisats dels å den under upp-
börd i statens verksamhet uppförda inkomsttiteln »Hyresmedel» och dels
å huvudinkomsttiteln »Diverse inkomster», böra i anslutning härtill, i
den mån de avse i fonden ingående fastigheter, för framtiden uppdebiteras
direkt å fonden.

Enligt vedertagen ordning hava kostnaderna för nybyggnad och förvärv
av fastigheter, som icke redovisats i rikshuvudboken, täckts genom an-
slag å vederbörande huvudtitel under verkliga utgifter. Det system för
redovisningen, som nu föreslås, medför för fastigheter, som skola hänföras
till fonden, att medel för nyssberörda ändamål böra anvisas å anslag
under utgifter för kapitalökning, detta i likhet med vad som gäller be-
träffande motsvarande anslagsmedel för affärsverksfonderna.

De skäl, som tala för genomförande av den anordning, vars huvud-
drag jag nu i korthet angivit, lärer jag bliva i tillfälle att närmare
utveckla i samband med anmälan av förslag till proposition i ämnet till
riksdagen. Här torde jag kunna inskränka mig till att framhålla föl-
jande. Såsom redan i det föregående antytts, äro nu rådande förhållanden
i fråga om redovisningen av statens fastighetsbestånd otillfredsstäl-
ställande. Statsbokföringen lämnar ingen som helst upplysning om en
betydande del av statens i fast egendom nedlagda kapitaltillgångar lik-
som ej heller i fråga om den avkastning av detta kapital, som i verklig-
heten kommer statsregleringen till godo därigenom att staten tillhan-
dahåller sina verk och inrättningar lokaler i staten tillhöriga fastighe-
ter. Att behov föreligger av en utvidgad fastighetsredovisning har också
vitsordats icke blott av riksräkenskapsverket utan jämväl av byggnadssty-
relsen och statskontoret, även om statskontoret för sin del uttalat avvi-
kande mening beträffande redovisningens budgetära anordnande. Försla-
gets genomförande synes mig framför allt bliva av betydelse därutinnan, att
det kommer att giva en samlad överblick över vilken egendom som är
anslagen till olika förvaltningsgrenar, varigenom det blir lättare att bil-
da sig en uppfattning om statens verkliga utgifter för olika ändamål.
En sådan överblick, vilken för närvarande icke står att vinna utan tids-
krävande undersökningar, utgör i många fall en förutsättning för bespa-
rings- och rationaliseringssträvanden på olika områden och skulle även
ofta vara till gagn för själva budgetarbetet. I sistnämnda hänseende må
särskilt pekas på svårigheten att under nuvarande förhållanden kunna
verkställa en riktig avvägning mellan skilda förvaltningsgrenar av de
anslagsmedel, som ställas till myndigheternas förfogande för underhålls-
och reparationsarbeten. Det torde för övrigt helt generellt kunna sägas,
att en efter enhetliga grunder genomförd redovisning av det statskapital,
som är investerat i fast egendom, svårigen kan undvaras i ett modernt
budgetväsen och i en rationellt anordnad statsbokföring.

Såsom förut nämnts medför det föreslagna redovisningssystemet, att me-
del för nybyggnad och förvärv av fastigheter, vilka ingå i fastighetsfon-

den, böra anvisas å anslag under utgifter för kapitalökning. Vid sådant förhållande måste ställning tagas till frågan, huruvida dessa anslag böra anvisas att täckas av lånemedel eller av andra statsinkomster. Enligt min mening kunna goda skäl anföras för uppfattningen, att det är väl förenligt med sunda budgetprinciper att i regel låta dessa anslag utgå av lånemedel. Jag har därför i nuvarande relativt ansträngda budgetläge utan tvekan ansett mig böra föreslå, att kapitalökningsanslagen å fonden för nästa budgetår i allmänhet skola anvisas att täckas av lånemedel. Det bör uppmärksammas, att enligt den föreslagna ordningen en mot den beräknade värdeminskningen å samtliga i fonden ingående fastigheter svarande avsättning till förnyelsefond skall inräknas i de anslag till ersättning till fastighetsfonden, som anvisas under huvudtitlarna, att täckas av andra statsinkomster än lånemedel. Medelst detta förfaringssätt erhålles på lång sikt å skattebudgeten fullständig täckning för statens med fastighetsanskaffningen förbundna kostnader. Jag är emellertid angelägen betona, att detta spörsmål om anslagsmedlens natur icke inverkar på frågan om den föreslagna omläggningens genomförande. Därest det skulle anses vara att föredraga, att statens kapitalinvesteringar i den fasta egendom, varom här är fråga, även i fortsättningen normalt finansieras av skattemedel, påfordras härav icke någon ändring i det föreslagna redovisningssystemet.

Oberoende av den ståndpunkt, man väljer till de båda här diskuterade alternativen, synas vissa anslag till kapitalökning å fonden, huvudsakligen avseende ombyggnad av äldre fastigheter, lämpligen böra utgå av skattemedel. Dessa kostnader äro nämligen väsentligen av den art, att de rätteligen bort bestridas av förnyelsefondsmedel, om sådana nu funnits tillgängliga. I enlighet med denna uppfattning skola enligt riksstatsförslaget en del anslag till inledande av värmeledning m. m. i äldre fastigheter utgå av andra statsinkomster än lånemedel.

Till ytterligare belysning av reformens inverkan å riksstaten torde jag slutligen få lämna några preliminära sifferuppgifter. På grundval av hittills föreliggande utredning hava erforderliga anslag till ersättning till fastighetsfonden för de olika huvudtitlarna beräknats till följande belopp:

för andra	huvudtiteln	.....	kronor	853,100
» tredje	»	.....	»	635,300
» fjärde	»	.....	»	309,600
» femte	»	.....	»	5,361,900
» sjätte	»	.....	»	151,800
» sjunde	»	.....	»	271,000
» åttonde	»	.....	»	3,512,000
» nionde	»	.....	»	659,000
» tionde	»	.....	»	339,900
» »Riksdagen och dess verk m. m.»		.....	»	88,700

Summa kronor 12,182,300.

Inflytande hyresinkomster för till enskilda upplåtna lokaler i fondens fastigheter hava beräknats till 1,470,000 kronor. Dessa inkomster, vilka enligt hittills gällande ordning redovisats antingen under särskilda inkomsttitlar å riksstaten eller ock såsom uppbördsmedel å olika myndigheters omkostnadsstater, äro nu tillika med ersättningsanslagen avsedda att tillföras fastighetsfonden såsom inkomst. Fondens inkomster skulle sålunda uppgå till 13,652,300 kronor. Härav skola — enligt inkomst- och utgiftsstat, som fastställes av riksdagen — bestridas dels underhålls- och reparationskostnader samt andra löpande utgifter för fondens fastigheter, dels hyreskostnader för vissa statens verk, vilka icke kunnat erhålla lokaler i statens egna hus, dels ock avsättning till förnyelsefond. Den förstnämnda gruppen av utgifter har uppskattats till omkring 2,610,000 kronor, nyssnämnda hyreskostnader till 431,000 kronor samt avsättningen till förnyelsefond — räknad efter 1½ procent av byggnadsvärdet — till cirka 2,630,000 kronor. Såsom jag vid beräkningen av inkomsterna för nästkommande budgetår anført, torde därför fondens överskott kunna i riksstaten upptagas till i runt tal 8 miljoner kronor.

Anslag till kapitalökning å fonden finnas i riksstatsförslaget upptagna till sammanlagt 12,213,800 kronor, varav 12,004,000 kronor att täckas av lånemedel och återstoden 209,800 kronor att täckas av andra statsinkomster.

4. Avlöningsförhållandena för föredragande i regeringsrätten.

Bland centralförvaltningens icke-ordinarie personal intaga föredragandena i regeringsrätten beträffande anställningsform och avlöningsförhållanden en särställning. Enligt 1926 års riksdags beslut skall föredragande tillhöra visst departement, men Kungl. Maj:t är oförhindrad att till uppdraget förordna vilken tjänsteman som helst inom eller utom departementet. Föredragande i regeringsrätten innehar — med undantag av ett ordinarie kansliråd i finansdepartementet — icke i sådan egenkap befattning å departementets avlöningsstat; för beredande av avlöningsmedel för bestridande av föredragningen har emellertid i staterna för vissa departement uppförts en ordinarie förste kanslisekreterartjänst, och vidare hava för vissa departement anvisats avlöningsmedel för en eller flera extra föredragande.

Enligt riksdagens beslut äga föredragandena i regeringsrätten, med undantag för nyssnämnda kansliråd i finansdepartementet, alltefter den löneställning, de vid uppdragets erhållande intaga, för uppdragets fullgörande åtnjuta avlöning såsom ordinarie befattningshavare i endera av lönegraderna B 26 eller B 28 i enlighet med grunder, som av riksdagen (skrivelse nr 245/1926 sid. 9—10) angivits i följande punkter:

1) Befattningshavare i någon av lönegraderna B 26—B 28, däri inräknade även befattningshavare å extra stat, som förordnas såsom föredra-

gande i regeringsrätten, erhåller under tiden för sådant förordnande avlöning enligt B 28.

2) Befattningshavare i lönegrad under B 26, däri inräknade befattningshavare å extra stat och övrig icke-ordinarie personal, erhåller avlöning enligt B 26.

3) Därest lägsta löneklassen i de respektive lönegraderna B 28 och B 26 är minst två löneklasser högre än den löneklass befattningshavaren förut tillhör, placeras han i denna lägsta löneklass. I annat fall äger han åtnjuta lön enligt löneklass, som är två löneklasser högre än den, han skulle hava innehått, om han kvarstått i sin förutvarande befattning, dock ej utöver högsta löneklassen i de respektive lönegraderna.

4) För uppflyttning i löneklass i de båda nämnda lönegraderna tillämpas de vanliga reglerna.

5) Därest Kungl. Maj:t till föredragande förordnar befattningshavare i lönegrad över B 28, skall denne, utan hinder av ovan angivna avlöningsgrunder, under förordnandet uppbära sin redan innehavande lön eller arvode motsvarande denna lön.

Till dessa bestämmelser har riksdagen anknutit vissa föreskrifter till förebyggande av avlöningsminskning för de vid bestämmelsernas tillkomst förordnade föredragandena. Vidare har riksdagen medgivit, att föredragande i regeringsrätten vid befordran till tjänst i lönegraden B 30 må för lönetur i denna grad tillgodoräkna sig förordnandetiden såsom föredragande.

I sitt under en föregående punkt omförmälda betänkande med förslag till avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare inom allmänna civiltjänstverksamheten upptog 1934 års avlöningsrevision för icke-ordinarie personal till behandling frågan, i vad mån andra icke-ordinarie befattningshavare vid allmänna civiltjänstverksamheten än extra ordinarie tjänstemän och tjänstemän på extra stat borde beredas sådana anställnings- och avlöningsvillkor, att de kunde komma i åtnjutande av pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet. Därvid behandlade avlöningsrevisionen även spörsmålet om regeringsrättsföredragandenas anställnings- och lönevillkor.

Avlöningsrevisionen fann det vara mest ändamålsenligt, att samtliga föredragande i regeringsrätten, med undantag för förenämnda ordinarie kansliråd i finansdepartementet, erhöles extra ordinarie anställning med placering i en och samma lönegrad. Vad löneställningen anginge, borde regeringsrättsföredragandena hänföras till 28:e lönegraden. Vid bedömning av vad avlöningsrevisionen sålunda ifrågasatt är att märka, att enligt revisionens i betänkandet framlagda huvudförslag de extra ordinarie tjänstemännen skulle erhålla samma löneställning som nuvarande tjänstemän å extra stat och alltså åtnjuta lön enligt löneklass närmast lägre än den för motsvarande ordinarie tjänstemän gällande. Den allmänna förbättring i löneställningen för extra ordinarie tjänstemän, som sålunda föreslogs, byggde på förutsättningen, att för dessa tjänstemän en ordnad familjepensionering med avgiftsplikt skulle genomföras från och med den

1 juli 1935. De extra ordinarie tjänstemännen skulle sålunda enligt huvudförslaget komma att erhålla samma löneställning, som nu tillkommer befattningshavare å extra stat. För den händelse förutsättningarna för huvudförslagens genomförande icke skulle bli för handen, framlade avlöningsrevisionen alternativt ett förslag (alternativ II), enligt vilket de nuvarande avlöningsbestämmelserna för icke-ordinarie befattningshavare inom allmänna civiltjänstförvaltningen förutsattes skola i allt väsentligt bibehållas oförändrade allenast med de jämkningar, som betingades av civila tjänstepensionsreglementets ikraftträdande och de beslutade ändringarna i uppställningen av riksstatens utgiftssida. I detta alternativförslag lämnades emellertid icke någon anvisning om ordnandet av avlöningsförhållandena för föredragande i regeringsrätten.

Sedan det vid ärendets preliminära beredning inom finansdepartementet blivit klart, att förslag om familjepensioneringens ordnande icke kunde föreläggas 1935 års riksdag och att vid sådant förhållande nuvarande löneplaner för extra ordinarie tjänstemän och tjänstemän å extra stat borde tillämnas även under budgetåret 1935/1936, erhöll *allmänna civiltjänstförvaltningens lönenämnd* uppdrag att yttra sig angående den reglering av avlöningsförhållandena för föredragande i regeringsrätten, som under denna förutsättning borde vidtagas i syfte att bereda dessa föredragande tjänstepensionsrätt.

I utlåtande den 21 november 1934 har lönenämnden framlagt förslag i detta hänseende. Nämnden har därvid uttalat, att, under förutsättning att alternativ II i avlöningsrevisionens förslag bleve gällande från och med den 1 juli 1935, en förändring av regeringsrättsföredragandenas nuvarande avlöningsförhållanden i ändamål att bereda dem pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet syntes kunna ske antingen på det sätt, att befattningarna ombildades till tjänster å extra stat, eller ock så, att befattningarna förändrades till extra ordinarie tjänster (begreppen »tjänst å extra stat» och »extra ordinarie tjänst» hava här använts i sin nuvarande bemärkelse). Lönenämnden ansåge sig för sin del böra förorda förstnämnda förfaringssätt. I fråga om den lönegradsplacement, som därvid borde tillämnas, borde enligt nämndens mening hänsyn tagas därtill, att enligt nuvarande ordning för regeringsrättsföredragandenas avlönande tjänsteman, som tillhörde någon av lönegraderna B 26—B 28, i egenskap av regeringsrättsföredragande komme i åtnjutande av lön såsom om han varit ordinarie innehavare av tjänst i lönegraden B 28. För närvarande åtnjöte samtliga regeringsrättsföredragande utom en lön såsom ordinarie i sistnämnda lönegrad. Utgående från denna löneställning såsom skäligen ville lönenämnden, i betraktande av att enligt avlöningsrevisionens alternativ II befattningshavare å extra stat även i fortsättningen skulle erhålla lön, som med en löneklass understege den för motsvarande ordinarie tjänsteman gällande, föreslå, att

föredragandena i regeringsrätten såsom tjänstemän å extra stat hänfördes till lönegraden B 29.

Efter det frågan om regeringsrättsföredragandenas anställningsform och löneställning under hand underställts regeringsrättens ledamöter, får jag för egen del i denna fråga anföra följande.

I samband med den revision av avlöningsstaterna, som sker i anslutning till den beslutade omläggningen av riksstatens uppställning, torde regeringsrättsföredragandenas ställning lämpligen böra regleras på ett sätt, som närmare överensstämmer med eljest tillämpade regler. Med hänsyn till de kvalifikationer, som erfordras för arbetets fullgörande, förefaller det naturligt, att därvid för de föredragande, vilka beräknas mera varaktigt bliva helt tagna i anspråk för denna tjänstgöring, tillämpas en anställningsform, som möjliggör beredande åt dem av pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet. I sådant syfte synes det lämpligt att, på sätt lönenämnden föreslagit, ifrågavarande föredragande erhålla ställning av tjänstemän å extra stat.

För genomförande av vad nu förordats böra befattningar å extra stat för föredragande i regeringsrätten inrättas till följande antal, nämligen i socialdepartementet 2, i kommunikationsdepartementet 1, i finansdepartementet 3, i ecklesiastikdepartementet 1 och i jordbruksdepartementet 1.

Lönenämndens förslag beträffande regeringsrättsföredragandenas placering såsom befattningshavare å extra stat i lönegraden B 29 innebär, att samtliga nyss avsedda föredragande skulle — fränsett löneminskning på grund av pensionsavdrag — erhålla samma lön, som hittills tillkommit föredragande med placering i den högre av de nu tillämpade båda lönegrupperna. För föredragande, tillhörande den lägre av de nuvarande lönegrupperna, skulle förslaget medföra en löneförhöjning motsvarande högst två löneklasser. För min del har jag funnit lönenämndens förslag beträffande lönegradsplaceringen vara väl avvägt. Jag erinrar i detta sammanhang, att riksdagen tidigare i ett fall, där en regeringsrättsföredragande under längre tid innehåft förordnande mot avlöning enligt den lägre lönegruppen, genom särskilt beslut medgivit uppflyttning till den högre gruppen.

I samband med inrättande av ifrågavarande extrastatstjänster böra de ordinarie förste kanslisekreterartjänster, som för bestridande av avlöning åt föredragande i regeringsrätten för närvarande äro uppförda å social-, kommunikations-, finans- och ecklesiastikdepartementens stater, uteslutas ur dessa departements personalförteckningar för tjänstemän å ordinarie stat. För ecklesiastikdepartementets vidkommande måste därvid ifrågavarande tjänst, vilken för närvarande är besatt med ordinarie innehavare, överföras å övergångsstat.

I fråga om det ordinarie kansliråd i finansdepartementet, som tjänstgör såsom föredragande i regeringsrätten, torde ändring i nuvarande ställning icke böra vidtagas. Ej heller böra generella regler meddelas

beträffande ersättningsgrunderna för de tjänstemän, som i vissa departement — t. ex. justitie-, försvars- och handelsdepartementen — förordnas att i större eller mindre utsträckning föredraga mål i regeringsrätten utan att helt tagas i anspråk för föredragningen; ersättning till dessa tjänstemän torde liksom för närvarande böra bestämmas av Kungl. Maj:t från fall till fall inom ramen av tillgängliga avlöningsmedel.

Med avseende å rätt till lönetursberäkning för den, som vid utgången av budgetåret 1934/1935 innehar förordnande såsom föredragande i regeringsrätten och från och med den 1 juli 1935 i sådan egenskap erhåller ställning såsom tjänsteman å extra stat, torde bland annat för att förebygga försämring i nuvarande lönevillkor böra föreskrivas *dels* att de nya bestämmelserna skola så tillämpas, som om de varit gällande under hela den tid, tjänstemannen innehaft förordnande såsom föredragande, *dels ock* att sådan tjänsteman icke skall lida minskning i den rätt att uppflyttas i löneklass, som tillkommit honom enligt hittills gällande bestämmelser. Beträffande föredragandes rätt till lönetursberäkning vid befordran till tjänst i lönegraden B 30 torde det av 1926 års riksdag i sådant hänseende gjorda medgivandet böra gälla även för framtiden.

Den ändring beträffande regeringsrättsföredragandenas ställning, som här förordats, bör självfallet ej rubba Kungl. Maj:ts nuvarande frihet att i varje särskilt fall till föredragande förordna den tjänsteman, som finnes lämpligast. Över huvud är det angeläget, att den möjlighet till rörlighet å ifrågavarande befattningar, som hittills förefunnits och som för beredningen av de administrativa besvärsmålen är önskvärd, alltjämt bibehålles. I sådant syfte torde förordnande å befattning såsom föredragande alltid böra meddelas tills vidare eller tills vidare på viss tid. I samma syfte bör Kungl. Maj:t, liksom hittills, vara oförhindrad att, om så prövas skäligt, i fall, då såsom föredragande förordnas en tjänsteman — ordinarie eller icke-ordinarie — vilken före förordnandet intager högre löneställning än som skulle följa av de allmänna lönebestämmelserna för föredragande i regeringsrätten, låta tjänstemannen utan hinder av dessa bestämmelser bibehålla sin förutvarande lönegradsplacement. Likaledes bör liksom hittills tillses att, där till föredragande förordnas befattningshavare med anställning utom vederbörande departement — t. ex. en assessor i kammarrätten — denne icke på grund av förordnandet kommer i sämre ställning i fråga om turberäkning i det egna verket än om han fortfarande tjänstgjort i detta verk.

I den mån detaljföreskrifter beträffande regeringsrättsföredragandenas ställning i nu berörda eller andra hänseenden erfordras, torde sådana böra meddelas av Kungl. Maj:t.

Vid behandlingen av de olika huvudtitlarna framställa vederbörande departementschefer de förslag beträffande departementens personalförteckningar och avlöningsstater, som betingas av den här förordade ändringen i regeringsrättsföredragandenas ställning. I nu förevarande sam-

manhang torde frågan om rätt till lönetursberäkning för föredragandena böra underställas riksdagens godkännande.

Med stöd av det anförda får jag i sådant avseende hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig här förordade grunderna i fråga om rätt till lönetursberäkning för föredragande i regeringsrätten.

5. Provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.

Med bifall till därom av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1934 års riksdag, att provisoriskt dyrortstillägg skulle under innevarande budgetår utgå åt vissa befattningshavare i statens tjänst efter i huvudsak enahanda grunder, som gällde för budgetåret 1933/1934. Närmare föreskrifter i ämnet äro innefattade i Kungl. Maj:ts kungörelser den 26 juni 1933 (nr 419) och den 22 juni 1934 (nr 358).

Provisoriskt dyrortstillägg åtnjutes för närvarande av vissa befattningshavare med nyreglerad avlöning, stationerade å följande orter, nämligen: Stockholms stad, Hagalunds municipalsamhälle, Hagalunds järnvägsstation, lokomotivstationen Hagalunds övre, förorterna Karlberg och Tomtebodå, Ulriksdals samhälle, Luleå stad, Kiruna municipalsamhälle och Kiruna gruvsamhälle.

Även under nästkommande budgetår torde provisoriskt dyrortstillägg böra utgå. Då emellertid frågan, inom vilka orter dylikt tillägg bör åtnjutas under nämnda budgetår, är beroende av resultatet av det pågående dyrortsgrupperingsarbetet, är jag icke beredd att nu underställa frågan Kungl. Maj:ts slutliga prövning, utan torde förslag i ämnet senare få genom särskild proposition föreläggas riksdagen.

Vid de affärsdrivande verken samt vid verk och institutioner, vilka bekosta sina utgifter av särskilda medel, utgå dyrortstilläggen för närvarande av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas. Beträffande de befattningshavare vid väg- och vattenbyggnadsväsendet, vilkas avlöningar avföras å automobilskattemedlens fond, bestridas dyrortstillägg i samma ordning. Härutinnan bör ändring icke vidtagas för nästa budgetår.

För andra befattningshavare hava utgifterna för dyrortstillägg hittills gäldats från särskilda anslag, som under de olika huvudtitlarna anvisats för ändamålet. Å riksstaten för nästa budgetår skola enligt grunderna för den nya riksstatsuppställningen dylika anslag icke uppföras, utan dyrortstilläggen skola under nämnda budgetår bestridas från de anslag, av vilka befattningshavarnas lön utgår. Å vederbörande avlöningstater skola medel för dyrortstillägg beräknas under den i regel förslagsvis be-tecknade anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och

icke-ordinarie tjänstemän. Vad nu anförts är emellertid för fjärde huvudtitelns vidkommande tillämpligt endast i fråga om befattningshavare i försvarsdepartementet. Under denna huvudtitel bör därför fortfarande särskilt anslag till provisoriskt dyrortstillägg anvisas.

Medel för provisoriskt dyrortstillägg hava i enlighet med det sålunda anförda i förekommande fall inräknats i anslag, vilka av vederbörande departementschefer äskas under de olika huvudtitlarna. Medelsbehovet har därvid beräknats med utgångspunkt från nu gällande bestämmelser i ämnet. Hemställan om beräkning av särskilt anslag för ändamålet under fjärde huvudtiteln göres av chefen för försvarsdepartementet.

6. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

Vissa grupper av såväl ordinarie som icke-ordinarie personal, vilkas avlöningsförmåner ännu icke nyreglerats, torde såsom hittills böra komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring under budgetåret 1935/1936. Denna fråga föreligger emellertid ännu icke i det skick, att den kan underställas Kungl. Maj:ts slutliga prövning, vadan särskild proposition i ämnet först senare kan föreläggas årets riksdag.

Hittills hava kostnaderna för tillfällig löneförbättring med vissa undantag gäldats av särskilda gemensamhetsanslag under de olika huvudtitlarna å riksstaten. För fjärde huvudtitelns vidkommande bör alltjämt dylikt anslag anvisas; om beräkning av detta anslag framställer chefen för försvarsdepartementet förslag. Vad åter angår andra huvudtitlar skola enligt grunderna för den nya riksstatsuppställningen ifrågasvara kostnader i fortsättningen regelmässigt bestridas från anslag anvisade till vederbörande myndigheter eller institutioner och därvid avföras å den i avlöningsstaterna upptagna, vanligen förslagsvis betecknade anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän.

Medel till bestridande i förekommande fall av kostnaderna för tillfällig löneförbättring hava inräknats i de anslag, vilka vid behandlingen av de olika huvudtitlarna äskas av vederbörande departementschefer. Medelsbehovet har därvid beräknats med utgångspunkt från nu gällande bestämmelser.

7. Tillfälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.

Genom kungörelse den 22 juni 1923 (nr 276) meddelades bestämmelser angående tillfälliga lönetillägg under budgetåret 1923/1924 åt vissa ordinarie vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare vid i kungörelsen angivna verk och inrättningar, vilka samtliga då icke erhållit ny lönereglering. Där vid något i samma kungörelse omförmält verk eller inrättning vore anställda icke-ordinarie befattningshavare,

vilka i fråga om tjänsteställning och avlöning vore att likställa med sådana ordinarie befattningshavare, som i kungörelsen avsåges, ägde Kungl. Maj:t efter framställning av vederbörande verk eller inrättning bestämma, om och med vilket belopp tillfälligt lönetillägg finge utgå.

Bestämmelserna angående dessa tillfälliga lönetillägg hava sedermera erhållit fortsatt giltighet med de ändringar, som betingats av att vid 1925—1927 samt 1932 och 1933 års riksdagar ny lönereglering genomförts för ett flertal av ifrågavarande verk och inrättningar. Efter genomförda löneregleringar och organisationsändringar återstå endast följande å riksstaten uppförda inrättningar, vid vilka tillfälliga lönetillägg för närvarande utgå, nämligen vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte, tekniska läroverken i Örebro, Malmö och Härnösand, tekniska elementarskolorna i Norrköping och Borås samt elektrotekniska fackskolan i Västerås.

De tillfälliga lönetilläggen vid nämnda inrättningar torde jämväl under budgetåret 1935/1936 böra utgå efter oförändrade grunder.

För täckande av kostnaderna för tillfälliga lönetillägg under budgetåret 1934/1935 är å riksstaten under åttonde huvudtiteln anvisat ett extra förslagsanslag av 4,600 kronor. För nästkommande budgetår skola — jämlikt grunderna för den nya riksstatsuppställningen — kostnaderna för ifrågavarande lönetillägg bestridas av vederbörande avlöningsanslag.

I detta sammanhang må erinras, att tillfälligt lönetillägg för närvarande utgår jämväl åt en vaktmästare vid flottans pensionskassa. Vid bifall till 1934 års militärpensionsakkunnigas förslag beträffande omläggning av det militära pensionsväsendet kommer emellertid kassan att upphöra och de ordinarie tjänstemännen att överföras på övergångsstat. Medel till tillfälligt lönetillägg åt ifrågavarande vaktmästare torde därvid böra beräknas under övergångsstaten. Frågan härom bör beaktas vid behandlingen av det anslag till övergångsstat för pensionskassan, om vars beräkning jag gör framställning under elfte huvudtiteln.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att till ordinarie vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte, tekniska läroverken i Örebro, Malmö och Härnösand, tekniska elementarskolorna i Norrköping och Borås samt elektrotekniska fackskolan i Västerås skola under budgetåret 1935/1936 utgå tillfälliga lönetillägg enligt enahanda bestämmelser som för budgetåret 1934/1935;

dels ock förklara, att i fråga om tillerkännande av tillfälliga lönetillägg åt icke-ordinarie befattningshavare skall för budgetåret 1935/1936 gälla vad i sådant hänseende blivit för budgetåret 1934/1935 beslutat.

8. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl.

De allmänna grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst återfinnas i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med däri genom kungörelserna den 18 juni 1926 (nr 270), den 14 juni 1928 (nr 210), den 26 juni 1931 (nr 274) och den 22 juni 1934 (nr 356) gjorda ändringar. Beträffande dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer äro bestämmelser meddelade i kungörelse den 18 juni 1925 (nr 275), vilken i vissa delar ändrats genom kungörelser den 18 juni 1926 (nr 271), den 18 juni 1927 (nr 252) och den 7 december 1934 (nr 587). Vad angår dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. gäller härom en den 15 juni 1923 utfärdad kungörelse (nr 267) med ändringar genom kungörelserna den 18 juni 1926 (nr 272), den 18 juni 1927 (nr 253) och den 22 juni 1932 (nr 303).

Förutom till de statens befattningshavare och pensionärer, vilka inbegripas under de nu nämnda kungörelserna, utgå dyrtidstillägg även till åtskilliga andra personalgrupper, bland vilka må nämnas lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter (kungörelser den 22 juni 1923, nr 305—307, med däri vidtagna ändringar, och den 22 juni 1928, nr 231) samt föreståndare och lärare vid lantmanna-, lantushålls- och lantbruksskolor (kungörelse den 29 juni 1921, nr 476, med senare företagna ändringar).

Enligt nu berörda bestämmelser äro dyrtidstilläggen ställda i visst förhållande till socialstyrelsens levnadskostnadsindex, vilken avser att giva ett uttryck för den efter ingången av augusti 1914 inträdda ökningen i levnadskostnaderna. Förskjutningarna i levnadskostnadsindex från och med den 1 juli 1923 belysas av följande tablå:

B u d g e t å r	Levnadskostnadsindex (augusti 1914 = 100)				
	1 juli	1 oktober	1 januari	1 april	Medeltal
1923/1924	174	177	176	173	175
1924/1925	171	174	178	177	175
1925/1926	176	175	174	173	174.5
1926/1927	172	171	171	170	171
1927/1928	169	172	171	171	170.8
1928/1929	173	172	170	171	171.5
1929/1930	169	170	167	165	167.8
1930/1931	164	163	161	160	162
1931/1932	158	158	157	157	157.5
1932/1933	156	156	154	153	154.8
1933/1934	153	154	153	153	153.8
1934/1935	155	155	155	.	.

Enligt huvudförfattningen i ämnet, den förut nämnda kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265), utgå dyrtidstilläggen med vissa procent å månadslönen. Beträffande befattningshavare med oreglerad avlöning är procenttalet för dyrtidstillägget lika med hälften av talet för levnadskostnadsökningen enligt socialstyrelsens index, därvid procenttalet i förekommande fall avjämnas till närmast lägre hela tal. För befattningshavare med nyreglerad avlöning utgår dyrtidstillägget efter ett 18 enheter lägre procenttal. Förhöjning av dyrtidstillägget på grund av försörjningsplikt gent emot barn under 16 års ålder tillkommer befattningshavare vid oreglerade verk med 5 kronor och vid reglerade verk med 4 kronor för månad och barn. För befattningshavare under 25 år och utan sådan försörjningsplikt, som nu nämnts, nedsättes dyrtidstillägget med en tiondel. Vid levnadskostnadsindex av 157 eller 156 blir procenttalet för dyrtidstillägget enligt dessa regler 28 vid oreglerade verk och $(28 - 18 =)$ 10 vid nyreglerade verk. En levnadskostnadsindex av 155 eller 154 ger procenttalet 27 respektive 9, en levnadskostnadsindex av 153 eller 152 procenttalet 26 respektive 8 o. s. v.

För de löntagare och pensionärer, som åtnjuta dyrtidstillägg enligt övriga i det föregående omnämnda författningar, beräknas tilläggen i förhållande till vissa på grundval av löne- eller pensionsbeloppet bestämda s. k. tilläggsunderlag. I fråga om dyrtidstilläggsprocenten gälla för pensionärer särskilda regler. F. d. befattningshavare i statens tjänst uppbära dyrtidstillägg i förhållande till tilläggsunderlaget efter ett procenttal, som med 16 enheter understiger hälften av talet för levnadskostnadsökningen. För dyrtidstillägget åt f. d. befattningshavare utgör alltså vid index av 155 eller 154 procenttalet 11, och vid index av 153 eller 152 utgör procenttalet 10. Härtill komma barntillägg. Beträffande pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst beräknas dyrtidstillägget, om pensionen är oreglerad, efter ett procenttal motsvarande hälften av talet för levnadskostnadsökningen, och om pensionen är nyreglerad, efter ett 13 enheter lägre procenttal, i båda fallen med visst procentuellt tillägg för minderårigt barn.

På grund av den sänkning av levnadskostnadsindex, som inträtt, sedan 1923 års dyrtidstilläggsgrunder fastställdes, hava de procenttal, efter vilka dyrtidstilläggen beräknats, likaledes nedgått. Följande sammanställning utvisar de procenttal, efter vilka dyrtidstillägg utgått å nyreglerad avlöning under budgetåren 1923/1924—1930/1931:

Budgetår	1:sta kvartalet	2:dra kvartalet	3:dje kvartalet	4:de kvartalet
1923/1924	19	20	20	18
1924/1925	17	19	21	20
1925/1926	20	19	19	18
1926/1927	18	17	17	17
1927/1928	16	18	17	17
1928/1929	18	18	17	17
1929/1930	16	17	15	14
1930/1931	14	13	12	12

Under budgetåren 1931/1932 och 1932/1933 voro vissa avvikelser gällande från de nu i korthet antydda allmänna grunderna för dyrtidstilläggens utgående. Sålunda beslöt 1931 års riksdag beträffande dyrtidstillägg under budgetåret 1931/1932, att, om gällande levnadskostnadsindex under sagda budgetår nedginge under siffran 160, dyrtidstillägg likväl skulle beräknas efter sistnämnda siffra. Ehuru levnadskostnadsindex sjönk, så att indextalet utgjorde 158 den 1 juli och den 1 oktober 1931 samt 157 den 1 januari och den 1 april 1932, utgick likväl på grund av nämnda beslut dyrtidstillägget under hela budgetåret 1931/1932 med 30 procent å oreglerad avlöning och med 12 procent å nyreglerad avlöning (kungörelser den 3 juli 1931, nr 287, och den 15 januari 1932, nr 6). Därest icke den av riksdagen beslutade spärren förelegat utan 1923 års allmänna grunder i denna del varit oförändrat gällande, hade dyrtidstillägg i stället utgått efter 29 procent å oreglerade och 11 procent å nyreglerade löner under budgetårets förra hälft samt efter respektive 28 och 10 procent under den senare hälften av budgetåret, d. v. s. under första halvåret 1932.

För budgetåret 1932/1933 gällde på grund av 1932 års riksdags beslut, att dyrtidstilläggen skulle utgå efter ett fast indextal av 156. Därjämte stadgades en avvikelse beträffande de maximibelopp för månad, å vilka enligt 1923 års grunder dyrtidstillägg må utgå; ifrågavarande maximibelopp fastställdes för nyreglerad avlöning till 700 kronor i månaden (i stället för 800 kronor) och för oreglerad avlöning till 600 kronor i månaden (i stället för 650 kronor). De av riksdagens beslut betingade författningsbestämmelserna meddelades i två kungörelser i ämnet den 30 juni 1932 (nr 353 och 354).

Det vid 1933 års riksdag fattade beslutet om dyrtidstillägg under budgetåret 1933/1934 innebar väsentligen en återgång till förut gällande grunder för dyrtidstilläggens fastställande. Dyrtidstilläggen skulle alltså utgå efter en kvartalsvis rörlig index och i övrigt i huvudsak enligt de vid 1923 och 1925 års riksdagar fastställda grunderna, dock med den avvikelsen, att, i vad avser bestämmande av viss maximigräns för dyrtidstilläggen, de regler, som härutinnan fastställts av 1932 års riksdag, skulle

oförändrade tillämpas under budgetåret 1933/1934. Författning härom utfärdades den 26 juni 1933 (nr 425).

De grunder för dyrtidstilläggens fastställande, som sålunda beslutades av 1933 års riksdag, blevo på förslag av Kungl. Maj:t av sistlidet års riksdag godkända att lända till efter rättelse även för budgetåret 1934/1935. I kungörelse den 22 juni 1934 (nr 357) har därför förordnats, att vad som föreskrivits i 1933 års nyssnämnda författning skall gälla för beräkning av dyrtidstillägg även under nu löpande budgetår.

Av förut återgiven tabell framgår, att levnadskostnadsindex utgjort 155 den 1 juli och den 1 oktober 1934 samt den 1 januari 1935. Dyrtidstilläggen hava följaktligen under senare halvåret 1934 utgått med 27 procent å oreglerad och 9 procent å reglerad avlöning. Beträffande tjänstepensioner har dyrtidstillägget utgått med 11 procent å tilläggsunderlaget samt beträffande familjepensioner efter 27 procent å tilläggsunderlaget, om pensionen är oreglerad, och 14 procent å tilläggsunderlaget, därest pensionen är nyreglerad. Samma procenttal tillämpas för nu löpande kvartal.

I samband med anmälan av finansplanen har jag meddelat, att jag icke anser mig böra föreslå någon ändring i gällande allmänna grunder för dyrtidstilläggen. I enlighet härmed förordar jag, att dyrtidstilläggen bestämmas att jämväl för budgetåret 1935/1936 utgå enligt förut återgivna, vid 1923 och 1925 års riksdagar antagna allmänna grunder samt att nu gällande maximeringsföreskrifter vinna fortsatt tillämpning under nästa budgetår. Anslagen för dyrtidstillägg torde böra beräknas med utgångspunkt från en levnadskostnadsindex av 154.

Beträffande bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägg gäller för närvarande, att dyrtidstillägg åt befattningshavare och pensionärer vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, domänverket och statens reproduktionsanstalt eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas. Detsamma gäller beträffande dyrtidstillägg åt befattningshavare vid bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen, stuteriväsendet, patent- och registreringsverket samt försäkringsinspektionen ävensom i avseende å dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flottans pensionskassa och statens pensionsanstalt. Beträffande befattningshavare vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion och vägorganisationen i länen gäldas utgifterna för dyrtidstillägg från statens automobilskattemedelsfond. I fråga om andra befattningshavare avföres utgiften för dyrtidstillägget å de anslag i riksstaten, som äro avsedda för dyrtidstilläggs täckande, dock med iakttagande att, där arbetslönerna vid försvarsväsendets verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, kostnaderna för dyrtidstilläggen bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag.

I de sålunda gällande föreskrifterna angående de medel, från vilka dyrtidstillägg skola bestridas, har jag icke att föreslå andra ändringar än sådana, som betingas *dels* av vissa omläggningar beträffande bestridandet av kostnaderna för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt beträffande redovisningen å riksstaten av utgifter för patent- och registreringsverket, *dels ock* av ifrågasatt upphörande av flottans pensionskassa.

Enligt ett av chefen för kommunikationsdepartementet under sjätte huvudtiteln framlagt förslag skola utgifterna för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sin helhet, med undantag blott för avlöningar till överdirektören samt till befattningshavare vid styrelsens järnvägsbyrå, utgå av automobilskattemedel. I anslutning härtill böra ifrågavarande utbetalningsföreskrifter ändras därhän, att för de befattningshavare i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vilkas avlöningar avföras å statens automobilskattemedelsfond, dyrtidstillägget bestrides i enahanda ordning.

Såsom vid finansplanens framläggande meddelats, innefattar riksstatsförslaget vidare, att den för patent- och varumärkes- samt registreringsavgifters medel anordnade specialbudgeten skall upplösas och att följaktligen utgifterna för patent- och registreringsverket, däribland även dyrtidstillägg å avlöningar och pensioner, skola avföras å anslag på riksstaten. Den nu gällande bestämmelsen om bestridande av dyrtidstillägg vid patent- och registreringsverket bör därför utgå ur utbetalningsföreskrifterna, varefter ifrågavarande dyrtidstillägg komma att belasta vederbörliga anslag å tionde och elfte huvudtitlarna.

Vad slutligen angår flottans pensionskassa, skulle — såsom under en föregående punkt omnämnts — denna kassa vid bifall till 1934 års militärpensionssakkunnigas förslag beträffande omläggning av det militära pensionsväsendet komma att upphöra, varvid de ordinarie tjänstemännen vid kassan skulle överföras på övergångsstat. Medel till dyrtidstillägg åt ifrågavarande tjänstemän torde därvid böra beräknas under övergångsstaten. Frågan härom bör beaktas vid behandlingen av det anslag till övergångsstat för pensionskassan, om vars beräkning jag gör hemställan under elfte huvudtiteln.

Verkställda beräkningar rörande kostnaderna för dyrtidstillägg enligt de av mig i det föregående föreslagna grunderna utvisa, att dessa kostnader belöpa sig till sammanlagt 59.2 miljoner kronor, varav 15.7 miljoner kronor för befattningshavare och pensionärer vid affärsverken samt 43.5 miljoner kronor för övriga till dyrtidstillägg berättigade. Sistnämnda summa fördelar sig sålunda:

		Milj. kr.
1. Allmänna anslagen till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst å huvudtitlarna II—X och XIII:		
Justitiedepartementet		0.950
Utrikesdepartementet		0.135
Försvarsdepartementet	Milj. kr.	
Departementet	0.025	
Lantförsvaret	2.650	
Sjöförsvaret	1.050	
Flygvapnet	0.110	3.835
Socialdepartementet		3.500
Kommunikationsdepartementet		0.095
Finansdepartementet		1.650
Ecklesiastikdepartementet		5.600
Jordbruksdepartementet		0.800
Handelsdepartementet		0.610
Riksdagens verk		0.049
		17.2
2. Anslaget till dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter		18.0
3. Anslagen till dyrtidstillägg åt f. d. civila och militära befattningshavare samt åt deras änkor och barn m. fl.		6.7
4. Anslaget till dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare		1.0
5. Anslagsposter till dyrtidstillägg, ingående i andra anslag		0.5
6. Anslagsposter till dyrtidstillägg, som täckas av medel å specialbudgeter		0.1
		Summa 43.5.

Förslag om upptagande på riksstaten för budgetåret 1935/1936 av erforderliga anslag till dyrtidstillägg eller beräkning i vederbörliga stater av anslagsposter för detta ändamål framställas av vederbörande departementschefer.

I detta sammanhang anhåller jag att få anmäla en av riksdagen väckt fråga om viss ändring i grunderna för dyrtidstillägg åt personal på indragningsstat.

Då dyrtidstillägg infördes, erhöilo befattningshavare med avlöning på indragningsstat till en början icke alls något sådant tillägg. Sedermera likställdes ifrågavarande befattningshavare i dyrtidstilläggshänseende med pensionärer. Enligt sålunda gällande bestämmelser åtnjöt en befattningshavare på indragningsstat med oreglerad avlöning dyrtidstillägg enligt § 4 kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 266) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer eller s. k. oreglerat dyrtidstillägg utmätt efter ett procenttal, motsvarande hälften av talet för levnadskostnadsökningen.

På förslag av Kungl. Maj:t beslötos vid 1925 års riksdag sådana ändringar i äldre pensionsförmåner, att dyrtidstillägg skulle kunna för alla

pensionärer utgå efter de grunder, som gällde för nyreglerade pensioner. Detta åstadkoms därigenom att, såsom kompensation för minskning i förmån till följd av förändrade grunder för beräkning av dyrtidstillägg, till pensionen lades en s. k. förhöjning I, vars belopp framgår av tabell A i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer. Enligt § 7 samma kungörelse skulle denna pensionsförhöjning jämväl utgå till den, som utan tjänstgöringsskyldighet åtnjöt avlöning på indragningsstat, dock att förhöjning icke finge äga rum, då avlöningen avpassats efter något av avlöningsreglementena för nyreglerade verk eller efter likartade avlöningsgrunder.

Efter den sålunda vidtagna omläggningen erhöll en befattningshavare å indragningsstat med oreglerad lön såsom tillägg till sina avlöningsförmåner dels pensionsförhöjning I, beräknad enligt nämnda tabell, dels ock dyrtidstillägg såsom för pensionär, men nu såsom å reglerad pension enligt § 4 kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 275) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer — vilken kungörelse upphävde kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 266) — efter ett procenttal, som med 16 enheter understeg hälften av talet för levnadskostnadsökningen.

I § 6 1:o av nyssberörda kungörelse den 18 juni 1925 (nr 275) stadgades, att dyrtidstillägg enligt sistberörda grunder skulle utgå till den, som åtnjöt avlöning på indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet, dock att till den, som på indragningsstat åtnjöt avlöning enligt något av avlöningsreglementena för nyreglerade verk, dyrtidstillägget skulle beräknas efter det procenttal, som gällde för befattningshavare vid dylika verk, och i övrigt enligt bestämmelserna i §§ 1—5 i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 275).

I samband med de vid 1926 års riksdag beslutade personalindragningarna i statsdepartementen beslöt riksdagen, med bifall till ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag, att till personal, som åtnjöt avlöning på indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet, det procentuella dyrtidstillägget i varje särskilt fall skulle minskas till hälften. Denna bestämmelse infogades, genom kungörelse den 18 juni 1926 (nr 270), i § 3 kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. Samtidigt upphävdes genom kungörelse den 18 juni 1926 (nr 271) nyss återgivna bestämmelse i § 6 1:o av kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 275) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

En följd av sistnämnda båda författningsändringar blev, att sådana befattningshavare, om vilka här är fråga, från att hava i dyrtidstilläggs-hänseende behandlats såsom pensionärer, nu blevo underkastade de för befattningshavare i statens tjänst gällande dyrtidstilläggsbestämmelserna. Vid beräkning av dyrtidstillägg har för dylika befattningshavare till-

lämpats det procenttal, som gäller för befattningshavare med oreglerad avlöning, eller hälften av talet för levnadskostnadsökningen. Då emellertid dessa befattningshavare voro försatta på indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet, har nyssnämnda procenttal på grund av ändringen enligt kungörelsen den 18 juni 1926 (nr 270) minskats till hälften. Efter ett sålunda erhållet procenttal har dyrtidstillägget beräknats å samtliga de löneförmåner, varå sådant tillägg må utgå, jämte tillägg av pensionsförhöjning I. Stadgandet i § 7 av kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) om rätt till dylik pensionsförhöjning åt den, som utan tjänstgöringsskyldighet åtnjuter oreglerad avlöning på indragningsstat, blev nämligen icke upphävt i samband med upphävandet av § 6 1:o i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 275) utan gäller allt fortfarande. Ifrågavarande befattningshavare erhålla därmed dyrtidstillägg beräknat såsom för befattningshavare med oreglerad avlöning men på löneförmåner, vilka genom inneslutande av pensionsförhöjning I måste anses såsom reglerade.

Nu ifrågavarande spörsmål, som uppmärksammats av riksdagens revisorer, gjordes vid 1934 års riksdag till föremål för två inom riksdagen väckta motioner (I:198 och II:165). I ett över dessa motioner till statsutskottet avgivet yttrande tillstyrkte statskontoret genomförandet av det i motionerna i besparingssyfte framkomna förslaget, att befattningshavare å indragningsstat med oreglerad avlöning, som åtnjuter pensionsförhöjning, i dyrtidstilläggshänseende skall behandlas efter samma grunder som befattningshavare å indragningsstat med reglerad lön. I skrivelse den 1 juni 1934, nr 284, uttalade riksdagen, att riksdagen ansåge förslaget förtjänt av beaktande och att riksdagen förväntade, att åtgärder i denna riktning vidtoges av Kungl. Maj:t.

I anledning av vad riksdagen sålunda anfört har detta spörsmål upptagits till övervägande inom finansdepartementet. Huvudsakligen två utvägar hava därvid synts stå till buds för frågans lösning. Antingen bör den ifrågavarande befattningshavare nu tillkommande rätten att uppbära pensionsförhöjning I borttagas. Eller ock bör dyrtidstillägg till befattningshavare, varom här är fråga, bestämmas att utgå efter de för tjänstemän med nyreglerade löner gällande reglerna. En lösning efter den förra linjen skulle medföra större besparing men synes kunna komma att åtminstone i vissa fall träffa de befattningshavare det här gäller oskäligt hårt. På grund härav har det senare alternativet lagts till grund för ett inom departementet upprättat förslag till författning i ämnet. Enligt förslaget skulle en bestämmelse meddelas av följande innehåll:

Till befattningshavare å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet, vilken åtnjuter den i § 3 kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer omförmälda förhöjning I, skall, utan hinder av vad i gällande författningar finnes däremot stridande, dyrtidstillägg, beräknat jämväl å nämnda förhöjning, utgå i enlighet med de grunder, som finnas stadgade beträffande dyrtidstillägg åt befattningshavare, vilken

utan tjänstgöringsskyldighet åtnjuter avlöning på indragningsstat enligt något av de avlöningsreglementen, som omförmälas i § 4 kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Över författningsförslaget hava statskontoret och riksräkenskapsverket efter remiss avgivit utlåtanden, varvid förslaget lämnats utan erinran.

Därest riksdagen icke uttalar erinran mot den lösning av förevarande fråga, som innefattas i det här återgivna förslaget, torde i anslutning därtill kungörelse i ämnet böra utfärdas att träda i kraft den 1 juli 1935.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de av mig förordade grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. under budgetåret 1935/1936,

dels ock besluta,

att dyrtidstillägg åt befattningshavare och pensionärer vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk, domänverket och statens produktionsanstalt eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar samt dyrtidstillägg åt befattningshavare vid bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen, stuteriväsendet, försäkringsinspektionen och statens pensionsanstalt skola utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas, så ock att dyrtidstillägg åt de befattningshavare vid väg- och vattenbyggnadsväsendet, vilkas avlöningar bestridas av statens automobilskattemedelsfond, skola utgå av nämnda fond,

samt att, där arbetslönerna vid försvarsväsendets verkstäder och fabriker m. fl. anläggningar äro uppdelade i grundlöner och dyrtidstillägg, kostnaderna för dyrtidstilläggen skola bestridas från vederbörande underhålls- eller anskaffningsanslag.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Bernt Nilsson.

1935 års statsverksproposition.

Första huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1935.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO,
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler härefter de
frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1935/1936 av utgifterna
under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till hov- och
slottsstaterna, och anför därvid följande:

A. Kungl. hovstaten.

[1.] 1. Kungl. Maj:ts hovhållning. I riksstaten för budgetåret 1934/
1935 äro under första huvudtiteln uppförda *dels* ett ordinarie anslag å
800,000 kronor till Kungl. Maj:ts hovhållning, *dels ock* ett extra anslag
å 100,000 kronor till förstärkning av nämnda anslag.

Från och med år 1921 hava årligen anvisats förstärkningsanslag, mot-
svarande det för innevarande budgetår anvisade extra anslaget. Efter
att till en början hava belöpt sig till 200,000 kronor, för år räknat, utgjor-
de det såsom förstärkningsanslag anvisade beloppet under ett vart av
budgetåren 1923/1924—1931/1932 150,000 kronor. För de två sistförflutna
budgetåren har liksom för innevarande budgetår förstärkningsanslaget
i enlighet med av Hans Maj:t Konungen meddelad önskan utgått med ett
till 100,000 kronor sänkt belopp.

Anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning bör i riksstaten för nästa
budgetår upptagas med oförändrat belopp. Förstärkningsanslaget torde
för samma budgetår böra bestämmas till 150,000 kronor. Beträffande

sistnämnda anslag gör jag framställning under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kungl. Maj:ts hovhållning* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 800,000.

[2.] 2. Förstärkning av anslaget till *Kungl. Maj:ts hovhållning*. Med hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 150,000.

[3.] 3. Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan. Till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan är under första huvudtiteln uppfört ett ordinarie anslag å 192,000 kronor. Till förstärkning av detta anslag har för innevarande budgetår anvisats ett extra anslag å 55,000 kronor.

Från och med år 1921 hava årligen anvisats förstärkningsanslag, motsvarande nyssnämnda för innevarande budgetår anvisade extra anslag. Efter att tidigare hava belöpt sig till 90,000 kronor, för år räknat, utgjorde det å dessa förstärkningsanslag anvisade beloppet under ett vart av budgetåren 1923/1924—1931/1932 70,000 kronor. För de två sistförflutna budgetåren har liksom för innevarande budgetår förstärkningsanslaget i enlighet med av Hans Kungl. Höghet Kronprinsen meddelad önskan utgått med ett till 55,000 kronor sänkt belopp.

Anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan bör i riksstaten för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Förstärkningsanslaget torde för samma budgetår böra bestämmas till 70,000 kronor. Beträffande sistnämnda anslag gör jag framställning under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 192,000.

[4.] 4. Förstärkning av anslaget till *Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning m. m.* Åberopande vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning m. m. för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av .... kronor 70,000.

[5.] 5. Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland. Till Deras Kungl. Högheter Hertigen av Västergötland och Hertigen av Närke finnas i riksstaten för innevarande budgetår upptagna två ordinarie anslag, vardera å 26,000 kronor.

Ifrågavarande anslag böra i riksstaten för nästa budgetår uppföras med oförändrade belopp. Beträffande anslaget till Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke gör jag framställning under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 26,000.

[6.] 6. Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke. I anslutning till vad jag anfört under nästföregående punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 26,000.

[7.] 7. Ved och kol för de kungl. hoven. I riksstaten för innevarande budgetår är till ved och kol för de kungl. hoven uppfört ett ordinarie anslag å 50,000 kronor. Till täckande av motsedd brist å nämnda anslag har för löpande budgetperiod anvisats ett extra anslag å 75,000 kronor.

I skrivelse den 1 september 1934 har riksmarskalksämberet, i enlighet med förslag av ståthållarämbetet å Stockholms slott, hemställt, att samma belopp som för innevarande budgetår måtte till ifrågavarande ändamål anvisas för nästa budgetperiod.

Anslaget till ved och kol för de kungl. hoven bör i riksstaten för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Såsom förstärkningsanslag torde för samma budgetår böra anvisas ett belopp av 75,000 kronor. Beträffande sistnämnda anslag gör jag framställning under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till ved och kol för de kungl. hoven för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av .... kronor 50,000.

[8.] 8. Täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven. Med åberopande av vad under nästföregående punkt anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 75,000.

[9.] **9. Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.** Till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten är i gällande riksstat uppfört ett ordinarie anslag å 56,400 kronor. Till förstärkning av nämnda anslag är anvisat ett extra anslag å 25,000 kronor.

Med stöd av en framställning i ämnet av chefen för husgerådskammaren har riksmarskalksämberet i sin skrivelse den 1 september 1934 hemställt, att anslagen för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrade belopp.

Jag tillstyrker riksmarskalksämberets förslag. Beträffande förstärkningsanslaget gör jag framställning under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 56,400.

[10.] **10. Förstärkning av anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten.** Under hänvisning till vad jag anfört under nästföregående punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förstärkning av anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 25,000.

[11.] **11. Kungl. hovstallets utfodring.** I gällande riksstat är till kungl. hovstallets utfodring uppfört ett ordinarie anslag å 45,000 kronor.

Riksmarskalksämberet har i sin skrivelse den 1 september 1935 hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrat belopp.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *kungl. hovstallets utfodring* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 45,000.

B. Kungl. slottsstaten.

[12.] 1. **Reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader.** I riksstaten för innevarande budgetår är till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader uppfört ett ordinarie anslag å 63,000 kronor. Till förstärkning av nämnda anslag har anvisats ett extra anslag å 50,000 kronor.

I förut omförmälda skrivelse den 1 september 1934 har riksmarskalksämbetet, med överlämnande av en av ståthållarämbetet å Stockholms slott gjord framställning i ämnet, hemställt, att ifrågavarande båda anslag måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrade belopp.

Jag tillstyrker vad riksmarskalksämbetet sålunda hemställt. I fråga om förstärkningsanslaget gör jag framställning under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 63,000.

[13.] 2. **Förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader.** Åberopande vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 50,000.

[14.] 3. **Polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott.** Till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott finnes å riksstaten för närvarande uppfört ett ordinarie anslag å 33,750 kronor. Till förstärkning av nämnda anslag har för innevarande budgetår anvisats ett extra anslag å 24,350 kronor.

I sin skrivelse den 1 september 1934 har riksmarskalksämbetet, i enlighet med förslag av ståthållarämbetet å Stockholms slott, hemställt om oförändrade anslagsbelopp för nästa budgetår.

Jag tillstyrker vad riksmarskalksämbetet sålunda hemställt. Medan jag beträffande förstärkningsanslaget gör framställning under nästföljande punkt, får jag här hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 33,750.

[15.] 4. Förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott. Med hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 24,350.

[16.] 5. Underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott, reservationsanslag. För underhåll m. m. av de kungl. lustslotten, nämligen Drottningholms, Gripsholms och Ulriksdals slott, Haga lustslott och park samt Strömsholms och Rosersbergs slott, är från och med budgetåret 1927/1928 i riksstaten uppfört ett gemensamt ordinarie reservationsanslag, vilket för innevarande budgetår är bestämt till 12,500 kronor. Detta anslag tillföres årligen enligt särskilda beslut av riksdagen bidrag av Djurgårdskassans överskottsmedel. Sålunda har 1934 års riksdag medgivit, att av kassans överskottsmedel må under budgetåret 1934/1935 till anslaget överföras ett belopp av 150,000 kronor. Sammanlagt står alltså ett belopp av 162,500 kronor till förfogande för ifrågavarande ändamål.

De tillgängliga medlens fördelning mellan de olika slotten under innevarande budgetår ävensom underhållsanslagens belopp under budgetåren 1932/1933 och 1933/1934 framgå av följande sammanställning:

	1932/1933 Kronor	1933/1934 Kronor	1934/1935 Kronor
Drottningholms slott	95,500	80,500	82,500
Gripsholms »	40,000	40,000	40,000
Ulriksdals »	31,500	21,500	21,500
Haga lustslott och park	14,500	9,500	9,500
Strömsholms slott.....	6,000	6,000	6,000
Rosersbergs »	3,000	3,000	3,000
Summa underhållsanslag	190,500	160,500	162,500
därav:			
tillskott av Djurgårdskassan	100,000	150,000	150,000
å riksstaten	90,500	10,500	12,500

Såsom framgår av sammanställningen, nedsattes underhållsanslagens belopp för budgetåret 1933/1934 från 190,500 kronor med 30,000 kronor till 160,500 kronor. Samtidigt höjdes Djurgårdskassans tillskott från 100,000 kronor till 150,000 kronor, varigenom anslaget å riksstaten nedbragtes från 90,500 kronor till 10,500 kronor. Dessa åtgärder vidtogos på förslag av 1932 års granskningsnämnd.

För budgetåret 1934/1935 har underhållsanslaget till Drottningholms slott och i anledning härav även anslaget å riksstaten höjts med 2,000 kronor.

Med sin skrivelse den 1 september 1934 har riksmarskalksämberet överlämnat av ståthållarämbetena för lustslotten ingivna framställningar om statsanslag för nästkommande budgetår. I följande sammanställning angivas de slutsummor, å vilka de av ståthållarämbetena framlagda förslagsstaterna för budgetåret 1935/1936 balansera, varvid jämväl upptagits motsvarande siffror för innevarande budgetår:

	Staten för budgetåret 1934/1935 Kronor	Föreslagen stat för budgetåret 1935/1936 Kronor
Drottningholms slott	154,000	152,000
Gripsholms slott	70,600	70,600
Ulriksdals slott	69,640	69,640
Haga lustslott och park	57,725	62,700
Strömsholms slott	8,800	8,800
Rosersbergs slott	21,000	21,000.

I de förslag till stater, som sålunda framlagts, hava de av statsmedel utgående underhållsbidragen beräknats till enahanda belopp som för innevarande budgetår med undantag för Haga lustslott och park, där ökning ifrågasatts från 9,500 kronor med 5,000 kronor till 14,500 kronor.

Den av ståthållarämbetet på Haga slott för Haga lustslott och park framlagda förslagsstaten för nästa budgetår är av följande lydelse. Till jämförelse upptagas motsvarande siffror för innevarande budgetår.

	Staten för budgetåret 1934/1935	Föreslagen stat för budgetåret 1935/1936
<i>Inkomster.</i>		
Ordinarie reservationsanslag	kronor 9,500	
Arrenden, hyror och tomtören	» 28,725	28,700
Intressemedel	» 8,000	8,000
Bidrag av Stockholms stad till Hagaparkens underhåll	» 10,000	10,000
Inkomster av elektrisk energi	» 1,500	1,500
Diverse inkomster	» —	—
Behov av statsanslag	»	14,500
Summa kronor	57,725	62,700

Utgifter.

Slottsförvaltningen:		
Avlöningar och dyrtidstillägg	kronor 17,922	17,900
Pensioner och gratialistunderhåll	» 2,000	2,000
Värme, lyse och renhållning	» 4,500	5,500
Diverse omkostnader	» 5,020	6,000
Byggnaders underhåll	» 13,483	15,500
Nyanskaffning och underhåll av inventarier	» 1,000	1,500
Vissa gårdsplaners m. m. underhåll	» 3,500	4,000
Parkens underhåll och renhållning	» 10,000	10,000
Extra vakter	» 300	300
Summa kronor	57,725	62,700.

Till stöd för den sålunda ifrågasatta ökningen av bidragsbeloppet har ståthållarämbetet erinrat, att det årliga underhållsanslaget av statsmedel de senare åren, då slottet ännu var obebott, utgått med 14,500 kronor. För budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 hade emellertid begärts statsanslag av endast 9,500 kronor. Det hade dock visat sig omöjligt att med detta nedsatta anslag nöjaktigt underhålla slottet med tillhörande byggnader. Reparationer och skötseln av anläggningar närmast slottet vore nya utgifter, som icke funnits, när slottet stod obebott. På grund av de alltjämt bestående statsfinansiella svårigheterna ville ståthållarämbetet dock tillsvidare endast begära anslagets höjande till det ursprungliga beloppet eller alltså med 5,000 kronor.

Riksmarskalksämberet har förklarat sig efter prövning av de av ståthållarämbeten gjorda framställningarna intet hava att erinra emot de gjorda beräkningarna. Ståthållarämbeten hade — anför riksmarskalksämberet vidare — sökt i möjligaste mån begränsa anspråken på statsverket och hade icke begärt mera, än vad som syntes vara absolut nödvändigt. Det vore fullt tydligt, att förvaltningarna vid de olika slotten hade stora svårigheter att reda sig med de minskade anslagen. Riksmarskalksämberet hade förut starkt framhållit, att de tidigare utgående anslagen för ifrågavarande kungl. slott icke varit tillräckliga utan att många och viktiga underhållsarbeten måst anstå, och ville åter fästa uppmärksamheten härå. De anslag, som förut anvisats, måste betraktas som de minsta möjliga för att förvaltningarna skulle kunna nödtorftigt svara för slottens underhåll. Då tvingande statsfinansiella skäl emellertid fortfarande gjorde nödvändigt att så mycket som möjligt inskränka statsutgifterna, funne sig riksmarskalksämberet nu liksom föregående år icke kunna annat än förorda de av slottsförvaltningarna vidtagna nedsättningarna, men ville liksom då tillägga att riksmarskalksämberet — som bure sin del i ansvaret för, att den statens värdefulla egendom, som de kungl. slotten utgjorde, icke underginge någon försämring — trott sig kunna intaga denna ställning till frågan endast under den bestämda förutsättning att den företagna minskningen av anslagen endast bleve av provisorisk karaktär och att dessa anslag, då statsfinansernas tillstånd det åter tilläte, måtte komma att utgå med förutvarande belopp.

Vidare har ämbetet erinrat, att under en följd av år under riksstatens första huvudtitel varit uppfört ett extra anslag av 20,000 kronor till ny- och ombyggnader samt större reparationer vid ifrågavarande kungl. slott. Av statsfinansiella skäl hade särskilda medel för detta ändamål ansetts icke böra begäras vare sig för budgetåret 1933/1934 eller för budgetåret 1934/1935. Ehuru det vore ett trängande behov att dessa medel funnes att tillgå för sådana ändamål, för vilka de vanliga underhållsanslagen icke räckte till och ej heller vore avsedda, funne sig riksmarskalksämberet under nuvarande förhållanden icke kunna begära detta anslag å riksstaten,

men ville dock ifrågasätta, huruvida icke andra till Kungl. Maj:ts förfo-
gande ställda medel skulle kunna för ändamålet komma till användning.

Vidkommande frågan om sättet för täckande av den brist å sammanlagt
167,500 kronor, som statförslagen för de kungl. slotten för budgetåret 1935/
1936 utvisa, har riksmarskalksämberet i sin förevarande skrivelse ansett
sig kunna utgå från att Djurgårdskassans överskottsmedel skulle under
nämnda budgetår kunna *dels* fullgöra räntor och amorteringar av tidigare
ur den av statskontoret förvaltade Djurgårdsfonden upplånade medel till
täckande av vissa behov vid de kungl. slotten med 52,500 kronor, *dels ock*
lämna bidrag till slottens underhåll. Beträffande detta bidrag har äm-
betet anfört följande.

I skrivelse den 28 augusti 1933 hade ämbetet föreslagit, att bidraget
skulle för budgetåret 1934/1935 sättas till 125,000 kronor. Efter en på be-
gäran företagen, förnyad undersökning rörande möjligheten av ökat bi-
drag hade ämbetet ansett sig kunna föreslå, att bidraget av Djurgårds-
kassan bestämdes till 150,000 kronor. Samtidigt hade dock framhållits, att
svårigheterna att åstadkomma en sådan höjning vore synnerligen stora.
Dessa svårigheter komme säkerligen icke att minskas. Djurgårdsförvalt-
ningen hade nämligen för att kunna lämna de senaste årens höjda bidrag
till de kungl. slottens underhåll måst använda *dels* överskottet å driften,
dels medel från befintligt reservkapital. Då detta reservkapital — som
vore nödvändigt för driftens uppehållande — i hög grad måst tagas i an-
språk för dessa utbetalningar, ansågo sig riksmarskalksämberet icke kun-
na för nästa budgetår föreslå bidraget till högre belopp än 125,000 kronor.

Riksmarskalksämberets nyssnämnda förslag ansluter sig till en inom
Djurgårdsförvaltningen uppgjord, i ämbetets skrivelse intagen förslags-
stat för Djurgårdskassan för budgetåret 1935/1936. Jag återger här nämnda
förslagsstat tillika med motsvarande siffror för innevarande budgetår:

	1934/1935	1935/1936
<i>Inkomster.</i>		
Beräknad behållning vid budgetårets början	kronor 171,000	106,500
Arrenden m. m.	» 297,400	302,000
Räntor	» 78,000	78,000
Skog, lantbruk och trädgårdar	» 31,000	32,000
Ersättning av Stockholms stad för väg- underhållning	» 111,500	110,000
Summa kronor	688,900	628,500

Utgifter.

Avlöningar och pensioner	kronor 56,000	56,000
Vägar och renhållning	» 123,500	130,000
Skog, lantbruk, park och trädgårdar	» 92,500	93,000
Byggnader, inventarier m. m.	» 75,500	68,000
Skatter	» 30,000	30,000
Expenser, diverse och oförutsedda utgifter	» 39,000	39,000

	1934/1935	1935/1936
Förräntning och amortering		
enligt kungl. brev den		
30 maj 1924	kronor 45,000	
enligt kungl. brev den		
12 mars 1926	» 7,500	
Inleverering till statskontoret	» 150,000	—
Förutsatt inleverering till statskontoret....	» —	125,000
Behållning vid budgetårets slut	» 69,900	35,000
	Summa kronor 688,900	628,500.

Sedan från det av riksmarskalksämberet beräknade behovet av statsmedel för de kungl. lustslotten, 167,500 kronor, avgått beräknat bidrag från överskott i Djurgårdskassan den 30 juni 1935, 125,000 kronor, skulle alltså erforderligt tillskott av anslag å riksstaten utgöra 42,500 kronor. Riksmarskalksämberet har i anslutning härtill hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1935/1936 uppföra ifrågavarande anslag med 42,500 kronor.

*Departements-
chefen.*

De av ståthållarämbeten gjorda beräkningarna av erforderliga bidrag av statsmedel under budgetåret 1935/1936 till utgifterna för underhåll m. m. av här ifrågavarande kungl. slott sluta å sammanlagt 167,500 kronor, vilket belopp med 5,000 kronor överstiger de bidragsbelopp, som innevarande budgetår ställts till förfogande. Den sålunda ifrågasatta ökningen hänför sig till Haga lustslott och park och innebär, att för underhåll av nämnda slott jämte tillhörande byggnader och anläggningar skulle för nästa budgetår anvisas enahanda belopp, varmed det årliga underhållsanslaget av statsmedel före budgetåret 1933/1934 utgick. Jag tillstyrker detta förslag. Icke heller i övrigt hava beräkningarna givit mig anledning till erinran.

Under de senaste budgetåren har den verkliga behållningen i Djurgårdskassan vid varje budgetårs utgång avsevärt överstigit det i förslagsberäkningarna rörande kassans inkomster och utgifter upptagna överskottet. Med hänsyn härtill kunde det ifrågasättas, huruvida icke överskottsmedel från kassan jämväl för nästa budgetår skulle kunna tagas i anspråk till ett belopp av 150,000 kronor. Emellertid har kassans reservkapital under de senaste åren i väsentlig grad minskats på grund av bidrag till de kungl. slottens underhåll. Då det måste anses erforderligt, att Djurgårdskassan kan disponera över en viss medelsreserv, har jag därför funnit mig icke böra förordna, att för nästa budgetår till ifrågavarande anslag överföres högre belopp än vad riksmarskalksämberet föreslagit eller 125,000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordnat bör här förevarande anslag i enlighet med riksmarskalksämberets förslag för nästa budgetår upptagas till 42,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av ..... kronor 42,500;

dels ock medgiva, att av Djurgårdskassans överskottsmedel må under budgetåret 1935/1936 till förenämnda anslag överföras ett belopp av 125,000 kronor.

Vid bifall till de av mig framställda förslagen kommer första huvudtitelns slutsumma för budgetåret 1935/1936 att uppgå till ett belopp av 1,729,000 kronor, innebärande i förhållande till budgetåret 1934/1935 en ökning av 95,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Bernt Nilsson.

Register

till

Första huvudtiteln för budgetåret 1935/1936.

A. Kungl. hovstaten.

Sid.		Kronor
1	Kungl. Maj:ts hovhållning	800,000
2	Förstärkning av anslaget till Kungl. Maj:ts hovhållning	150,000
2	Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning och handpenningar för Hennes Kungl. Höghet Kronprinsessan	192,000
2	Förstärkning av anslaget till Hans Kungl. Höghet Kronprinsens hovhållning m. m.	70,000
3	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Västergötland	26,000
3	Hans Kungl. Höghet Hertigen av Närke	26,000
3	Ved och kol för de kungl. hoven	50,000
3	Täckande av motsedd brist å anslaget till ved och kol för de kungl. hoven	75,000
4	Underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten	56,400
4	Förstärkning av anslaget till underhåll och vård av möbler samt andra staten tillhöriga inventarier i de kungl. slotten	25,000
4	Kungl. hovstallets utfodring	45,000
	Säger för kungl. hovstaten	1,515,400.

B. Kungl. slottsstaten.

5	Reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader	63,000
5	Förstärkning av anslaget till reparationer å Stockholms slott m. fl. för de kungl. hoven upplåtna byggnader	50,000
5	Polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott	33,750
6	Förstärkning av anslaget till polis-, lys- och renhållning samt brandväsendet vid Stockholms slott	24,350
6	Underhåll m. m. av Drottningholms m. fl. kungl. slott	42,500
	Säger för kungl. slottsstaten	213,600
	Summa	1,729,000.

1935 års statsverksproposition.

Andra huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, redogör här efter för de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1935/1936 av utgifterna under riksstatens andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet, och anför därvid följande:

A. Justitiedepartementet m. m.

[1.] 1. **Avlöningar till statsråden utan departement m. m.** I riksstaten för budgetåret 1934/1935 finnas under A. Departementet uppförda bland annat följande anslag, nämligen till lönefyllnad åt statsministern 6,000 kronor, till statsråden utan departement 72,000 kronor och till handsekreterare åt statsministern 4,000 kronor, av vilka det sistnämnda är ett extra anslag. Enligt de av riksdagen godkända grunderna för ny uppställning av riksstaten böra ifrågavarande anslag sammanföras till ett anslag med rubriken **Avlöningar till statsråden utan departement m. m.** Detta anslag bör upptagas med belopp motsvarande summan av de nuvarande anslagen eller 82,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande stat för avlöningar till statsråden utan departement m. m., att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1935/1936:

Stat.

1. Avlöningar till statsråden utan departement	kronor 72,000
2. Lönefyllnad åt statsministern	» 6,000
3. Arvode till handsekreterare åt statsministern	» 4,000
Summa kronor 82,000;	

dels ock till *Avlöningar till statsråden utan departement m. m.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *anslag* av ..... kronor 82,000.

[2.] 2. Justitiedepartementet: *Avlöningar, förslagsanslag.* I riksstaten för budgetåret 1934/1935 äro för justitiedepartementet uppförda följande två anslag:

Departementschefen, ordinarie anslag	kronor 24,000
Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, ordinarie förslagsanslag	» 167,900
Summa kronor 191,900.	

Gällande stater för justitiedepartementet, vilka fastställts av Kungl. Maj:t genom beslut den 11 april 1930, den 21 maj 1931 och den 19 maj 1933, hava följande lydelse:

Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 141,600
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	» 18,600
Summa kronor 160,200.	

Övergångsstat.

Avlöningar, förslagsanslag	kronor 7,700.
----------------------------------	---------------

Antalet ordinarie befattningshavare i justitiedepartementet är följande:

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 statssekreterare, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 expeditjonschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—

3 byråchefer för lagärenden, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
2 kansliråd	B 30
1 förste kanslisekreterare	B 26
2 andre kanslisekreterare	B 21
1 registrator	B 15
1 förste expeditionsvakt	B 7
1 kanslibitråde	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
3 kontorsbiträden	B 4

För tjänstgöring i statsrådsberedningen:

1 förste expeditionsvakt	B 7
1 expeditionsvakt	B 5

Tjänsteman å övergångsstat.

1 registrator	B 22.
---------------------	-------

Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. har beräknats på följande sätt (se statsverkspropositionen 1930, andra huvudtiteln, sid. 14):

till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän, högst kronor 12,390	
till avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän	
m. m., förslagsvis	» 726
till extra befattningshavare, renskrivning m. m. högst	» 5,400

Summa kronor 18,516.

Vid sidan av de två för departementet uppförda anslagen bestridas vissa avlöningskostnader för departementets befattningshavare, nämligen provisoriskt dyrortstillägg och dyrtidstillägg, från andra huvudtiteln's allmänna anslag för dessa ändamål.

Enligt de av riksdagen godkända grunderna för den nya riksstatsuppställningen skola riksstatsanslagen till departementschefen och till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli sammanföras till ett gemensamt avlöningsanslag för justitiedepartementet av förslagsanslags natur. Under detta anslag skola även beräknas medel för provisoriskt dyrortstillägg åt befattningshavarna i departementet, varemot dyrtidstillägg alltjämt skola bestridas från ett å huvudtiteln uppfört gemensamhetsanslag.

Beträffande beräkningen av det nya avlöningsanslaget och statuppställningen för detsamma må anföras följande.

I anslaget bör såsom särskild post ingå avlöning till departementschefen med 24,000 kronor.

Vidare böra såsom särskilda anslagsposter uppföras medel till avlöningar till dels tjänstemän å ordinarie stat och dels tjänstemän å övergångsstat. Rörande dessa anslagsposter må till en början erinras, att den å departementets ordinarie stat uppförda registratorsbefattningen i lönegraden B 15 för närvarande är obesatt så länge registratorsgöromålen ombesörjas av den å departementets övergångsstat uppförde registratorn i lönegraden B 22, samt att vid sådant förhållande medel icke behöva beräknas för avlöning å registratorsbefattningen i lönegraden B 15. I fråga om beräkningen av löner till tjänstemän å ordinarie stat samt å övergångsstat får jag åberopa vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anfört under rubriken »För flera huvudtitlar gemensamma frågor». Lönerna till tjänstemän å ordinarie stat liksom å övergångsstat skola beräknas efter högsta — i stället för såsom nu näst högsta — förekommande löneklass i vederbörande lönegrader. Vid beräkningen av lönerna skall emellertid hänsyn tagas till vederbörandes skyldighet att vidkännas pensionsavdrag. På sätt chefen för finansdepartementet framhållit skall nämligen det enligt nyssnämnda regel beräknade bruttolönebeloppet minskas med summan av pensionsavdragen för envar i personalförteckningen över departementets befattningshavare upptagen med pensionsrätt förenad ordinarie tjänst, oavsett om tjänsten är besatt med ordinarie innehavare eller vakant och oavsett om innehavaren av tjänsten på grund av 4 § civila tjänstepensionsreglementet är befriad från att vidkännas pensionsavdrag eller icke. Summan av nämnda pensionsavdrag uppgår till 2,280 kronor, därav 2,046 kronor belöpa å ordinarie staten och 234 kronor å övergångsstaten. Med tillämpning av sålunda angivet beräkningssätt skulle anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän först uppräknas från 141,600 kronor till 150,740 kronor, varifrån emellertid bör avdragas ett belopp av 5,304 kronor, motsvarande lön till en registrator i lönegraden B 15. Det sålunda erhållna beloppet, 145,436 kronor, skall därefter minskas med förutnämnda pensionsavdragsbelopp, 2,046 kronor, varefter återstå 143,390 kronor, vilket belopp torde få avrundas till 143,400 kronor. Övergångsstaten, nu 7,700 kronor, avseende en registratorsbefattning i lönegraden B 22, bör enligt samma grunder beräknas till $(8,124 - 234) 7,890$ kronor, avrundat till 7,900 kronor.

Under justitiedepartementets avlöningsstat bör vidare under rubriken Arvode för biträde vid redigeringen av Svensk författningssamling uppföras ett belopp av 2,000 kronor. Till en av justitiedepartementets amanuenser, som erhållit i uppdrag att biträda vid redigeringen av författningssamlingen, utgår nämligen ett årligt arvode för detta arbete å 2,000 kronor. Detta arvode bestrides för närvarande av anslaget till Svensk författningssamling (jfr andra huvudtiteln 1934 sid. 43). I samband med den ändrade riksstatsuppställningen har det emellertid ansetts lämpligt att arvodet överföres till justitiedepartementets avlöningsanslag.

Vad härefter angår anslagsmedlen för avlöningar till icke-ordinarie personal skola dessa medel enligt de nya grunderna för statsuppställningen fördelas på två poster, den ena avsedd för grundavlöningar, renskrivning, övertidsersättning m. m. samt den andra avsedd för avlöningsförhöjningar, kostnader för läkarvård jämte läkemedel m. m., sjukavlöning m. m. och begravningshjälp. För grundavlöningar, ersättning till extra befattningshavare, renskrivning m. m. finnes, såsom förut angivits, å det nuvarande ordinarie anslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli beräknat tillhopa (12,390 + 5,400) 17,790 kronor. För budgetåret 1935/1936 krävas för grundavlöningar m. m. något ökade medel i jämförelse med vad som för ändamålet beviljats för innevarande budgetår. Detta föranledes framför allt därav att det ständigt ökade arbetet med lagärenden inom departementet medfört stegrade anspråk på skrivhjälp. Enligt verkställda beräkningar skulle med hänsyn härtill avlöningsposten till grundavlöningar m. m. bära beräknas till i runt tal 20,000 kronor. Emellertid bör detta belopp minskas med hänsyn till de pensionsavdrag, som vederbörande tjänstemän på grund av det nya civila tjänstepensionsreglementet bliva skyldiga att vidkännas. Detta avdrag bör, på sätt framgår av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag under rubriken »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» anfört, ske på sådant sätt att ifrågavarande post minskas med i regel 60 procent av summan av pensionsavdragen för den extra ordinarie personalen. Detta skulle medföra att grundavlöningsposten 20,000 kronor minskas med tillhopa 450 kronor till 19,550 kronor, avrundat till 19,500 kronor.

För avlöningsförhöjningar m. m. till extra ordinarie tjänstemän är såsom nämnts för närvarande beräknat ett belopp å 726 kronor, vilket med hänsyn till nuvarande förhållanden torde vara något för högt beräknat. För budgetåret 1935/1936 skola från anslagsposten till avlöningsförhöjningar m. m. bestridas även kostnaderna för sjukavlöning m. m. till extra ordinarie tjänstemän. Anslagsposten torde bära upptagas med ett belopp av i runt tal 600 kronor, förslagsvis angivet.

Enligt grunderna för den nya uppställningen av avlöningsstaterna skola vidare under förevarande anslag — å en särskild post med rubriken Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän — beräknas medel för provisoriskt dyrortstillägg. Kostnaderna för dylikt tillägg åt departementets befattningshavare torde med hänsyn till utgifterna för ändamålet under tidigare budgetår bära uppföras med ett belopp av 2,900 kronor, förslagsvis beräknat.

Enligt de i det föregående framlagda beräkningarna skulle medelsbehovet å förevarande anslag för budgetåret 1935/1936 uppgå till (24,000 + 143,400 + 7,900 + 2,000 + 19,500 + 600 + 2,900) 200,300 kronor. Därvid är emellertid att märka att pensionsavdrag skett med tillhopa 2,730 kronor. Medräknas sistnämnda belopp, skulle ökningen i förhållande till nu ut-

gående anslag till departementet, (24,000 + 167,900) 191,900 kronor, bliva (200,300 + 2,730 — 191,900) 11,130 kronor. Denna ökning förklaras sålunda. Till anslaget har överförts, från anslaget till Svensk författningssamling ett belopp av 2,000 kronor, utgörande arvode åt en amanuens för arbete med författningssamlingen, och från det nuvarande anslaget till provisoriskt dyrortstillägg 2,900 kronor. Vidare hava anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till tjänsteman å övergångsstat genom uppräkningsökats med 3,846 respektive 434 kronor, varjämte anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal ökats med 1,950 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för justitiedepartementet:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 statssekreterare, arvode enligt 5 § avlöningsreglementet	—
1 expeditionschef, arvode enligt 5 § avlöningsreglementet	—
3 byråchefer för lagärenden, arvode enligt 5 § avlöningsreglementet	—
2 kansliråd	B 30
1 förste kanslisekreterare	B 26
2 andre kanslisekreterare	B 21
1 registrator	B 15
1 förste expeditionsvakt	B 7
1 kanslibitråde	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
3 kontorsbiträden	B 4

För tjänstgöring i statsrådsberedningen:

1 förste expeditionsvakt	B 7
1 expeditionsvakt	B 5

Tjänsteman å övergångsstat.

1 registrator	B 22;
---------------------	-------

dels fastställa följande avlöningsstat för justitiedepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen ...	kronor	24,000
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	»	143,400
3. Avlöning till tjänsteman å övergångsstat, förslagsvis	»	7,900
4. Arvode för biträde vid redigeringen av Svensk författningssamling	»	2,000
5. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	»	19,500
b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	»	600
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis	»	2,900

Summa kronor 200,300;

dels ock till Justitiedepartementet: Avlöningar för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 200,300.

[3.] 3. Justitiedepartementet: Omkostnader, *förslagsanslag*. Enligt grunderna för den beslutade omläggningen av riksstatens utgiftssida skall en ändring ske med avseende å bestridandet av de omkostnader, som hittills gäldats från vissa under de olika huvudtitlarna upplörda gemensamhetsanslag. Ifrågavarande kostnader, utgörande expenskostnader, utgifter för tryckning samt kostnader för tjänsteresor, skola nämligen hädanefter bestridas från särskilda för de olika myndigheterna för ändamålet upplörda anslag. I detta avseende torde få hänvisas till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag under rubriken »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» yttrat angående omkostnadsanslagen. Ifråga om beräkningen av anslag till omkostnader för justitiedepartementet för budgetåret 1935/1936 må anföras följande.

Enligt beslut den 31 maj 1934 har Kungl. Maj:t medgivit, att justitiedepartementet finge för bestridande av expenser under budgetåret 1934/1935 från andra huvudtiteln förslagsanslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. använda sammanlagt ett belopp av 50,250 kronor, varav 46,900 kronor för expenser för eget behov och 3,350 kronor för expenser för annat än eget behov. Med de sålunda anvisade medlen skola bestridas expenskostnader icke blott för justitiedepartementet utan även för statsrådsberedningen, lagrådet och regeringsrätten. För nästkommande budgetår torde

kostnaderna för regeringsrättens expenser böra bestridas från ett särskilt under överrubriken Regeringsrätten uppfört anslag, medan expenskostnaderna för departementet, statsrådsberedningen och lagrådet böra utgå från ett under Justitiedepartementet uppfört omkostnadsanslag. Ur de för närvarande åt justitiedepartementet anvisade expensmedlen bör alltså först avskiljas vad som kan anses erforderligt till täckande av regeringsrättens expenser. Enligt verkställda beräkningar hava omkostnaderna för regeringsrätten uppgått till i genomsnitt 6,500 kronor per år. Lagrådet har emellertid numera lokaler i den tidigare av regeringsrätten ensam disponerade våningen i Arvfurstens palats härstädes, varför från sistnämnda belopp avdrag bör ske med lagrådets av justitiedepartementet bestridda andel i kostnaderna i nämnda våning för *dels* bränsle, lyse och vatten och *dels* städning. Dessa lagrådet avseende belopp hava ansetts böra bestämmas till hälften av bränslekostnaden 1,500 kronor eller 750 kronor, respektive hälften av städningskostnaden 2,000 kronor eller 1,000 kronor. Regeringsrättens anslagsbehov skulle alltså bli (6,500—1,750) 4,750 kronor. Med utgångspunkt från det för närvarande åt departementet anvisade expensanslaget 50,250 kronor skulle därefter återstå för täckande av departementets och statsrådsberedningens expenser samt lagrådets expenser ett belopp av (50,250—4,750) 45,500 kronor. Detta belopp har med hänsyn till den senaste belastningen befunnits vara något för knappt, varför en ökning av beloppet ansetts erforderlig. Denna ökning torde kunna begränsas till 1,500 kronor, i följd varav ifrågavarande anslagsmedel böra bestämmas till 47,000 kronor. Till departementets expensmedel för budgetåret 1935 1936 bör vidare överföras ett för närvarande i departementets tryckningskostnadsanslag ingående belopp å 300 kronor, avseende beräknad kostnad för anskaffande åt överförmyndarna av sådana böcker, varom förmåles i 3 kap. 11 § i lagen om förmynderskap den 27 juni 1924. Kostnaden härför läres nämligen böra bestridas av expensmedel och icke av tryckningskostnadsanslag. På grund av vad sålunda anförts skulle under departementets nya omkostnadsanslag för bestridande av expenskostnader beräknas ett belopp av (45,500 + 1,500 + 300) 47,300 kronor. Detta belopp bör enligt verkställda beräkningar fördelas med 5,750 kronor, förslagsvis beräknade, till kostnader för bränsle, lyse och vatten, ett maximerat belopp av 37,400 kronor till övriga expenskostnader för eget behov och ett förslagsvis upptaget belopp 4,150 kronor för expenser för annat än eget behov.

Under justitiedepartementets omkostnadsanslag skola vidare beräknas medel för tjänsteresor, vilka hittills guldits av andra huvudtiteln's allmänna resekostnadsanslag. Ifrågavarande kostnader avse, förutom reseersättningar till statsministern, departementschefen, de konsultativa statsråden och departementets tjänstemän, ersättningar till andra statsråd samt tjänstemän för resor till konseljer utom Stockholm. Kostnaden för reseersättningar torde böra upptagas till 3,000 kronor.

Slutligen skall under departementets omkostnadsanslag beräknas medel för departementets tryckningskostnader, för vilket ändamål medel hittills beräknats under andra huvudtiteln's allmänna anslag till tryckningskostnader. Departementets tryckningskostnader, avseende i huvudsak departementets andel i kostnaderna för riksdagstrycket, hava för nu löpande budgetår uppskattats till 20,000 kronor. Då emellertid sagda belopp för nästkommande budgetår synes kunna minskas med 1,500 kronor, torde erforderliga medel för departementets tryckningskostnader kunna begränsas till 18,500 kronor.

I anslutning till vad nu föreslagits, skulle departementets omkostnadsanslag för budgetåret 1935/1936 beräknas enligt följande uppställning:

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor	3,000
2. Expenser, förslagsvis	»	47,300
3. Publikationstryck, förslagsvis	»	18,500

Summa kronor 68,800.

Sistnämnda belopp 68,800 kronor bör äskas såsom förslagsanslag. Stat för anslaget's användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitiedepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 68,800.

[4.] 4. *Svensk författningssamling, förslagsanslag*. Anslaget till *Svensk författningssamling*, vars utgivande ankommer på justitiedepartementet, har sedan budgetåret 1925/1926 utgått med 90,000 kronor. Anslaget är för närvarande uppfört under avdelningen H. *Svensk författningssamling m. m. i andra huvudtiteln*. På sätt anmärkts under punkten [2.] här förut utgår för närvarande från anslaget till en av departementets amanuenser, som erhållit i uppdrag att biträda vid arbetet med författningssamlingens redigering, ett årligt arvode å 2,000 kronor, vilket för nästa budgetår ansetts böra uppföras såsom en särskild post under justitiedepartementets avlöningsstat. Med hänsyn till belastningen å anslaget lär överflyttningen från anslaget av nämnda arvode ej böra föranleda någon minskning av anslaget's belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svensk författningssamling* för budgetåret 1935 1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 90,000.

[5.] 5. *Lagberedningen, reservationsanslag*. Anslaget till lagberedningens verksamhet utgick för budgetåret 1933/1934 med 45,000 kronor, varjämte en reservation från föregående budgetår å i det närmaste 18,000 kronor stod till förfogande. Vid behandlingen i föregående års statsverks-

proposition av anslaget till lagberedningens verksamhet för innevarande budgetår ansåg jag mig, trots det att någon reservation icke kunde beräknas föreliggande vid ingången av budgetåret, om ock med tvekan böra förorda att anslaget upptoges med oförändrat belopp 45,000 kronor. Jag utgick därvid ifrån dels att vissa utgifter som vore förbundna med beredningens dåvarande arbetsuppgift — arbetet med förslag till internordisk lagstiftning om skuldebrev vilket beräknades vara avslutat under budgetåret — under senare delen av budgetåret skulle bortfalla eller i allt fall kunna begränsas och dels att, därest anslaget skulle visa sig otillräckligt, ytterligare erforderligt belopp finge anvisas av andra huvudtiteln kommittéanslag. Nyssnämnda belopp, 45,000 kronor, blev därefter på Kungl. Majts förslag av riksdagen beviljat. Visserligen har sedermera visat sig, att den 1 juli 1934 förefanns en reservation å anslaget å omkring 7,300 kronor, men såväl detta belopp som det av riksdagen för budgetåret 1934 1935 beviljade anslaget 45,000 kronor torde, enligt vad gjorda beräkningar giva vid handen, vara förbrukade vid utgången av samma budgetår. Vid bestämmandet av anslaget för nästkommande budgetår bör därför ej räknas med att reservation skall förelämnas från nu löpande budgetår. Vidare är att märka att lagberedningens nuvarande ordförande, före detta presidenten friherre E. Marks von Würtemberg, torde komma att frånträda ordförandeskapet i lagberedningen så snart lagberedningens nuvarande arbetsuppgift — nyssnämnda förslag till lagstiftning om skuldebrev — slutförts. Då hans arvode med hänsyn till att han jämväl åtnjuter pension kunnat bestämmas till lägre belopp än det arvode som eljest plägat utgå till ordföranden i lagberedningen, medför den nuvarande ordförandens avgång att det till arvoden åt lagberedningens personal avsedda beloppet måste beräknas minst 10,000 kronor högre än för innevarande budgetår. Sammanlagt torde för arvoden åt beredningens personal, bortsett från dyrtidstillägg, böra beräknas ett belopp å i det närmaste 55,000 kronor. Då övriga kostnader — för expeditionsvakt, skrivhjälp, expenser, resekostnader m. m. — efter verkställda beräkningar ansetts icke kunna sättas till lägre belopp än 10,000 kronor, har det befunnits ofrånkomligt att för nästkommande budgetår beräkna kostnaderna för uppehållande av lagberedningens verksamhet, bortsett från dyrtidstillägg, till 65,000 kronor eller alltså med ett 20,000 kronor högre belopp än det för innevarande budgetår beviljade anslaget. Skulle reservation komma att vid utgången av innevarande budgetår förefinnas å det nuvarande anslaget till lagberedningens verksamhet, lärer denna böra överföras till det nya anslaget till lagberedningen, vilket torde böra bliva reservationsanslag.

Enligt grunderna för den nya riksstatsuppställningen skall det särskilda anslaget till dyrtidstillägg motsvarande ersättning till lagberedningens personal sammanföras med lagberedningens huvudanslag. Då ifrågakvarande ersättning för nästkommande budgetår kan beräknas till 2,600 kronor, skulle alltså anslaget till lagberedningen för nästkommande budgetår uppföras med

(65,000 + 2,600) 67,600 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 67,500 kronor. — Rörande sin verksamhet under 1934 har lagberedningen lämnat en redogörelse, som torde få såsom bilaga (A) fogas till statsrådsprotokollet.

Det kan ifrågasättas huruvida lagberedningen bör taga befattning med det lagstiftningsärende, som i föregående års statsverksproposition (andra huvudtiteln sid. 2) angavs kunna bliva föremål för lagberedningens behandling då arbetet med lagstiftning om skuldebrev vore avslutat, eller frågan om avveckling av bestående fideikommiss. För den händelse det skulle finnas lämpligt att upptaga nämnda lagstiftningsärende till behandling i annan ordning, föreligga emellertid flera andra angelägna och vittomfattande lagstiftningsfrågor på centrala områden, vilka kunna ifrågakomma att överlämnas till lagberedningen, när dess nuvarande arbetsuppgift, enligt vad som beräknas, under instundande februari månad blivit slutförd. Denna fråga torde jag vid ett senare tillfälle få underställa Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lagberedningen* för budgetåret

1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag*

av ..... kronor 67,500.

[6.] 6. *Processlagberedningen, reservationsanslag.* Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 september 1932 har, på sätt närmare framgår av vad som anfördes i 1933 års statsverksproposition under andra huvudtiteln (sid. 5 o. 6), arbetet med utarbetande av förslag till nya lagbestämmelser angående rättegångsväsendet och vad därmed sammanhänger överlämnats åt en beredning, benämnd processlagberedningen och bestående av ordförande, två ledamöter och en sekreterare, tillsatta av Kungl. Maj:t. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1934 har bestämts, att beredningen från och med den 1 januari 1935 skall bestå av ordförande och tre ledamöter, av vilka en tillika skall tjänstgöra såsom beredningens sekreterare. I samband därmed har den dittillsvarande sekreteraren förordnats att — med bibehållande av sekreteraruppdraget — vara ledamot i beredningen. Vid sidan av beredningen skall finnas en nämnd av åtta personer att vid utredningsarbetet tillhandagå med råd i förekommande frågor.

Kostnaderna för denna utredning hava från och med budgetåret 1933/1934 bestritts från två särskilda anslag, nämligen ett extra reservationsanslag till uppehållande av processlagberedningens verksamhet samt ett extra förslagsanslag för beredande av dyrtidstillägg motsvarande ersättning till processlagberedningens personal. Förstnämnda anslag har varit upptaget med 65,000 kronor och det sistnämnda anslaget med 2,500 kronor. Medel för upprätthållande av processlagberedningens verksamhet äro erforderliga jämväl för budgetåret 1935/1936. Enligt vad jag förvissat mig om föreligger icke anledning att vidtaga ändring beträffande storleken av

ifrågavarande anslagsmedel. Sålunda inverkar härvidlag ej den omständigheten att sekreteraren erhållit ställning jämväl såsom ledamot i beredningen. Emellertid bör, liksom ifråga om lagberedningen, anslaget till dyrtidstillägg motsvarande ersättning sammanföras med processlagberedningens huvudanslag, i följd varav det nya anslaget till processlagberedningen skulle komma att uppgå till (65,000 + 2,500) 67,500 kronor. Skulle vid utgången av innevarande budgetår reservation komma att förefinnas å det nuvarande anslaget till processlagberedningens verksamhet, lär denna reservation böra överföras till det nya anslaget till processlagberedningen, vilket torde böra bliva reservationsanslag.

Rörande sin verksamhet under år 1934 har processlagberedningen avgivit en redogörelse, vilken såsom bilaga (B) torde få fogas till statsrådsprotokollet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Processlagberedningen* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 67,500.

[7.] 7. **Chefens för justitiedepartementet ombud för tillsyn å tryckta skrifers allmängörande, förslagsanslag.** Till bestridande av arvoden åt chefens för justitiedepartementet ombud för tillsyn å tryckta skrifers allmängörande har i riksstaten varit uppfört ett ordinarie förslagsanslag, vilket från och med 1920 utgått med 14,000 kronor. Emellertid är anslaget något för lågt beräknat. Redan de för närvarande utgående arvoden uppgå sålunda till ett sammanlagt belopp av 15,675 kronor. Anslaget bör därför höjas, och får jag i sådant avseende föreslå att anslaget upptages med 16,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chefens för justitiedepartementet ombud för tillsyn å tryckta skrifers allmängörande* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 16,000.

B. Justitiekanslersämbetet.

[8.] 1. **Justitiekanslersexpeditionen: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget till justitiekanslersexpeditionen är i gällande riksstat uppfört med 46,400 kronor och disponeras enligt följande av Kungl. Maj:t den 19 maj 1933 fastställda stat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	38,700
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	»	1,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	6,700
Summa kronor		46,400.

Antalet ordinarie befattningshavare hos justitiekanslersexpeditionen är jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 8 maj 1925 följande:

Befattning	Lönegrad
1 justitiekansler	A 3
1 byråchef	B 30
1 registrator	B 21
1 expeditionsvakt	B 5.

Utöver angivna för justitiekanslersexpeditionen anvisade avlöningsanslag stå huvudtiteln's allmänna anslag till provisoriskt dyrortstillägg och till dyrtidstillägg till förfogande för bestridande av utgifter för dylika tillägg. Omkostnaderna bestridas från olika under andra huvudtiteln uppförda gemensamhetsanslag, nämligen anslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. samt anslaget till rese- och traktamentspenningar.

Enligt de nya grunderna för uppställning av riksstatens utgiftssida skola justitiekanslersexpeditionens avlöningskostnader, bortsett från dyrtidstillägg, bestridas från ett för justitiekanslersexpeditionen uppfört avlöningsanslag, medan omkostnaderna skola gäldas av ett särskilt omkostnadsanslag.

I skrivelse den 8 september 1934 har justitiekanslersämbetet gjort framställning om anslag för budgetåret 1935/1936.

De nya grunderna för riksstatsuppställningen föranleda vissa ändringar beträffande justitiekanslersexpeditionens avlöningsanslag. Sålunda bör den nuvarande anslagsposten till vikariatsersättningar bortfalla. Avlöningarna till ordinarie tjänstemän skola beräknas efter högsta löneklassen i vederbörande lönegrad i stället för såsom hittills efter näst högsta löneklassen. På grund av sistnämnda förhållande skulle anslagsposten till ordinarie tjänstemän uppföras med ett belopp av 39,792 kronor i stället för, såsom för närvarande, inberäknat anslaget till vikariatsersättningar, 39,700 kronor. Emellertid skall från nämnda belopp 39,792 kronor avdragas summan av pensionsavdragen för de ordinarie befattningarna, uppgående till 1,191 kronor, i följd varav anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän bör upptagas med 38,601 kronor, avrundat till, förslagsvis, 38,600 kronor.

Till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. är för närvarande upptaget ett belopp av 6,700 kronor. För nästa budgetår bör iakttagas, att till grundavlöningar m. m. åt dylik personal beräknas ett belopp av 6,500 kronor, minskat med vederbörligt avdrag för pensionsavgifter eller med 78 kronor, till 6,422 kronor, i avrundat tal 6,400 kronor, samt att för avlöningsförhöjningar m. m. åt samma personal upptages ett förslagsvis beräknat belopp av 200 kronor.

För provisoriskt dyrortstillägg torde under beteckningen särskilda löne-

förmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän böra uppföras ett belopp av 700 kronor, förslagsvis beräknat.

Anslagsbehovet skulle alltså för nästa budgetår bliva (38,600 + 6,400 + 200 + 700) 45,900 kronor eller, om pensionsavdragen å tillhoppa 1,269 kronor medräknas, 47,169 kronor. Det nuvarande anslaget till justitiekanslersexpeditionen är 46,400 kronor. Skillnaden mellan sistnämnda båda belopp eller 769 kronor förklaras sålunda, att, å ena sidan, anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, pensionsavdraget inberäknat, genom uppräkningshöjes med 91 kronor och anslaget till avlöningar till icke-ordinarie personal, pensionsavdraget inberäknat, minskas med 22 kronor samt att, å andra sidan, från allmänt anslag överflyttas de för provisoriskt dyrortstillägg avsedda medlen, 700 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för justitiekanslersexpeditionen:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
1 justitiekansler.....	A 3
1 byråchef	B 30
1 registrator	B 21
1 expeditionsvakt	B 5;

dels fastställa följande avlöningsstat för justitiekanslersexpeditionen, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor 38,600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m.:	
a. Grundavlöningar m. m.	» 6,400
b. Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	» 200
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis	» 700

Summa kronor 45,900;

dels ock till Justitiekanslersexpeditionen: *Avlöningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 45,900.

[9.] 2. Justitiekanslersexpeditionen: *Omkostnader, förslagsanslag*. Såsom under föregående punkt nämnts skola omkostnaderna för justitiekanslersexpeditionen, vilka för närvarande gäldas från andra huvudtiteln's allmänna expensanslag samt allmänna anslag till rese- och traktamentspenningar, från och med nästkommande budgetår bestridas från nu ifrågasvarande anslag.

Vid beräkning av anslaget's storlek är att märka, att Kungl. Maj:t för innevarande budgetår genom beslut den 31 maj 1934 bemyndigat justitiekanslersämbetet att av allmänna expensanslaget för bestridande av de med anslaget avsedda ändamål använda högst ett belopp av 4,510 kronor enligt viss närmare angiven fördelning å olika utgiftstitlar. För nästkommande budgetår bör för sistnämnda ändamål under förevarande anslag upptagas samma belopp som sålunda anvisats för innevarande budgetår, avrundat till 4,500 kronor. Härav bör i enlighet med vad ämbetet föreslagit 1,350 kronor avse kostnader för bränsle, lyse och vatten samt 3,150 kronor övriga expenser. Vidare böra upptagas erforderliga medel för tjänsteresor, vilka medel med stöd av uppgifter som lämnats av ämbetet synas kunna beräknas till 1,500 kronor.

I anslutning till vad sålunda föreslagits, skulle justitiekanslersexpeditionens omkostnadsanslag för budgetåret 1935/1936 beräknas enligt följande uppställning:

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor 1,500
2. Expenser, förslagsvis	» 4,500
	<u>Summa kronor 6,000.</u>

Sistnämnda belopp 6,000 kronor bör äskas såsom förslagsanslag. Stat för anslaget's användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Justitiekanslersexpeditionen: Omkostnader*
för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *för-*
slagsanslag av ..... kronor 6,000.

C. Domstolarna.

Högsta domstolen m. m.

I gällande riksstat äro under avdelningen D. Domstolarna överrubriken Högsta domstolen och regeringsrätten uppförda — förutom anslag till regeringsrätten, vartill jag återkommer under punkterna [14.] och [15.] i det följande — ett ordinarie förslagsanslag till högsta domstolen och ett extra anslag till extra expeditionsvakt vid högsta domstolen. Under överrubriken Nedre justitierevisionen upptagas dels ett ordinarie för-

slagsanslag till nedre justitierevisionen, dels ett extra anslag till avlö-
nande av fyra förordnade revisionssekreterare, dels ock ett extra för-
slagsanslag till förstärkning av nedre justitierevisionens arbetskrafter.
Förutom de avlöningskostnader, som bestridas från här ifrågavarande
anslag, gäldas kostnader för provisoriskt dyrortstillägg och dyrtidstill-
lägg till högsta domstolens och nedre justitierevisionens befattningshavare
från andra huvudtiteln allmänna anslag för dessa ändamål. Nämda
myndigheters omkostnader bestridas av huvudtiteln allmänna anslag
till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. samt till rese- och trakta-
mentspenningar.

Enligt den nya uppställningen av riksstatens utgiftssida skall från och
med budgetåret 1935/1936 under avdelningen C. Domstolarna, överrubri-
ken Högsta domstolen m. m., uppföras dels ett anslag till avlöningar till
justitieråden, dels ett förslagsanslag till avlöningar till befattningshavare
vid nedre justitierevisionen, dels ock ett förslagsanslag till omkostnader.
Härjämte torde under denna överrubrik böra uppföras även det i den
nuvarande riksstaten under avdelningen H. Svensk författningssamling
m. m. upptagna extra anslaget till bidrag till utgivande av tidskriften
»Nytt juridiskt arkiv».

Med undantag för kostnader för dyrtidstillägg, som alltjämt skola gäl-
das från andra huvudtiteln allmänna anslag för ändamålet, torde från
ovannämnda anslag till justitierådens avlöningar, till avlöningar till be-
fattningshavare vid nedre justitierevisionen, till omkostnader för högsta
domstolen och nedre justitierevisionen böra bestridas ifrågavarande myn-
digheters avlöningskostnader och omkostnader.

Härefter torde redogörelser i tur och ordning få lämnas för de olika
anslagen enligt den nya uppställningen.

[10.] 1. Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till justitieråden. An-
slaget till högsta domstolen är i gällande riksstat uppfört med 513,500
kronor och disponeras enligt följande av Kungl. Maj:t genom beslut den
11 juni 1926 fastställda stat.

1 justitieråd	21,000
23 »	483,000
Avlöningar till övriga ordinarie befattningshavare, förslagsanslag	9,500
	Summa kronor 513,500.

Anslagsposten å 9,500 kronor är avsedd för bestridande av avlöningar
till ordinarie expeditionsvakter hos högsta domstolen, vilka enligt sam-
ma Kungl. Maj:ts beslut utgöras av en förste expeditionsvakt i lönegrad
B 7 och två expeditionsvakter i lönegrad B 5.

Med anledning av den föreliggande stora arbetsbalansen i högsta dom-
stolen har inom justitiedepartementet utarbetats ett förslag till lag an-

gående tillfällig ökning av justitierådens antal, vilket lagförslag den 21 december 1934 remitterades till lagrådet för utlåtande. Förslaget innebär bland annat att antalet justitieråd skall från och med den 1 oktober 1935 ökas från det nuvarande antalet eller tjugufyra till tjuguitta. Denna anordning skall enligt förslaget äga bestånd till den 1 september 1936 eller, om särskilda förhållanden därtill föranleda, till den tidigare dag som Kungl. Maj:t bestämmer, varefter antalet justitieråd i mån av inträffade ledigheter åter skola nedbringas till det nuvarande. Förstärkningen beräknas på grund av avgångar inom högsta domstolen i anledning av uppnådd pensionsålder vara avvecklad senast i juli 1937. Angående det närmare innehållet i förslaget får jag hänvisa till vad som anfördes vid remissen till lagrådet. Jag ämnar senare denna dag nämna lagrådets utlåtande och därvid hemställa om proposition i ämnet till innevarande års riksdag. Därest detta förslag genomföres, erfordras för budgetåret 1935/1936 ökade medel till avlöningar till justitieråden.

För de tjugufyra nuvarande justitieråden skulle lönen beräknas för hela nästkommande budgetår, medförande en kostnad å sammanlagt 504,000 kronor. Efter vederbörliga pensionsavdrag med tillhoppa 14,400 kronor skulle för nämnda budgetår det erforderliga anslagsbeloppet uppgå till sammanlagt 489,600 kronor. Beträffande de fyra nya justitieråden, som skulle utnännas från och med den 1 oktober 1935, skulle avlöningsmedel erfordras för allenast nio månader av budgetåret, medförande en kostnad av sammanlagt 63,000 kronor. Efter vederbörliga pensionsavdrag å sammanlagt 1,800 kronor skulle kostnaden för de fyra nya justitieråden bliva 61,200 kronor. Sammanlagt skulle till avlöningar till justitieråden för budgetåret 1935/1936 erfordras ett belopp av 550,800 kronor.

Avlöningarna åt de ordinarie expeditionsvakterna vid högsta domstolen liksom åt den för närvarande under särskilt anslag uppförda extra expeditionsvakten vid högsta domstolen böra för nästa budgetår bestridas från anslaget till avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen, vilket behandlas under nästföljande punkt.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för högsta domstolen, att tillämpas under budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

Avlöningar till justitieråden ..... kronor 550,800;

dels ock till Högsta domstolen m. m.:
 Avlöningar till justitieråden för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av > 550,800.

[11.] 2. Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen, förslagsanslag. I riksstaten för innevarande budgetår finnas, såsom i det föregående omnämnts, under överrubriken Nedre justitierevisionen uppförda tre särskilda anslag, nämligen ett ordinarie förslagsanslag till nedre justitierevisionen, ett extra anslag till avlöande av fyra förordnade revisionssekreterare och ett extra förslagsanslag till förstärkning av arbetskrafterna i nedre justitierevisionen. Nämda tre anslag äro upptagna med 453,700, 42,000 respektive 20,000 kronor.

Förstnämnda anslag till nedre justitierevisionen disponeras enligt följande av Kungl. Maj:t genom brev den 2 juni 1933 fastställda stater:

Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	369,600
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	»	10,000
Arvoden à 500 kronor till den revisionssekreterare, som av Kungl. Maj:t förordnas att vara ordförande i nedre justitierevisionen, samt till den protokollssekreterare, som biträder vid mottagning av veckomål, och till den registrator, som ombesörjer verkets ekonomi och uppbörd m. m.	»	1,500
Avlöningar till extra revisionssekreterare	»	18,000
Avlöningar till övriga icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	39,300
		Summa kronor 438,400

Övergångsstat.

Avlöningar, förslagsanslag ..... kronor 15,300.

Antalet ordinarie befattningar i nedre justitierevisionen är bestämt på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
23 revisionssekreterare	B 30
4 protokollssekreterare	B 22
2 registratorer	B 22
1 kanslist	B 21
1 förste expeditionsvakt	B 7
4 expeditionsvakter	B 5
14 kontorsbiträden	B 4

Därjämte finnas å övergångsstat uppförda två protokollssekreterare i lönegraden B 22.

I fråga om det särskilda anslaget till avlöande av fyra förordnade revisionssekreterare må erinras därom att riksdagen alltsedan år 1916 — i samband med utökning av högsta domstolens tjänstgöring — årligen an-

visat ett extra anslag för förstärkning av nedre justitierevisionens arbetskrafter.

Efter framställning av Kungl. Maj:t har vidare riksdagen från och med budgetåret 1932/1933 — utöver nyssnämnda extra anslag till avlönande av fyra revisionssekreterare — till ytterligare förstärkning av arbetskrafterna i nedre justitierevisionen anvisat ett extra förslagsanslag av 20,000 kronor. Detta anslag har föranletts därav att ledamöter i lagrådet under viss tid kunna komma att tjänstgöra i högsta domstolen (se prop. nr 192 till 1932 års riksdag).

I anslutning till vad jag förut anfört vid behandlingen av anslaget till avlöningar till justitieråden får jag härjämte framhålla att, därest förslaget till lag angående tillfällig ökning av justitierådets antal genomföres, medel till viss ytterligare förstärkning av nedre justitierevisionens arbetskrafter jämte andra därmed sammanhängande utgifter erfordras för budgetåret 1935/1936.

Innan beräkning göres av anslaget till avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen för nästkommande budgetår torde böra erinras därom att Kungl. Maj:t för varje år för revisionssekreterarnas tjänstgöring fastställer en indelningsplan, innefattande ett visst antal föredragningsdagar, vilka fördelas mellan de 23 revisionssekreterarna och de 4 förordnade revisionssekreterarna, varjämte extra revisionssekreterare förordnas i viss utsträckning. En av revisionssekreterarna förordnas av Kungl. Maj:t att vara ordförande i nedre justitierevisionen. Justitierevisionsexpeditionen fördelas i kansliet och registratorskontoret. Inom kansliet skall finnas en särskild central avdelning, som förestås av en av Kungl. Maj:t därtill förordnad protokollssekreterare.

Vad härefter angår frågan om de olika anslagsbelopp, som för budgetåret 1935/1936 skulle ingå i det nya anslaget till avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen, synes anslaget böra bestå av följande olika poster, nämligen 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, 2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, 3. Avlöningar till fyra förordnade revisionssekreterare, 4. Avlöningar till extra revisionssekreterare, 5. Avlöningar till personal i anledning av att ledamöter i lagrådet under viss tid kunna komma att tjänstgöra i högsta domstolen, 6. Avlöningar till personal i anledning av tillfällig ökning av justitierådets antal, 7. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 8. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal samt 9. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Av anslagsposterna torde de under 1., 2., 3., 5. och 9. böra upptagas förslagsvis. Posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal torde böra uppdelas i en begränsad post till grundavlöningar m. m. och en förslagsvis upptagen post till avlöningsförhöjningar m. m.

I fråga om anslagsposten 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat må framhållas att nedre justitierevisionen i skrivelse den 24 augusti 1934 med anslagsäskanden till 1935 års riksdag gjort framställningar om ett par ändringar i nedre revisionens stat. Ämbetsverket anser sålunda att, med hänsyn till den tjänstgöring som numera åligger den protokollsekreterare vilken är föreståndare för kansliets centrala avdelning, hans tjänst bör utbytas mot en byrådirektörsbefattning i lönegraden B 26. Dessutom bör, enligt nedre revisionen, ett av de 14 ordinarie kontorsbiträdena i nedre revisionen — vilket hade att bland annat utöva tillsyn över skrivarbetets jämna gång — erhålla ställning såsom kanslibitråde i lönegrad B 7.

Över nedre justitierevisionens ifrågavarande framställningar hava utlåtanden avgivits av *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* och av *statskontoret*. Såväl lönenämnden som statskontoret hava ansett sig icke kunna biträda nedre revisionens framställning om inrättande av en byrådirektörsbefattning men lämnat utan erinran nedre revisionens hemställan att en av de nuvarande kontorsbiträdesbefattningarna måtte förändras till en kanslibiträdesbefattning i lönegraden B 7.

*Departements-
chefen.*

Jag ansluter mig till statskontorets och lönenämndens uppfattning beträffande nedre revisionens ifrågavarande framställningar om uppflyttning av vissa tjänster och kan följaktligen icke förorda förslaget om uppförande å revisionens stat av en byrådirektörsbefattning i lönegraden B 26. Däremot finner jag fullgoda skäl vara anförda för att ett av de nuvarande fjorton ordinarie kontorsbiträdena, vilket utövar tillsyn över skrivarbetet m. m., uppflyttas till befattning såsom kanslibitråde. Detta skulle medföra en ökad kostnad av i runt tal 500 kronor. I övrigt har jag icke någon annan ändring att föreslå beträffande den ordinarie personalen än att å nedre revisionens personalförteckning torde böra uppföras den förste expeditionsvakt och de båda expeditionsvakter, som för närvarande avlönas av anslaget till högsta domstolen. Lönerna till befattningshavarna å ordinarie stat böra beräknas efter högsta i stället för såsom för närvarande näst högsta löneklassen i vederbörande lönegrad, vilket medför, att lönerna för ifrågavarande personal skulle uppgå till sammanlagt 396,984 kronor. Minskas detta belopp med vederbörliga pensionsavdrag 12,321 kronor, erhålles ett belopp av 384,663 kronor. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde alltså uppföras med ett belopp av 384,700 kronor i avrundat tal.

Å nedre justitierevisionens övergångsstat finnas uppförda två protokollsekreterare i lönegraden B 22. Lönerna till dessa befattningshavare skulle, beräknade efter högsta löneklassen, komma att uppgå till 16,248 kronor. Efter avdrag för pensionsavgifter med 468 kronor torde anslagsposten få upptagas till ett från 15,780 kronor till 15,800 kronor avrundat belopp.

Det nuvarande särskilda anslaget till avlöningar åt fyra förordnade revisionssekreterare uppgår, såsom i det föregående omnämnts, för närvarande till 42,000 kronor, vilket motsvarar lön till vederbörande innehavare av befattningarna efter lägsta löneklassen i lönegraden B 30. Att märka är emellertid att kostnader för avlöningsförhöjningar till dessa befattningshavare utgått från det under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till avlöningsförhöjningar åt vissa icke-ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, vilka kostnader senast torde hava uppgått till omkring 3,450 kronor. Ifrågavarande avlöningar torde för nästkommande budgetår böra beräknas efter högsta löneklassen, i följd varav denna avlöningskostnad skulle komma att uppgå till i runt tal 47,800 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till extra revisionssekreterare torde för budgetåret 1935/1936 böra upptagas med samma belopp som för närvarande eller med 18,000 kronor.

Vad därefter angår den anslagspost, som för nästkommande budgetår skulle uppföras i avlöningsstaten för nedre justitierevisionen till avlöningar till personal i anledning därav att ledamöter i lagrådet under viss tid komma att tjänstgöra i högsta domstolen, motsvaras denna av det nuvarande i riksstaten uppförda särskilda förslagsanslaget till förstärkning av arbetskrafterna å 20,000 kronor. Vidkommande storleken av anslag för detta ändamål för nästkommande budgetår får jag framhålla att, på grund av det avsevärda antal viktiga lagstiftningsfrågor som under nämnda budgetår kan väntas bliva föremål för lagrådets behandling, lagrådsledamöterna endast i jämförelsevis ringa mån torde kunna tagas i anspråk för tjänstgöring i högsta domstolen. Anslag för ifrågavarande ändamål torde därför kunna för nästkommande budgetår begränsas till 5,000 kronor.

I fråga om den förstärkning av arbetskrafterna i nedre justitierevisionen som blir erforderlig, därest förslaget om tillfällig ökning av justitierådets antal genomföres, må framhållas att enligt verkställda beräkningar skulle för den därav ökade föredragningen i högsta domstolen erfordras fem revisionssekreterare under budgetåret och under sex månader av budgetåret ytterligare en revisionssekreterare. En sådan förstärkning av arbetskrafterna skulle medföra en merkostnad av tillhoppa omkring 57,700 kronor, varjämte skulle krävas omkring 11,800 kronor till extra personal som erfordras för protokollsföring och skrivning m. m. Sammanlagt skulle alltså under anslagsposten till Avlöningar till personal i anledning av tillfällig ökning av justitierådets antal beräknas medel till ett belopp av 69,500 kronor. Frågan om de ökade medel till omkostnader, som av nu förevarande anledning erfordras, torde böra behandlas under nästföljande punkt i huvudtiteln.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra först uppföras de tre arvoden å 500 kronor, som skola utgå till den revisionssekreterare som av Kungl. Maj:t förordnas att vara ordförande i nedre justitierevisionen samt till den protokollssekreterare som biträder vid mottagning av veckomål och till den registrator som ombesörjer verkets ekonomi och uppbörd m. m. Dessa arvoden utgå för närvarande av den särskilda i avlöningsstaten för ändamålet uppförda anslagsposten å 1,500 kronor. Härjämte böra under den nya anslagsposten upptagas ett belopp av 500 kronor, motsvarande det särskilda arvode som föreståndaren för centrala avdelningen äger uppbära och vilket för närvarande utgår från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. Sammanlagt skulle alltså den nya anslagsposten uppgå till 2,000 kronor. Emellertid synes härtill böra läggas ett belopp av 100 kronor, avseende ersättning till vikarie för den protokollssekreterare som biträder vid mottagning av veckomål. Anslagsposten bör alltså uppföras med 2,100 kronor.

Vad därefter angår anslagsmedel till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal är motsvarande post i den nuvarande avlöningsstaten uppförd med 39,300 kronor. Från sistnämnda belopp är emellertid såsom nyss nämnts avsett att till närmast föregående anslagspost överföra 500 kronor, motsvarande arvode till föreståndaren för den centrala avdelningen. Härefter skulle av det nuvarande anslaget återstå 38,800 kronor, vilket belopp torde böra läggas till grund för beräkningen av ifrågavarande anslagspost för nästkommande budgetår. Under anslagsposten böra emellertid även beräknas medel för avlöande av den extra expeditionsvakt vid högsta domstolen, som för närvarande avlönas av det nuvarande särskilda anslaget för detta ändamål å 2,208 kronor. Sammanlagt torde för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal under nästkommande budgetår böra beräknas 41,000 kronor, varav ett förslagsvis angivet belopp å 2,100 kronor skulle avse avlöningsförhöjningar m. m. Från det återstående beloppet (41,000 — 2,100) 38,900 kronor skola vederbörliga pensionsavdrag göras med 307 kronor, varefter återstår ett belopp av 38,593 kronor. Anslagsposten skulle alltså uppföras med i avrundat tal 38,600 kronor.

Anslagsposten till Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän lärare med stöd av tidigare belastning böra uppföras med 13,000 kronor.

Enligt de i det föregående gjorda beräkningarna skulle medelsbehovet å anslaget till befattningshavare vid nedre justitierevisionen uppgå till (384,700 + 15,800 + 47,800 + 18,000 + 5,000 + 69,500 + 2,100 + 38,600 + 2,100 + 13,000) 596,600 kronor. Därvid är emellertid att märka att pensions-

avdrag skett med tillhoppa 13,096 kronor. Medräknas sistnämnda belopp, skulle ökningen i förhållande till nu för ändamålet utgående anslag 527,408 kronor bliva (596,600 + 13,096 — 527,408) 82,288 kronor. Denna ökning förklaras sålunda. Till anslaget har från det nuvarande anslaget till provisoriskt dyrortstillägg överförts ett belopp av 13,000 kronor, varjämte tillkommit nya anslagsmedel till belopp av 69,500 kronor för avlönande av personal på grund av tillfällig ökning av justitierådets antal. Vidare har anslagsposten till arvoden undergått en verklig ökning med 100 kronor, varjämte följande poster på grund av uppräkningshöjts, nämligen anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med 7,921 kronor, anslagsposten till tjänstemän å övergångsstat med 968 kronor och anslagsposten till avlönande av fyra förordnade revisionssekreterare med 5,800 kronor. Å andra sidan har anslagsposten till avlöningar till personal i anledning av att ledamöter i lagrådet under viss tid kunna komma att tjänstgöra i högsta domstolen sänkts med 15,000 kronor och anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal minskats med en krona. Emellertid må anmärkas att av det belopp som utgör uppräkningshöjningen till de fyra förordnade revisionssekreterarna 3,450 kronor tidigare belastat det under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till avlöningsförhöjningar åt viss personal å extra stat.

Under återopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för nedre justitierevisionen:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
23 revisionssekreterare	B 30
4 protokollssekreterare	B 22
2 registratorer	B 22
1 kanslist	B 21
1 förste expeditionsvakt	B 7
1 kanslibiträde	B 7
4 expeditionsvakter	B 5
13 kontorsbiträden	B 4
För tjänstgöring i högsta domstolen:	
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
Tjänstemän å övergångsstat.	
2 protokollssekreterare	B 22;

Andra huvudtiteln. [11—12.]

dels fastställa följande avlöningsstat för befattningshavare vid nedre justitierevisionen, att tillämpas till vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor 384,700
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, förslagsvis	» 15,800
3. Avlöningar till fyra förordnade revisionssekreterare, förslagsvis	» 47,800
4. Avlöningar till extra revisionssekreterare	» 18,000
5. Avlöningar till personal i anledning av att ledamöter i lagrådet under viss tid kunna komma att tjänstgöra i högsta domstolen, förslagsvis	» 5,000
6. Avlöningar till personal i anledning av tillfällig ökning av justitierådets antal	» 69,500
7. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....	» 2,100
8. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar m. m.....	» 38,600
b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	» 2,100
9. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis	» 13,000

Summa kronor 596,600;

dels ock till Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 596,600.

[12.] 3. Högsta domstolen m. m.: Omkostnader, förslagsanslag. För bestridande av expenskostnader har Kungl. Maj:t årligen av andra huvudtitelns allmänna anslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. anvisat åt nedre justitierevisionen visst belopp, avsett såväl för högsta domstolens som för nedre revisionens expensutgifter. Härjämte bestridas vissa resekostnader för här ifrågavarande personal från andra huvudtitelns allmänna anslag till rese- och traktamentspenningar. Enligt grun-

derna för den nya riksstatsuppställningen skola nu avsedda kostnader gäldas av ett för nedre justitierevisionen uppfört omkostnadsanslag.

Genom beslut den 31 maj 1934 har nedre justitierevisionen bemyndigats att under budgetåret 1934/1935 av allmänna expensanslaget för bestridande av de med anslaget avsedda ändamål använda högst ett belopp av 41,800 kronor. För nästkommande budgetår torde, därest förslaget om tillfällig ökning av justitierådets antal vinner bifall, krävas något ökade expensmedel. Enligt verkställda beräkningar skulle för expensutgifter erfordras ett sammanlagt belopp av 43,900 kronor, varav 5,600 kronor torde böra avse kostnader för bränsle, lyse och vatten samt resten övriga expenser.

Under förevarande omkostnadsanslag böra vidare beräknas medel för vissa resekostnader, vilka i huvudsak utgöras av flyttningskostnader för revisionssekreterare. Dessa anslagsmedel torde för nästa budgetår kunna bestämmas till 6,000 kronor.

På grund härav skulle förevarande omkostnadsanslag för budgetåret 1935/1936 beräknas enligt följande uppställning:

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor	6,000
2. Expenser, förslagsvis	»	43,900
	Summa kronor	49,900.

Sistnämnda belopp bör äskas såsom förslagsanslag. Stat för anslagets användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högsta domstolen m. m.*: Omkostnader för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 49,900.

[13.] 4. **Bidrag till utgivande av »Nytt juridiskt arkiv».** Anslag för detta ändamål har sedan många år funnits uppfört i riksstaten. Anslaget nedsattes vid 1933 års riksdag från 4,000 kronor till 2,000 kronor, med vilket belopp anslaget är upptaget jämväl för innevarande budgetår. Då det alltjämt får anses värdefullt, att staten bibehåller det inflytande å priset för tidskriften som kan göras gällande så länge statsbidrag utgår, lärer anslag för ändamålet böra äskas jämväl för nästkommande budgetår och upptagas med samma belopp som det nu utgående.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utgivande av »Nytt juridiskt arkiv»* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *anslag* av ..... kronor 2,000.

Regeringsrätten.

[14.] 5. Regeringsrätten: *Avlöningar, förslagsanslag*. Anslaget till regeringsrätten är i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptaget med 153,500 kronor och disponeras enligt följande av Kungl. Maj:t genom beslut den 31 maj 1934 fastställda stat:

	Stat.	
1 regeringsråd		kronor 21,000
6 regeringsråd		» 126,000
Avlöningar till övriga ordinarie befattninghavare, förslagsanslag		» 6,500
	Summa förslagsanslag	kronor 153,500.

Anslagsposten å 6,500 kronor avser avlöningar till expeditionsvakter hos regeringsrätten, vilka enligt Kungl. Maj:ts brev av den 11 juni 1926 utgöras av en ordinarie förste expeditionsvakt (lönegrad B 7) och en ordinarie expeditionsvakt (lönegrad B 5).

Förutom från anslaget till regeringsrätten bestridas för närvarande vissa avlöningskostnader från andra huvudtitelns allmänna anslag till provisoriskt dyrortstillägg och till dyrtidstillägg.

Jämlikt grunderna för den nya riksstatsuppställningen torde avlöningsstaten för regeringsrätten för budgetåret 1935/1936 bära omfatta tre olika poster, nämligen 1. Avlöningar till regeringsråden, 2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och 3. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän, de två sistnämnda posterna upptagna förslagsvis. Medel till regeringsrådets löner under den första anslagsposten bära uppföras med ett belopp av 147,000 kronor — motsvarande den nuvarande anslagsposten till regeringsrådets löner — minskat med summan av pensionsavdragen 4,200 kronor, eller således med 142,800 kronor. Den andra anslagsposten, avsedd till löner för de båda ordinarie expeditionsvakterna vid regeringsrätten, torde med hänsyn därtill att lönerna skola beräknas efter högsta i stället för såsom för närvarande näst högsta löneklassen i vederbörande lönegrad upptagas till 6,600 kronor, varifrån bör avdragas vederbörliga avgifter för tjänstepensionering, tillhoppa 105 kronor, eller således med 6,495 kronor, avrundat till 6,500 kronor. Den nuvarande anslagsposten till expeditionsvakternas löner, som emellertid ej undergått någon minskning på grund av pensionsavdrag, uppgår, såsom av det föregående framgår, till samma belopp 6,500 kronor. Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän avser kostnaden för provisoriskt dyrortstillägg åt de båda expeditionsvakterna och bör uppföras med ett belopp av 200 kronor. Dyrtidstillägg åt här ifrågasvarande befattningshavare skall såsom hittills bestridas från huvudtitelns allmänna anslag för detta ändamål.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för regeringsrätten:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 förste expeditionsvakt.....	B 7
1 expeditionsvakt	B 5;

dels fastställa följande avlöningsstat för regeringsrätten, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till regeringsråden	kronor 142,800
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	» 6,500
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	» 200

Summa förslagsanslag kronor 149,500;

dels ock till Regeringsrätten: *Avlöningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 149,500.

[15.] 6. Regeringsrätten: *Omkostnader, förslagsanslag.* Regeringsrättens expenskostnader bestridas för närvarande från andra huvudtiteln's allmänna expensanslag av de till justitiedepartementet anvisade expensmedlen. På sätt framgår av vad jag förut anført under punkten [3.] beträffande justitiedepartementets omkostnadsanslag skola regeringsrättens omkostnader hädanefter bestridas från ett särskilt för ändamålet uppfört anslag. Anslaget har för nästa budgetår ansetts böra bestämmas till 4,750 kronor, avrundat till 4,800 kronor; och får jag rörande den närmare beräkningen härav hänvisa till vad jag anført under omförmälda punkt. Av nämnda belopp bör ett förslagsvis angivet belopp å 800 kronor upptagas för kostnaderna för bränsle, lyse och vatten; resten, 4,000 kronor, bör såsom en begränsad anslagspost uppföras för övriga expenser.

Beloppet, 4,800 kronor, lärer böra äskas såsom förslagsanslag. Stat för anslagets användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Regeringsrätten: *Omkostnader* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 4,800.

[16.] 7. **Regeringsrättens årsbok, förslagsanslag.** Till bekostande av utgivandet av regeringsrättens årsbok har anslag sedan många år tillbaka beviljats. Anslaget, som är av förslagsanslags natur, nedsattes av föregående års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag från 20,000 kronor med 8,000 kronor till 12,000 kronor, beroende på att nytt kontrakt om årsbokens utgivande upprättats, enligt vilket utgifterna för årsboken betydligt reducerats. Anslaget har i andra huvudtiteln varit uppfört under avdelningen H. Svensk författningssamling m. m., men skall enligt den nya ordningen för riksstatsuppställningen upptagas under avdelningen C. Domstolarna och överrubriken Regeringsrätten. Någon anledning att för nästkommande budgetår vidtaga ändring i anslagets belopp, 12,000 kronor, föreligger icke.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Regeringsrättens årsbok* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 12,000.

Hovrätterna.

[17.] 8. **Hovrätterna: Avlöningar, förslagsanslag.** I gällande riksstat finnas för bestridande av avlöningskostnader för hovrätternas personal under avdelningen D. Domstolarna, överrubriken Hovrätterna uppfört ett särskilt förslagsanslag till envar av Svea och Göta hovrätter samt till hovrätten över Skåne och Blekinge. Vissa avlöningskostnader, nämligen provisoriskt dyrortstillägg till befattningshavare i Svea hovrätt och dyrtidstillägg, bestridas emellertid från andra huvudtitelns allmänna anslag för dyrorts- och dyrtidstillägg. Hovrätternas omkostnader — expenser och reseersättningar — gäldas av huvudtitelns allmänna anslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. samt till rese- och traktamentspenningar.

Enligt de av riksdagen godkända grunderna för den nya riksstatsuppställningen skola de tre förstnämnda anslagen sammanföras till ett gemensamt avlöningsanslag för hovrätterna av förslagsanslags natur. Under detta anslag skola även beräknas medel för provisoriskt dyrortstillägg, varemot kostnaderna för dyrtidstillägg alltjämt skola bestridas från ett å huvudtiteln uppfört gemensamt anslag. Därjämte skall för hovrätternas omkostnader uppföras ett särskilt anslag.

Under förevarande punkt göres hemställan i fråga om medel till bestridande av avlöningskostnader; frågan om anslag till hovrätternas omkostnader behandlas under den nästföljande.

Vid beräkningen av det nya avlöningsanslaget till hovrätterna torde till en början varje hovrätt bära upptagas till behandling för sig.

Svea hovrätt.

Ordinarie förslagsanslaget till Svea hovrätt är i gällande riksstat uppfört med 886,000 kronor och disponeras enligt följande av Kungl. Maj:t genom beslut den 31 maj 1934 fastställda

Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	726,700
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	»	2,500
Arvoden å 2,000 kronor till divisionsordförande, tillika ordförande å krigshovrättsavdelningen, å 1,500 kronor till sju övriga divisionsordförande samt å 500 kronor till åtta vice ordförande å division	»	16,500
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	140,300
		Summa kronor 886,000.

Antalet ordinarie befattningshavare i Svea hovrätt är följande:

Befattning	Lönegrad
1 president	A 3
40 hovrättsråd	B 30
1 krigshovrättsråd	B 30
1 sekreterare	B 27
1 advokatfiskal	B 24
1 överkrigsfiskal	B 24
2 aktuarier	B 22
1 arkivarie	B 22
12 fiskaler	B 22
4 notarier	B 22
1 förste expeditionsvakt	B 7
6 kanslibiträden	B 7
6 expeditionsvakter	B 5
6 kontorsbiträden	B 4
4 skrivbiträden	B 2.

På sätt framgår av vad som anfördes i föregående års statsverksproposition vid behandlingen av anslaget till Svea hovrätt (sid. 6 o. f.) — därvid bland annat föreslogs att de i riksstaten då uppförda särskilda anslagen till en extra division i Svea hovrätt och till en extra ledamot i hovrätten skulle sammanföras med den å ordinarie avlöningsstaten upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. — beräknades i nämnda anslagspost skola ingå följande poster:

6 extra ledamöter	kronor	51,480
6 extra fiskaler	»	26,100
1 förste amanuens	»	4,596

1 extra ordinarie kontorsbiträde	kronor	2,052
2 amanuenser	»	4,400
9 fiskalsaspiranter	»	24,084
Arvoden till de militära ledamöterna i krigshovrätten....	»	1,500
Arvoden till 4 extra ordinarie kvinnliga befattningshavare	»	9,100
Avlöningsförhöjningar till därtill berättigade befattnings- havare	»	7,000
Renskrivningskostnad	»	8,000

Summa kronor 138,312.

Kungl. Maj:ts i enlighet härmed framlagda förslag godkändes av riksdagen, dock att riksdagen ansåg, att jämväl arvoden åt ordförande och vice ordförande å en av hovrättens divisioner, den tidigare extra divisionen, 1,500 kronor respektive 500 kronor, borde utgå från nu ifrågavarande anslagspost, i följd varav denna av riksdagen höjdes med 2,000 kronor till 140,300 kronor.

Hovrätten har i skrivelse den 31 augusti 1934 framlagt sina anslags-
äskanden för budgetåret 1935/1936. Hovrätten framhåller till en början, att med hänsyn till tillströmningen av mål och det stegrade antalet stora och invecklade sådana någon minskning av hovrättens arbetskrafter icke vore möjlig. Genom ett par ändringar i organisatoriskt hänseende kunde likväl någon besparing göras utan olägenhet för arbetets jämna gång. Hovrätten anför härom i huvudsak följande.

Sedan en av notarierna vid hovrätten avlidit samt den som förordnats att uppehålla nämnda tjänst utnämnts till ordinarie tjänst utom hovrätten, hade hovrätten till övervägande upptagit frågan om indragning av en notariebefattning i hovrätten. Vidare hade å den extra divisionen, som från och med budgetåret 1934/1935 erhållit karaktär av en nionde division med samma organisation och uppgifter som hovrättens övriga divisioner, från och med budgetåret 1933/1934 tjänstgjort en förste amanuens. Sedan innehavaren av sistnämnda befattning lämnat sin anställning vid hovrätten, hade befattningen ersatts med en extra ordinarie kanslibiträdestjänst. Med stöd av vunna erfarenheter ansågo sig hovrätten böra föreslå att, så framt nyssnämnda utnämning vunne laga kraft, den i hovrätten lediga notarietjänsten skulle indragas och ersättas med en ordinarie kanslibiträdesbefattning, varefter arbetet kunde ordnas så att envar av hovrättens notarier jämte två kanslibiträden indelades till tjänstgöring å tre av hovrättens divisioner.

Hovrättens förslag innebär dels att antalet ordinarie notarier skulle minskas från fyra till tre och antalet ordinarie kanslibiträden ökas från sex till sju dels ock att omförmälda förste amanuens skulle ersättas med ett extra ordinarie kanslibitråde.

I anslutning härtill föreslår hovrätten att anslaget till avlöningar till befattningshavare å ordinarie stat — med iakttagande att beräkningen skedde efter högsta löneklassen och att den för innevarande budgetår

upptagna anslagsposten till vikariatsersättningar å 2,500 kronor skulle bortfalla — upptoges till 753,954 kronor eller i avrundat tal 754,000 kronor.

I sin skrivelse har hovrätten vidare beräknat avlöning till sex extra ledamöter till ett sammanlagt belopp av 57,240 kronor samt, under rubriken avlöningar till andra icke-ordinarie befattningshavare m. m., ett sammanlagt belopp av 79,000 kronor. Under sistnämnda anslagspost har hovrätten jämväl beräknat avlöning å 2,520 kronor till det extra ordinarie kanslibitråde, som skulle anställas i stället för den förut omförmälde förste amanuensen, ävensom avlöning med 1,200 kronor till en nattvakt som vore erforderlig i hovrätten. I övrigt innebär hovrättens förslag de ändringarna i jämförelse med den nuvarande beräkningen av anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. att medel för avlöande av de 6 extra ledamöterna, såsom förut omnämnts, beräknats för sig samt att arvoden till ordföranden och vice ordföranden å den nionde divisionen samt till de militära ledamöterna i krigshovrätten beräknats under en särskild post Arvoden och dylika särskilda ersättningar. Sistnämnda post, angiven till sammanlagt 20,000 kronor, skulle vidare enligt hovrättens förslag upptaga medel till arvoden åt övriga ordförande och vice ordförande å division.

Slutligen hava särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare, avseende kostnader för provisoriskt dyrortstillägg, upptagits till 20,200 kronor.

De för hovrätten erforderliga medel, varom nu är fråga, lära böra beräknas under följande olika poster: 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal samt 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän.

*Departements-
chefen.*

Innan jag närmare går in på beräkningen av de olika anslagsposterna, vill jag något beröra assessorernas avlöningsförhållanden, vilken fråga avser samtliga hovrätter. Nämnda befattningshavare, vilka förordnas av Kungl. Maj:t, tillhöra icke hovrätternas ordinarie personal. De tjänstgöra såsom adjungerade ledamöter i stället för dem av hovrätternas ordinarie ledamöter som äro sysselsatta utom hovrätterna med andra statliga uppdrag. Förutom sex extra ledamotstjänster i Svea hovrätt och en extra ledamotstjänst i hovrätten över Skåne och Blekinge finnas icke några mot assessorsbefattningarna svarande tjänster å hovrätternas stater.

Beträffande assessorernas avlöning gäller enligt kungl. brev den 26 juni 1933 (nr 464) i huvudsak att adjungerad ledamot — varmed alltså förstås såväl assessor som annan för ledamotstjänstgöring i anspråk tagen person — äger uppbära avlöning enligt 26:e löneklassen i avlöningsreglementet den 6 juni 1925 (nr 270) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

Efter sammanlagt ett och ett halvt års adjunktion må adjungerad ledamot kunna uppflyttas i 28:e löneklassen.

Med hänsyn till den ställning assessorerna intaga synes det skäligt, att det av 1934 års riksdag antagna civila tjänstepensionsreglementet, såsom även vid dess antagande förutsattes, erhåller tillämpning å dem. Beslut härom lära bära på finansdepartementets föredragning meddelas av Kungl. Maj:t jämlikt 1 § 2 mom. b) reglementet. Innan dylikt beslut meddelas, bör emellertid assessorernas löneställning regleras på ett enhetligt sätt. Vid övervägande av denna fråga, i vilken hovrätterna, statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd avgivit utlåtanden, har jag efter samråd med chefen för finansdepartementet funnit mig bära förorda, att assessorerna såsom adjungerade ledamöter beredes lön enligt de grunder, som gälla för tjänstemän å extra stat med placering i lönegraden B 29. Med hänsyn till gällande personalorganisation och arbetsordningar för hovrätterna torde assessorerna emellertid icke lämpligen bära upptagas å personalförteckning såsom befattningshavare å extra stat. Ej heller bör i avlöningsstaten särskild anslagspost uppföras för avlöning till assessorerna. Vad angår sådana adjungerade ledamöter som icke äro assessorer lära anledning saknas att tillägga dem pensionsförmån, och torde dessa allenast i särskilda undantagsfall efter Kungl. Maj:ts bestämmande bära komma i åtnjutande av högre avlöning än enligt 26:e löneklassen i avlöningsreglementet den 6 juni 1925.

I detta sammanhang bör framhållas, att för de assessorer, vilka tjänstgöra såsom vikarier för ordinarie befattningshavare i hovrätterna och sålunda åtnjuta lön från anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän, pensionsavdrag som dessa assessorer skola vidkännas ej synes bära komma till uttryck vid beräkandet av avlöningsstaterna för hovrätterna. Beträffande de extra ledamöterna i Svea hovrätt och hovrätten över Skåne och Blekinge, vilka förutsättas skola i regel vara assessorer, bör däremot vid anslagsberäkningen hänsyn tagas till pensionsavdrag.

Vad härefter angår den första anslagsposten, nämligen till Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat skulle enligt hovrättens förslag under viss, numera uppfylld förutsättning de ändringarna göras i fråga om hovrättens ordinarie personal att antalet notarier vid hovrätten minskades från fyra till tre samt antalet ordinarie kanslibiträden ökades från sex till sju. Detta förslag, vilket torde bära bifallas, skulle medföra att lönerna för hovrättens ordinarie tjänstemän, beräknade efter högsta förekommande löneklass i vederbörande lönegrad, skulle uppgå till ett sammanlagt belopp av 753,954 kronor. Härifrån bör emellertid göras vederbörliga pensionsavdrag, uppgående till sammanlagt 24,024 kronor, varefter posten skulle utföras med 729,930 kronor, avrundat till 730,000 kronor, såsom en förslagsvis beräknad anslagspost. I jämförelse med den nuvarande anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän å 726,700 kronor jämte anslagsposten för vikariatsersättningar 2,500 kronor, till-

hopa 729,200 kronor, skulle alltså anslagsposten till avlöningar till ordinarie personal, 730,000 kronor, om pensionsavdragen å 24,024 kronor medräknas, trots den föreslagna personalförändringen ökas med 24,824 kronor till följd av uppräknig.

Den av hovrätten föreslagna posten till Arvoden och dylika särskilda ersättningar torde uppföras enligt de grunder och till det belopp, 20,000 kronor, hovrätten föreslagit men under beteckningen Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Beloppet 20,000 kronor motsvaras för närvarande till 16,500 kronor av den i hovrättens avlöningsstat upptagna anslagsposten till arvoden, medan ett belopp av (2,000 + 1,500) 3,500 kronor, avseende arvoden åt ordföranden och vice ordföranden å en av hovrättens divisioner samt åt de militära ledamöterna i krigshovrätten, såsom av det föregående framgår, överförts till denna anslagspost från det nuvarande anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.

Beträffande anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal är först att märka, att denna post jämväl lärer böra innefatta medel till avlöande av de sex extra ledamöterna, vilka, såsom förut nämnts, förutsättas skola i regel vara assessorer. Hovrättens förslag om utbytande av en förste amanuens mot ett extra ordinarie kanslibitråde samt om beräkande av medel under ifrågavarande anslagspost till avlöande av en nattvakt synas böra bifallas. Anslagsposten torde böra uppdelas i en delpost, avseende grundavlöningar m. m., och en delpost, avseende avlöningsförhöjningar m. m., den sistnämnda förslagsvis beräknad. Posten grundavlöningar m. m. lärer böra beräknas enligt följande uppställning:

6 extra ledamöter	kronor	57,240
6 extra fiskaler	»	26,100
1 extra ordinarie kanslibitråde.....	»	2,520
1 extra ordinarie kontorsbiträde	»	2,052
2 amanuenser	»	4,400
9 fiskalsaspiranter	»	24,084
Arvoden till 4 extra ordinarie kvinnliga befattningshavare	»	9,100
1 nattvakt	»	1,200
Renskrivningskostnad	»	8,000

Summa kronor 134,696.

Pensionsavdragen för den del av ifrågavarande personal vilken kan antagas bliva berättigad till tjänstepension kunna beräknas uppgå till 2,286 kronor 60 öre. Anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal skulle alltså uppföras med ett belopp av (134,696 — 2,286 kronor 60 öre) 132,409 kronor 40 öre, avrundat till 132,400 kronor.

Medel till avlöningsförhöjningar, avsedda även för sjukavlöningar m. m., torde såsom hovrätten beräknat böra upptagas till 1,500 kronor.

I förhållande till motsvarande anslagspost i innevarande års riksstat 140,300 kronor skulle alltså anslagsmedlen för nästa budgetår till den icke-ordinarie personalen, utgörande — om pensionsavdragen 2,286 kronor 60 öre medräknas — 136,186 kronor 60 öre, minskas med dels 3,500 kronor som skulle överflyttas till anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, och dels 613 kronor 40 öre. Minskningen med sistnämnda belopp sammanhänger med den ifrågasatta personalförändringen.

Vad slutligen angår posten Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän torde denna post, som avser medel för bestridande av provisoriskt dyrortstillägg, såsom hovrätten föreslagit, böra upptagas till 20,200 kronor, förslagsvis beräknat.

Enligt de i det föregående framlagda beräkningarna skulle personalkostnaderna för Svea hovrätt uppgå till (730,000 + 20,000 + 132,400 + 1,500 + 20,200) 904,100 kronor eller, om pensionsavdragen å tillhopa 26,310 kronor 60 öre medräknas, 930,410 kronor 60 öre. Nuvarande anslag till Svea hovrätt är 886,000 kronor. Ökningen av det nu föreslagna anslaget till Svea hovrätt 44,410 kronor 60 öre skulle uppkomma på följande sätt. Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle, trots den ifrågasatta personalförändringen, ökas genom uppräknig med 24,824 kronor i jämförelse med motsvarande anslagspost jämte anslagsposten till vikariatsersättningar för innevarande budgetår. Anslagsposten till icke-ordinarie personal skulle minskas med 613 kronor 40 öre, bortsett från överflyttning till annan anslagspost inom anslaget. Slutligen skulle tillkomma anslagsposten å 20,200 kronor, avseende kostnad för provisoriskt dyrortstillägg.

Göta hovrätt.

Ordinarie förslagsanslaget till Göta hovrätt är i gällande riksstat uppfört med 376,640 kronor och disponeras enligt följande av Kungl. Maj:t genom brev den 21 maj 1931 och den 26 juni 1933 fastställda stater:

Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	348,300
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	»	1,700
Arvoden å 1,500 kronor till fyra divisionsordförande samt å 500 kronor till fyra vice ordförande å division	»	8,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	16,000
	Summa kronor	374,000

Övergångsstat.

Avlöningar, förslagsanslag . . . . . kronor 2,640.

Antalet ordinarie befattningshavare i Göta hovrätt är bestämt på följande sätt:

Befattningshavare å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 president	A 3
20 hovrättsråd	B 30
1 sekreterare	B 27
1 advokattfiskal	B 24
1 aktuarie	B 22
8 fiskaler	B 22
2 notarier	B 22
1 förste expeditionsvakt	B 7
3 kanslibiträden	B 7
3 expeditionsvakter	B 5
3 kontorsbiträden	B 4
3 skrivbiträden	B 2

Befattningshavare å övergångsstat.

1 expeditionsvakt	B 5.
-------------------------	------

Jämlikt de nya grunderna för beräkandet av avlöningsanslaget till den ordinarie personalen skulle för budgetåret 1935/1936 den första posten i Göta hovrätts avlöningsstat, avseende Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, beräknas till sammanlagt 374,964 kronor, varifrån avdrag bör göras med summan av pensionsavdragen för ifrågavarande befattningshavare eller 12,741 kronor, i följd varav anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat skulle uppgå till 362,223 kronor, vilket belopp torde avrundas till 362,200 kronor, förslagsvis beräknat.

Den hittillsvarande anslagsposten till vikariatsersättningar å 1,700 kronor skulle enligt de nya grunderna för riksstatsuppställningen bortfalla.

Hovrätten har i skrivelse den 30 augusti 1934 med anslagsäskanden anmält att den från anslaget till övergångsstaten å 2,640 kronor avlönade befattningshavaren avlidit; detta anslag behöver således ej bibehållas.

Under beteckningen Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde böra uppföras medel för arvoden till fyra divisionsordförande och fyra vice ordförande å division till ett sammanlagt belopp av 8,000 kronor. Samma belopp finnes upptaget under särskild anslagspost i hovrättens nuvarande avlöningsstat.

Anslagsposten till Avlöningar till icke-ordinarie personal har av hovrätten föreslagits uppförd med 15,000 kronor. Motsvarande anslagspost i gällande avlöningsstat är 16,000 kronor. Skillnaden beror därpå att ett belopp av 1,000 kronor avseende kostnad för eldning av hovrättens lokaler ansetts böra bestridas från hovrätternas omkostnadsanslag. Då något belopp avseende avlöningsförhöjningar m. m. enligt vad upplysts ej är erforderligt, torde hela det nu ifrågavarande beloppet 15,000 kronor böra uppföras såsom avseende grundavlöningar till

ifrågavarande personal. Hänsyn till pensionsavdrag lärer här ej behöva tagas.

Under rubriken Särskild löneförmån till en ordinarie tjänsteman torde slutligen böra upptagas ett belopp av 400 kronor, avseende personligt lönetillägg åt kontorsbiträdet å hovrättens advokatfiskalsexpedition J. M. Håkansson, så länge han kvarstår i sin nuvarande befattning. Detta belopp har hittills varit uppfört under elfte huvudtiteln, Allmänna indragningsstaten.

Enligt de sålunda gjorda beräkningarna skulle de för Göta hovrätt avsedda avlöningsmedlen för budgetåret 1935/1936 upptagas till (362,200 + 8,000 + 15,000 + 400) 385,600 kronor. Medräknas pensionsavdragen, 12,741 kronor, skulle ifrågavarande avlöningsmedel uppgå till 398,341 kronor. Skillnaden mellan nämnda belopp och hovrättens nuvarande anslag 376,640 kronor, utgörande en höjning av 21,701 kronor, förklaras sålunda. Anslagsposten till ordinarie tjänstemän har på grund av uppräkningshöjts med 24,941 kronor i förhållande till motsvarande anslagspost jämte anslagsposten till vikariatsersättningar i riksstaten för innevarande budgetår. Därjämte har från anslag under elfte huvudtiteln till nu ifrågavarande anslag överförts 400 kronor. Å andra sidan skulle anslaget till övergångsstat 2,640 kronor bortfalla och från anslagsposten till icke-ordinarie personal till omkostnadsanslaget överföras 1,000 kronor.

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

Ordinarie förslagsanslaget till hovrätten över Skåne och Blekinge är i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppfört med 222,500 kronor och disponeras enligt följande av Kungl. Maj:t genom beslut den 31 maj 1934 fastställda stat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 184,400
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	» 1,000
Arvoden å 1,500 kronor till två divisionsordförande samt	
å 500 kronor till två vice ordförande å division	» 4,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	» 33,100

Summa kronor 222,500.

Antalet befattningshavare å ordinarie stat i hovrätten över Skåne och Blekinge är följande:

Befattning	Lönegrad
1 president	A 3
9 hovrättsråd	B 30
1 sekreterare	B 26
1 advokatfiskal	B 24
4 fiskaler	B 22
1 notarie	B 22

Befattning	Lönegrad
1 förste expeditionsvakt	B 7
1 kanslibitråde	B 7
1 expeditionsvakt	B 5
3 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2.

Såsom första post i hovrättens avlöningsstat för budgetåret 1935/1936 torde böra upptagas Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat. Det erforderliga anslagsbeloppet, beräknat efter högsta löneklassen i vederbörande lönegrad, skulle utgöra 200,280 kronor. Då vederböriga pensionsavdrag för här ifrågavarande befattningshavare uppgå till sammanlagt 6,405 kronor, skulle denna post i staten uppföras med (200,280 — 6,405) 193,875 kronor, vilket belopp torde få avrundas till 193,900 kronor, förslagsvis beräknat.

Under nästa anslagspost, Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra beräknas medel till arvoden åt två ordförande och två vice ordförande å division tillhopa 4,000 kronor ävensom till tilläggsarvoden åt två fiskaler som enligt för hovrätten gällande bestämmelser skola tjänstgöra såsom adjungerade ledamöter 4,260 kronor. Sistnämnda belopp är för närvarande beräknat under anslagsposten till icke-ordinarie befattningshavare m. m. Anslagsposten skulle alltså upptagas till 8,260 kronor, vilket belopp torde böra avrundas till 8,300 kronor.

Beträffande posten till Avlöningar till icke-ordinarie personal torde böra erinras, att motsvarande post för innevarande budgetår är upptagen till 33,100 kronor. Såsom förut anmärkts skulle från detta belopp till den i föregående stycke omförmälda arvodesposten överföras ett belopp av 4,260 kronor, i följd varav skulle återstå 28,840 kronor. Hovrätten har, då de för avlöningsförhöjningar åt icke-ordinarie personal avsedda medel syntes vara för knappt beräknade, hemställt att ifrågavarande anslagspost måtte upptagas till 29,800 kronor. Detta yrkande om höjning av anslaget synes befogat. Ifrågavarande avlöningspost torde böra uppdelas i en bestämd delpost, avseende grundavlöningar m. m., och en förslagsvis beräknad delpost till avlöningsförhöjningar m. m. Medel för grundavlöningar m. m. torde böra beräknas till 25,840 kronor. Från nämnda belopp läser dock pensionsavdrag böra göras för den assessor som tjänstgör såsom extra ledamot, till vilkens avlöning medel skulle utgå från nu ifrågavarande delpost. Då pensionsavdraget uppgår till 354 kronor, skulle alltså nu ifrågavarande delpost upptagas till 25,486 kronor, avrundat till 25,500 kronor. Delposten till avlöningsförhöjningar m. m. torde, i huvudsaklig överensstämmelse med vad hovrätten hemställt, böra beräknas till 3,960 kronor, eller avrundat nedåt till 3,900 kronor, förslagsvis beräknat.

Hovrättens över Skåne och Blekinge avlöningsanslag skulle enligt de sålunda gjorda beräkningarna uppgå till (193,900 + 8,300 + 25,500 + 3,900) 231,600 kronor, eller, om pensionsavdragen å tillhopa 6,759 kronor medräknas, 238,359 kronor. Nuvarande anslag till hovrätten är 222,500 kronor. Ökningen av anslaget, 15,859 kronor, skulle uppkomma sålunda, att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppräknas med 14,905 kronor i jämförelse med motsvarande anslagspost jämte anslagsposten till vikariatsersättningar i riksstaten för innevarande budgetår samt att anslagsposten till icke-ordinarie personal uppräknas med 914 kronor, sedan från sistnämnda post till anslagsposten för arvoden överförts 4,260 kronor. Återstående 40 kronor är ett utjämningsbelopp.

Under åberopande av vad jag i det föregående anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för hovrätterna:

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning		
Svea hovrätt.		
Tjänstemän å ordinarie stat.		
1 president	A	3
40 hovrättsråd	B	30
1 krigshovrättsråd	B	30
1 sekreterare	B	27
1 advokatfiskal	B	24
1 överkrigsfiskal	B	24
2 aktuarier	B	22
1 arkivarie	B	22
12 fiskaler	B	22
3 notarier	B	22
1 förste expeditionsvakt	B	7
7 kanslibiträden	B	7
6 expeditionsvakter	B	5
6 kontorsbiträden	B	4
4 skrivbiträden	B	2
Göta hovrätt.		
Tjänstemän å ordinarie stat.		
1 president	A	3
20 hovrättsråd	B	30
1 sekreterare	B	27
1 advokatfiskal	B	24
1 aktuarie	B	22
8 fiskaler	B	22

Befattning	Lönegrad
2 notarier	B 22
1 förste expeditionsvakt	B 7
3 kanslibiträden	B 7
3 expeditionsvakter	B 5
3 kontorsbiträden	B 4
3 skrivbiträden	B 2

Hovrätten över Skåne och Blekinge.**Tjänstemän å ordinarie stat.**

1 president	A 3
9 hovrättsråd	B 30
1 sekreterare	B 26
1 advokatfiskal	B 24
4 fiskaler	B 22
1 notarie	B 22
1 förste expeditionsvakt	B 7
1 kanslibitråde	B 7
1 expeditionsvakt	B 5
3 kontorsbiträden	B 4
1 skrivbiträde	B 2;

dels fastställa följande avlöningsstater för hovrätterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.**Svea hovrätt.**

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor	730,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	20,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal		
a) Grundavlöningar m. m.	»	132,400
b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	»	1,500
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor	20,200
	Summa kronor	904,100

Göta hovrätt.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor	362,200
---	--------	---------

Andra huvudtiteln. [17—18.]

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	kronor	8,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	15,000
4. Särskild löneförmån till en ordinarie tjänsteman	»	400
Summa kronor		385,600

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor	193,900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	8,300
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal		
a) Grundavlöningar m. m.	»	25,500
b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	»	3,900
Summa kronor		231,600;

dels ock till Hovrätterna: Avlöningar för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 1,521,300.

[18.] 9. **Hovrätterna: Omkostnader, förslagsanslag.** Hovrätternas omkostnader bestridas för närvarande från andra huvudtiteln's gemensamhetsanslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. samt till rese- och traktamentspenningar. Enligt grunderna för den beslutade omläggningen av riksstatens utgiftssida skola medel för hovrätternas ifrågavarande utgifter anvisas å ett för ändamålet för hovrätterna gemensamt uppfört riksstatsanslag. Beträffande beräkningen av detta anslag torde få anföras följande.

Vad först angår expensutgifterna hava hovrätterna enligt Kungl. Maj:ts beslut den 31 maj 1934 bemyndigats att för bestridande av dylika utgifter under budgetåret 1934/1935 från allmänna expensanslaget använda, Svea hovrätt med krigshovrätten högst 38,100 kronor, Göta hovrätt högst 18,800 kronor samt hovrätten över Skåne och Blekinge högst 12,490 kronor enligt viss i Kungl. Maj:ts beslut närmare angiven fördelning. För Svea hovrätt torde samma belopp som det för innevarande budgetår anvisade kunna beräknas för budgetåret 1935/1936. Detta belopp, 38,100 kronor, torde böra uppdelas i dels ett förslagsvis angivet belopp å 5,000 kronor till bränsle, lyse och vatten och dels ett maximerat belopp å 33,100 kronor till övriga expenser. I fråga om Göta hovrätt är att märka följande. Kostnaderna för eldning av hov-

rättens lokaler, 1,000 kronor, hava såsom under föregående punkt omnämnts, beräknats utgå av hovrättens anslag till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. Denna kostnad bör emellertid rätteligen bestridas från omkostnadsanslag. Då de nuvarande expensmedlen för Göta hovrätt synas vara knappt beräknade, torde i enlighet med hovrättens hemställan de för densamma avsedda expensmedlen böra ökas med ett från avlöningsstaten överfört belopp å 1,000 kronor från 18,800 kronor till 19,800 kronor. Härav böra 3,200 kronor förslagsvis anvisas till bränsle, lyse och vatten samt högst 16,600 kronor till bestridande av övriga expenser. Vad angår de expensmedel, som böra beräknas för hovrätten över Skåne och Blekinge, lär ingen annan ändring behöva vidtagas än att det nuvarande beloppet 12,490 kronor avrundas till 12,500 kronor. Nyssnämnda belopp 12,500 kronor bör fördelas med förslagsvis 2,200 kronor till bränsle, lyse och vatten samt med ett bestämt belopp av 10,300 kronor till övriga expenser.

Ifråga om erforderliga medel för bestridande av resekostnader torde dessa enligt verkställda beräkningar böra för nästa budgetår uppskattas till följande belopp: för Svea hovrätt 1,500 kronor, för Göta hovrätt 1,000 kronor och för hovrätten över Skåne och Blekinge 1,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda föreslagits skulle hovrätternas omkostnadsanslag för budgetåret 1935/1936 beräknas enligt följande uppställning:

Svea hovrätt.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	1,500
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	38,100
	Summa kronor	39,600.

Göta hovrätt.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	1,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	19,800
	Summa kronor	20,800.

Hovrätten över Skåne och Blekinge.

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	1,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	12,500
	Summa kronor	13,500.

Summan av de för hovrätterna avsedda expensmedlen (39,600 + 20,800 + 13,500) 73,900 bör äskas såsom förslagsanslag. Stat för de tre hovrätternas expensanslag torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Hovrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 73,900.

Häradsrätterna.

[19.] 10. Häradsrätterna: Avlöningar, förslagsanslag. I fråga om anslag till häradsrätterna medför den beslutade omläggningen av riksstatens utgifts- sida åtskilliga förändringar. I detta avseende må anföras följande.

För närvarande finnas i riksstaten under överrubriken Häradsrätterna uppförda följande anslag, nämligen ett särskilt ordinarie anslag till justitiestat under envar av Svea hovrätt, Göta hovrätt samt hovrätten över Skåne och Blekinge, ett extra anslag till partiell löneförbättring för häradshövdingarna, ett extra förslagsanslag till vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning, ett extra förslagsanslag till reseersättning till nämndemän samt ett extra reservationsanslag till uppläggande av nya fastighetsböcker för landet. Från de tre anslagen till justitiestater bestridas lön, tjänstgöringspenningar och förvaltningskostnadsbidrag till häradshövdingarna samt dessutom tingsgästningspenningar åt häradsnämnderna och, såvitt angår justitiestaten under Svea hovrätt, arvoden åt tingsstolar. Vissa reseersättningar till befattningshavare vid häradsrätterna bestridas för närvarande från andra huvudtiteln's allmänna resekostnadsanslag.

För budgetåret 1935/1936 skola enligt de nya grunderna för riksstatsuppställningen häradsrätternas medelsbehov — bortsett från dyrtidstillägg, vilka allt fortfarande skola bestridas av ett för huvudtiteln gemensamt dyrtidstilläggsanslag — tillgodoses från följande fyra i riksstaten under avdelningen C. Domstolarna, överrubriken Häradsrätterna uppförda anslag, nämligen dels ett förslagsanslag, benämnt Avlöningar, dels ett förslagsanslag med benämningen Reseersättningar vid justitiestaten, dels ett förslagsanslag till reseersättning till nämndemän m. m., dels ock ett reservationsanslag till nya fastighetsböcker för landet.

I fråga om förenämnda anslag under rubriken Justitiestaten: Avlöningar må anföras följande.

Under detta anslag torde först böra beräknas medel till häradshövdingarnas avlöningar. Dessa medel böra under en anslagspost benämnd Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat upptagas med belopp motsvarande summan av nu utgående löner, tjänstgöringspenningar och förvaltningskostnadsbidrag åt häradshövdingarna under de tre hovrätternas justitiestater eller alltså till (362,000 + 254,500 + 100,100) 716,600 kronor.

Vidare torde under häradsrätternas avlöningsanslag böra beräknas medel till avlöningar till icke-ordinarie personal vid häradsrätterna, vilka kostnader hittills bestritts från anslaget till vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning. Beträffande sistnämnda anslag får jag i korthet erinra om följande.

Efter framställning av Kungl. Maj:t har riksdagen från och med år 1919 i form av extra förslagsanslag beviljat medel till bestridande av vissa bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning — arvoden och ersättningar till i domsagorna anställda icke-ordinarie rättsbildade befattningshavare — i huvudsaklig överensstämmelse med särskilda, riksdagen delgivna grunder. Gällande bestämmelser härutinnan återfinnas *dels* i kungörelser den 26 maj 1933 angående å domsagas kansli anställda rättsbildade biträdens avlöningsförhållanden m. m. (nr 310) samt angående assessors i hovrätt tjänstgöring vid underdomstol å landet (nr 311), *dels* i kungörelsen den 18 november 1932 (nr 520) om häradshövdingens tjänstledighet för uppläggande av nya fastighetsböcker med däri genom kungörelse den 26 maj 1933 (nr 312) vidtagna ändringar, *dels ock* i kungörelsen den 27 oktober 1933 (nr 593) angående arvode åt vikarie för häradshövding under dennes ledighet för arbete med jordregister m. m. Anslaget, som under vart och ett av budgetåren 1928/1929—1932/1933 utgick med 550,000 kronor, uppfördes för budgetåret 1933/1934 med 530,000 kronor och är för innevarande budgetår upptaget med 570,000 kronor. Anslagsbeloppet är bestämt med hänsyn därtill att häradshövdingarna skola gälda vissa bidrag till avlönande av biträdande domare, sekreterare och andre notarier och avse således allenast statens nettoutgifter för avlönande av den icke-ordinarie personalen i domsagorna. Enligt grunderna för den nya statuppställningen skall emellertid i avlöningsstaten anslagsposten upptagas med bruttoutgiften för ändamålet under det att häradshövdingarnas nyssnämnda bidrag skola upptagas i staten såsom en särskild avgående post under rubriken särskilda uppbördsmedel.

Ifrågavarande anslagspost, som alltså skall avse medel till avlöningar till icke-ordinarie personal vid häradsrätterna och lärar böra betecknas Avlöningar till icke-ordinarie personal, torde böra uppdelas i tre olika delposter nämligen a) grundavlöningar m. m., b) ålderstillägg m. m. och c) ersättning till vissa vikarier för häradshövdingar. Av dessa delposter böra de båda sistnämnda upptagas förslagsvis.

Vid beräkningen av kostnaderna för den icke-ordinarie personalen vid häradsrätterna, torde först få behandlas ett särskilt spörsmål, nämligen frågan om fortsatt bibehållande av *den i Södra Roslags domsaga inrättade inskrivningsavdelningen* för behandling av i domsagan förekommande inskrivningsärenden m. m. Denna inskrivningsavdelning tillkom med ingången av år 1923 efter medgivande av riksdagen och inrättades för en tid av högst tre år. Efter framställningar av Kungl. Maj:t har riksdagen sedermera åren 1925, 1928 och 1931 medgivit att avdelningens verksamhet finge fortsätta under respektive två och ett halvt, tre och tre år. En närmare redogörelse rörande anledningen till avdelningens inrättande, organisation och arbetsuppgifter, personalbeståndet vid avdelningen samt personalens avlöningsförmåner och sättet för desammas bestridande återfinnes i propositionen nr 173 till 1925 års riksdag (sid. 40 o. f.) och 1928 års statsverksproposition (andra huvudtiteln sid. 52 o. f.), vartill jag tillåter mig

hänvisa. De nu gällande bestämmelserna rörande avdelningens verksamhet och personalen vid densamma äro meddelade i kungl. brev den 31 maj 1934,

På sätt framgår av vad som anfördes under andra huvudtiteln i föregående års statsverksproposition vid behandlingen av domsagoanslaget (sid. 17 o. 18) hade härads hövdingen i domsagan hemställt, att inskrivningsavdelningen måtte få bibehållas även efter den 30 juni 1934 samt från och med den 1 juli 1934 uppföras å ordinarie stat. Sedan redogörelse lämnats för de yttranden som avgivits över framställningen anförde jag, att jag i likhet med de hörda myndigheterna funne att ifrågavarande inskrivningsavdelning alltjämt borde bibehållas, men att jag ansåge mig icke böra för det dåvarande föreslå att inskrivningsdomaren i domsagan uppfördes på ordinarie stat. Då emellertid frågan härom borde komma under förnyat överbäggande vid uppgörandet av statsverkspropositionen för budgetåret 1935/1936 förordade jag att avdelningens fortsatta verksamhet bestämdes allenast till ytterligare ett år eller alltså till och med den 30 juni 1935. Kungl. Maj:ts i enlighet härmed framlagda förslag godkändes av riksdagen.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 oktober 1934 har härads hövdingen i Södra Roslags domsaga gjort framställning om åtgärder för avdelningens fortsättande även efter den 30 juni 1935 samt därvid i första hand hemställt om avdelningens uppförande på ordinarie stat. Därest detta skulle anses icke böra bifallas, har hemställts om förlängning av den nuvarande organisationen för tiden den 1 juli 1935 — den 30 juni 1936. Svea hovrätt har i infordrat yttrande tillstyrkt den gjorda framställningen.

Ehuru väl liksom föregående år starka skäl få anses tala för att inskrivningsdomaren i Södra Roslags domsaga uppföres å ordinarie stat, lärer dock slutlig ståndpunkt till detta spörsmål ej för närvarande böra tagas och sålunda någon rubbning i avdelningens organisation ej heller för nästa budgetår ske. Samma avlöningsförmåner och bestämmelser rörande avdelningens verksamhet som nu gälla torde därför böra gälla jämväl under nämnda budgetår. Medel till avlöning av avdelningens personal lärer böra, i den mån de skola utgå av statsmedel, bestridas från anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal.

Härefter torde jag få beröra frågan om det antal *sekreterare i domsagorna*, för vilket avlöning för nästkommande budgetår bör beräknas skola utgå av förevarande anslagspost. Beträffande domsagosekreterarna torde till en början få erinras därom att 1933 års riksdag i princip gav sin anslutning till det av Kungl. Maj:t i proposition nr 180 framlagda förslaget om avskaffande av vikariatsystemet vid häradsrätterna. Förslaget, som åsyftade att härads hövdingarna skulle för framtiden komma att kontinuerligt ägna sig åt handläggning och avdömande av alla viktigare mål, förutsatte emellertid, för beredande av lättnader i härads hövdingarnas därav ökade arbetsbörda, att i ett betydande antal domsagor skulle anställas rättsbil-

dade biträden, benämnda sekreterare, med högre kvalifikationer än domsagonotarierna. Beträffande budgetåret 1933/1934 räknades i propositionen med att sekreterare skulle från och med ingången av budgetåret anställas i de 17 domsagor, där biträdande domare enligt förut gällande ordning varit anställda, samt att ytterligare ett tiotal sekreterare skulle anställas från och med den 1 januari 1934. På Kungl. Maj:ts förslag har 1934 års riksdag medgivit ökning av domsagoanslaget för anställande av 10 nya sekreterare från och med den 1 januari 1935 eller alltså för endast senare hälften av innevarande budgetår. För närvarande hava således medel beviljats för anställande av sammanlagt 37 sekreterare, därav dock 10 först från och med den 1 januari 1935.

Då det gäller att angiva anslagsbehovet i förevarande avseende för budgetåret 1935/1936 är främst att märka, att samtliga 37 sekreteraretjänster böra bibehållas under nämnda budgetår, vilket föranleder en höjning av anslaget, motsvarande avlöningen till 10 sekreterare under ett halvt budgetår. Emellertid torde jämväl medel böra äskas för anställande av ytterligare ett antal sekreterare under nästkommande budgetår. Jag tillåter mig härvid erinra om att sammansatta stats- och första lagutskottet vid 1933 års riksdag vid behandlingen av frågan om avvecklande av vikariatssystemet vid häradsrätterna framhöll betydelsen av att efter hand tillskapa den kår av tjänstemän, som vid processreformens slutliga genomförande skulle fullgöra sekreterarnas åligganden. Vid utfärdandet av gällande domsagostadga har räknats med att från och med den 1 juli 1935 sekreterare skulle finnas anställda i flertalet av de domsagor, vilka hade sådan arbetsbörda att särskild sekreterare erfordrades. Med nämnda dag skola nämligen enligt övergångsbestämmelserna till domsagostadgan de nya inskränkningarna i notariernas tingssittning träda i kraft. Emellertid har jag dock av olika skäl icke ansett mig för närvarande böra föreslå att redan från och med nästa budgetår det erforderliga antalet sekreterare skulle anställas. Liksom i föregående års statsverksproposition synes antalet nya sekreterare böra begränsas till tio och dessa anställas först för sista hälften av budgetåret eller från och med den 1 januari 1936. Jag utgår härvid ifrån att i sådana domsagor, där domsagostadgans nya bestämmelser om tingssittning ej kunna tillämpas utan att sekreterare anställas, dispens från domsagostadgans nu avsedda bestämmelser erhålles i sådana fall då framställning om anställande av sekreterare ej kunnat bifallas.

Med hänsyn till vad sålunda anförts torde delposten Grundavlöningar m. m., avseende avlöningar till inskrivningsdomaren i Södra Roslags domsaga, biträdande domare, vice häradshövdingar, sekreterare samt förste och andre notarier, böra beräknas till 687,000 kronor. Av detta belopp kan 20,250 kronor beräknas utgöra ökning för avlönande under ett helt budgetår av de 10 sekreterare, som tillsatts från och med den 1 januari 1935, samt 20,250 kronor avlöning under ett halvt budgetår för de 10 sekreterare som enligt mitt förslag skulle tillsättas från och med den 1 januari 1936.

Under delposten Ålderstillägg m. m., vilken lärer böra upptagas förslagsvis, böra beräknas medel för ålderstillägg åt inskrivningsdomaren i Södra Roslags domsaga samt åt vice häradshövdingar ävensom till avlöningsförhöjningar åt sekreterare. Vad avlöningsförhöjningarna angår skall enligt 4 § kungörelsen den 26 maj 1933 (nr 310) angående å domsagas kansli anställda rättsbildade biträdens avlöningsförhållanden m. m. sekreterare, där ej för särskilt fall annorlunda stadgats, åtnjuta årligt arvode enligt 15:e eller, om han efter första fiskalsförordnande i hovrätt under sammanlagt ett och ett halvt år uppehållit någon av vissa angivna befattningar, enligt 21:a löneklassen i avlöningsreglementet den 6 juni 1925 (nr 270) för civila statsförvaltningen. Kostnaderna i detta avseende torde kunna för nästa budgetår uppskattas till 26,700 kronor. Av detta belopp kan omkring 7,800 kronor anses motsvara ökade kostnader för de i närmast föregående stycke omförmälda 20 sekreterare.

Slutligen bör under den sista delposten Ersättningar till vissa vikarier för häradshövdingar beräknas medel för sådana arvoden som skola utgå av statsmedel till vikarier dels i sådana fall, då annan än biträdande domare, sekreterare, förste eller andre notarie i domsagan jämlikt domsagostadgan förordnas att helt eller delvis förvalta häradshövdingämbete, dels ock i sådana fall, då annan än biträdande domare, sekreterare, förste eller andre notarie i domsagan förordnas att förvalta häradshövdingämbete under tid, då häradshövding är ledig för uppläggande av nya fastighetsböcker, eller att biträda häradshövdingen vid fastighetsböckers uppläggande. I detta sammanhang hänvisas till kungörelserna den 26 maj 1933 (nr 310) angående å domsagas kansli anställda rättsbildade biträdens avlöningsförhållanden m. m., samma dag (nr 311) angående assessors i hovrätt tjänstgöring vid underdomstol å landet, den 18 november 1932 (nr 520) om häradshövdingens tjänstledighet för uppläggande av nya fastighetsböcker med däri genom kungörelse den 26 maj 1933 (nr 312) gjord ändring samt den 27 oktober 1933 (nr 593) angående arvode åt vikarie för häradshövding under dennes ledighet för arbete med jordregister m. m. Dessa arvoden hava med stöd av gjorda beräkningar ansetts kunna upptagas till ett belopp av 15,000 kronor, förslagsvis angivet.

Sammanlagda kostnaderna för avlöande av inskrivningsdomare, biträdande domare, vice häradshövdingar, sekreterare samt förste och andre notarier jämte kostnaderna för ålderstillägg m. m. och ersättningar till vissa vikarier för häradshövdingar torde sålunda böra beräknas till (687,000 + 26,700 + 15,000) 728,700 kronor, med vilket belopp anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal alltså bör uppföras.

Jag övergår härefter till den tredje anslagspost som torde böra uppföras under detta anslag med beteckningen Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Denna motsvaras av det för närvarande såsom särskilt extra anslag i riksstaten upptagna anslaget

till partiell löneförbättring åt häradshövdingarna å 96,000 kronor. Rörande sistnämnda anslag får jag här i korthet erinra om följande.

Till beredande av partiell löneförbättring för häradshövdingarna har riksdagen under åtskilliga år beviljat extra anslag. Löneförbättringen utgöres av dels lönefyllnad och dels resekostnadsbidrag. För bestämmande av lönefyllnadens belopp tillämpas en fallande skala, grundad i huvudsak på storleken av häradshövdingarnas nettoinkomster (se proposition nr 334 till 1920 års riksdag, sid. 10 o. f.). Anslaget utgick för budgetåret 1932/1933 med 125,400 kronor. I överensstämmelse med den uppfattning som tidigare kommit till uttryck hade från och med budgetåret 1933/1934 en omräkning av lönefyllnadsbeloppen för fem år framåt bort äga rum. I avbidan på närmare erfarenhet rörande bland annat den vid 1932 års riksdag beslutade inskrivningsreformens verkningar samt den i samband med nämnda reform stående, vid 1933 års riksdag företagna överflyttningen av en del av expeditionslösen i lagfarts- och inteckningsärenden till stämpel verkställdes emellertid vid sistnämnda års riksdag en provisorisk reglering av lönefyllnadsbeloppen med giltighet allenast under budgetåret 1933/1934. Det för ifrågavarande ändamål anvisade beloppet upptogs i riksstaten med 96,000 kronor.

I föregående års statsverksproposition framhölls, att det sålunda genomförda provisoriet syntes böra få bestå åtminstone under ännu ett budgetår. Tillräckligt material för bestämmande av ifrågavarande ersättningar för så lång tid som en ny femårsperiod saknades nämligen. De ekonomiska verkningarna för häradshövdingarna av inskrivningsreformen och i all synnerhet av den omnämnda överflyttningen av expeditionslösen till stämpel — vilka gjort sig gällande allenast under ett, respektive ett halvt år — lämnade helt naturligt icke säkra hållpunkter för den föreliggande frågans bedömande. Rörande anslagets storlek föreslogs dess bibehållande vid ett belopp av 96,000 kronor jämväl för budgetåret 1934/1935. Kungl. Maj:ts i enlighet härmed framlagda förslag godkändes av riksdagen.

Erforderligt material för en allmän omräkning av lönefyllnadsbeloppet föreligger ännu icke. Det under innevarande budgetår gällande provisoriet torde därför böra gälla jämväl under budgetåret 1935/1936. Emellertid läser, liksom beträffande innevarande budgetår, vissa jämkningar i ersättningsbeloppen böra göras i sådana fall då de med anställande av sekreterare i domsaga sammanhängande ökade förvaltningsutgifter för häradshövdingen — som enligt vad förut anmärkts måste bidraga till sekreterarens avlönande — enligt gällande principer skulle medföra anspråk på lönefyllnad. Därjämte torde jämkning i nu utgående ersättningsbelopp kunna ifrågakomma med hänsyn till vidtagna ändringar beträffande jurisdiktionsområdets storlek eller om eljest några mera påtagliga förskjutningar i domsagens sportelavkastning kunna påvisas. Verkställda beräkningar giva vid handen, att dylika jämkningar torde kunna vidtagas inom ramen av ett anslag å 96,000 kronor.

Såsom en sista anslagspost under häradsrätternas avlöningsanslag bör uppföras ett anslagsbelopp till Arvoden åt tingstolkar å 4,000 kronor. Denna kostnad bestrides såsom förut påpekats för närvarande från anslaget till justitiestat under Svea hovrätt och avser ersättning till vissa tolkar inom domsagor med mera betydande finskspråkig befolkning.

Under det nya anslaget till avlöning åt personalen vid häradsrätterna bör, såsom i det föregående omnämnts, såsom en avgående post uppföras särskilda uppbördsmedel å anslaget. Dessa avse stadgade bidrag från häradshövdingarna till avlönande av biträdande domare, sekreterare och andre notarier. Enligt kungörelsen den 26 maj 1933 (nr 310) angående å domsagas kansli anställda rättbildade biträdens avlöning gäller nämligen att av de för nämnda befattningshavare fastställda arvodena av vederbörande häradshövdingens avlöningsmedel skall utgå 1,200 kronor till biträdande domare, 800 kronor till sekreterare och likaledes 800 kronor till andre notarie, allt för år räknat. Dessa bidragsmedel torde för budgetåret 1935/1936 kunna uppskattas till 118,400 kronor. I förhållande till de för innevarande budgetår beräknade uppbördsmedlen skulle uppbördsmedlen ökas med dels omkring 4,000 kronor för de 10 sekreterare som förordnats från och med den 1 januari 1935 och med dels omkring 4,000 kronor för de tio nya sekreterare, som enligt vad i det föregående föreslagits skulle tillsättas från och med den 1 januari 1936.

Enligt vad sålunda anförts skulle det nya anslaget till häradsrätternas avlöningar utgöras av avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat 716,600 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal vid häradsrätterna 728,700 kronor, särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän 96,000 kronor och arvoden åt tingstolkar 4,000 kronor eller tillhopa 1,545,300 kronor. Härifrån avgå beräknade uppbördsmedel å 118,400 kronor, varför det nya anslaget bör uppföras med 1,426,900 kronor. Nyssnämnda belopp 716,600 kronor motsvarar summan av vad som i gällande riksstat under anslagen till de tre hovrätternas justitiestater finnes beräknat till avlöning åt häradshövdingarna. Anslagsposten å 96,000 kronor motsvarar det nuvarande anslaget till partiell löneförbättring åt häradshövdingarna och posten å 4,000 kronor till arvoden åt tingstolkar motsvarar vad som för närvarande är för ändamålet beräknat under Svea hovrätts justitiestat. Den återstående anslagsposten i det nya anslaget å 728,700 kronor motsvaras av det nuvarande anslaget till bidrag till kostnaderna för domsagornas förvaltning. Skillnaden mellan å ena sidan nämnda belopp 728,700 kronor minskat med förutnämnda särskilda uppbördsmedel 118,400 kronor, eller 610,300 kronor, och å andra sidan det nuvarande domsagoanslaget 570,000 kronor, som upptagits efter avdrag av de häradshövdingarna åliggande bidrag till biträdande domare, sekreterare och andre notarier, blir 40,300 kronor och förklaras av ökat behov av medel för avlönande av domsagosekreterare.

Under följande punkter gör jag hemställan om anslag till reseersättningar vid justitiestaten, till reseersättning till nämndemän m. m., däri inbegripet även tingsgästningspenningar, samt till nya fastighetsböcker för landet. Under förevarande punkt får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

Utgifter.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat	kronor	716,600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor	687,000
b) Ålderstillägg m. m., förslagsvis	»	26,700
c) Ersättning till vissa vikarier för häradshövdingar, förslagsvis	»	15,000 kronor
		728,700
3. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän	»	96,000
4. Arvoden åt tingstolkar	»	4,000
		<u>Summa kronor 1,545,300</u>

Särskilda uppbördsmedel.

Bidrag från häradshövdingarna till avlöande av viss icke-ordinarie personal	kronor	118,400
		<u>Nettoutgift kronor 1,426,900;</u>

dels ock till *Häradsrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av .....

kronor 1,426,900.

[20.] **11. Häradsrätterna: Reseersättningar vid justitiestaten, förslagsanslag.** Under förevarande anslag böra beräknas medel för bestridande av vissa resekostnads- och traktamentsersättningar, som hittills utgått från andra huvudtiteln's allmänna anslag till rese- och traktamentspenningar. Dessa kostnader avse huvudsakligen dylik ersättning åt domhavande för vissa rannsakingar samt åt rättsbildat biträde å domsagas kansli i vissa fall. Kostnaderna synas enligt verkställda beräkningar böra för nästkommande budgetår uppskattas till 24,700 kronor, med vilket belopp anslaget — som bör vara förslagsanslag — torde böra upptagas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsrätterna: Reseersättningar vid justitiestaten* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 24,700.

[21.] **12. Häradsrätterna: Reseersättning till nämndemän m. m., förslagsanslag.** I gällande riksstat finnes under andra huvudtiteln uppfört ett extra förslagsanslag till reseersättning åt nämndemän, varjämte under anslagen till justitiestaterna under hovrätterna finnas beräknade medel till tingsgästningspenningar åt häradsnämnder. På sätt förut anmärkts under punkten [19] angående avlöningsstat för häradsrätterna skola i samband med riksstatens omläggning nyssnämnda anslag och medel sammanföras till ett anslag, benämnt Reseersättning till nämndemän m. m.

Anslag till reseersättning till nämndemän, vilken avser allenast resekostnadsersättning enligt allmänna resereglementet, uppfördes första gången i riksstaten för budgetåret 1931/1932. För budgetåret 1932/1933 var anslaget bestämt till 335,000 kronor men sänktes för budgetåret 1933/1934 med hänsyn till avsevärd besparing å anslaget till 250,000 kronor, med vilket belopp anslaget är uppfört för innevarande budgetår. Jämväl för nästkommande budgetår läres för ändamålet erforderliga medel böra beräknas till 250,000 kronor.

De s. k. tingsgästningspenningarna utgöras av en efter vissa grunder bestämd ersättning, som av statsverket utbetalas till häradsnämnderna. Ifrågavarande medel uppgå för justitiestaten under Svea hovrätt till sammanlagt 7,586 kronor 52 öre, för justitiestaten under Göta hovrätt till tillhoppa 7,612 kronor 79 öre och för justitiestaten under hovrätten över Skåne och Blekinge till sammanlagt 3,012 kronor 36 öre eller tillhoppa till 18,211 kronor 67 öre.

Det nya anslaget, som bör bliva förslagsanslag, torde under beteckningen Reseersättning till nämndemän m. m. upptagas med summan av förutnämnda belopp 250,000 kronor och 18,211 kronor 67 öre, eller 268,211 kronor 67 öre, avrundat till 268,300 kronor.

Bestämmelser angående anslagets användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsrätterna: Reseersättning till nämndemän m. m.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 268,300.

[22.] 13. *Häradsrätterna: Nya fastighetsböcker för landet, reservationsanslag.* Enligt lagen den 3 juni 1932 (nr 169) om uppläggande av nya fastighetsböcker för landet skola i samtliga domsagor — bortsett från Kopparbergs län, där anstånd med uppläggande tills vidare medgivits — uppläggas nya fastighetsböcker. Beträffande innebörden av denna reform och vikten av dess genomförande får jag hänvisa till propositionen nr 108 till 1932 års riksdag (sid. 18 o. f., 70 o. f.) samt till första lagutskottets utlåtande nr 32 vid samma riksdag.

För budgetåret 1932/1933 — då anslaget ansågs böra begränsas till vad som vore oundgängligen nödvändigt för arbetets igångsättande och icke överstiga vad som redan då avsetts å gällande riksstat för enahanda eller därmed sammanhängande ändamål — beviljade riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag ett extra reservationsanslag å 50,000 kronor. För vart och ett av de följande budgetåren har anslaget på Kungl. Maj:ts förslag höjts, för budgetåret 1933/1934 till 100,000 kronor och för budgetåret 1934/1935 till 150,000 kronor.

I fråga om grunderna för anslagets fastställande till sist angivna belopp torde få erinras om den av 1933 års riksdag beslutade åtgärd, varigenom viss del av den vid underdomstolarna utgående lösen ersattes med stämpelavgift och således överfördes till statsverket. Denna åtgärd skulle enligt verkställda beräkningar medföra en ökning i stämpeluppbörden med omkring 150,000 kronor. För genomförande av nämnda lösenreduktion förutsattes emellertid, att anslaget för uppläggande av nya fastighetsböcker för landet beräknades till sådant belopp, att därmed även kunde bekostas nödig skrivhjälp för böckernas uppläggande.

För att statsmakternas beslut om inskrivningsreformens genomförande icke skall otillbörligt fördröjas, hava kostnaderna för densamma — avseende de nya fastighetsböckernas anskaffande, i lag föreskrivna undersökningar å ort och ställe i samband med böckernas uppläggande samt skrivhjälp i domsagorna — ansetts åtminstone tills vidare kräva ett anslag å 150,000 kronor per budgetår, vilket belopp ju motsvarar vad som på grund av beslutet om överföring från lösen till stämpel beräknas årligen inflyta till statsverket i form av ökad stämpeluppbörd. Jag tillåter mig härvid hänvisa till vad jag i föregående års statsverksproposition under andra huvudtiteln (sid. 21) närmare anfört om utvecklingen av arbetet med fastighetsböckernas uppläggande.

Budgetredovisningen för budgetåret 1933/1934 utvisade att en reservation uppstått å anslaget på omkring 44,600 kronor. Detta förhållande finner sin

förklaring bland annat däri att arbetet med böckernas uppläggande under nämnda budgetår ännu icke nått den omfattning som beräknats. En bidragande orsak är jämväl att ersättning för skrivhjälp, som anvisats under samma budgetår, icke i alla domsagor uttagits före budgetårets utgång. Kungl. Maj:t har numera meddelat beslut om bidrag till skrivhjälp i domsagorna i sådan utsträckning att anslaget torde komma att fullt ut tagas i anspråk. Den uppkomna reservationen har under innevarande budgetår till största delen använts för anskaffande av pärmar och blanketter till nya fastighetsböcker. Då förrådet av detta material vid budgetårets ingång var uttömt och vad sedan inköpts redan hunnit åtgå, har nämligen en ny beställning måst göras, varigenom kostnaden för pärmar och blanketter under innevarande budgetår kommit att uppgå till ej mindre än 60,000 kronor eller ungefär dubbelt så mycket som under tidigare år. På grund av vad sålunda anförts finner jag mig böra föreslå, att anslaget för budgetåret 1935/1936 upptages med samma belopp som för innevarande budgetår eller 150,000 kronor.

Därest vid utgången av innevarande budgetår reservation skulle förefinnas å det nuvarande anslaget torde denna få överföras till det nya anslaget till nya fastighetsböcker för landet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsrätterna: Nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1935/1936 anvisa
ett *reservationsanslag* av ..... kronor 150,000.

Vattendomstolarna.

[23.] 14. **Vattendomstolarna: Avlöningar, förslagsanslag.** Enligt den av 1932 års riksdag beslutade organisationen av vattendomstolarna äro dessa fyra till antalet, nämligen Norrbygdens, Österbygdens, Söderbygdens och Västerbygdens vattendomstolar. I gällande riksstat finnas uppförda dels ett ordinarie förslagsanslag till vattendomstolarna å 256,000 kronor och dels ett extra förslagsanslag för handläggning vid Västerbygdens vattendomstol av målet angående sjön Vänerens reglering å 60,000 kronor.

Förstnämnda anslag disponeras enligt följande av Kungl. Maj:t genom beslut den 19 maj 1933 fastställda avlöningsstat:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 138,600
Avlöningsförstärkning till vattenrättsdomare	» 6,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	» 62,400
Dagarvoden till vattenrättsnämndemän m. m., förslagsanslag	» 9,000
Resekostnads- och traktamentsersättningar, förslagsanslag	» 40,000

Summa kronor 256,000.

Antalet ordinarie befattningshavare vid vattendomstolarna är enligt Kungl. Maj:ts brev den 7 oktober 1932 följande:

Befattning	Lönegrad
4 vattenrättsdomare	A 2
6 vattenrättsingenjörer	B 30
4 kontorsbiträden	B 4.

I sistnämnda brev har vidare föreskrivits, att av nämnda befattningshavare skola vara anställda vid envar av vattendomstolarna en vattenrättsdomare och ett kontorsbiträde, vid Norrbygdens vattendomstol två vattenrättsingenjörer samt vid Österbygdens, Söderbygdens och Västerbygdens vattendomstolar gemensamt fyra vattenrättsingenjörer.

Vidare har genom samma kungl. brev förordnats, bland annat, att såsom icke-ordinarie befattningshavare skulle vid envar av vattendomstolarna vara anställda en vattenrättssekreterare och en vattenrättsamanuens.

Genom särskilda kungl. brev har Kungl. Maj:t vidare meddelat bestämmelser rörande disponerandet av förutnämnda anslag till målet angående sjön Vänerens reglering, innebärande bland annat föreskrifter om avlöning åt den vid Västerbygdens vattendomstol i anledning av Vänermålet anställda personalen, som omfattar bland annat en särskild vattenrättsdomare, två vattenrättsingenjörer, en vattenrättssekreterare och en vattenrättsamanuens.

Utöver nu nämnda för vattendomstolarna och för arbetet med handläggningen av Vänermålet anvisade avlöningsanslag stå huvudtitelns allmänna anslag till provisoriskt dyrtidstillägg och till dyrtidstillägg till förfogande för bestridande av utgifter för dylikt ändamål.

Omkostnaderna för vattendomstolarna bestridas från andra huvudtitelns allmänna expensanslag.

Efter vad verkställda undersökningar giva vid handen, erfordras jämväl för nästkommande budgetår anslag för arbetet med handläggning vid Västerbygdens vattendomstol av målet angående sjön Vänerens reglering.

Enligt grunderna för den nya riksstatsuppställningen lära för vattendomstolarna böra uppföras dels ett avlöningsanslag och dels ett omkostnadsanslag. Beträffande avlöningsanslaget gör jag hemställan under förevärande punkt; omkostnadsanslaget kommer att behandlas under den nästföljande. Dyrtidstillägg bör, liksom hittills, bestridas från särskilt anslag. Avlöningsanslaget torde böra uppföras under två rubriker, nämligen dels Ordinarie verksamhet och dels Målet angående Vänerens reglering.

Under *Ordinarie verksamhet* torde böra upptagas följande olika poster, nämligen 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, och 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän.

Vad först angår anslagsposten **Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat** skulle lönerna för de ordinarie befattningshavarna — vattenrättsdomare, vattenrättsingenjörer och kontorsbiträden — komma att, räknade efter högsta löneklassen inom vederbörande lönegrader och å vederbörande dyrort, uppgå till 140,478 kronor mot 138,600 kronor i gällande riksstat. Nämda belopp 140,478 kronor bör emellertid minskas med summan av pensionsavdragen, vilken uppgår till 4,596 kronor. Härefter återstår ett belopp av 135,882 kronor, som avrundas till 135,900 kronor och upptages förslagsvis.

Anslagsposten **Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t** torde böra avse den i nuvarande avlöningsstaten ingående anslagsposten till dagarvoden till vattenrättsnämndemän m. m. och upptagas med oförändrat belopp 9,000 kronor, förslagsvis beräknat.

Vad därefter angår anslagsposten **Avlöningar till icke-ordinarie personal** — vilken post lärer böra uppdelas i en delpost, avseende grundavlöningar m. m., och en delpost, avseende avlöningsförhöjningar m. m. och förslagsvis beräknad — avlönas från den för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår beräknade anslagsposten, 62,400 kronor, vattenrättssekreterare, vattenrättsamanuenser och tillfällig personal, varjämte från anslagsposten utgår overtidsersättning och ersättning för renskrivning m. m. Vattenrättssekreterarna, som för närvarande närmast äro att hänföra till befattningshavare å extra stat, åtnjuta lön såsom dylika befattningshavare enligt lönegraden B 27 med vissa jämkningar, bland annat för det fall att vattenrättssekreteraren är assessor i hovrätt. Då det emellertid lärer vara avsett att befattningshavare å extra stat skola komma i åtnjutande av tjänstepension men det med hänsyn till vattenrättssekreterarbefattningarnas egenskap av övergångstjänster för domaraspiranter och jämväl av andra skäl ej synes lämpligt att bereda vattenrättssekreterare tjänstepension i annat fall än då denne är av Kungl. Maj:t förordnad assessor i hovrätt — för vilket fall han i sådan egenskap lärer böra komma i åtnjutande av pensionsrätt — torde vattenrättssekreterarna visserligen böra åtnjuta avlöning efter i huvudsak samma grunder som gälla för närvarande men icke böra betecknas såsom tjänstemän å extra stat och följaktligen icke uppföras å personalförteckningen för vattendomstolarna. Närmare bestämmelser angående vattenrättssekreterarnas löneställning torde böra meddelas av Kungl. Maj:t. Vid bestämmandet av grundavlöningsposten synes beträffande två av de fyra vattenrättssekreterarebefattningarna böra räknas med grundlön efter 28 löneklassen men med pensionsavdrag, under det att beträffande de två andra befattningarna grundlönen torde böra beräknas enligt 26 löneklassen. Vid bestämmandet av anslagsposten för avlöningsförhöjningar m. m. torde emellertid hänsyn böra tagas till avlöningstilllägg för sistnämnda två vattenrättssekreterare.

Med hänsyn till vad sålunda anförts skulle grundavlöningsarna till icke-ordinarie personal bära beräknas till 59,000 kronor. Sedan vederbörliga pensionsavdrag skett med 895 kronor 20 öre, skulle alltså 58,104 kronor 80 öre återstå, vilket belopp, avrundat till 58,100 kronor, torde beräknas för grundavlönningar till icke-ordinarie personal. Posten till avlöningsförhöjningar m. m. synes bära upptagas till 3,234 kronor, eller avrundat 3,200 kronor, förslagsvis beräknat.

Beträffande slutligen Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän bära härunder avses medel för provisoriskt dyrortstillägg 1,800 kronor samt avlöningsförstärkning till vattenrättsdomare 6,000 kronor eller tillhopa 7,800 kronor, förslagsvis beräknade.

För vattendomstolarnas ordinarie verksamhet skulle alltså för budgetåret 1935/1936 erfordras ett belopp av tillhopa (135,900 + 9,000 + 58,100 + 3,200 + 7,800) 214,000 kronor eller, om pensionsavdragen å tillhopa 5,491 kronor 20 öre medräknas, 219,491 kronor 20 öre. Av det i innevarande års riksstat för vattendomstolarna uppförda beloppet 256,000 kronor avse 40,000 kronor resekostnads- och traktamentsersättningar, vilka medel för nästkommande budgetår torde bära beräknas under det särskilda anslaget till omkostnader för vattendomstolarna. Skillnaden mellan sistnämnda båda belopp eller 216,000 kronor understiger det för budgetåret 1935/1936 beräknade beloppet 219,491 kronor 20 öre med 3,491 kronor 20 öre. Denna ökning av anslaget för sistnämnda budgetår förklaras sålunda: Avlöningsmedlen till ordinarie tjänstemän skulle på grund av uppräkningsökning ökas med 1,896 kronor, varjämte från annat anslag till anslagsposten till särskilda löneförmåner skulle överföras ett belopp av 1,800 kronor, avseende provisoriskt dyrortstillägg. Å andra sidan skulle anslaget till icke-ordinarie personal minskas med 204 kronor 80 öre.

Med avseende å kostnaderna för handläggning vid Västerbygdens vattendomstol av *målet angående sjön Vänerns reglering* torde, enligt vad som inhämtats, medel härför bära beräknas till samma belopp som det för innevarande budgetår för ändamålet beviljade anslaget eller 60,000 kronor, varav dock 5,000 kronor torde uppföras under anslaget till vattendomstolarnas omkostnader, vilket kommer att behandlas under följande punkt. Av det återstående beloppet 55,000 kronor, torde 50,300 kronor bära avse Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och återstoden 4,700 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Sistnämnda båda poster torde upptagas förslagsvis.

Under åberopande av vad jag sålunda anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för vattendomstolarna:

Andra huvudtiteln. [23—24.]

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.	
4 vattenrättsdomare	A 2
6 vattenrättsingenjörer.....	B 30
4 kontorsbiträden	B 4;

dels fastställa följande avlöningsstat för vattendomstolarna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

Ordinarie verksamhet.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor 135,900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	» 9,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	» 58,100
b. Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	» 3,200
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis	» 7,800
<hr/> Summa kronor 214,000.	

Målet angående sjön Vänerns reglering.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	kronor 50,300
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	» 4,700
<hr/> Summa kronor 55,000;	

dels ock till Vattendomstolarna: *Avlöningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 269,000.

[24.] 15. Vattendomstolarna: *Omkostnader, förslagsanslag.* Vattendomstolarnas *omkostnader* utgöras — fränsett kostnader för lokalhyror — av *expensutgifter* och *reskostnader*. Förstnämnda utgifter gäldas för närvarande av andra huvudtiteln's allmänna anslag till skrivmaterialier

och expenser, ved m. m.; resekostnaderna från anslagen till vattendomstolarna. Enligt den nya ordningen för riksstatsuppställningen skola expensutgifter och resekostnader utgå från ett för vattendomstolarna uppfört särskilt omkostnadsanslag. Beträffande beräkningen av detta anslag torde följande böra anmärkas.

Genom beslut den 31 maj 1934 har Kungl. Maj:t bemyndigat vattendomstolarna att under budgetåret 1934/1935 från andra huvudtitelns anslag till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. använda, envar av vattendomstolarna högst nedanstående belopp, nämligen Norrbygdens vattendomstol 4,090 kronor, Österbygdens vattendomstol 4,100 kronor, Söderbygdens vattendomstol 4,000 kronor och Västerbygdens vattendomstol 6,850 kronor med viss angiven fördelning å olika utgiftstitlar, tillhopa alltså 19,040 kronor. Av det för Västerbygdens vattendomstol anvisade beloppet, 6,850 kronor, äro 3,000 kronor avsedda för expenskostnader för den särskilda avdelningen vid domstolen för handläggning av målet om Vänerns reglering.

Enligt från vattendomstolarna inhämtade uppgifter torde för nästa budgetår någon ändring icke böra vidtagas i fråga om storleken av de vattendomstolarna anvisade expensmedlen. Dessa böra alltså — om man frånräknar det belopp å 3,000 kronor som är avsett för kostnader i anledning av Vänermålet — beräknas till 16,040 kronor, eller avrundat till 16,100 kronor, varav 800 kronor torde få förslagsvis anvisas till kostnader för bränsle, lyse och vatten och 15,300 kronor såsom ett maximerat belopp till övriga expenser. Beloppet å 3,000 kronor till kostnader i anledning av Vänermålet synes böra uppdelas i 200 kronor till bränsle, lyse och vatten samt 2,800 kronor till övriga expenser, det förstnämnda beloppet förslagsvis beräknat och det sistnämnda maximerat.

Medel för bestridande av resekostnader åt vattendomstolarnas personal synas böra anvisas till samma belopp som för närvarande beräknats för ändamålet eller 45,000 kronor, varav 5,000 kronor avser målet om Vänerns reglering.

I anslutning till vad sålunda föreslagits torde vattendomstolarnas omkostnadsanslag för budgetåret 1935/1936 beräknas enligt följande uppställning:

Ordinarie verksamhet.

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor 40,000
2. Expenser, förslagsvis	» 16,100
	<hr/>
	Summa kronor 56,100.

Målet angående Vänerns reglering.

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor 5,000
2. Expenser, förslagsvis	» 3,000
	<hr/>
	Summa kronor 8,000.

Summan av de båda beloppen 56,100 kronor och 8,000 kronor eller 64,100 kronor bör äskas såsom förslagsanslag. Stater för anslaget användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vattendomstolarna: Omkostnader* för budget-
året 1935, 1936 anvisa ett *förslagsan-*
slag av ..... kronor 64,100.

Civil personal vid krigsrätterna.

[25.] 16. **Civil personal vid krigsrätterna: Avlöningar, förslagsanslag.** Under avdelningen D. Domstolarna i andra huvudtiteln i innevarande års riksstat finnas under överrubriken Krigsrätterna upptagna tre olika anslag, nämligen till avlönande av civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna ett extra anslag å 108,000 kronor, till lön åt en å äldre stat kvarstående auditor (vid flottans station i Karlskrona) ett ordinarie anslag å 4,000 kronor samt till avlönande av civil personal vid särskilda krigsrätter m. m. ett ordinarie förslagsanslag å 10,000 kronor. Från förstnämnda anslag bestridas arvoden till krigsdomare — sammanlagda kostnaden härför är i gällande avlöningsstat upptagen till 25,800 kronor — vidare arvoden och expensbidrag till auditörer, utgörande tillhoppa 58,975 kronor, samt slutligen arvoden till krigsfiskaler, uppgående tillhoppa till 22,400 kronor. Från förutnämnda anslag å 10,000 kronor utgår ersättning åt, bland andra, krigsdomare, auditörer och krigsfiskaler vid de särskilda krigsrätter, som efter Kungl. Maj:ts förordnande skola finnas inrättade vid särskilda avdelningar av krigsmakten. Förutom de ersättningar m. m., som utgå till krigsrätternas personal av förutnämnda under överrubriken Krigsrätterna uppförda anslag, är att märka vissa andra hithörande avlöningsförmåner, som för närvarande bestridas av andra i huvudtiteln uppförda anslag. Sålunda är enligt kungl. brev den 28 maj 1926 föreskrivet, att från förslagsanslaget till domare, vittnen och parter skall utgå *dels* till den, som under tjänstledighet för krigsdomare, auditor eller krigsfiskal vid regements- eller stationskrigsrätt tjänstgör i hans ställe, viss ersättning utöver vad den tjänstledige befattningshavaren må förklaras skyldig att till vikarien utgiva, *dels ock*, så länge nuvarande auditören vid flottans station i Karlskrona kvarstår å gammal stat, ersättning (fyllnadsersättning) till den som vid ledighet för honom uppehåller hans tjänst. Vidare är i andra huvudtiteln i gällande riksstat under avdelningen Diverse upptaget ett anslag (I 5) till ålderstillägg å 1,000 kronor avsett för förutnämnda å äldre stat kvarstående auditor, varjämte av det under samma avdelning uppförda anslaget till tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen (I 11) ett belopp av 900 kronor, därav 600 kronor avseende lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar, utgår till nämnde auditor. Slutligen utgår till här ifrågakvarande

personal dyrtidstillägg från andra huvudtiteln's allmänna anslag till dyrtidstillägg.

Enligt de nya grunderna för riksstatsuppställningen skola samtliga nu angivna avlöningsförmåner — utom dyrtidstillägg — bestridas från ett anslag av förslagsanslags natur, benämnt Civil personal vid krigsrätterna: Avlöningar. Som första post i den nya avlöningsstaten lära böra uppföras ett förslagsvis upptaget belopp till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, å 119,000 kronor. Denna post bör uppdelas i följande delposter: till arvoden åt krigsdomare 25,800 kronor, till arvoden m. m. åt auditörer 58,975 kronor, till arvoden åt krigsfiskaler 22,400 kronor, till ersättning till personal vid särskilda krigsrätter m. m. 10,025 kronor — sistnämnda belopp förslagsvis upptaget —, för bestridande av de kostnader för vikariatsersättningar, som hittills utgått från anslaget till domare, vittnen och parter, ett förslagsvis upptaget belopp, som enligt gjorda beräkningar synts kunna bestämmas till 1,000 kronor, samt ett belopp för bestridande av vissa tillfälliga ersättningar till civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna å 800 kronor. Sistnämnda belopp motsvarar i det närmaste det belopp, varmed det nuvarande anslaget till civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna överstiger det belopp, vartill de fasta arvoden för dylik personal sammanlagt uppgå. Den andra posten i avlöningsstaten synes böra betecknas Avlöning jämte särskild löneförmån till å äldre stat kvarstående auditör och upptagas med 5,900 kronor, avseende dels arvode 4,000 kronor, ålders- tillägg 1,000 kronor och tillfällig löneförbättring 900 kronor.

Summan av den föreslagna avlöningsstatens olika belopp utgör (25,800 + 58,975 + 22,400 + 10,025 + 1,000 + 800 + 5,900) 124,900 kronor, vilket belopp motsvarar vad som för ifrågavarande ändamål finnes uppfört i innevarande års riksstat.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för civil personal vid krigsrätterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t,
  - a) arvoden åt krigsdomare ..... kronor 25,800
  - b) arvoden m. m. åt auditörer ..... » 58,975
  - c) arvoden åt krigsfiskaler ..... » 22,400

Andra huvudtiteln. [25—27.]

d) vikariatsersättningar, förslagsvis	kronor	1,000
e) tillfälliga ersättningar åt civil personal vid regements- och stationskrigsrätterna	»	800
f) ersättning till personal vid särskilda krigsrätter m. m., förslagsvis	»	10,025
		kronor 119,000
2. Avlöning jämte särskild löneförmån till å äldre stat kvarstående auditör	»	5,900
		Summa förslagsanslag kronor 124,900.
<i>dels ock till Civil personal vid krigsrätterna: Avlöningar för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av .....</i>		
		kronor 124,900.

[26.] 17. **Civil personal vid krigsrätterna: Reseersättningar, förslagsanslag.** Med detta anslag böra hädanefter bestridas reseersättningar till den civila personalen vid krigsrätterna. Kostnaden härför, som hittills belastat andra huvudtitelns allmänna anslag till rese- och traktamentspenningar, torde kunna beräknas till 4,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civil personal vid krigsrätterna: Reseersättningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av .....

kronor 4,000.

D. Rättegångsväsendet i allmänhet.

[27.] 1. **Ersättning åt domare, vittnen och parter, förslagsanslag.** De utgifter, som för närvarande bestridas från förevarande anslag, äro av skiftande art och uppdelas, allt efter det verksamhetsområde de beröra, i följande tre huvudavdelningar: A allmänna domstolarna, B krigsdomstolarna och C rättegångsväsendet i allmänhet m. m.

Under A märkas utgifter, tillhörande sju olika grupper, nämligen till domare, till åklagare, till målsägande, till tolk, till rättegångsbiträde, till vittnen i brottmål och vissa andra mål samt till övriga ersättningar, däribland även till förundersökare. Till B hänföres vissa vikariatsersättningar

till dem, som tjänstgöra i krigsdomares med fleras ställe under tjänstledighet för dem m. m. Under C märkas, bland annat, ersättningar för vissa kronan ådömda rättegångskostnader samt till oskyldigt häktade eller dömda. I övrigt må kostnader för rättegångsväsendet i allmänhet, vilka kunna föranledas av föreskrift i lag eller i av riksdagen antagen författning, därest icke särskilt anslag för ändamålet finnes i riksstaten uppfört eller medel eljest enligt riksdagens beslut ställts till förfogande, efter Kungl. Maj:ts närmare bestämmande bestridas från förevarande anslag.

I fråga om detta anslag har jag nu att anmäla två ändringar beträffande de utgifter, som skola bestridas från anslaget. Såsom jag förut anmärkt under punkten [25.] Civil personal vid krigsrätterna: Avlöningar, skola vikariatsersättningar till vikarier för krigsdomare med flera, som hittills utgått från förevarande anslag, hädanefter i stället belasta berörda avlöningsanslag. Nämnade ersättningar beräknas uppgå till 1,000 kronor per år. Å andra sidan synas vissa kostnader, som hittills belastat andra huvudtitelns anslag till extra utgifter i stället böra överföras till förevarande anslag. Jag åsyftar härvid den ersättning, som jämlikt 9 § i kungörelsen den 11 november 1927 (nr 412) angående verkställighet av utvisning och förpassning ur riket m. m. må utgå åt den som förordnats att biträda utlämning vid sådant förhör, varom förmåles i 32 § i lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas, samt åt tolk vid handläggning hos länsstyrelse av ärende rörande utlännings förpassning ur riket eller utvisning. Dylika ersättningar synas nämligen böra utgå från ifrågavarande anslag liksom redan nu är förhållandet med ersättning åt biträden i utlämningsärenden. Då kostnaden för ersättningar enligt förutnämnda kungörelse kunna beräknas till samma belopp som de vikariatsersättningar, som skulle flyttas från förevarande anslag, eller till 1,000 kronor, föranleda de ifrågasatta överflyttningarna ej någon ändring i anslagets belopp.

Vad i övrigt angår beräkningen av anslaget vill jag erinra därom att Kungl. Maj:t genom cirkulär till domstolarna den 24 november 1932 fäst dessas synnerliga uppmärksamhet å vikten av iakttagande av största möjliga sparsamhet vid bestämmande av ersättningar av statsmedel icke blott åt rättegångsbiträden och förundersökare utan även åt vittnen och andra ersättningsberättigade samt att 1933 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag sänkte anslaget från 430,000 kronor med 40,000 kronor till 390,000 kronor. Vid behandlingen av anslaget i föregående års statsverksproposition framhöll jag i anledning därav att nettoutgifterna å anslaget för budgetåret 1932/1933 uppgått till omkring 428,000 kronor eller således till avsevärt högre belopp än det fastställda anslaget, att man, i avbidan på att verkningarna av nämnda cirkulär kunde göra sig helt gällande, syntes böra upptaga anslaget med oförändrat belopp 390,000 kronor. Belastningen av anslaget för det senast tilländagångna budgetåret 1933/1934, som utvisar nettoutgifter å anslaget till belopp av omkring 401,000 kronor, giver vid handen att de utgifter, som skola bestridas av anslaget, avsevärt nedbringats

i anledning av den till domstolarna riktade anmaningen. Anslaget synes följaktligen för budgetåret 1935/1936 kunna upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller 390,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt domare, vittnen och parter*
för budgetåret 1935/1936 anvisa ett för-
slagsanslag av ..... kronor 390,000.

[28.] 2. *Kostnader, som enligt lagen om fri rättegång skola gäldas av allmänna medel, förslagsanslag.* Beträffande förevarande anslag, som av 1931 års riksdag höjdes från 300,000 kronor med 100,000 kronor till 400,000 kronor, omnämndes i föregående års statsverksproposition, bland annat, att enligt budgetredovisningen för budgetåret 1932/1933 utgifterna å anslaget avsevärt stigit och för nämnda budgetår uppginge till icke mindre än omkring 498,500 kronor. Vidare framhölls, att den avsevärda höjningen av anslagets belastning enligt verkställd utredning åtminstone i huvudsak syntes sammanhänga därmed att antalet personer som beviljats fri rättegång i ej ringa mån stigit, men att de uppgifter rörande kostnaderna för arvoden till rättegångsbiträden samt för vittnesersättningar, som vid utredningen införskaffats, samtidigt syntes giva vid handen, att domstolarna vidtagit åtgärder till nedbringande av dessa kostnader. En höjning av anslaget syntes dock ej kunna undgås, vilken med hänsyn till verkningarna av ett till domstolarna utsänt cirkulär om iakttagande av verksamhet beträffande förordnande av biträde och inkallande av vittnen i här ifrågavarande mål ansågs kunna begränsas till 50,000 kronor. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag höjde därefter föregående års riksdag anslaget från 400,000 till 450,000 kronor.

Budgetredovisningen för budgetåret 1933/1934 utvisar, att nettoutgifterna å anslaget för nämnda budgetår uppgått till omkring 454,000 kronor, vilket i det närmaste motsvarar det nuvarande anslagsbeloppet. Försiktigheten torde bjuda att för nästa budgetår upptaga anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader, som enligt lagen om fri rättegång skola gäldas av allmänna medel,* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 450,000.

[29.] 3. *Understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter, förslagsanslag.* Till bestridande av understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter har riksdagen från och med år 1920 anvisat anslag å extra stat. Anslaget, som är av förslagsanslags natur, har från och med budgetåret 1923/1924 utgått med

ett belopp av 50,000 kronor för år. Föreskrifter rörande anslagets disposition äro meddelade i kungörelsen den 12 september 1919 (nr 639).

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter*
för budgetåret 1935/1936 anvisa ett för-
slagsanslag av ..... kronor 50,000.

[30.] 4. **Övervakning av villkorligt dömda, förslagsanslag.** Förevarande anslag, varav bestrides ersättning åt personer, som förordnats att vara övervakare över villkorligt dömda, utgick under vart och ett av budgetåren 1931/1932 och 1932/1933 med 50,000 kronor. Med anledning därav att den särskilda granskningsnämnd, som den 19 april 1932 av Kungl. Maj:t tillsatts med uppdrag att, såsom förberedelse till 1933 års statsverksproposition verkställa undersökning rörande förefintliga möjligheter till besparingar och minskningar i statens utgifter, föreslagit att förevarande anslag måtte nedsättas med 10,000 kronor, framhöll jag i 1933 års statsverksproposition (andra huvudtiteln, sid. 75), att övervakningen borde i större utsträckning än ditills anförtros åt personer, som åtog sig densamma såsom ett oavlönat förtroendeuppdrag, samt att de nuvarande arvodesbeloppen kunde något nedsättas. Med hänsyn härtill föreslogs i statsverkspropositionen, att anslaget för budgetåret 1933/1934 nedsattes från 50,000 kronor med 10,000 kronor till 40,000 kronor, vilket sistnämnda belopp av riksdagen beviljades. Föreskrifter om nedsättning av arvodet åt övervakare utfärdades av Kungl. Maj:t i maj 1933, varjämte samtidigt åtgärder vidtogos till främjande därav att övervakningen i största möjliga utsträckning anförtroddes åt personer, som härför ej krävde särskild ersättning.

Då frågan om anslag för förevarande ändamål anmäldes i föregående års statsverksproposition framhölls, att nettoutgifterna å anslaget under budgetåret 1932/1933 uppgått till omkring 79,000 kronor och att de således överskridit det belopp, vartill anslaget bestämts vid 1933 års riksdag, med omkring 39,000 kronor. Med avseende å möjligheten att anskaffa personer som åtog sig uppdraget att vara övervakare utan att erhålla särskild ersättning för uppdraget uttalades, att det visserligen enligt vad som inhämtats kunde bliva förenat med svårigheter att under dylik förutsättning erhålla för uppdraget lämpliga personer, och att man måhända därför ej hade anledning hysa alltför stora förhoppningar att på nämnda väg vinna någon mera väsentlig begränsning av utgifterna. Då emellertid i varje fall ändring av anslagets storlek ej syntes böra ske innan de nya bestämmelserna fått verka under ett helt budgetår, ansågs anslaget böra för budgetåret 1934/1935 upptagas med oförändrat belopp 40,000 kronor. Av den senaste budgetredovisningen framgår, att nettoutgifterna å anslaget jämväl för budgetåret 1933/1934 avsevärt överskridit anslagsbeloppet eller med omkring 34,000 kronor. Det är tydligt att, trots de åtgärder som vidtagits

för att nedbringa kostnaderna för övervakning av de villkorligt dömda, den stadigt stegrade användningen av institutet villkorlig dom medför ökade utgifter å anslaget. En höjning av anslaget synes alltså vara ofrånkomlig; och torde höjningen lämpligen böra bestämmas till 30,000 kronor. Anslaget skulle alltså uppföras med 70,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övervakning av villkorligt dömda* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 70,000.

[31.] 5. **Medikolegala besiktningar, förslagsanslag.** I samband med omorganisation av rättsobducentväsendet beslöt 1930 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag att höja ordinarie förslagsanslaget för medikolegala besiktningar från 12,000 kronor med 23,000 kronor till 35,000 kronor. Med detta belopp var anslaget uppfört i riksstaten från och med budgetåret 1930/1931 till och med budgetåret 1933/1934. Med hänsyn till belastningen å anslaget blev detta av 1934 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag från och med budgetåret 1934/1935 sänkt från 35,000 kronor med 3,000 kronor till 32,000 kronor. Med sistnämnda belopp synes anslaget böra upptagas jämväl för nästkommande budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medikolegala besiktningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 32,000.

[32.] 6. **Ersättning för vissa bötesandelar, förslagsanslag.** I riksstaten har sedan lång tid tillbaka funnits uppfört ett förslagsanslag under rubriken Ersättning åt personer, menigheter och allmänna inrättningar för dem genom nya strafflagens införande frångångna bötesandelar. Anslaget, som i riksstaten för innevarande budgetår är upptaget med ett belopp av 12,000 kronor, torde för nästkommande budgetår böra sänkas med 400 kronor till 11,600 kronor, vilket i det närmaste motsvarar summan av de nu utgående ersättningsbeloppen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för vissa bötesandelar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 11,600

[33.] 7. **Ersättning för förlorad lösen i följd av in-teckningsförnyelsernas avskaffande.** Genom proposition nr 100 till 1934 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till

lag angående upphävande av gällande bestämmelser om förnyelse av inteckning ävensom vissa andra därmed sammanhängande lagförslag. Samtidigt härmed äskade Kungl. Maj:t genom proposition nr 101 anslag för beredande av ersättning för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande. Den föreslagna reformen ansågs nämligen nödvändigöra vissa regleringar av ekonomisk art. Jag får i detta avseende hänvisa till vad propositionen nr 101 innehåller. Här vill jag endast i korthet erinra om följande.

Före inteckningsförnyelsernas avskaffande uttogos i förnyelseärendena expeditionsavgifter i form av lösen och stämpel, vilka årligen uppgingo till avsevärda belopp. Löseninkomsterna av förnyelserna voro av särskild betydelse för befattningshavarna vid underdomstolarna, där gällande avlöningssystem i stor utsträckning är grundat på sportler. Även vissa städer, där rådhusrätternas befattningshavare uteslutande uppbära fast avlöning under det att inflytande expeditionslösen redovisas till stadens kassa, voro ekonomiskt intresserade av förnyelserna. Slutligen är att erinra, att jämväl statsverket erhöll viss inkomst av förnyelserna därigenom att expeditionerna i dessa ärenden belades med stämpel. Vid den utredning som föregått framläggandet av nyssnämnda propositioner hade det befunnits nödigt att genom kontant ersättning av statsmedel bereda gottgörelse åt de sportelberättigade för den genom inteckningsförnyelsernas avskaffande uppkommande inkomstminskningen. På grundval av tillgänglig statistik och för ändamålet infordrade uppgifter hade tillkallade sakkunniga företagit en uträkning av den årliga minskning i expeditionslösen, som i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande skulle uppkomma för varje domsaga och rådhusrätt, samt med utgångspunkt härifrån föreslagit vissa ersättningsbelopp att årligen utbetalas till de särskilda befattningshavarna eller städerna. Dessa belopp hade beräknats till sammanlagt 537,025 kronor, varjämte den årliga förlust i stämpelavgifter, som förnyelsernas borttagande var ägnat att medföra för statsverket, hade uträknats till sammanlagt 247,671 kronor 75 öre. För att täcka de båda nu nämnda beloppen, utgörande tillhoppa 784,696 kronor 75 öre, hade de sakkunniga ansett sig böra föreslå, att stämpelavgiften för skuldebrev skulle höjas från 25 öre till 40 öre för varje fulla 100 kronor av det kapitalbelopp för vilket inteckning eller betalning söktes. Den årliga merinkomst för statsverket, som skulle uppkomma genom en sådan stämpelförhöjning, hade de sakkunniga ansett böra beräknas något understiga 1,153,500 kronor, vilket belopp framkommit såsom resultat av en verkställd statistisk uträkning.

Vad de sakkunniga sålunda föreslagit blev i huvudsak godkänt. Då lagstiftningen om inteckningsförnyelsernas avskaffande skulle träda i kraft den 1 januari 1935, ansågs anslaget till beredande av gottgörelse åt de sportelberättigade kunna beräknas till ungefär hälften av den uträknade årliga ersättningen å 537,025 kronor eller således till 270,000 kronor. Detta belopp blev av Kungl. Maj:t i propositionen nr 101 äskat såsom anslag för ända-

målet för budgetåret 1934/1935. Den avsedda höjningen av stämpelavgiften förelades riksdagen genom proposition nr 242 på chefens för finansdepartementet föredragning och föreslogs att träda i kraft redan från och med den 1 juli 1934.

Sedan riksdagen antagit propositionen med förslag till lag angående upphävande av gällande bestämmelser om förnyelse av inteckning m. m., blevo jämväl förslagen om anslag för beredande av ersättning för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande å 270,000 kronor samt om höjning av skuldebrevsstämpeln av riksdagen bifallna.

Genom cirkulär till länsstyrelserna den 9 november 1934 har Kungl. Maj:t förordnat om utbetalande från och med den 1 januari 1935 tillsvidare under budgetåret 1934/1935 av ersättning för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande. Härigenom har det för nämnda budgetår beviljade anslaget tagits i anspråk, därvid dock efter vissa verkställda jämkningar å anslaget ett överskott uppkommit av 1,950 kronor.

Någon väsentlig förändring i de nu till de särskilda häradshövdingarna, befattningshavarna vid rådhusrätter eller städerna utgående ersättningsbeloppen torde ej böra ske beträffande nästkommande budgetår. I samband med återbesättande av häradshövdingämbeten synes emellertid i varje särskilt fall böra tagas under övervägande, i vad mån det för domsagan bestämda ersättningsbeloppet skäligen bör undergå någon sänkning. För innevarande budgetår hava ersättningsbeloppen, såsom nämnts, icke behövt beräknas för längre tid än ett halvt år men för budgetåret 1935/1936 måste ifrågavarande ersättning beräknas för ett helt år. Med hänsyn till de jämkningar i ersättningsbeloppen som redan vidtagits, behöver anslaget ej höjas till exakt det dubbla mot det för innevarande budgetår beviljade beloppet utan torde kunna begränsas till 536,100 kronor. Av detta belopp torde för ersättning till häradshövdingarna böra beräknas 251,625 kronor samt för ersättning till befattningshavare vid rådhusrätter och till städer 284,475 kronor. På Kungl. Maj:t torde ankomma att meddela föreskrifter därom att utgifterna under anslaget skola bokföras särskilt i vad avser ersättning till häradshövdingar och särskilt beträffande övrig ersättning. Sannolikt kommer det att visa sig ändamålsenligt att framdeles överflytta den till häradshövdingarna utgående ersättningen till häradsrätternas avlöningsanslag, punkt [19.], anslagsposten Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän.

På sätt framhölls vid behandlingen av förevarande anslagsfråga i föregående års statsverksproposition (sid. 49) ansågs statsverket genom den förut omförmälda höjningen av skuldebrevsstämpeln kunna för budgetåret 1934/1935 tillföras en nettoinkomst av omkring 600,000 kronor. Även för budgetåret 1935/1936 läser man kunna räkna med en nettoinkomst för staten på grund av omförmälda stämpelförhöjning, vilken inkomst enligt verkställda beräkningar torde kunna angivas till omkring 150,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för förlorad lösen i följd av inteckningsförnyelsernas avskaffande* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *anslag* av kronor 536,100.

E. Fångvården m. m.

För fångvården m. m. äro i riksstaten för budgetåret 1934/1935 under andra huvudtiteln anvisade följande anslag:

Fångvården, ordinarie förslagsanslag	kronor	4,634,200
Extra byrådirektör å fångvårdsstyrelsens arbetskontor, extra anslag	»	10,500
Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd, extra reservationsanslag	»	23,000
Svenska skyddsförbundet, extra anslag	»	80 000
		Summa kronor 4,747,700.

Anslaget till fångvården disponeras enligt följande stater, fastställda av Kungl. Maj:t den 15 juni 1934:

A. Avlöningsstat.

Fångvårdsstyrelsen.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag ..	kronor	160,700
Arvoden å 500 kronor till två fullmäktige	»	1,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	»	20,900

Fångvårdsstaten.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag ..	»	2,032 000
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	»	150,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	»	429,600

B. Omkostnadsstat.

Övriga kostnader för fångvård, förslagsanslag ..... kronor 1,837,500

C. Övergångsstat.

Avlöningar m. m., förslagsanslag	»	2,500
		Summa förslagsanslag kronor 4,634,200.

Enligt grunderna för den beslutade omläggningen av riksstaten torde för nästa budgetår i riksstaten böra uppföras åtta särskilda anslag för bestridande av utgifterna för fångvården m. m. Sålunda böra under rubrik Fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten uppföras tre förslagsanslag: Avlöningar till befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen, Avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten och Omkostnader. Vidare böra uppföras fem anslag med följande titlar: Interneringsnämnden, Överståthållarämbetets och länsstyrelsernas kostnader för fångtransport, Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse, Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd samt Bidrag till svenska skyddsförbundet. Av sistnämnda fem anslag lära de tre första böra vara förslagsanslag, anslaget till understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd reservationsanslag och anslaget till skyddsförbundet bestämt anslag.

Innan de olika anslagen upptagas till behandling torde här böra lämnas en kortfattad redogörelse angående den å dagordningen stående frågan om fångvårdens omorganisation.

I statsverkspropositionen till 1934 års riksdag (se andra huvudtiteln sid. 28 o. f.) omnämndes beträffande frågan om fångvårdens omorganisation att statens organisationsnämnd med skrivelse den 11 oktober 1933 överlämnat utredning och förslag angående fångvårdens framtida ordnande och vad därmed ägde samband, samt att de myndigheter och sammanslutningar, som genom remiss anbefallts eller lämnats tillfälle att inkomma med utlåtanden, icke kunde väntas inkomma med remissvaren inom sådan tid att utredningen — med vissa undantag — kunde föreläggas 1934 års riksdag. Remissvaren hava numera inkommit. De hörda myndigheterna och sammanslutningarna hava i stort sett anslutit sig till den allmänna strävan, som karakteriserat organisationsnämndens förslag, nämligen att åstadkomma en centralisering av fångvården till vissa större anstalter medan andra icke fullt utnyttjade fångvårdsanstalter skulle nedläggas för att därigenom skulle vinnas ett bättre ekonomiskt resultat. Däremot hava meningarna varit delade angående organisationens närmare utformning.

Enär en lösning av fångvårdens omorganisationsfråga syntes vara beroende på lösningen av en hel del andra på dagordningen stående frågor, hemställde jag, såsom framgår av statsrådsprotokollet för den 20 april 1934, om bemyndigande att bland annat tillkalla sakkunniga för utredning om vissa reformer på straffsystemets, straffverkställighetens och fångvårdens områden. Vid detta utredningsarbete skulle bland annat upptagas frågan om behandling av ungdomliga förbrytare, frågan om en reform av det nuvarande bötesförvandlingsstraffet samt spörsmålet om ändrade bestämmelser rörande verkställigheten av de omedelbart ådömda frihetsstraffen, bland annat i syfte att vinna en större differentiering

i behandlingen av fångarna. I samband därmed borde ytterligare utredas möjligheterna till en koncentration av straffverkställigheten till ett fåtal anstalter, däribland en stor huvudanstalt med erforderliga annex av olika slag, varjämte borde undersökas, huruvida icke den centrala uppsikten över de olika områdena av statlig verksamhet för omvårdnad om asociala individer borde koncentreras till en och samma myndighet. Det uppställda reformprogrammet borde genomföras efter hand. Utredningen syntes böra, enligt anvisning av departementschefen i vilken ordning de olika frågorna skulle upptagas till behandling och framläggas till lösning, åvägabringas genom arbetskrafter inom justitiedepartementet under medverkan av sakkunniga på olika områden. Därjämte borde fångvårdsstyrelsen medverka vid utredningsarbetets utförande.

Genom beslut förutnämnda den 20 april 1934 bemyndigade Kungl. Maj:t departementschefen att *dels* tillkalla högst tre sakkunniga samt i mån av behov för särskild fråga ytterligare en sakkunnig att inom departementet biträda med verkställande av utredning angående reformer på straffsystemets, straffverkställighetens och fångvårdens områden, avsedda att efter hand genomföras, *dels ock* pröva i vad mån arbetskrafter inom departementet behövde lösgöras från andra ämbetsgöromål för deltagande i utredningsarbetet. Med stöd av nämnda bemyndigande har jag den 24 april 1934 tillkallat sakkunniga, varjämte vissa tjänstemän inom departementet erhållit uppdrag att deltaga i utredningsarbetet.

Enligt mina anvisningar hava till utredning först upptagits frågorna om behandling av ungdomliga förbrytare samt om en reform av bötesförvandlingsstraffet ävensom vissa organisatoriska spörsmål å fångvårdens område. Utredningsarbetet har fortskridit så långt, att betänkande med förslag till lag om ungdomsfängelse framlagts (se Statens offentliga utredningar 1934:52). Detta förslag har utremitterats till vissa myndigheter och sammanslutningar, och min förhoppning är att i så god tid kunna föreslå remiss till lagrådet av lagförslag om ungdomsfängelse och därmed sammanhängande frågor, att proposition i ämnet må kunna avlätas till innevarande års riksdag. Däremot torde utredningen i övrigt i de delar den igångsatts ej kunna väntas bli slutförd inom sådan tid, att ytterligare förslag kunna föreläggas 1935 års riksdag.

Fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten.

[34.] 1. Avlöningar till befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen, *förslagsanslag*. I det föregående (sid. 67) har lämnats uppgift om den nu gällande avlöningsstaten för fångvårdsstyrelsen, vilken stat slutar å ett belopp av (160,700 + 1,000 + 20,900) 182,600 kronor.

Antalet ordinarie befattningshavare i fångvårdsstyrelsen är enligt gällande personalstat följande:

Fångvårdsstyrelsen.

Befattning	Lönegrad
1 överdirektör	A 2
2 byråchefer	B 30
2 byrådirektörer	B 28
1 kamrerare	B 24
2 sekreterare	B 24
1 aktuarie	B 21
2 notarier	B 21
2 revisorer	B 21
2 assistenter av 3:e klass	B 16
2 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
3 kontorsbiträden	B 4
2 skrivbiträden	B 2.

Beträffande den i avlöningsstaten för *fångvårdsstyrelsen* ingående anslagsposten 20,900 kronor till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. har Kungl. Maj:t genom brev den 15 juni 1934 bestämt, att anslaget skall disponeras på följande sätt:

arvode till en biträdande läkare	kronor	1,200
arvode till en biträdande arkitekt	»	5,000
grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän, avlöningar till extra befattningshavare och tillfällig personal, renskrivningskostnader — jämväl för interneringsnämnden — samt övertidsersättningar m. m., högst	»	14,200
avlöningsförhöjningar åt därtill berättigade extra ordinarie tjänstemän ävensom kostnader, enligt gällande bestämmelser, för läkarvård m. m. och begravningshjälp, avseende icke-ordinarie befattningshavare, förslagsvis ..	»	500

Summa kronor 20,900.

Anslaget till avlöningar till befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen torde böra fördelas på följande olika anslagsposter, nämligen 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, 2. Avlöning till tjänsteman å extra stat, 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, samt 5. Särskilda löneförhöjningar till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, samtliga poster — utom den under 3. angivna — upptagna förslagsvis. Under anslagsposten 5. skola beräknas medel för provisoriskt dyrortstillägg. Dyrortstillägg torde däremot, liksom för närvarande, böra bestridas från andra huvudtiteln's allmänna anslag för ändamålet.

Vid behandlingen av anslagsposten *Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* torde först böra upptagas två frågor, som kunna inverka på anslagsberäkningen, nämligen upplörande å ordinarie stat av byrådirektören å extra stat å fångvårdsstyrelsens arbetskontor samt överflyttande av fångvårdens revision till riksräkenskapsverket.

Fångvårdsstyrelsen har i skrivelse den 12 september 1934 med anslags-*äskanden till 1935 års riksdag* hemställt att *byrådirektören å fångvårdsstyrelsens arbetskontor* måtte uppföras å ordinarie stat från och med budgetåret 1935/1936.

Över denna framställning hava allmänna civilförvaltningens löne-nämnd och statskontoret avgivit infortrade yttranden, däri de ifrågasatt huruvida tillräckliga skäl föreläge att till prövning och avgörande upptaga frågan om denna befattnings överförande på ordinarie stat utan att avvakta lösningen av vissa andra fångvårdens berörande frågor.

Innan frågorna om fångvårdsanstalternas koncentration och därmed sammanhängande spørsmål blivit närmare behandlade vid den av mig igångsatta utredningen anser jag mig ej böra taga slutlig ståndpunkt till frågan om förändring av den nuvarande byrådirektörsbefattningen å arbetskontoret. För budgetåret 1935/1936 bör sålunda under anslaget till avlöningar till befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen uppföras en anslagspost, avseende avlöning till en byrådirektör å extra stat, till vilken fråga jag sedermera skall återkomma.

Vad angår frågan om *överflyttande av revisionen av fångvårdens räkenskaper till riksräkenskapsverket* har förslag härom väckts av organisationsnämnden i dess förut omförmälda utredning.

Revisionen av fångvårdens räkenskaper är för närvarande uppdelad mellan fångvårdsstyrelsens egen revision och riksräkenskapsverket. Fångvårdsstyrelsens revision verkställer sålunda granskning av fångvårdsanstalternas räkenskaper, under det att fångvårdsstyrelsens egna räkenskaper och fångvårdens huvudbok granskas inom riksräkenskapsverket. Tidigare hava dessutom de av fångvårdens revision granskade räkenskaper-na varit föremål för eftergranskning inom riksräkenskapsverket, men denna granskning har upphört sedan på framställning av Kungl. Maj:t i proposition den 29 februari 1924 (nr 121) riksdagen beslutat indragning av ett antal revisorsbefattningar inom riksräkenskapsverket.

Å fångvårdsstyrelsens revisionsavdelning tjänstgöra 2 revisorer i lönegrad B 21, en assistent av 3:e klass i lönegrad B 16 samt ett skrivbiträde i lönegrad B 2.

Organisationsnämnden har i sin nyssnämnda utredning i vad den avser fångvårdens revisionsavdelning åberopat en av numera t. f. förste revisorn Carl Murray avgiven promemoria rörande fångvårdens bokförings- och kassaväsende, i vilken föreslagits bland annat överflyttande av den kamerala granskningen av fångvårdens samtliga räkenskaper från fång-

vårdsstyrelsen till riksräkenskapsverket. Till stöd för detta förslag har Murray i huvudsak anfört, att riksräkenskapsverket icke kunde, såsom avsett vore, övervaka fångvårdsrevisionens arbete, att felaktigheter som uppkommit genom av fångvårdsstyrelsen fattade beslut knappast kunde tänkas bliva påtalade, samt att flera konton vore gemensamma för lokalmyndigheterna och fångvårdsstyrelsen, vilket medförde att granskningen av kontona bleve uppdelad mellan revisionen och riksräkenskapsverket.

För egen del har organisationsnämnden anfört att de sålunda anförda skälen syntes värda allt beaktande och att nämnden därför ville till alla delar instämma i densamma. Därutöver har nämnden framhållit följande.

Det kunde med skäl ifrågasättas, om en specialrevision sådan som den nu förevarande ägde samma förutsättningar som riksräkenskapsverket med dess större och mera mångsidiga erlärenhet för ett rätt bedömande av frågor huruvida avlönings- och liknande bestämmelser blivit riktigt tillämpade. Vidare komme förläggandet av granskningen av fångvårdens räkenskaper till riksräkenskapsverket att medföra den fördelen att verket kunde, om vid granskning av andra räkenskaper befunnits att viss bestämmelse blivit oriktigt tolkad, undersöka huruvida icke samma fel insmugit sig i fångvårdens räkenskaper, och vice versa. Slutligen kunde ifrågasättas, om anledning över huvud taget funnes att bibehålla särskild revision i ett så relativt litet verk som fångvårdsstyrelsen. Rent principiellt sett förefölle det rättigare och lämpligare att granskningsarbetet koncentrerades till det därför speciellt inrättade riksräkenskapsverket och ur revisionssynpunkt torde något bärande skäl mot en sådan förändring icke kunna åberopas. Tjänstgöringen i revisionen användes även för utbildning av fångvårdens aspiranter. Denna omständighet syntes emellertid icke kunna åberopas såsom skäl för bibehållande av revisionen; vid bedömande av frågan härom borde avseende uteslutande fästas vid önskvärdheten och nödvändigheten av att ordna granskningsarbetet på bästa sätt. Utbildningen av aspiranterna torde utan tvivel kunna ombesörjas i annan ordning. Härtill komme så ytterligare, att revisionens indragning kunde beräknas komma att medföra viss besparing för statsverket. Enligt organisationsnämndens förslag borde alltså de båda revisorsbefattningarna hos fångvårdsstyrelsen indragas. En av dessa vore emellertid vakant och innehavaren av den andra uppehölle sedan 1911 kamreraretjänsten hos fångvårdsstyrelsen. Då sistnämnda befattning torde böra tillsättas med ordinarie innehavare, och man torde kunna antaga att den nuvarande tillförordnade kamreraren komme att erhålla tjänsten, syntes icke anledning till förmodan att beträffande ifrågavarande revisorsbefattning några bestämmelser om överförande på övergångsstat skulle visa sig erforderliga. Den sakliga granskning av fångvårdsanstaltens kassarapporter som erfordrades för fångvårdsstyrelsens huvudbokföring och som nu skedde i revisionsavdelningen måste emellertid framdeles utföras å styrelsens kameralavdelning, samma vore förhållandet med de utredningar i kamerala frågor samt en del andra ärenden som nu handlades av revisionen. Detta medförde att personalen å kameralavdelningen måste ökas om revisionsavdelningen indroges. Detta kunde lämpligen ske genom att revisionens assistenttjänst och skrivbiträdesbefattning överfördes till kameralbyrån, varför dessa befatt-

ningar ej borde indragas. Ett bifall till förslaget om revisionens indragning och det kamerala granskningsarbetets överflyttande till riksräkenskapsverket komme givetvis att medföra, att detta verks personal måste ökas. Såsom förut framhållits, hade fångvårdens revision även annat arbete än egentligt revisionsarbete sig ålagt, och detta komme att fortliarande utföras i fångvårdsstyrelsen; de uppgifter, som skulle uppdragas åt riksräkenskapsverket, torde därför kunna ombesörjas av ett mindre antal befattningshavare än som erfordrades i fångvårdens revision. Enligt organisationsnämndens mening syntes man kunna antaga att inom riksräkenskapsverket åtminstone en ny revisorstjänst inrättades.

Över organisationsnämndens ifrågavarande förslag hava utlåtanden avgivits av fångvårdsstyrelsen, riksräkenskapsverket och statskontoret.

Fångvårdsstyrelsen har ansett sig ej kunna biträda organisationsnämndens förslag samt därvid anfört:

Med hänsyn till de obestriddliga fördelar förekomsten av styrelsens revision innebure hade styrelsen icke kunnat finna de skäl organisationsnämnden anfört för en indragning av denna revision tillräckligt vägande. Då distriktsförvaltningar icke förekomme inom fångvården måste styrelsen i första hand vaka över att givna förvaltningsföreskrifter iakttoges av lokalförvaltningarna. Styrelsen hade för närvarande en god möjlighet i sådant hänseende genom den räkenskapsgranskning som förekomme å styrelsens revisionsavdelning. Denna granskning hade också visat sig vara av värde för bedömande av verkningarna utav meddelade föreskrifter samt även givit uppslag till åtgärder i besparingssyfte. Att i samband med inspektioner av fångvårdsanstalterna verkstäl'a en i detalj gående förvaltningsgranskning vore ej heller tänkbart särskilt med hänsyn därtill att styrelsens chef och ledamöter ej utan avsevärda olägenheter kunde under längre tider vara frånvarande från styrelsen. Det vore ej heller möjligt att annat än i enstaka fall uppdraga dylika inspektioner åt andra tjänstemän inom styrelsen, enär allenast ett ringa antal för sådana uppdrag disponibla arbetskrafter funnes att tillgå. Det förfaringssätt som nu tillämpades, att aspiranter å vissa befattningar vid lokalförvaltningen finge för sin utbildning någon tid tjänstgöra å revisionsavdelningen, vore vidare till stor fördel för fångvårdstjänstemännens utbildning men denna utbildningsmöjlighet komme att bortfalla om revisionsavdelningen indroges.

Riksräkenskapsverket har på de av organisationsnämnden åberopade skäl ej velat motsätta sig nämndens förslag samt därvid framhållit, att ett bifall till förslaget nödvändiggjorde en utökning av verkets personal med en revisor, en förste amannens och ett kanslibitråde.

Statskontoret har icke heller velat motsätta sig förslaget.

Ett överflyttande av revisionen av fångvårdens samtliga räkenskaper till riksräkenskapsverket skulle uppenbarligen medföra stora fördelar. De invändningar som fångvårdsstyrelsen gjort mot förslaget synas icke vara av beskaffenhet att böra tillerkännas avgörande betydelse. Beträffande invändningen att förslagets genomförande skulle försvåra fångvårdsstyrelsens övervakning över lokalförvaltningen må erinras att fäng-

*Departementets
chefen.*

elseförvaltningarna även efter överflyttningen skola för granskning i avseende å anslagsbelastningen insända månadsräkenskaper till fångvårdsstyrelsen samt att, därest styrelsen skulle anse sig behöva detaljgranska någon fängelseförvaltning, den möjlighet står öppen att från riksräkenskapsverket rekvirera vederbörande specialräkenskap. Styrelsen har även framhållit att ett bibehållande av revisionen vore av värde för fångvårdstjänstemännens utbildning. Emellertid torde tjänstgöring å revisionsavdelningen med fördel kunna ersättas av tjänstgöring å redogöraravdelningen vid någon av rikets större fångvårdsanstalter, där aspiranterna dessutom få tillfälle att taga kännedom om huru de olika föreskrifterna tillämpas. Tidpunkten för den föreslagna åtgärden är så till vida lämplig att sedan den av organisationsnämnden omförmälda revisorn numera utnämnts till kamrerare i fångvårdsstyrelsen båda revisorsbefattningarna äro vakanta. Med hänsyn till vad sålunda anförts anser jag mig, eiter samråd med chefen för finansdepartementet, böra ansluta mig till organisationsnämndens förslag att indraga de två revisorsbefattningarna i fångvårdsstyrelsen. Genom denna indragning skulle anslaget till tjänstemän i fångvårdsstyrelsen å ordinarie stat, med beräkning efter högsta löneklassen för en var av revisorerna, kunna nedsättas med 15,336 kronor. I fråga om den ökning av arbetskrafter hos riksräkenskapsverket, som överflyttningen av fångvårdens revision skulle medföra, kommer chefen för finansdepartementet att senare denna dag göra hemställan.

Därest de sålunda framlagda förslagen vinna bifall, skulle lönerna för fångvårdsstyrelsens tjänstemän å ordinarie stat, beräknade efter högsta löneklassen, uppgå till sammanlagt (176,574 — 15,336) 161,238 kronor för budgetåret 1935/1936. Pensionsavdragen för de ordinarie befattningshavarna uppgå till sammanlagt 4,476 kronor, varför anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat torde böra bestämmas till 156,762 kronor eller i avrundat tal 156.800 kronor, förslagsvis beräknat.

Beträffande anslagsposten till Avlöning till tjänsteman å extra stat har jag redan förut å sid. 71 omförmäلت, att jag ansett mig ej för närvarande böra biträda fångvårdsstyrelsens förslag om uppförande å ordinarie stat av byrådirektörsbefattningen å fångvårdsstyrelsens arbetskontor, varför befattningen för budgetåret 1935/1936 bör upptagas å extra stat. Å fångvårdsstyrelsens stat torde således för samma budgetår under ovanberörda anslagspost uppföras ett belopp, som bör uppräknas från 10,500 kronor till 10,980 kronor. Pensionsavdraget uppgår till 354 kronor, varför anslagsposten torde böra bestämmas till 10,626 kronor eller i avrundat tal 10,600 kronor, förslagsvis beräknat.

Anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, lärer böra omfatta dels de i den nuvarande staten för fångvårdsstyrelsen upptagna arvodena å 500

kronor till envar av de två fångvårdsfullmäktige, dels ock de för närvarande i staten för anslaget till icke-ordinarie befattningshavare i fångvårdsstyrelsen upptagna arvodena till en biträdande läkare 1,200 kronor och en biträdande arkitekt 5,000 kronor. Anslagsposten torde därför för budgetåret 1935/1936 böra bestämmas till 7,200 kronor.

Vad angår anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har fångvårdsstyrelsen i sin skrivelse med anslagsäskanden förmält, att anslagsposten skulle — med utgångspunkt från nuvarande anslag men med tillämpning av de nya beräkningsgrunderna — upptagas till 13,800 kronor. Styrelsen har emellertid ansett att detta anslagsbelopp ej vore tillräckligt för budgetåret 1935/1936. Då göromålen å styrelsens avdelning för straffregister och å arbetskontoret under senare år avsevärt ökats, hade nämligen icke-ordinarie arbetskraft måst anlitas i större omfattning än tidigare. Med det nuvarande för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. avsedda beloppet hade skälig ersättning i vissa fall icke kunnat beredas vederbörande. Det vore därför nödvändigt att för budgetåret 1935/1936 påkalla en höjning av anslagsposten i fråga med åtminstone 3,000 kronor. Av den sålunda för sistnämnda budgetår beräknade, till 16,800 kronor förhöjda anslagsposten skulle för grundavlöningar m. m. avses högst 16,200 kronor samt för avlöningsförhöjningar m. m. förslagsvis 600 kronor.

Den av styrelsen för budgetåret 1935/1936 sålunda begärda ökningen av ifrågavarande anslagsmedel synes böra beviljas. De i anslagsposten nu ingående arvodena till biträdande läkare och arkitekt om tillhoppa 6,200 kronor skola, såsom förut nämnts, överföras till anslaget till arvoden och särskilda ersättningar, varjämte ett belopp av 900 kronor avseende kostnader för renskrivning till interneringsnämnden, vilket belopp för närvarande ingår i ifrågavarande anslagspost, skall upptagas under särskilt anslag till interneringsnämnden. Anslaget till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal m. m. skulle följaktligen för budgetåret 1935/1936 böra upptagas med $(20,900 - 6,200 - 900 = 13,800 + 3,000)$ 16,800 kronor. Härav beräknas ett belopp av 16,200 kronor avse grundavlöningar och ett belopp av förslagsvis 600 kronor avlöningsförhöjningar m. m. Emellertid bör från grundavlöningsposten avdrag göras med hänsyn till de pensionsavdrag vederbörande befattningshavare hava att vidkännas. Dessa avdrag torde kunna beräknas till ett belopp av sammanlagt 253 kronor 80 öre, i följd varav grundavlöningsposten bör upptagas till 15,946 kronor 20 öre eller i avrundat tal 15,900 kronor. Från posten avlöningsförhöjningar m. m. torde, såsom förut anmärkts, böra bestridas även kostnader för icke-ordinarie befattningshavares sjukavlöningar m. m.

Under anslagsposten Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän skola enligt den nya riks-

statsuppställningen beräknas medel för provisoriskt dyrortstillägg. Kostnaderna för dylikt tillägg åt fångvårdsstyrelsens befattningshavare torde med sföd av tidigare utgifter för sådant ändamål samt i enlighet med fångvårdsstyrelsens hemställan för budgetåret 1935/1936 böra uppföras med 5,000 kronor.

Enligt de i det föregående framlagda beräkningarna skulle medelsbehovet å anslaget till avlöningar till befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen för budgetåret 1935/1936 uppgå till (156,800 + 10,600 + 7,200 + 16,500 + 5,000) 196,100 kronor. Därvid är emellertid att märka att pensionsavdrag skett med tillhoppa 5,083 kronor 80 öre. Tillägges sistnämnda belopp blir anslagssumman 201,183 kronor 80 öre. Ökningen i förhållande till nu utgående anslag till avlöningar åt fångvårdsstyrelsens befattningshavare 182,600 kronor skulle alltså bli (196,100 + 5,083:80 — 182,600) 18,583 kronor 80 öre. Denna ökning förklaras sålunda. Till anslaget har överförts dels 10,500 kronor, avseende avlöning till en byrådirektör å extra stat, vilket belopp för närvarande är uppfört såsom särskilt anslag å huvudtiteln, dels ock från det nuvarande anslaget till provisoriskt dyrortstillägg 5,000 kronor. Vidare har anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, trots att anslagsposten genom revisoreernas indragning kunnat minskas med 15,336 kronor, på grund av uppräkningsmåst ökas med 576 kronor samt anslagsposten till tjänsteman å extra stat med 454 kronor. Slutligen har från anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal till anslaget för interneringsnämnden överförts 900 kronor, varefter återstående anslagsmedel ökats med ett belopp, som efter vissa jämkningar uppgår till 2,953 kronor 80 öre.

Under hänvisning till vad jag i det föregående anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för fångvårdsstyrelsen:

Personalförteckning.		
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
1 överdirektör		A 2
2 byråchefer		B 30
2 byrådirektörer		B 28
1 kamrerare		B 24
2 sekreterare.....		B 24
1 aktuarie		B 21
2 notarier		B 21
2 assistenter av 3:e klass		B 16
2 kansliskrivare		B 11
1 förste expeditionsvakt.....		B 7
2 kanslibiträden		B 7

Befattning	Lönegrad
2 expeditionsvakter	B 5
3 kontorsbiträden	B 4
2 skrivbiträden	B 2

Tjänstemän å extra stat.

1 byrådirektör	B 28;
----------------------	-------

dels fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1935/1936:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor 156,800
2. Avlöning till tjänstemän å extra stat, förslagsvis	» 10,600
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 7,200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Grundavlöningar	
m. m.	kronor 15,900
b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	» 600
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis	» 5,000

Summa kronor 196,100;

dels ock till *Avlöningar till befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 196,100.

[35.] 2. **Avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten, förslagsanslag.** Såsom förut omförmälts ingå för nu löpande budgetår i fångvårdsstatens avlöningsstat följande anslagsposter, nämligen till avlöningar till ordinarie tjänstemän 2,032,000 kronor, till vikariatsersättningar 150,000 kronor samt till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. 429,600 kronor, samtliga poster förslagsvis beräknade.

Antalet tjänstemän å ordinarie stat vid fångvårdsstaten är enligt gällande personalstat följande:

Befattning	Lönegrad
<i>Centralfängelset å Långholmen.</i>	
1 direktör av 1:a klass	B 27
1 förste pastor och överlärare	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24

Befattning	Lönegrad
1 kamrerare	B 22
3 assistenter av 1:a klass	B 20
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset i Malmö.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset å Härlanda.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset i Mariestad.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 assistent av 2:a klass	B 18
1 assistent av 3:e klass	B 16

Centralfängelset i Härnösand.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset i Växjö.

1 direktör av 3:e klass	B 24
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 4:e klass	B 12

Centralfängelset i Norrköping jämte den därmed förenade vårdanstalten för förminskat tillräkneliga förbrytare.

1 direktör av 3:e klass	B 24
1 assistent av 3:e klass	B 16

Straffängelset i Uppsala.

1 direktör av 3:e klass	B 24
2 assistenter av 3:e klass	B 16

Straffängelserna i Linköping, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Karlstad, Örebro, Västerås, Falun och Gävle.

11 direktörer av 3:e klass	B 24
10 assistenter av 3:e klass	B 16

Kronohäkterna i Nyköping, Västervik, Ystad, Halmstad, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå.

8 kronohäktesföreståndare av 1:a klass	B 16
--	------

Kronohäkterna i Norrtälje, Visby, Karlshamn, Varberg, Uddevalla, Huddiksvall och Haparanda.

7 kronohäktesföreståndare av 2:a klass ..... B 15

Bevakningspersonal.

12 uppsyningsmän	B 10
6 yrkesmästare av 1:a klass	B 10
45 överkonstaplar	B 8
29 yrkesmästare av 2:a klass	B 8
402 vaktkonstaplar	B 6
4 första vaktfruar	B 6
36 vaktfruar	B 1.

I fråga om den i avlöningsstaten för fångvårdsstaten ingående anslagsposten 429,600 kronor till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. har Kungl. Maj:t den 15 juni 1934 fastställt stater, enligt vilka anslagsmedlen skola fördelas på följande poster:

- a) arvoden till vissa vid fångvårdsanstalterna anställda läkare, predikanter och tillsyningsmän ..... kronor 97.528
- b) vissa andra arvoden enligt följande uppställning:
dagarvoden till ordförande och ledamöter i interneringsnämnden, beräknad kostnad	6,000	
arvode till sekreterare hos interneringsnämnden	2,400	
arvode till ett jordbrukstekniskt biträde för vissa fångvårdsanstalter, å vilket arvode dyrtidstilllägg icke utgår, högst	1,000	
avlöning åt predikant och lärare vid centralfängelset i Mariestad, högst	4,600	» 14,000
- c) avlöningar till följande icke-ordinarie befattningshavare:
1 befattning såsom assistent av 2:a klass vid centralfängelset å Långholmen (för arbetsdriften); beräknad kostnad	5,000
högst 4 befattningar såsom assistenter av 3:e klass vid fångvårdsstaten utan fast placeringsort; beräknad kostnad	15,000
högst 5 befattningar såsom uppsyningsmän eller yrkesmästare av 1:a klass; beräknad kostnad	14,400
högst 14 befattningar såsom överkonstaplar eller yrkesmästare av 2:a klass; beräknad kostnad	36,900
högst 67 befattningar såsom vaktkonstaplar; beräknad kostnad	154,500
1 befattning såsom första vaktfru; beräknad kostnad	2,200
högst 11 befattningar såsom vaktfruar; beräknad kostnad	18,200
högst 5 befattningar såsom kokerskor med tjänstgöring tillika i bevakningstjänst med avlöning	

enligt k. brev den 8 december 1922; beräknad kostnad	6,300	
1 befattning såsom kokerska med tjänstgöring tillika i bevakningstjänst vid kronohäktet i Ängelholm, högst	600	
högst 7 befattningar såsom kokerskebiträden med arvoden — eiter fångvårdsstyrelsens beslut — av högst 960 kronor iör år; beräknad kostnad	5,600	
1 befattning såsom skrivbiträde; beräknad kostnad	1,800	kronor 260,500
d) vissa ersättningar enligt nedanstående uppställning:		
till vikarier vid tillfällig ledighet för vissa kvinnliga belattningshavare; beräknad kostnad	8,000	
till av fångtransport eller av annan anledning påkallad extra bevakning; beräknad kostnad..	6,500	
till direktören och redogöraren-assistenten vid centralängelset i Mariestad för bestyr med fångkolonien å Singeshult, arvoden 500 resp. 300 kronor, varå ej utgå dyrtidstillägg	800	
till uppsyningsmannen C. J. E. Lindén personligt lönetillägg så länge han kvarstår såsom uppsyningsman med tjänstgöring vid fångkolonien å Singeshult, å vilket lönetillägg ej utgår dyrtidstillägg	300	
till fångläkare för varje enligt vederbörligt uppdrag slutförd undersökning av sinnesbalkaffenheten hos för brott eller lösdriveri tilltalad person samt kostnad iör renskrivning av utlåtande däröver; beräknad kostnad	25,000	
till ersättning åt vikarier för icke-ordinarie befattningshavare vid semester och sjukledighet ävensom, enligt gällande bestämmelser, kostnader för läkarvård m. m. och begravningshjälp åt sådan befattningshavare; beräknad kostnad	16,972	kronor 57,572
		<u>Summa kronor 429,600.</u>

I enlighet med de beslutade grunderna för omläggning av riksstaten skall för nästa budgetår i riksstaten uppföras ett förslagsanslag till avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten. Detta anslag lærer bora uppdelas i följande fem anslagsposter: 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, 2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Under sistnämnda post bora inräknas även provisoriskt dyrtidstillägg, vilket hittills bestritts från andra huvudtiteln's allmänna anslag för dylikt dyrtidstillägg. — Kostnaderna för dyrtidstillägg torde emellertid liksom hittills bora bestridas från andra huvudtiteln's allmänna anslag för ändamålet.

Vidkommande först anslagsposten *Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* har fångvårdsstyrelsen i sin förut omförmälda skrivelse den 12 september 1934 med anslagsäskanden anfört att, om de löner som skulle bestridas från denna anslagspost beräknades efter högsta i stället för, såsom nu, näst högsta löneklassen i vederbörande lönegrad, anslaget skulle med inräknande av vikariatsersättningar, för vilka särskild anslagspost ej längre skulle uppföras, upptagas till 2,275,000 kronor (2,032,000 + vikariatsersättningar 150,000 + uppräknning 93,000).

Fångvårdsstyrelsen har i nyssnämnda skrivelse väckt förslag om uppflyttning i högre lönegrad av direktörs- och assistentbefattningarna vid vårdanstalten för förminskat tillräkneliga förbrytare i Norrköping.

Ifrågavarande direktörsbefattning är av 3:e klass och uppförd i lönegrad B 24; assistentbefattningen är av 3:e klass och placerad i lönegrad B 16.

Efter inhämtande av utlåtanden från allmänna civilförvaltningens lönenämnd och statskontoret har jag, som jämväl samrätt med de för utredning angående reformer på fångvårdens område tillkallade sakkunniga, funnit att slutlig ståndpunkt till fångvårdsstyrelsens ifrågavarande framställning ej bör tagas för närvarande utan att därmed bör anstå till dess frågan om dessa befattningshavares ställning efter en omorganisation av fångvårdsanstalterna blivit ytterligare utredd.

Vad härefter angår frågan om beräkningen av anslagsposten *Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* för budgetåret 1935/1936 har fångvårdsstyrelsen, såsom förut nämnts, till grund för sin beräkning av anslaget lagt den högsta löneklassen i vederbörande lönegrader. När det är fråga om en stat av sådan omfattning som fångvårdsstaten, lärer emellertid till grund för anslagsberäkningen böra läggas belastningen å anslaget under närmast föregående budgetår. För budgetåret 1933/1934, då anslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän å fångvårdsstaten och anslaget till vikariatsersättningar liksom för nu löpande budgetår voro upptagna till sammanlagt 2,182,000 kronor, var belastningen å anslagen sammanlagt omkring 2,245,000 kronor. Med hänsyn härtill lära anslagsmedien till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat i fångvårdsstaten böra beräknas till 2,245,000 kronor, vilket belopp med i runt tal 30,000 kronor understiger det av fångvårdsstyrelsen beräknade beloppet. Emellertid skall beloppet 2,245,000 kronor minskas med belopp motsvarande pensionsavdragen. Dessa pensionsavdrag uppgå till sammanlagt 41,880 kronor. Anslagsposten torde alltså böra bestämmas till, förslagsvis beräknad, 2,203,120 kronor eller i avrundat tal 2,203,100 kronor. Detta skulle innebära att anslagsposten, med inräknande av pensionsavdragen, i jämförelse med motsvarande anslagspost jämte anslagsposten för vikariatsersättningar för nu löpande budgetår, tillhopa 2,182,000 kronor, genom uppräknning skulle ökas med 62,980 kronor.

Såsom förut nämnts finnes i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppfört en anslagspost å 2,500 kronor till övergångsstat för fångvårdsstaten. Denna anslagspost avser ersättning åt två kokerskor med till en var av dessa lön eller motsvarande 400 kronor och tjänstgöringspenningar eller motsvarande 200 kronor, varjämte till ålderstillägg åt dem båda beräknats 200 kronor samt till hyresersättning och vedanslag likaledes 200 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har i sin skrivelse med anslagsäskanden föreslagit, att å riksstaten för budgetåret 1935/1936 skulle upptagas till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat ett belopp av 1,400 kronor, förslagsvis beräknat. Av detta belopp skulle till lön och tjänstgöringspenningar åt förutnämnda kokerskor avses 1,200 kronor samt till ålderstillägg 200 kronor. Den nu beräknade hyresersättningen och vedanslaget 200 kronor skulle enligt de fastställda grunderna för anslagsuppställningen överföras till anslagsposten särskilda lönelörmånar till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Mot vad sålunda föreslagits torde icke något vara att erinra. Vid jämförelse med anslaget för nu löpande budgetår, kan sålunda anslagsposten för budgetåret 1935/1936, bortsett från det till annan anslagspost överflyttade beloppet, nedsättas med 900 kronor.

Beträffande härefter anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t må anföras följande:

I det för budgetåret 1934/1935 upptagna förslagsanslaget till icke-ordinarie befattningshavare vid fångvårdsstaten m. m. 429,600 kronor ingå, såsom förut nämnts, a) arvoden till vissa vid fångvårdsanstalterna anställda läkare, predikanter och tillsyningsmän med tillhoppa 97,528 kronor, b) dag-arvoden till ordförande och ledamöter i interneringsnämnden 6,000 kronor, arvode till sekreterare hos interneringsnämnden 2,400 kronor, arvode till ett jordbrukstekniskt biträde för vissa fångvårdsanstalter 1,000 kronor, avlöning åt predikant och lärare vid centralfängelset i Mariestad 4,600 kronor eller med tillhoppa 14,000 kronor, c) avlöningar till vissa icke-ordinarie befattningshavare (se sid. 79—80) med tillhoppa 260,500 kronor, samt d) vissa särskilda ersättningar med tillhoppa 57,572 kronor (se sid. 80), däribland till direktören och redogöraren-assistenten vid centralfängelset i Mariestad för vissa bestyr med fångkolonien Singeshult 800 kronor samt ersättning till fängelseläkare för rättspsykiatriska undersökningar samt kostnader för renskrivning av utlåtanden däröver 25,000 kronor.

Anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har av fångvårdsstyrelsen i skrivelsen med anslagsäskanden beräknats till 153,728 kronor eller avrundat till 153,700 kronor. I detta belopp ingå arvoden till läkare, predikanter och tillsyningsmän vid fångvårdsanstalterna med tillhoppa 97,528 kronor samt därutöver ett arvode å 7,200 kronor till en andre biträdande läkare vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning. Beträffande sistnämnda arvode har styrelsen an-

fört, att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1934 medgivit, att vid nämnda sinnessjukavdelning finge tillsvidare under budgetåret 1934/1935 — utöver den redan anställde icke-ordinarie underläkaren (biträdande läkaren) — anställas ytterligare en sådan läkare med arvode av 7,200 kronor för år räknat samt att, då befattningen vore erforderlig jämväl under budgetåret 1935/1936, hänsyn till nämnda arvode 7,200 kronor måtte tagas vid anslagsberäkningen. Till anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har styrelsen vidare från den nu gällande staten å anslaget till icke-ordinarie befattningshavare m. m. föreslagit överförande av följande poster, nämligen: arvode till ett jordbrukstekniskt biträde för vissa fångvårdsanstalter med 1,000 kronor, arvode åt predikant och lärare vid centralfängelset i Mariestad med högst 4,600 kronor, arvoden till direktören och redogöraren-assistenten vid centralfängelset i Mariestad för bestyr med fångkolonien å Singeshult med tillhoppa 800 kronor samt ersättning åt fängelseläkare för rättspsykiatriska undersökningar samt kostnader för renskrivning av utlåtande däröver med 25,000 kronor förslagsvis beräknat ävensom från omkostnadsstaten åtta särskilda poster om tillhoppa 17,600 kronor.

Innan jag närmare ingår på beräkningen av förevarande anslagspost får jag anmäla två av fångvårdsstyrelsen den 16 november 1934 — och alltså efter skrivelsen med anslagsäskanden — avlätna skrivelser angående löneförhållandena för läkarna vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning.

Vidkommande först sinnessjukläkaren därstädes åtnjuter han för närvarande ett i staten å förslagsanslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare vid fångvårdsstaten m. m. upptaget arvode om 4,500 kronor, varjämte han äger uppbära ersättning med 70 kronor för varje av honom utförd rättspsykiatrisk undersökning, vilken ersättning hittills utgått från den i sistnämnda anslag ingående posten å 25,000 kronor för rättspsykiatriska undersökningar. Med befattningen såsom sinnessjukläkare vid fängelset i fråga är förenad en å Karolinska mediko-kirurgiska institutets stat uppförd befattning som lärare i rättspsykiatri med arvode av 3,600 kronor.

I statsverkspropositionen till 1933 års riksdag (se andra huvudtiteln sid. 77 o. f.) föreslog Kungl. Maj:t att sinnessjukläkarbefattningen skulle från och med budgetåret 1933/1934 uppföras å ordinarie stat i lönegrad B 29, därvid förutsattes att den särskilda ersättningen för rättspsykiatriska undersökningar icke skulle uppbäras av denne befattningshavare.

Statsutskottet (nr 81/1933) anförde i anledning av detta förslag, bland annat, att utskottet ej funnit tidpunkten vara inne för ett definitivt ständpunkttagande till denna fråga. Denna syntes ej böra avgöras, innan spörsmålet om fångvårdens framtida personalbestånd i dess helhet slut-

ligen prövats. Riksdagen (se skrivelse nr 279/1933) avslog därefter förslaget.

Fångvårdsstyrelsen har nu i den ena av sistnämnda skrivelser anført: På given anledning tillåte sig styrelsen nu ånyo upptaga spørgsmålet om sinnessjukläkarens avlöningsförmåner. Styrelsen hade nämligen ur flera synpunkter, bland annat med hänsyn till den omständigheten att rättspsykiatriska undersökningar vid centralfängelset å Långholmen numera utfördes under medverkan av två biträdande läkare med avlöning från fångvårdsanslaget, ansett det böra tagas under överbägande, huruvida icke den nuvarande avlöningsformen för sinnessjukläkaren borde utbyttas mot ett arvode i ett för allt. Antalet vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning utförda rättspsykiatriska undersökningar utgjorde år 1931 63 stycken, och uppgick ersättningen för dem till 4,410 kronor. Motsvarande siffror för tiden därefter hade utgjort år 1932 97 undersökningar med en ersättning av 6,790 kronor, år 1933 90 undersökningar med en ersättning av 6,300 kronor, samt under år 1934 till och med oktober månad 82 undersökningar med en ersättning av 5,740 kronor. Med de numera vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning befintliga läkarkrafter — sinnessjukläkaren och två biträdande läkare — torde undersökningar kunna vid avdelningen verkställas i sådan omfattning, att viss nedgång kunde förväntas beträffande antalet undersökningar vid andra fängelser, där särskilda ersättningar för undersökningar enligt styrelsens förmenande alltjämt borde utgå. Därest särskild ersättning för undersökningar bortfölle för sinnessjukläkaren vid centralfängelset å Långholmen, skulle detta givetvis betinga en höjning av hans nu utgående arvode. Med utgångspunkt från den tidigare av Kungl. Maj:t för ifrågavarande läkare föreslagna lönegraden B 29 syntes arvodet lämpligen kunna sättas till belopp, motsvarande lönen i löneklass 28. Då hänsyn icke torde böra tagas till det vissa befattningshavare eljest tillkommande provisoriska dyrortstillägget, skulle alltså arvodets belopp bliva 9,540 kronor. Styrelsen ville emellertid även upptaga en annan fråga beträffande sinnessjukläkarens vid centralfängelset å Långholmen avlöningsförmåner. Med hänsyn till de sinnessjukläkaren åliggande arbetsuppgifterna torde det få anses med billighet förenligt, att honom bereddnes förmånen av någon tids årlig tjänstfrihet med bibehållen avlöning. Denna tid syntes styrelsen böra bestämmas till högst 24 dagar eller den längsta tid, varunder extra ordinarie tjänsteman kunde komma i åtnjutande av semester. Om särskild ersättning för undersökningar, utförda av sinnessjukläkaren vid centralfängelset å Långholmen, skulle bortfalla, borde den nu föreslagna omregleringen av denne läkares avlöningsförmåner kunna genomföras utan höjning av det utav styrelsen för budgetåret 1935/1936 beräknade förslagsanslaget till avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten.

Beträffande de två biträdande läkarna har fångvårdsstyrelsen i den

andra av skrivelserna den 16 november 1934 framhållit, att i bestämmelserna rörande dessas avlöningsförmåner icke för dem medgivits förmånen av någon tjänstfrihet med bibehållen avlöning. Styrelsen ville ifrågasätta, huruvida ej en var av dessa biträdande läkare kunde erhålla förmånen av tjänstfrihet med bibehållen avlöning under högst 24 dagar, motsvarande den längsta tid varunder extra ordinarie tjänsteman kunde komma i åtnjutande av semester. Kostnaden för beredande av dylik förmån för dessa läkare skulle självfallet för budgetåret 1935/1936 belasta anslaget till avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten; och torde kostnaden ifråga kunna uppskattas till omkring 1,000 kronor för år. Därest emellertid, såsom styrelsen i den andra skrivelsen samma dag ifrågasatt, avlöningsförhållandena för sinnessjukläkaren vid omförmälda fängelse skulle regleras efter vissa av styrelsen angivna grunder, syntes belastningsökningen å anslaget i dess helhet kunna beräknas till allenast 600 kronor för år.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd, till vilken ifrågavarande båda framställningar remitterats för yttrande, har förklarat sig icke hava anledning att framställa någon erinran mot bifall till styrelsens förslag om ändrade bestämmelser i fråga om sinnessjukläkarens löneförmåner. Vidkommande den föreslagna tjänstfriheten med bibehållande av avlöning under 24 dagar för år för läkaren och de båda underläkarna har lönenämnden även förklarat sig ej hava något att erinra mot en sådan tjänstfrihet men framhållit angelägenheten av att ledigheterna för sinnessjukläkarna så ordnades att kostnader för vikarier såvitt möjligt undvekes.

Såsom fångvårdsstyrelsen föreslagit torde jämväl för nästa budgetår två underläkare vara erforderliga vid sinnessjukavdelningen å centralfängelset å Långholmen.

Vad därefter angår fångvårdsstyrelsens övriga förslag beträffande läkarna vid nyssnämnda sinnessjukavdelning torde förslaget att höja sinnessjukläkarens arvode från 4,500 kronor till 9,540 kronor, i samband varmed den särskilda ersättningen till denne för rättspsykiatriska undersökningar skulle bortfalla — vilket förslag tillstyrkts av lönenämnden — böra godkännas. Om två underläkare skola vara anställda å nämnda avdelning synas nämligen de nuvarande grunderna för sinnessjukläkarens arvode, enligt vilka dettas belopp delvis är beroende av antalet undersökningar, icke vara lämpliga utan bör arvodet maximeras på sätt fångvårdsstyrelsen föreslagit. En dylik omläggning av löneförmånerna till sinnessjukläkaren är ägnad att medföra besparing för statsverket.

I likhet med fångvårdsstyrelsen och lönenämnden finner jag det vara rimligt att såväl sinnessjukläkaren vid Långholmsfängelset som envar av de båda biträdande läkarna därstädes, vilka alla äro skyldiga att tjänstgöra vid fängelset i den omfattning som är föreskriven för statsförvalt-

*Departements-
chefen.*

ningen i allmänhet, beredas högst 24 dagars tjänstfrihet årligen med bibehållen avlöning. En dylik anordning kan visserligen medföra någon ökad utgift, men denna omständighet torde, såsom av det följande framgår, ej behöva föranleda någon anslagshöjning.

Därest arvodet till sinnessjukläkaren bestämmes på sätt nu föreslagits eller till 9,540 kronor läser det för närvarande för rättspsykiatriska undersökningar i gällande stat beräknade beloppet 25,000 kronor kunna sänkas med 5,700 kronor eller till 19,300 kronor. Av den besparing som härigenom vinnes skulle 5,040 kronor användas till ökningen av sinnessjukläkarens arvode och 600 kronor torde beräknas till gäldande av vikariatsersättning för läkarpersonalen.

Fångvårdsstyrelsen har i sina ursprungliga anslagsäskanden beräknat anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, till 153,700 kronor. Såsom redan anförts skulle de föreslagna ändringarna beträffande löneförmånerna för läkarna å sinnessjukavdelningen vid centralfängelset å Långholmen ej behöva föranleda ändring av anslagspostens storlek. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde med hänsyn till vad jag i det föregående anført för budgetåret 1935/1936 böra upptagas till $(97,528 + 7,200 + 5,040 + 1,000 + 4,600 + 800 + 19,300 + 17,600 + 600)$ 153,668 kronor, avrundat till 153,700 kronor och förslagsvis beräknat.

Vad angår anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har fångvårdsstyrelsen i sin skrivelse den 12 september 1934 med anslagsäskanden anført, att då styrelsen ansåge sig icke böra för det dåvarande ifrågasätta någon ökning av antalet icke-ordinarie befattningshavare vid fångvårdsstaten, styrelsen hade för budgetåret 1935/1936 beräknat ifrågavarande anslagspost till 312,500 kronor, därav till grundavlöningar m. m. 249,630 kronor samt till avlöningsförhöjningar m. m. 62,870 kronor. Visserligen kunde vid fångvårdens specialanstalter — interneringsanstalter, anstalter för förminskat tillräkneliga samt sinnessjukavdelningar — behov komma att uppstå av ökad personal, men styrelsen ansåge att, på sätt tidigare ägt rum, sådant behov lämpligen borde tillgodoses genom medgivande av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. För den händelse ny utspisningsstat för fångvården bleve av Kungl. Maj:t fastställd, torde en mindre ökning av kökspersonalen vid vissa fångvårdsanstalter påkallas, vilken emellertid icke torde behöva föranleda någon mera avsevärd kostnad. Även detta personalbehov syntes kunna tillgodoses genom medgivande av Kungl. Maj:t.

Emellertid har styrelsen sedermera i skrivelse den 30 oktober 1934 hemställt om ökning av den icke-ordinarie personalen vid sinnessjukavdelningen vid centralfängelset å Långholmen.

I detta sammanhang torde böra erinras att under åren 1930 och 1931 uppfördes en nybyggnad för fångelsets sinnessjukavdelning, vilken blev fär-

dig att tagas i bruk under hösten 1932. Byggnaden är avsedd för 56 eller högst 60 fångar. Av sinnessjukavdelningens tre våningar hava emellertid allenast översta våningen samt våningen en trappa upp hittills tagits i bruk för sitt ändamål under det att bottenvåningen med plats för 28 à 30 fångar ännu icke är belagd.

Fångvårdsstyrelsen har i sin sistnämnda skrivelse förmått, att det vore angeläget att hela byggnaden inom den närmaste tiden toges i bruk för sitt ändamål. Detta skulle innebära att antalet å sinnessjukavdelningen intagna fångar komme att ökas med 28 à 30, vilket måste föranleda en förstärkning av vårdpersonalen. Denna, som för närvarande utgjordes av 1 uppsyningsman, 1 överkonstapel och 13 vaktkonstaplar, skulle i så fall behöva utökas med följande icke-ordinarie personal, nämligen 1 överkonstapel, 1 översköterska, 8 vaktkonstaplar, vartill skulle komma 1 kontorsbiträde samt 3 skrivbiträden.

Den av fångvårdsstyrelsen sålunda föreslagna utökningen av personalen vid sinnessjukavdelningen å Långholmen skulle medföra en kostnadsökning av omkring 35,000 kronor. Ehuru det måste anses önskvärt att det nya sinnessjukhuset tages i bruk i full utsträckning, anser jag mig dock med hänsyn till de principer som av statsfinansiella skäl måst tillämpas vid budgetens uppgörande icke kunna för tillgodoseende av nu förevarande behov av ytterligare vårdpersonal för nästkommande budgetår föreslå någon anslagshöjning.

Emot fångvårdsstyrelsens beräkningar i övrigt beträffande anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, har jag icke något att erinra.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal synes alltså böra beräknas på följande sätt: Till grundavlöningar torde böra upptagas 249,630 kronor. Emellertid bör det sålunda beräknade beloppet minskas med de pensionsavdrag vederbörande befattningshavare hava att vidkännas. Dessa avdrag torde enligt fastställd beräkningsgrund böra bestämmas till ett belopp av sammanlagt 2,331 kronor. Grundavlöningsposten skulle alltså upptagas till 247,299 kronor, eller till i avrundat tal 247,300 kronor. Posten till avlöningsförhöjningar m. m. torde böra beräknas till 62,870 kronor, eller i avrundat tal till 62,900 kronor. Såväl grundavlöningsposten som posten till avlöningsförhöjningar m. m. lär böra upptagas förslagsvis beräknad.

Om pensionsavdragen medräknas, skulle alltså anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppgå till 312,531 kronor. Anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. vid fångvårdsstaten är för innevarande budgetår beräknat till 429,600 kronor. Från detta anslag har, såsom tidigare anförts, till anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, överförts belopp om tillhoppa 128,928 kronor. Av återstående 300,672 kronor skola 8,700 kronor

*Departements-
chefen.*

överföras till Anslag för interneringsnämnden. Härefter återstår av anslaget 291,972 kronor. Skillnaden mellan detta belopp och de för budgetåret 1935/1936 beräknade avlöningsmedlen, eller 20,559 kronor, beror på uppräknig av anslaget. I detta sammanhang må anmärkas att, med hänsyn till belastningen å anslaget för budgetåret 1933/1934, den gjorda uppräknigen synes vara erforderlig.

Slutligen skall i avlöningsstaten för fångvårdsstaten uppföras en anslagspost till Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän.

Fångvårdsstyrelsen har i sin skrivelse med anslagsäskanden anført, att denna anslagspost skulle, om den nya riksstatsuppställningen tillämpats för budgetåret 1934/1935, hava varit upptagen till 23,400 kronor. I detta belopp har då inräknats provisoriskt dyrortstillägg med 22,000 kronor, personligt lönetillägg åt uppsyningsmannen C. J. E. Lindén så länge han kvarstår såsom uppsyningsman med tjänstgöring vid fångkolonien å Singeshult med 300 kronor (för nu löpande budgetår är beloppet upptaget under anslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare vid fångvårdsstaten), vissa gratifikationer med 500 kronor (denna anslagspost är för närvarande uppförd å fångvårdens omkostnadsstat), avlöningstillägg till 2 kokerskor med tillhopa 400 kronor (vilken post hittills ingått i det å andra huvudtiteln uppförda anslaget till tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen) samt slutligen hyresersättningar och vedanslag till 2 kokerskor med tillhopa 200 kronor (för närvarande uppfört under anslaget till övergångsstat för fångvårdsstaten).

Vidkommande lönetillägget till Lindén har fångvårdsstyrelsen erinrat, att detta utgått till honom från och med budgetåret 1930/1931 med hänsyn till de krävande uppgifter som ålåge honom i hans egenskap av uppsyningsman vid fångkolonien å Singeshult (se statsverkspropositionen till 1930 års riksdag, andra huvudtiteln sid 67). Då de på Lindén ankommande åligganden vore i viss mån jämförliga med dem, som eljest ankomme på kronohäktetsföreståndare, och Lindén alltsedan 1920 med stor skicklighet samt synnerligt nit och intresse handhaft den närmaste ledningen av kolonien, ansåg styrelsen det vara skäligt att det till honom utgående personliga lönetillägget från och med budgetåret 1935/1936 höjdes från 300 kronor till 500 kronor, dock, liksom hittills, utan rätt för honom att å lönetillägget åtnjuta dyrtidstillägg. I händelse av bifall härtill skulle för budgetåret 1935/1936 anslagsposten till särskilda avlöningsförmåner till ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare böra upptagas till förslagsvis 23,600 kronor.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd och statskontoret hava i infortrade utlåtanden tillstyrkt fångvårdsstyrelsens förslag om höjning till 500 kronor av det till Lindén utgående personliga lönetillägget.

I detta sammanhang får jag även anmäla en till fångvårdsstyrelsen inkommen framställning från lokalavdelningen nr 36 av Svenska fångvårdsmannaförbundet, i vilken skrivelse yrkas att samtliga bevaknings-tjänstemän vid den till centralfängelset i Norrköping förlagda vårdanstalten för förminskat tillräkneliga förbrytare måtte från och med den 1 januari 1935 beredas tilläggsarvode av 50 öre för dag i likhet med befattningshavare, tjänstgörande vid fasta paviljonger inom statens sinnessjukhus. Till stöd härför har åberopats, att en stor del av de förvarade vore minst lika svårskötta som de å de fasta paviljongerna vid sinnessjukhusen intagna patienterna. Härtill komme att de olika lokalerna vid Norrköpingsanstalten vore mera svårbevakade än de för svårskötta patienter speciellt inredda fasta paviljongerna.

Fångvårdsstyrelsen har med sin skrivelse angående anslagsäskanden överlämnat berörda framställning under förklarande att de skäl som åberopats därför vore synnerligen behjärtansvärda. Liknande skäl syntes emellertid åtminstone i viss mån kunna åberopas för avlösningsförbättring åt befattningshavare vid andra specialansalter inom fångvården. Med hänsyn härtill syntes det styrelsen som om frågan beträffande avlösningsförhållandena för bevakningspersonalen vid fångvårdens specialanstalter borde prövas i ett sammanhang. Detta spörsmål torde därför böra övervägas vid nu pågående utredning rörande fångvårdens framtida organisation.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd och statskontoret hava i utlåtanden förklarat sig instämma med fångvårdsstyrelsen.

Sveriges fångvårdsmannaförbund har sedermera inkommit med en skrift, vari yrkats, att särskild ersättning skulle utgå till befattningshavare vid samtliga fångvårdens specialavdelningar.

Jag anser mig böra förorda bifall till fångvårdsstyrelsens, av statskontoret och lönenämnden tillstyrkta förslag att Lindén såsom uppsyningsman vid fångkolonien å Singeshult erhåller förhöjning av den till honom hittills utgående särskilda ersättningen med 200 kronor eller till 500 kronor. Vad angår framställningarna om särskild ersättning åt bevakningspersonalen vid fångvårdens specialanstalter finner jag frågan härom böra i vidare sammanhang behandlas vid den pågående fångvårdsutredningen innan slutlig ståndpunkt kan tagas därtill.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag att anslagsposten Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän för budgetåret 1935/1936 uppföres med förslagsvis 23,600 kronor.

Enligt de i det föregående framlagda beräkningarna angående anslag till avlöningar åt befattningshavare vid fångvårdsstaten skulle medelsbehovet å förevarande anslag för budgetåret 1935/1936 uppgå till (2,203,100 + 1,400 + 153,700 + 247,300 + 62,900 + 23,600) 2,692,000 kronor. Emellertid är att märka att nämnda summa uppkommit sedan pensionsavdrag

gjorts med tillhopa 44,211 kronor. Tillägges sistnämnda belopp blir anslagssumman 2,736,211 kronor. Ökningen i förhållande till motsvarande nu utgående anslagsbelopp (2,032,000 + 150,000 + 2,300 + 146,500 + 291,972 + 23,400) 2,646,172 kronor blir 90,039 kronor och förklaras sålunda. Anslagen till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till övrig icke-ordinarie personal hava på grund av uppräknningar höjts med 62,980 kronor respektive 20,559 kronor. Dessutom hava höjningar föranletts av behov av medel till den andre biträdande läkaren å sinnessjukavdelningen vid centralfängelset å Långholmen med 7.200 kronor samt förhöjt lönetillägg åt uppsyningsmannen Lindén med 200 kronor. Å andra sidan har anslaget till övergångsstat minskats med 900 kronor.

Här får jag, under hänvisning till vad jag i det föregående anfört, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för fångvårdsstaten:

Befattning.	Personalförteckning.	Lönegrad.
Tjänstemän å ordinarie stat.		
<i>Centralfängelset å Långholmen.</i>		
1 direktör av 1:a klass		B 27
1 förste pastor och överlärare		B 26
1 pastor och förste lärare		B 24
1 kamrerare		B 22
3 assistenter av 1:a klass		B 20
2 » » 2:a »		B 18
<i>Centralfängelset i Malmö.</i>		
1 direktör av 2:a klass		B 26
1 pastor och förste lärare		B 24
2 assistenter av 2:a klass		B 18
<i>Centralfängelset å Härlanda.</i>		
1 direktör av 2:a klass		B 26
1 pastor och förste lärare		B 24
2 assistenter av 2:a klass		B 18
<i>Centralfängelset i Mariestad.</i>		
1 direktör av 2:a klass		B 26
1 assistent » 2:a »		B 18
1 » » 3:e »		B 16
<i>Centralfängelset i Härnösand.</i>		
1 direktör av 2:a klass		B 26
1 pastor och förste lärare		B 24
2 assistenter av 2:a klass		B 18

Centralfängelset i Växjö.

1 direktör av 3:e klass	B 24
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 4:e klass	B 12

*Centralfängelset i Norrköping jämte den därmed för-
enade vårdanstalten för förminskat tillräkneliga
förbrytare.*

1 direktör av 3:e klass	B 24
1 assistent av 3:e klass	B 16

Straffängelset i Uppsala.

1 direktör av 3:e klass	B 24
2 assistenter av 3:e klass	B 16

*Straffängelserna i Linköping, Jönköping, Kalmar,
Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Karlstad,
Örebro, Västerås, Falun och Gävle.*

11 direktörer av 3:e klass	B 24
10 assistenter av 3:e klass	B 16

*Kronohäktena i Nyköping, Västervik, Ystad, Halm-
stad, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå.*

8 kronohäktesföreståndare av 1:a klass	B 16
--	------

*Kronohäktena i Norrtälje, Visby, Karlshamn, Varberg,
Uddevalla, Hudiksvall och Haparanda.*

7 kronohäktesföreståndare av 2:a klass	B 15
--	------

Bevakningspersonal.

12 uppsyningsmän	B 10
6 yrkesmästare av 1:a klass	B 10
45 överkonstaplar	B 8
29 yrkesmästare av 2:a klass	B 8
402 vaktkonstaplar	B 6
4 första vaktfruar	B 6
36 vaktfruar	B 1

Tjänstemän å övergångsstat.

2 kokerskor .....

dels fastställa följande avlöningsstat för fångvårds-
staten, att tillämpas tills vidare från och med budget-
året 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor 2,203,100
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, förslagsvis	» 1,400
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	» 153,700
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) grundavlöningarna m. m., förslagsvis..	kronor 247,300
b) avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	kronor 62,900
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis	» 23,600

Summa kronor 2,692,000;

dels ock till Avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 2,692,000.

[36.] 3. Fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten: Omkostnader, förslagsanslag. I det föregående (s. 67) har anförts att bland anslagen till fångvården för det nu löpande budgetåret finnes ett förslagsanslag till Övriga kostnader för fångvård (omkostnadsstat) å 1,837,500 kronor. För detta anslag har Kungl. Maj:t den 15 juni 1934 fastställt en detaljerad omkostnadsstat avseende utgifter för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten. Enligt de nya grunderna för riksstatsuppställningen skall för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten upptagas särskilt anslag för omkostnaderna.

Fångvårdsstyrelsen har med sin förutnämnda skrivelse den 12 september 1934 angående anslagsäskanden överlämnat ett förslag till stater å förslagsanslaget till omkostnader för budgetåret 1935/1936, vilket förslag, upprättat med iakttagande av de nya grunderna för anslagsuppdelningen, innehåller en detaljerad uppskattning av utgifterna för de olika ändamål, vilka skola tillgodoses av anslaget. Sagda stater sluta å ett belopp av 1,500,000 kronor, förslagsvis beräknat. Av detta belopp skulle 34,200 kronor avse fångvårdsstyrelsens omkostnader och återstående 1,465,800 kronor fångvårdsanstaltens omkostnader.

Fångvårdsstyrelsen har vid beräkningen av fångvårdsanstalternas omkostnader utgått från ett dagsmedeltal fångar av 2,100; för nu löpande budgetår har räknats med ett dagsmedeltal av 2,125.

Vad först angår anslagsmedlen till fångvårdsstyrelsens omkostnader skola dessa enligt de nya grunderna för riksstatsuppställningen upptagas i tre delposter, avseende reseersättningar, expenser och publikationstryck. Enligt fångvårdsstyrelsens förslag skulle för reseersättningar upptagas 9,200 kronor, för expenser 23,200 kronor och för publikationstryck 1,800 kronor, allt förslagsvis beräknat.

För nu löpande budgetår uppgår den av Kungl. Maj:t fastställda omkostnadsstaten för fångvårdsstyrelsen till ett belopp av 35,950 kronor. Skillnaden mellan detta belopp och det för budgetåret 1935/1936 föreslagna beloppet för fångvårdsstyrelsen, 34,200 kronor, eller 1,750 kronor förklaras sålunda. Till det särskilda anslag, som skall uppföras för interneringsnämnden, skola överföras 900 kronor, därav 400 kronor avseende tryckningskostnader, och 500 kronor avseende expenser. Vidare skola till särskilda anslag för bidrag till den internationella penitentiära kommissionen och för bidrag till »Nordisk Tidsskrift for Strafferet» överföras 1,000 kronor respektive 1,200 kronor. Å andra sidan skall från det i riksstaten för innevarande budgetår under andra huvudtiteln upptagna tryckningskostnadsanslaget till anslagsposten för fångvårdsstyrelsens omkostnader överföras ett belopp av 1,350 kronor.

De av fångvårdsstyrelsen sålunda gjorda beräkningarna av anslagsposten till fångvårdsstyrelsens omkostnader torde böra godkännas. Denna post bör alltså upptagas med 34,200 kronor.

Vad härefter angår anslagsmedel till fångvårdsanstalternas omkostnader, vilka av fångvårdsstyrelsen beräknats till 1,465,800 kronor, skola dessa enligt de nya grunderna för riksstatsuppställningen upptagas i fyra delposter nämligen till reseersättningar, till expenser, till publikationstryck och till övriga utgifter. Enligt fångvårdsstyrelsens förslag skulle för reseersättningar beräknas 48,000 kronor, för expenser 281,000 kronor, för publikationstryck 4,000 kronor och för övriga utgifter 1,132,800 kronor.

Enligt den för innevarande budgetår av Kungl. Maj:t fastställda staten för fångvårdsstatens omkostnader har för dylika omkostnader beräknats 1,801,550 kronor. Det för budgetåret 1935/1936 föreslagna beloppet skulle alltså understiga nuvarande belopp med 335,750 kronor. Denna skillnad förklaras på följande sätt: Till vissa i fångvårdsstatens avlöningsanslag ingående poster skulle överflyttas tillhopa 18,100 kronor (till posten Arvoden och särskilda ersättningar 17,600 kronor och till posten Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän 500 kronor), till anslaget till interneringsnämnden 3,000 kronor och till anslaget till ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar 16,000

kronor. De belopp, som sålunda skulle överföras, uppgå till sammanlagt 37,100 kronor. Vidare hava ej medräknats ett belopp av 75,000 kronor, som i gällande omkostnadsstat uppförts under rubriken Arbetens bedrivande och avsett inköp och underhåll av maskiner, verktyg m. m., ävensom ett i omkostnadsstaten under rubriken »Diverse» upptaget belopp å 400 kronor till vissa brandförsäkringsavgifter. Utgifter av dylikt slag skulle nämligen för framtiden ej upptagas å omkostnadsstat utan redovisas i specialstat för arbetsdrift. Slutligen skulle till ett särskilt anslag med beteckning »Överståthållarämbetet och länsstyrelsernas kostnader för fångtransport» överföras 210,000 kronor. Då nu angivna belopp uppgå till sammanlagt 322,500 kronor skulle alltså enligt fångvårdsstyrelsens beräkning ifrågavarande anslagsmedel i förhållande till de för löpande budgetår beräknade minskas med 13,250 kronor.

Vidkommande den sist omförmälda överflyttningen av vissa fångtransportkostnader är i gällande omkostnadsstat för fångvårdsstaten för fångtransporter upptaget ett belopp av 325,000 kronor. Med dessa medel bestridas kostnaderna för dels transporter av häktade personer till fångvårdsanstalterna eller från fångvårdsanstalt till rannsaking eller förhör och dels transporter av fångar mellan olika fångvårdsanstalter. Förstnämnda transporter ombesörjas i regel av tjänstemän som lyda under länsstyrelserna under det att övriga fångtransporter verkställas genom fångvårdens försorg.

Organisationsnämnden har i sin förut omförmälda utredning den 11 oktober 1933 föreslagit att kostnaderna för fångtransporter skulle så fördelas, att kostnaden för sådana fångtransporter som verkställdes av fångvårdsstatens personal bestredes av fångvårdsstyrelsen och gäldades av det under andra huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till fångvården, under det att kostnaden för övriga fångtransporter bestredes av vederbörande länsstyrelse och gäldades av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till polisväsendet i riket.

Fångvårdsstyrelsen och statskontoret hava i avgivna utlåtanden förklarat sig ej hava något att erinra mot nämndens förslag.

Riksräkenskapsverket, som jämväl yttrat sig i frågan, har ej heller haft något att erinra mot att kostnaderna för fångtransport fördelades å fångvårdsstyrelsen och länsstyrelserna enligt de grunder som av organisationsnämnden angivits, men ansett att ett särskilt anslag borde anvisas under riksstatens andra huvudtitel för bestridande av länsstyrelsernas kostnader för fångtransporter.

Såsom redan framgår av vad tidigare anförts (sid. 68) om anslagen till fångvården enligt grunderna för den nya riksstatsuppställningen skola medel till bestridande av överståthållarämbetet och länsstyrelsernas kostnader för fångtransporter framdeles beräknas under särskilt anslag å andra huvudtiteln. Övriga fångtransportkostnader skola däremot gäldas av fångvårdsstyrelsens och fångvårdsstatens omkostnadsanslag.

Här torde även få beröras två andra frågor som kunna inverka på beräkningen av omkostnaderna för fångvårdsanstalterna.

Chefen för finansdepartementet har vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor väckt förslag om inrättande från och med den 1 juli 1935 av en statens allmänna fastighetsfond. Denna fond skall organiseras såsom en s. k. produktiv fond, vilket innebär att fondens inkomster och utgifter skola upptagas till redovisning i rikshuvudboken. Som fondens inkomster skola betraktas — utom faktiskt influtna hyror och arrenden för till enskilda upplåten, fonden tillhörig fast egendom — de beräknade hyres- och arrendebeloppen för av statens verk och inrättningar disponerad sådan egendom. Å fondens konto skola följaktligen uppdebiteras såväl de faktiskt influtna som de beräknade hyres- och arrendebeloppen, men å andra sidan skola å fondens konto såsom utgifter avföras alla till fondens fasta egendom hänförliga kostnader för löpande underhåll och reparationer m. m. På grund härav skola å riksstaten nu anvisade anslagsmedel till underhåll och reparationer m. m. av statens fastigheter, i den mån desamma avse egendom som kommer att ingå i fonden, uteslutas från riksstaten och dylika kostnader bestridas direkt från fonden. Därest detta förslag vinner bifall, skola ur omkostnadsstaten för fångvårdsanstalterna utgå de två poster, som under rubriken övriga utgifter uppförts till underhåll av fängelsebyggnader och till bestridande av kostnader för bostadslägenheter. Dessa utgifter och kostnader, vilka i gällande omkostnadsstat upptagits med sammanlagt 275,600 kronor, hava för budgetåret 1935/1936 av fångvårdsstyrelsen beräknats till 285,000 kronor och inräknats i omkostnadsstaten för fångvårdsanstalterna.

Enligt vad chefen för finansdepartementet förut denna dag yttrat vid beräkningen av de särskilda inkomsttitlarna skall inkomsten av försålt matavfall från fångvårdsanstalterna redovisas såsom inkomst på riksstatens inkomstsida. Denna inkomst, som av fångvårdsstyrelsen beräknats till 10,000 kronor för nästkommande budgetår, har emellertid enligt styrelsens beräkningar tillgodoförts den i omkostnadsstaten för fångvårdsanstalterna ingående anslagsposten till utspisning.

Emot fångvårdsstyrelsens beräkning av omkostnader för fångvårdsanstalterna, vilken beräkning slutar å ett belopp av 1,465,800 kronor, har jag ej något att erinra. Såsom framgår av vad nyss anförts bör emellertid från de beräknade anslagsmedlen avdrag ske med 285,000 kronor, avseende kostnader för fängelsebyggnaders underhåll och för bostadsbyggnader. Däremot torde den omständigheten att, på sätt anförts, vissa inkomster för försålt matavfall ej skola tillgodoföras utspisningsstaten utan upptagas bland fångvårdens inkomster, icke behöva medföra någon höjning av anslaget till utspisning.

Anslagsposten till fångvårdsanstalternas omkostnader bör följaktligen upptagas till 1,180,800 kronor, förslagsvis beräknat.

I enlighet med vad jag nu anfört och under förutsättning, att Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en statens allmänna fastighetsfond genomföres, bör förslagsanslaget till omkostnadsstat för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten för budgetåret 1935/1936 uppföras med (34,200+1,180,800) 1,215,000 kronor. Stat för användningen av omkostnadsanslaget lärer i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten:*
Omkostnader för budgetåret 1935/
1936 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 1,215,000.

[37.] 4. *Interneringsnämnden, förslagsanslag.* Utgifterna för interneringsnämnden hava, såsom framgår av vad jag anfört under punkterna [34—36.], hittills bestritts av medel, som anvisats för fångvården. Enligt den nya rikstatsuppställningen skola emellertid samtliga utgifter för interneringsnämnden från och med budgetåret 1935/1936 uppföras under ett särskilt förslagsanslag. Interneringsnämnden, vilken som bekant handlägger vissa ärenden angående förvaring av förminskat tillräkneliga förbrytare och internering av återfallsförbrytare, består av en ordförande och fyra ledamöter. Nämnden biträdes av en sekreterare.

Fångvårdsstyrelsen har i sin skrivelse den 12 september 1934 med anslagsäskanden till 1935 års riksdag hemställt att anslaget till interneringsnämnden för budgetåret 1935/1936 upptoges till 13,500 kronor, förslagsvis beräknat. Av detta belopp skulle 9,600 kronor avse avlöningar (Arvoden och särskilda ersättningar till ordföranden, ledamöter och sekreterare 8,400 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal m. m. 1,200 kronor) samt 3,900 kronor omkostnader (reseersättningar 2,500 kronor, expenser 1,000 kronor och publikationstryck, nämndens årsberättelse, 400 kronor).

Det sålunda föreslagna beloppet skulle överföras från följande i nu gällande stater upptagna anslagsposter nämligen från anslagsposterna till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. hos fångvårdsstyrelsen och hos fångvårdsstaten 900 kronor, respektive 8,700 kronor samt från anslagsposterna till fångvårdsstyrelsens och till fångvårdsstatens omkostnader 900 kronor, respektive 3,000 kronor.

Emot fångvårdsstyrelsens beräkning av det nya anslaget har jag ej funnit något att erinra. Det beräknade beloppet motsvarar de utgifter som interneringsnämndens verksamhet medfört under senast förflutna budgetår.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande stat för interneringsnämnden
att tillämpas tills vidare från och med budgetåret
1935/1936:

Stat.

Avlöningar.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, för- slagsvis	kronor	8,400
2. Avlöningar till icke-ordinarie perso- nal m. m., förslagsvis	»	1,200

Omkostnader.

Omkostnader, förslagsvis	»	3,900
		Summa kronor 13,500;

dels ock till Interneringsnämnden för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 13,500.

[38.] 5. **Överståthållarämbetets och länsstyrelsernas kostnader för fängstransport, förslagsanslag.** Under åberopande av vad jag under punkt [36.] här förut anfört rörande fängstransportkostnadernas upptagande i riksstaten och då överståthållarämbetets och länsstyrelsens kostnader för fängstransport under budgetåret 1935/1936 torde, såsom fängvårdsstyrelsen beräknat i sin skrivelse med anslagsäskanden, kunna upptagas till 210,000 kronor, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetets och länsstyrelsernas kostnader för fängstransport* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag av* ..... kronor 210,000.

[39.] 6. **Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse, förslagsanslag.** Sedan lång tid tillbaka har det förfaringssättet tillämpats, att s. k. bötesfångar fått avtjäna sitt straff i Stockholms stads rannsakningsfängelse mot det att staten ersatte staden för fängförplägningskostnaderna. För nu löpande budgetår har denna ersättning beräknats till 16,000 kronor och upptagits såsom en särskild post å fängvårdens omkostnadsstat under rubriken »Utspisning».

I skrivelse den 12 september 1934 med anslagsäskanden har fängvårdsstyrelsen uppgivit, att ersättningen för budgetåret 1935/1936 syntes kunna beräknas till samma belopp som upptagits för innevarande budgetår.

Enligt den nya riksstatsuppställningen skall ifrågavarande ersättning till Stockholms stad upptagas såsom ett särskilt anslag. Emot det föreslagna anslagsbeloppet torde ej vara något att erinra.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelset* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 16,000.

[40.] 7. **Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd, reservationsanslag.** För understödande av verksamheten till frigivna fångars skydd har fångvårdsstyrelsen att disponera över ränteavkastningen av fångvårdens s. k. besparingskassa, vilken till avsevärd del uppkommit därigenom att på grund av äldre stadganden viss andel av inkomsten å fångarbetet tillfallit fonden. Därjämte har riksdagen under en följd av år till fångvårdsstyrelsens disposition för nu ifrågakarande ändamål anvisat särskilt anslag, som från och med budgetåret 1926/1927 utgått med 23,000 kronor. De sålunda beviljade medlen hava enligt Kungl. Maj:ts förordnande tillförts fångvårdens besparingskassa för att förvaltas och användas i enlighet med det den 10 juni 1912 av Kungl. Maj:t för kassan fastställda reglementet.

Fångvårdsstyrelsen har i sin skrivelse den 12 september 1934 med anslagsäskanden beträffande nu förevarande anslagsbehov anført: Till besparingskassan inginge jämväl vissa inkomster från rikets fångvårdsanstalter, huvudsakligen inkomster som inflöte vid försäljning av uppkommande matavfall. Enligt den nya riksstatsuppställningen hade förutsatts ett annat tillvägagångssätt, nämligen att anslag för understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd icke vidare skulle överföras till besparingskassan samt att anslaget skulle tillgodoföras nyssberörda inkomster från fångvårdsanstalterna samt räntor från besparingskassan. Styrelsen ansåge sig emellertid böra föreslå den jämkningen beträffande de medel, som skulle tillgodoföras anslaget, att omhandlade inkomster från fångvårdsanstalterna skulle uppdebiteras å vederbörande poster. Då ifrågakarande inkomster torde kunna beräknas till omkring 10,000 kronor, skulle anslaget till understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd böra höjas med motsvarande belopp. I enlighet med de av styrelsen sålunda förordade grunder ansåge styrelsen, att för budgetåret 1935/1936 borde beräknas ett reservationsanslag å 33,000 kronor.

På sätt jag under punkt [36.] anført, skall inkomsten av försäljningen av matavfall från och med nästa budgetår uppföras under särskild inkomstitel. För att den verksamhet till frigivna fångars skydd, som understödjes med bidrag från besparingskassan och detta anslag, icke skall bli lidande på denna omflyttning måste nu ifrågakarande anslag höjas med belopp motsvarande den överflyttade inkomsten. Då denna för nästkommande

budgetår beräknats till omkring 10,000 kronor, skulle alltså anslaget bära höjas med nämnda belopp eller från 23,000 kronor till 33,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av..... kronor 33,000.

[41.] 8. **Bidrag till svenska skyddsförbundet.** Till svenska skyddsförbundet, som utgör en sammanslutning av flertalet fångvårds- och skyddsföreningar i riket, har anslag sedan flera år varit uppfört i riksstaten. Anslaget, som för vart och ett av budgetåren 1926/1927—1929/1930 utgick med 75,000 kronor, höjdes från och med budgetåret 1930/1931 till 80,000 kronor.

I skrivelse den 6 september 1934 har styrelsen för svenska skyddsförbundet gjort framställning om anslag för budgetåret 1935/1936 samt därvid hemställt om höjning av anslaget. Till stöd för sin framställning har styrelsen framhållit, att de anslutna föreningarnas viktigaste uppgift vore att förhjälpa den frigivne eller utskrivne till erhållande av lämpligt arbete, samt betonat att denna verksamhet i hög grad försvårades i samma mån som den allmänna arbetslösheten tilltog. Styrelsen har vidare framhållit det starkt ökade behovet av understöd åt de frigivna samt angelägenheten av att få till stånd upptagningshem för frigivna fångar ävensom omnämnt att framställningar från ett flertal av de anslutna föreningarna om ökat bidrag för angivna ändamål måst avvisas av styrelsen. Styrelsen har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1935/1936 höja anslaget till minst 100,000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har i utlåtande den 27 september 1934 tillstyrkt styrelsens för skyddsförbundet framställning.

I sina framställningar till Kungl. Maj:t om anslag för de senaste budgetåren, sedan anslaget fastställdes till det nuvarande beloppet 80,000 kronor, har styrelsen för skyddsförbundet anhållit om höjning av anslaget, men dessa framställningar hava icke ansetts kunna tillstyrkas. En av styrelsen i dess skrivelse omnämnd vid 1934 års riksdag väckt motion om ökning av statsbidraget blev ej heller av riksdagen bifallen. Ehuru nu, liksom tidigare, synnerligen starka skäl tala för ökat understöd åt den behjärtansvärda verksamhet varom här är fråga, finner jag mig med hänsyn till de principer som av statsfinansiella skäl måst tillämpas vid budgetens uppgörande tyvärr förhindrad att förorda en ökning av anslaget.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska skyddsförbundet* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *anslag* av..... kronor 80,000.

F. Uppfostringsanstalter för minderåriga förbrytare.

[42.] 1. Statens uppfostringsanstalt å Bona: Avlöningar, förslagsanslag. Det i gällande riksstat upptagna ordinarie förslagsanslaget till statens uppfostringsanstalt å Bona uppgår till 300,000 kronor och disponeras enligt följande stat, fastställd av Kungl. Maj:t den 19 maj 1933.

Avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	130,400
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	»	8,540
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	»	30,360

Omkostnadsstat.

Övriga kostnader för driften, förslagsanslag	»	130,700
		Summa förslagsanslag kronor 300,000.

Antalet ordinarie befattningshavare vid statens uppfostringsanstalt å Bona är följande.

Befattning	Lönegrad
1 direktör	B 27
1 pastor och förste lärare	B 24
1 lantbruksinspektor, tillika avdelningsföreståndare	B 18
2 lärare, tillika avdelningsföreståndare	B 17
1 räkenskapsförare och redogörare	B 17
1 verkmästare, tillika avdelningsföreståndare	B 17
2 uppsyningsmän	B 10
8 förste förmän	B 8
1 maskinist	B 8
22 förmän	B 6
1 husmoder	B 6
1 eldare	B 5.

Genom beslut den 15 juni 1934 har Kungl. Maj:t efter förslag av styrelsen för anstalten fastställt stat å förslagsanslaget till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. ävensom omkostnadsstat för anstalten för budgetåret 1934/1935. I sistnämnda stat upptagas omkostnaderna till sammanlagt 166,900 kronor samt beräknade inkomster — kassaöverskott å verkstadsdriften samt å anstaltens jord- och skogsbruk, hyror, till befattningshavarna försålt bränsle och försåld elektrisk energi ävensom diverse inkomster — till sammanlagt 36,200 kronor. Skillnadsbeloppet, 130,700 kronor, motsvarar det belopp vartill omkostnadsstatens anslag beräknats.

Anmärkas må, att utöver förutnämnda ordinarie och icke-ordinarie befattningshavare finnes anställd viss personal — för närvarande 1 stallförmän, 2 ladugårdsförmän, 1 gårdssnickare och 1 mejerist — som avlönas av medel, erhållna av avkastningen av anstaltens egendom. Enligt föreskrift i stadgan för anstalten bestämmes avlöningen till denna personal av anstaltens styrelse.

I samband med den beslutade omläggningen av riksstaten torde för nästa budgetår i riksstaten uppföras två anslag för bestridande av utgifterna för statens uppfostringsanstalt å Bona, nämligen ett för avlöningar och ett för omkostnader. Kostnaderna för dyrtidstillägg torde emellertid, liksom hittills, böra bestridas från andra huvudtitelns allmänna anslag för ändamålet.

Innan jag ingår på en beräkning av anstaltens anslagsbehov för nästkommande budgetår vill jag erinra om att på grund av vissa av 1934 års riksdag beslutade lagändringar en ny kategori elever kan komma att intagas å anstalten. Jag åsyftar härvid 1934 års riksdags beslut om ändringar i, bland annat, lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling samt i lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård. Dessa ändringar, som trätt i kraft den 1 januari 1935, innebära vissa nya bestämmelser rörande behandlingen av personer i åldern mellan 18 och 21 år, som befinnas vara hemfallna åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt och beträffande vilka särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för deras tillrättaförande. Sådan person skall omhändertagas för skyddsuppfostran, vilken kan beredas honom bland annat i allmän uppfostringsanstalt. I den skrivelse av den 1 september 1934, vari styrelsen för anstalten framlagt sina anslagsäskanden för budgetåret 1935/1936, har styrelsen framhållit, att anledning icke syntes föreligga till antagande att antalet elever vid anstalten under budgetåret 1935/1936 komme att bliva i medeltal lägre än det som beräknats för budgetåret 1934/1935 eller 170. Snarare torde en stegring av elevantalet kunna förväntas inträda med hänsyn till den elevkategori, som i anledning av nyss omförmälda lagändringar kunde komma att under budgetåret 1935/1936 överflyttas till vård å anstalten. Emellertid hade styrelsen dock ansett sig kunna i sina anslagsberäkningar för sistnämnda budgetår utgå från ett medeltal elever för dag av 170.

Vad nu först angår anslaget till *avlöningar* torde detta böra uppdelas å följande olika poster, nämligen 1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Beträffande den första posten i avlöningsstaten, nämligen *avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat* är främst att märka, att lönerna skola beräknas efter högsta i stället för, såsom för närvarande, näst högsta löneklassen i vederbörande lönegrad, varjämte avdrag skall göras med föreskrivna belopp för tjänstemännens pensionering.

Beräknade efter högsta löneklassen skulle lönerna för anstaltens befattningshavare å ordinarie stat uppgå till sammanlagt 136,920 kronor. Pensionsavdragen för de ordinarie befattningarna uppgå till sammanlagt 3,369 kronor, varför anslagsposten till avlöningar till tjänstemän på ordinarie stat torde böra bestämmas till 133,551 kronor eller i avrundat tal 133,600 kronor, förslagsvis beräknat.

Anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör omfatta dels vissa under den nuvarande staten för anslaget till icke-ordinarie befattningshavare upptagna arvoden till ett sammanlagt belopp av 3,420 kronor (arvode till en läkare 1,200 kronor, arvode till ett läkarbiträde 500 kronor, arvode till ett köksbiträde 600 kronor, ersättning för orgelspelning samt för undervisning i sång 400 kronor samt ersättning för undervisning i instrumentalmusik 720 kronor), dels ock ett från omkostnadsstaten överfört arvode till en föredragshållare. Beträffande sistnämnda arvode är att märka, att i den nuvarande omkostnadsstaten under utgiftstiteln Undervisning finnes uppförd en utgiftspost å 450 kronor, betecknad Arvoden till föredragshållare, filmhyra m. m., förslagsvis. Anstaltsstyrelsen har uttalat, att, därest medel för en sådan utgiftspost som arvode åt föredragshållare för framtiden borde beräknas under Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, posten ifråga borde där uppföras under beteckningen Ersättningar till föredragshållare och upptagas med ett belopp av 180 kronor. I enlighet med styrelsens förslag torde anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, böra upptagas med (3,420 + 180) 3,600 kronor, förslagsvis beräknat.

Vad angår den följande anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen för anstalten i sin skrivelse under nämnda post beräknat medel för avlönande av vissa icke-ordinarie befattningshavare, nämligen förmän, nattvakter, eldare och en kokerska ävensom för renskrivningskostnad, till ett sammanlagt belopp av 27,000 kronor. Härav beräknas ett belopp av 22,860 kronor avse grundavlöningar och ett belopp av 4,140 kronor avlöningsförhöjningar m. m. Från grundavlöningsposten bör avdrag göras med hänsyn till de pensionsavdrag vederbörande befattningshavare hava att vidkännas. Dessa avdrag torde enligt fastställd beräkningsgrund kunna bestämmas till ett belopp av sammanlagt 325 kronor 80 öre, i följd varav grundavlöningsposten bör upptagas till 22,534 kronor 20 öre eller i avrundat tal till 22,500 kronor. Från posten till avlöningsförhöjningar m. m. torde, såsom förut anmärkts, böra bestridas även kostnader för icke-ordinarie befattningshavares sjukavlöningar m. m. Posten läres böra avrundas från 4,140 kronor till 4,100 kronor samt upptagas förslagsvis.

I detta sammanhang vill jag framhålla, att viss personal, liksom hit-

tills skett, torde komma att avlönas av medel från avkastningen av anstaltens egendom.

Enligt de sålunda gjorda beräkningarna skulle avlöningsanslaget upptagas till $(133,600 + 3,600 + 22,500 + 4,100)$ 163,800 kronor. Medräknas pensionsavdragen å tillhoppa 3,694 kronor 80 öre skulle anslaget uppgå till 167,494 kronor 80 öre. På grund av ändrade beräkningsgrunder kommer alltså sistnämnda belopp att understiga anstaltens nuvarande avlöningsmedel, vikariatsersättningarna inbegripna, 169,300 kronor, med 1,805 kronor 20 öre oaktat nu från omkostnadsanslaget till ifrågavarande anslag överförts ett belopp av 180 kronor.

Vad därefter angår beräkandet av medel till Bonaanstaltens *omkostnader* må framhållas följande. Såsom i det föregående anmärkts har Kungl. Maj:t genom beslut den 15 juni 1934 fastställt omkostnadsstat för anstalten för budgetåret 1934/1935, varigenom bestämts att, sedan från sammanlagda beloppet av omkostnaderna dragits summan av vissa beräknade inkomster för anstalten, skillnadsbeloppet 130,700 kronor skulle utgå från förslagsanslaget till övriga kostnader för driften.

I samband med den nya riksstatsuppställningens genomförande äro emellertid ändringar avsedda att vidtagas beträffande den budgetära behandlingen av vissa myndigheters inkomster i egen verksamhet. Jag får i detta hänseende åberopa vad chefen för finansdepartementet förut denna dag yttrat vid beräkningen av de särskilda inkomstitlarna. Vissa inkomster i statens verksamhet äro avsedda att, i stället för att beräknas såsom särskilda uppbördsmedel å vederbörande myndighets anslag, redovisas å riksstatens inkomstsida under särskilda inkomstitlar. Å varje sådan inkomstitel skola redovisas samtliga de inkomster, som upptagits såsom uppbördsmedel för anslaget. Det har därvid förutsatts att inkomster och utgifter av jordbruks-, verkstads- och annan arbetsdrift skola sammanhållas å särskilda specialstater och allenast nettoredovisning tillämpas å de nya inkomstitlarna. Inkomsterna för Bonaanstalten komma enligt sålunda angivna grunder att å riksstatens inkomstsida redovisas under rubriken Uppbörd i statens verksamhet å titel med benämningen »Inkomster vid statens uppfostringsanstalt å Bona».

Vid sina beräkningar för budgetåret 1935/1936 rörande anstaltens inkomster har styrelsen framhållit, att det disponibla överskottet å anstaltens jord- och skogsbruk kunde beräknas till 22,000 kronor mot 17,000 kronor för innevarande budgetår. Därvid har från inkomsterna avdrag skett bland annat för ett belopp å 3,000 kronor avseende utgifter för yrkesarbetens bedrivande, vilket belopp för innevarande budgetår upptagits bland utgifterna å omkostnadsstaten. Överskottet å verkstads- och bageridriften kunde enligt styrelsen beräknas till 3,600 kronor eller till samma belopp som för innevarande budgetår. Såsom en ny inkomstkälla har styrelsen i sitt förslag angivit inkomster av filmförevisningar, vilka inkomster

beräknats till 600 kronor. Slutligen bör anmärkas, att vissa inkomster av till befattningshavarna från förråd försålda livsmedel och materialier äro avsedda att från och med budgetåret 1935/1936 redovisas bland anstaltens inkomster till belopp av 9,000 respektive 2,000 kronor, samtidigt som vederbörande utgiftsposter på denna grund skulle höjas med motsvarande belopp. Dessutom har styrelsen beräknat övriga inkomster med följande belopp, nämligen hyror för tjänstemannabostäder 11,200 kronor (för innevarande budgetår 11,000 kronor), till befattningshavare försålt bränsle och elektrisk energi med samma belopp som för innevarande budgetår eller 4,200 kronor, samt övriga uppbördsmedel 600 kronor (för innevarande budgetår 400 kronor). Sammanlagda beloppet av inkomsterna beräknas således av styrelsen till 53,200 kronor. Å riksstatsförslagets inkomstsida har detta belopp avrundats uppåt till 55,000 kronor.

Anstaltens omkostnader hava av styrelsen beräknats enligt följande uppställning: 1. Reseersättningar, 2. Expenser och 3. Övriga utgifter.

Den första posten, *reseersättningar*, har av styrelsen, sedan dit överförts vissa i den nuvarande omkostnadsstaten under rubriken Hälso- och sjukvård beräknade medel till läkares resor å 200 kronor, upptagits med 2,500 kronor. Den andra posten, *avseende expenser*, har av styrelsen beräknats till samma belopp som de medel vilka för ändamålet beräknats i nu gällande stat eller 23,000 kronor. Härav avses 20,000 kronor förslagsvis till kostnader för bränsle, lyse och vatten samt ett maximerat belopp å 3,000 kronor till skrivmaterialier, telegram- och telefonavgifter m. m. Vidkommande slutligen den tredje posten, *Övriga utgifter*, avser denna underhåll av byggnader, underhåll av bostäder, inköp och underhåll av inventarier, renhållning, utspisning, beklädnad och sängkläder, hälso- och sjukvård, undervisning, kostnader för elever utom anstalten, arbetspenningar till elever samt diverse andra omkostnader. Dessa kostnader hava av styrelsen beräknats till sammanlagt 158,100 kronor. I omkostnadsstaten för innevarande år hava motsvarande omkostnader beräknats till 138,230 kronor. Mot denna ökning å 19,870 kronor svarar nytillkomna uppbördsmedel för befattningshavarnas inköp av föda och kläder till ett belopp av tillhoppa 11,000 kronor. I övrigt hänför sig ökningen till allra största delen till kostnaderna för underhåll av byggnader och bostäder samt inköp och underhåll av inventarier, i vilka avseenden styrelsen ansett en höjning ofrånkomlig. Styrelsens förslag om anslag till omkostnader slutar således å ett sammanlagt belopp av 183,600 kronor beräknade enligt följande uppställning:

1. Reseersättningar, förslagsvis	kronor	2,500
2. Expenser, förslagsvis	»	23,000
3. Övriga utgifter, förslagsvis	»	158,100

Summa kronor 183,600.

Då jag icke har något att erinra mot styrelsens förslag i detta avseende, torde sistnämnda belopp, 183,600 kronor — varom jag gör framställning i nästföljande punkt — böra äskas att upptagas såsom förslagsanslag. Stat för anslagets användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

De för anstalten för budgetåret 1935/1936 erforderliga avlöningsmedlen skulle, enligt vad i det föregående angivits, uppgå till sammanlagt (133,600+3,600+22,500+4,100) 163,800 kronor eller, om pensionsavdragen å sammanlagt 3,694 kronor 80 öre medräknas, 167,494 kronor 80 öre samt de för omkostnadernas bestridande erforderliga medlen till tillhopa 183,600 kronor. Sammanlagt skulle alltså för anstalten erfordras ett belopp av (167,494 kronor 80 öre+183,600) 351,094 kronor 80 öre. Minskas detta belopp med de för nämnda budgetår beräknade inkomsterna 55,000 kronor, erhålles ett belopp av 296,094 kronor 80 öre. Det för innevarande budgetår för anstalten beviljade anslaget uppgår till 300,000 kronor. I verkligheten skulle alltså de för budgetåret 1935/1936 beräknade utgifterna för anstalten understiga utgifterna för anstalten för innevarande budgetår med 3,905 kronor 20 öre.

Här iår jag — under hänvisning till vad jag i det föregående anfört rörande avlöningarna — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för statens uppfostringsanstalt å Bona:

Personalförteckning.

Befattning	Lönegrad
1 direktör	B 27
1 pastor och förste lärare	B 24
1 lantbruksinspektör, tillika avdelningsföreståndare	B 18
2 lärare, tillika avdelningsföreståndare	B 17
1 räkenskapsförare och redogörare	B 17
1 verkmästare, tillika avdelningsföreståndare...	B 17
2 uppsyningsmän	B 10
8 förste förmän	B 8
1 maskinist	B 8
22 förmän	B 6
1 husmoder	B 6
1 eldare	B 5;

dels fastställa följande avlöningsstat för anstalten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor	133,600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	»	3,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	»	22,500
b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	»	4,100
	Summa kronor	163,800;

dels ock till Statens uppfostringsanstalt å Bona: Avlöningar för budgetåret 1935/1936 anvisa ett förslagsanslag av ..... kronor 163,800.

[43.] **2. Statens uppfostringsanstalt å Bona: Omkostnader, förslagsanslag.** Under återopande av vad jag under föregående punkt anfört beträffande omkostnaderna vid statens uppfostringsanstalt å Bona, får jag hemställa att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens uppfostringsanstalt å Bona: Omkostnader anvisa ett förslagsanslag av .... kronor 183,600.

[44.] **3. Understöd till skyddshemmen å Viebäck, förslagsanslag.** Sedan flera år tillbaka hava i riksstaten funnits uppförda två anslag för bestridande av vissa kostnader, som varit förbundna därmed att vissa å den Svenska diakonissällskapet tillhöriga egendomen Viebäck i Almesåkra socken av Jönköpings län belägna hem anordnats såsom allmän uppfostringsanstalt för kvinnor, där för vård emottagits dels vissa minderåriga förbrytare dels ock vissa kvinnliga skyddshemselever. Från det ena anslaget, benämnt Hyra m. m. för uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare, hava bestritts hyresersättning, kostnader för bränsle och belysning, inventarier, telefon m. m. samt bidrag till lön och underhåll av personal. Anslaget, som tidigare utgått med 45,200 kronor årligen, höjdes för budgetåret 1931/1932 med 6,700 kronor till 51,900 kronor men sänktes för budgetåret 1932/1933 till 50,900 kronor. Med sistnämnda belopp har anslaget upptagits för vart och ett av budgetåren 1933/1934 och 1934/1935. Det andra anslaget, avsett till bespisning och beklädnad m. m. åt elever vid uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare, utgick från och med budgetåret 1929/1930 med 40,000 kronor men höjdes för budgetåret 1931/1932 till 47,800 kronor, med vilket belopp anslaget blev uppfört jämväl för budgetåret 1932/1933. Med hänsyn till besparing, som uppstått

å anslaget, sänktes detsamma för budgetåret 1933/1934 med 4,000 kronor till 43,800 kronor. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med sistnämnda belopp.

De utgifter, som bestritts från nämnda båda anslag, grunda sig på två år 1925 och 1931 med Svenska diakonissällskapet träffade överenskommelser, varigenom staten tillförsäkrat sig rätt att å ifrågavarande hem få avlämna *dels* minderåriga kvinnliga förbrytare, beträffande vilka domstol enligt 5 kap. 3 § strafflagen förordnat att de skola, i stället för att undergå det ådömda straffet, insättas i allmän uppfostringsanstalt, *dels ock* kvinnliga skyddshemselever över femton år, som visat särdeles svår vanart (jfr 1932 års statsverksproposition, andra huvudtiteln, sid. 52). Ytterligare en kategori elever skola emellertid numera mottagas å ifrågavarande skyddshem, vilket sammanhänger med 1934 års riksdags beslut om ändringar i, bland annat, lagen den 12 juni 1885 angående lösdrivares behandling samt i lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård, innebärande vissa ändrade bestämmelser i fråga om behandlingen av personer i åldern mellan 18 och 21 år som befinnas vara hemfallna åt ett oordentligt, lättjefullt eller lastbart levnadssätt och beträffande vilka särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för deras tillrättaförande. Enligt dessa bestämmelser, som trätt i kraft den 1 januari 1935, skola sådana personer omhändertagas för skydds-*uppfostran*, vilken beredes dem genom deras intagande i skyddshem eller i allmän uppfostringsanstalt. För tillgodoseende av behovet av anstalt av sistnämnda slag för vård av kvinnor har staten genom numera träffad överenskommelse tillförsäkrat sig rätt att å hemmen å Viebäck få avlämna även dylika elever. Jämväl den ersättning som på grund av sistnämnda överenskommelse kan komma att utgå för den nytillkomna kategorien elever lärar böra bestridas från samma anslag som det varav ersättning för övriga elever utgår. Jag förutsätter därvid att även de kostnader, som kunna ifrågakomma för elever tillhörande den nya kategorien under senare hälften av innevarande budgetår, skola bestridas av anslaget till elevers bespisning och beklädnad m. m.

I samband med omläggningen av riksstatens utgiftssida torde ifrågavarande båda anslag böra sammanslås till ett anslag med rubriken Understöd till skyddshemmen å Viebäck. Med hänsyn därtill att utgifterna för elevernas bespisning och beklädnad m. m. är beroende av elevantalet, lärar det nya anslaget böra givas karaktär av förslagsanslag.

Vid beräkandet av anslagets belopp för budgetåret 1935/1936 är att märka, att den omständigheten att en ny kategori av elever på grund av 1934 års riksdags beslut skola emottagas å skyddshemmen å Viebäck kan föranleda något ökade kostnader för bespisning och beklädnad m. m. Då emellertid för budgetåret 1933/1934 å anslaget till elevernas bespisning och beklädnad m. m. uppstått en besparing å omkring 4,500 kronor, torde ytterligare medel för nu ifrågavarande ändamål ej behöva beräknas. Det nya

anslaget synes alltså kunna upptagas med ett belopp motsvarande summan av de båda hittillsvarande eller med (50,900 + 43,800) 94,700 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd till skyddshemmen å Viebäck* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 94,700.

[45.] 4. **Kostnader för transport av minderåriga till uppfostringsanstalt, förslagsanslag.** Genom kungörelse den 20 juli 1925 (nr 373) har föreskrivits, att minderårig som jämlikt 2 § lagen den 27 juni 1902 angående verkställighet av domstols förordnande om tvångsuppfostran skall genom länsstyrelses försorg överlämnas till allmän uppfostringsanstalt skall under särskild vårdares tillsyn föras till bestämmelseorten samt att kostnaderna för dylik transport skola gäldas av andra huvudtitelns förslagsanslag till rese- och traktamentspenningar. Ifrågavarande kostnader synas enligt de nya grunderna för riksstatsuppställningen från och med nästa budgetår böra bestridas från ett särskilt för ändamålet uppfört anslag. Enligt verkställda undersökningar torde här ifrågavarande kostnader för nästa budgetår icke kunna beräknas till lägre belopp än omkring 7,300 kronor. Anslaget, som torde böra få förslagsanslags natur, bör därför uppföras med nämnda belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för transport av minderåriga till uppfostringsanstalt* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av.... kronor 7,300.

G. Diverse.

[46.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående inrättande av en statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond* för budgetåret 1935/1936 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 853,100.

[47.] 2. **Särskild ersättning till häradskskrivare för röstlängders upprättande, förslagsanslag.** Alltsedan år 1921 har riksdagen efter framställningar av Kungl. Maj:t årligen beviljat ett extra förslagsanslag för beredande

av särskild ersättning åt häradskrivare för röstlängders upprättande. Ersättningen avser att utgöra gottgörelse för den ökning i häradskrivarnas arbete, som föranletts av nya bestämmelser angående rösträtt vid andra-kammarval samt i anslutning därtill vidtagna ändringar beträffande röstlängders upprättande, avseende ett sammanförande av den politiska och den kommunala röstlängden till en gemensam handling. På förslag av Kungl. Maj:t nedsatte 1930 års riksdag anslaget för budgetåret 1930/1931 från 80,000 till 65,000 kronor (se andra huvudtiteln 1930, sid. 99 o. f.).

Med sistnämnda belopp har anslaget därefter varit uppfört i riksstaten. Bestämmelser rörande anslagets disposition återfinnas i kungörelse den 11 april 1930 (nr 65).

Då anslaget för nästkommande budgetår synes böra upptagas med oförändrat belopp, får jag, efter samråd med chefen för socialdepartementet, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskild ersättning till häradskrivare för röstlängders upprättande* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av.... kronor 65,000.

[48.] **3. Fastighetsregisterkommissionen, reservationsanslag.** Enligt lagen den 12 maj 1917 (nr 269) om fastighetsbildning i stad, 7 kap., skall för varje stad, så ock, då Konungen därom förordnar, för varje samhälle å landet där den för städerna gällande ordning för bebyggande skall iakttagas finnas ett fastighetsregister. Arbetet med fastighetsregistrets första uppläggande och förande står under överinseende av fastighetsregisterkommissionen. Sedan arbetet med registrets uppläggande blivit i huvudsak avslutat, skall enligt 7 kap. 14 § fastighetsbildningslagen överinseendet från kommissionen övertagas av den myndighet som i allmän lag bestämmes. I stad ävensom i köping som utgör egen kommun upplägges och föres fastighetsregister på samhällets bekostnad. Emellertid må dylikt samhälle erhålla bidrag av statsmedel till kostnader, som äro förbundna med registrets första uppläggande. I köping, som ej utgör egen kommun, samt i municipalsamhälle bestridas åter kostnaderna för fastighetsregistreringen helt av statsmedel.

Till bestridande av de på statsverket belöpande kostnaderna för fastighetsregistret har riksdagen alltsedan år 1917 beviljat anslag. Jag får i detta avseende hänvisa till de redogörelser, som lämnats under andra huvudtiteln i statsverkspropositionerna år 1932 (sid. 57 o. f.) ävensom år 1933 (sid. 92 och 93) samt år 1934 (sid. 46 och 47).

Då det gäller frågan om anslag för hithörande ändamål för nästkommande budgetår måste först beröras spörsmålet huruvida fastighetsregisterkommissionen även under budgetåret 1935/1936 skall fortsätta sin verksamhet eller om överinseendet över fastighetsregistret från och med nämnda budgetår skall från kommissionen övertagas av annan myndig-

het. Såsom framhölls i föregående års statsverksproposition (sid. 47) har Kungl. Maj:t den 21 april 1933 tillkallat särskild sakkunnig att inom justitiedepartementet biträda med utredning av frågan om lämpligaste sättet för ordnandet av detta överinseende sedan fastighetsregisterkommissionens verksamhet upphört. Den sakkunnige har helt nyligen avlämnat betänkande med förslag i ämnet. Vederbörande myndigheters yttranden över förslaget torde emellertid icke kunna beräknas inkomma å sådan tid att Kungl. Maj:t kan hinna taga slutlig ställning till denna komplicerade fråga och förelägga 1935 års riksdag förslag i ämnet. Medel för uppehållande av fastighetsregisterkommissionens verksamhet lära således bliva erforderliga för ännu ett budgetår.

I skrivelse den 3 december 1934 har fastighetsregisterkommissionen — under förutsättning att dess verksamhet komme att fortsättas även under budgetåret 1935/1936 — gjort framställning om anslagsäskande för nämnda budgetår samt därvid anfört i huvudsak följande: Statsbidrag för uppläggande av fastighetsregister hade ännu icke utbetalats till 7 städer och 7 köpingar, som utgjorde egna kommuner. I fråga om dessa städer och köpingar hade registret ännu icke anmälts upplagt för 1 stad och 4 köpingar. De bidragsbelopp som kunde beräknas komma att utbetalas under budgetåret 1935/1936 till ifrågavarande samhällen torde uppgå till sammanlagt 20,000 kronor. Vad anginge kostnaderna för fastighetsregistreringen i köpingar, som ej utgjorde egna kommuner, samt i municipalsamhällen hade Kungl. Maj:t efter det anslagsäskande av kommissionen avgivits för innevarande budgetår förordnat om fastighetsregister såsom för stad för ytterligare 3 municipalsamhällen. Kommissionen beräknade kostnaderna för fastighetsregistrering i dessa samhällen till approximativt 2,500 kronor. I fråga om kostnaderna för tillsynen av fastighetsregistreringen — kommissionens verksamhet och inspektionsresor — samt för blankettryck m. m., vilka kostnader efter i görligaste mån vidtagna inskränkningar nedbringats för budgetåret 1932/1933 till sammanlagt 31,200 kronor och som för budgetåret 1933/1934 uppgått till ungefär samma belopp, läte sig några ytterligare besparingar icke göra. Kommissionen upptog därför denna kostnadspost till i runt tal 32,000 kronor. Vad slutligen anginge kostnaderna för vissa domarevikarier, åt vilka ersättning utginge av anslaget för fastighetsregistreringen, syntes dessa böra beräknas till 500 kronor.

Med åberopande av det anförda har kommissionen hemställt att anslaget till fastighetsregister för städer och stadsliknande samhällen för nästkommande budgetår måtte bestämmas till 55,000 kronor.

Hittills hava under anslaget till fastighetsregister i städer och vissa andra samhällen medel beräknats dels till statsbidrag för registrets uppläggande samt till förenämnda domarevikarier, dels ock till kostnader för tillsynen av fastighetsregistren d. v. s. kommissionens verksamhet och

inspektionsresor. Från och med nästkommande budgetår torde med hänsyn till de ändrade grunderna för riksstatens uppställning böra uppföras två anslag för hithörande ändamål, nämligen ett till fastighetsregisterkommissionen och ett till bidrag till städer och vissa andra samhällen för uppläggande av fastighetsregister m. m.

Under förevarande punkt gör jag framställning om anslag till kommissionens verksamhet, vilket anslag torde uppföras med det av kommissionen äskade beloppet 32,000 kronor. Under nästföljande punkt äskas medel för bestridande av övriga hithörande utgifter, nämligen till statsbidrag till städer och köpingar som utgöra egna kommuner samt till registreringskostnaderna i övriga samhällen (20,000 + 2,500) 22,500 kronor samt till domarevikarier 500 kronor, tillhoppa 23,000 kronor. Anslaget till kommissionens verksamhet torde böra givas karaktär av reservationsanslag, under det att det andra anslaget i likhet med det nuvarande anslaget synes böra bliva förslagsanslag.

En redogörelse, som fastighetsregisterkommissionen avgivit rörande sin verksamhet under år 1934, torde såsom bilaga (C) få fogas vid statsrådsprotokollet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fastighetsregisterkommissionen* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 32,000.

[49.] 4. **Bidrag till städer och vissa andra samhällen för upprättande av fastighetsregister m. m., förslagsanslag.** Under hänvisning till vad som under föregående punkt anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till städer och vissa andra samhällen för upprättande av fastighetsregister m. m.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 23,000.

[50.] 5. **Internationella byrån i Bern för skydd av litterära och artistiska arbeten, förslagsanslag.** Alltsedan år 1908 har till bestridande av Sveriges andel i omkostnaderna för den av internationella unionen för skydd av litterära och artistiska arbeten upprättade byrån i Bern utgått ett anslag av förslagsanslags natur. Anslaget har sedan budgetåret 1930/1931 varit bestämt till 3,000 kronor. Med samma belopp lärer anslaget böra utgå för budgetåret 1935/1936.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationella byrån i Bern för skydd av litterära och artistiska arbeten* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3,000.

[51.] 6. **Bidrag till den internationella penitentiära kommissionen, förslagsanslag.** Den internationella penitentiära kommissionen, »Commission internationale pénal et pénitentiaire», har enligt statuter, antagna år 1880, till uppgift *att* insamla dokument och underrättelser i alla penitentiära frågor för att tillhandagå regeringarna med upplysningar i hithörande ämnen, *att* utgiva en publikation i straffrättsliga frågor och fängvårdsfrågor, *att* förbereda internationella fängvårdskongresser, *samt att* organisera den internationella fängvårdsstatistiken. Kommissionen har en särskild byrå i Bern för handläggning av kommissionens löpande angelägenheter. Sverige har sedan flera år tillbaka lämnat årligt bidrag till uppehållande av kommissionens verksamhet. Bidraget utgår med ett mot 900 guldfrancs svarande belopp i svenskt mynt. Det har sedan 1926 bestritts av till fängvården anvisade medel och finnes för närvarande uppfört under fängvårdens omkostnadsstat med ett belopp av 1,000 kronor. I samband med omläggningen av riksstatens utgiftssida har detta statsbidrag ansetts böra uppföras såsom ett särskilt anslag i riksstaten, vilket torde böra givas karaktär av förslagsanslag.

I anslutning till vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den internationella penitentiära kommissionen* för budgetåret 1935/1936
anvisa ett *förslagsanslag* av..... kronor 1,000.

[52.] 7. **Bidrag till »Nordisk Tidskrift for Strafferet».** Alltsedan år 1878 har i Köpenhamn utgivits en för de nordiska länderna gemensam tidskrift för dryftande av olika straffrättsliga och till straffverkställigheten hörande frågor, vilken tidskrift intill år 1913 benämndes Nordisk Tidskrift for Fængselvæsen och därefter Nordisk Tidskrift for Strafferet. Tidskriftens redaktion innesluter i sig även svenska medlemmar. Intill år 1920 lämnades av svenska staten bidrag till tidskriften på det sätt att fängvårdsstyrelsen prenumererade å ett sextiototal exemplar av tidskriften, vilka utdelades till olika fängvårdsanstalter samt fängvårdsstyrelsens olika avdelningar. Sedan ökade kostnader för utgivandet försatt tidskriften i ett brydsamt ekonomiskt läge gjordes av fängvårdsstyrelsen hos Kungl. Maj:t framställning att Sverige måtte lämna ett årligt bidrag till tidskriftens utgivande, i anledning varav Kungl. Maj:t den 28 november 1919 beslöt att för år 1920 såsom bidrag till tidskriftens utgivande från andra huvudtiteln allmänna besparingar anvisa ett belopp av 1,200 kronor, mot det att till fängvårdsstyrelsen överlämnades 50 exemplar av tidskriften för sagda år.

Under framhållande av tidskriftens stora betydelse ej minst för vårt lands praktiska fängvårdsmän uttalade föredragande departementschefen i 1920 års statsverksproposition (andra huvudtiteln, sid. 58 och 59) att, därest riksdagen icke däremot framställde någon erinran, ett årligt statsunderstöd från

svensk sida under följande år syntes böra utbetalas till tidskriften att utgå från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. Såsom villkor för understödets utgående förutsattes att till fångvårdsstyrelsens förfogande ställdes det antal exemplar av tidskriften som varje år kunde anses skäligt.

Anslag för ändamålet har därefter årligen utgått av till fångvården anslagna medel. Utgiften finnes för närvarande uppförd under fångvårdens omkostnadsstat och bestrides av andra huvudtitelns anslag till fångvården.

Liksom i fråga om det under föregående punkt omförmälda anslaget till bidrag till den internationella penitentiära kommissionen har nu ifrågasvarande statsbidrag till Nordisk Tidsskrift for Strafferet ansetts böra uppföras som ett särskilt anslag under andra huvudtiteln i riksstaten.

Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till »Nordisk Tidsskrift for Strafferet»* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *anslag* av ..... kronor 1,200.

[53.] 8. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** Andra huvudtitelns ordinarie reservationsanslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, som i riksstaten för budgetåret 1928/1929 och under de närmast föregående budgetåren varit upptaget till 200,000 kronor, nedsattes från och med budgetåret 1929/1930 till 170,000 kronor, med vilket belopp anslaget utgick till och med budgetåret 1932/1933. I statsverkspropositionen till 1933 års riksdag förklarade jag att jag med hänsyn till den allvarliga statsfinansiella situationen vore beredd att tillstyrka en nedsättning av anslaget med 35,000 kronor till 135,000 kronor, varvid jag emellertid betonade, att jag ansåge mig böra räkna med att detta anslag sedermera åter tillmättes i enlighet med vad tidigare under lång tid ansetts påkallat. Sistnämnda belopp 135,000 kronor beviljades därefter på Kungl. Maj:ts förslag av riksdagen för budgetåret 1933/1934. Emellertid anvisade riksdagen för nämnda budgetår under andra huvudtiteln ytterligare ett anslag för utredningsändamål, nämligen till omarbetning av aktiebolagslagstiftningen. Sistnämnda anslag upptogs med 20,000 kronor. Anmärkas må, att vid ingången av budgetåret 1933/1934 å anslaget förefanns en reservation å något över 43,000 kronor.

Vid behandlingen i föregående års statsverksproposition av anslag för ändamålet för innevarande budgetår framhöll jag bland annat att kostnaderna för aktiebolagskommittén, vilka måste beräknas till 55,000 kronor per år, hädanefter helt komme att belasta andra huvudtitelns kommittéanslag. Efter att vidare hava omnämnt de omfattande utredningsarbeten i övrigt — bland annat den av riksdagen begärda utredningen om åtgärder mot statsfientlig verksamhet — för vilka utredningar kostnaderna helt eller delvis drabbade andra huvudtitelns kommittéanslag, framhöll jag att det ej vore uteslutet att de medel, som stode

till buds för bestridande av kommittéutgifter under budgetåret 1933/1934 komme att visa sig otillräckliga, för vilket fall förstärkningsanslag måste begäras av riksdagen. För innevarande budgetår ansågs kommittéanslaget icke kunna sättas lägre än till 190,000 kronor, vilket belopp på Kungl. Maj:ts förslag av riksdagen beviljades. Därjämte medgav föregående års riksdag att till förstärkning av andra huvudtitelns kommittéanslag finge till nämnda anslag från det för budgetåret 1933/1934 anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 30,000 kronor.

Beträffande frågan om storleken av andra huvudtitelns kommittéanslag för nästkommande budgetår må framhållas, att alltjämt betydelsefulla utredningsarbeten beräknas komma att pågå, som föranleda avsevärda kostnader, för vilka medel måste beräknas jämväl för nästkommande budgetår. Det av riksdagen för innevarande budgetår under andra huvudtiteln beviljade anslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, vilket såsom förut nämnts uppgår till 190,000 kronor, har visat sig vara alltför knappt tilltaget. Beträffande anslaget för budgetåret 1935/1936 läres, med hänsyn dels därtill att vissa kostsamma utredningar torde komma att avslutas under innevarande budgetår, dels därtill att lagberedningen blir i tillfälle att övertaga en ny utredning efter slutförande av sin nuvarande arbetsuppgift, den ökning av anslaget, vilken får betraktas som nödvändig, kunna begränsas till 10,000 kronor, i följd varav anslaget för nästkommande budgetår skulle komma att uppgå till 200,000 kronor eller till det belopp, varmed departementets kommittéanslag tidigare under flera budgetår varit upptaget i riksstaten.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1935/1936 anvisa
ett *reservationsanslag* av ..... kronor 200,000.

[54.] 9. **Extra utgifter, reservationsanslag.** I samband med avvecklandet av huvudtitlarnas allmänna besparingsfonder beslöt 1923 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag att upptaga andra huvudtitelns ordinarie reservationsanslag till extra utgifter med 30,000 kronor. Med sistnämnda belopp var anslaget därefter uppfört i riksstaten till och med budgetåret 1932/1933. Med hänsyn därtill att reservationer till ganska avsevärda belopp uppstått å anslaget, blev detta från och med budgetåret 1933/1934 nedsatt till 20,000 kronor.

Då nu beräkning skall göras rörande anslagsbehovet för nästkommande budgetår, får jag först erinra därom att jag under punkten [27.] här förut vid

behandlingen av förslagsanslaget åt domare, vittnen och parter föreslagit, att vissa kostnader, som hittills belastat förevarande anslag, skulle överflyttas till nyssnämnda anslag till domare, vittnen och parter. De åsyftade kostnaderna, uppskattade till 1,000 kronor per år, avse ersättning som jämlikt 9 § kungörelsen den 11 november 1927 (nr 412) angående verkställighet av utvisning och förpassning ur riket m. m. må utgå åt den som förordnats att biträda utlännning vid sådant förhör, varom förmåles i 32 § lagen den 2 augusti 1927 om utlännings rätt att här i riket vistas, samt åt tolk vid handläggning hos länsstyrelse av ärende rörande utlännings förpassning ur riket eller utvisning. Ifrågavarande överflyttning skulle således föranleda en minskad belastning av anslaget till extra utgifter med 1,000 kronor.

Den reservation å anslaget som under de senare åren funnits och som uppgått till ej obetydliga belopp, nämligen vid utgången av budgetåret 1932/1933 omkring 21,000 kronor och vid utgången av budgetåret 1933/1934 omkring 7,600 kronor, torde vid utgången av innevarande budgetår vara helt förbrukad. Nettoutgifterna å anslaget för det senast tilländagångna budgetåret 1933/1934 hava uppgått till omkring 34,000 kronor och således till betydligt mer än det nuvarande årliga anslaget 20,000 kronor. För nästkommande budgetår torde därför, även med iakttagande av sträng sparsamhet, det nuvarande anslagsbeloppet vara otillräckligt. Jag ser mig således nödsakad att hemställa om höjning av anslaget, vilken höjning dock, med hänsyn bland annat till att de förut omförmälda kostnaderna å 1,000 kronor hädanefter skola gäldas av annat anslag, synes kunna begränsas till 8,000 kronor. Anslaget skulle härefter utgå med 28,000 kronor, vilket något understiger det belopp varmed anslaget varit uppfört för budgetåret 1932/1933 och tidigare.

Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret
1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 28,000.

[55.] 10. *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.* Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående behovet av anslag för budgetåret 1935/1936 för täckande av kostnader för dyrtidstillägg under sagda tid åt befattningshavare i statens tjänst hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1935/1936 under andra huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 950.000.

Sammanfattning.

För budgetåret 1934/1935 hava under andra huvudtiteln anvisats anslag till ett sammanlagt belopp av .. kronor 13,478,100.

För budgetåret 1935/1936 skulle, vid bifall till av mig gjorda förslag, under andra huvudtiteln uppföras anslag till ett belopp av tillhoppa	»	14,537,700,
och skulle således huvudtitelns slutsumma komma att ökas med	»	1,059,600.

Beträffande den sålunda redovisade ökningen må emellertid framhållas, att den till avsevärd del beror på åtgärder av budgetteknisk art samt att en i visst fall vidtagen anslagshöjning mer än uppväges av ökad stämpelinkomst för statsverket. Sålunda hava inkomster vid statens uppfostringsanstalt å Bona, som hittills ingått i uppfostringsanstaltens omkostnadsstat och avräknats vid bestämmandet av anstaltens anslagsbelopp, för nästkommande budgetår i stället föreslagits uppförda å riksstatens inkomstsida, i följd varav anslagsmedlen till anstalten måst beräknas till utgifternas bruttosumma. Ifrågavarande inkomster beräknas för nästa budgetår uppgå till 55,000 kronor. På grund av förslaget om inrättande av en statens allmänna fastighetsfond, för vilket redogörelse lämnats av chefen för finansdepartementet under rubriken »För flera huvudtitlar gemensamma frågor», har för budgetåret 1935/1936 under andra huvudtiteln beräknats ett anslag, benämnt »Ersättning till statens allmänna fastighetsfond» å 853,100 kronor. Samtidigt hava emellertid två under fångvårdens omkostnadsstat hittills uppförda utgiftsposter till underhåll av fängelsebyggnader och till bestridande av kostnader för bostadslägenheter, för nästkommande budgetår beräknade till sammanlagt 285,000 kronor, uteslutits från omkostnadsstaten för att framdeles bestridas av fondens medel. Det i riksstaten för innevarande budgetår för första gången uppförda anslaget till ersättning för förlorad lösen i följd av in-teckningsförnyelsernas avskaffande föreslås — i enlighet med vad som förutsattes i föregående års statsverksproposition — för nästa budgetår höjt till i det närmaste dubbla beloppet eller med 266,100 kronor. Emellertid har den i samband med berörda ersättnings fastställande beslutade höjningen av skuldebrevsstämpeln beräknats tillföra statsverket en inkomst, som torde komma att överstiga det för nästkommande budgetår föreslagna anslagsbeloppet.

Beträffande de ändringar i anslagsbeloppen som andra huvudtiteln skulle undergå till följd av ändrade grunder för beräkning av tjänstemännens löner samt på grund av pensionsavdrag får jag hänvisa till de redogörelser, som i det föregående lämnats vid behandlingen av de särskilda anslagen. Summan av de tekniska uppräkningsarna som vidtagits

till följd av ändrade grunder för beräkning av tjänstemännens löner uppgår för andra huvudtiteln i dess helhet till i runt tal 194,950 kronor samt sammanlagda beloppet av för andra huvudtiteln i dess helhet verkställda pensionsavdrag till i avrundat tal 141,900 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Bilaga A.
(Jfr sid. 11.)

Till Konungen.

Jämlikt den av Kungl. Maj:t för lagberedningen fastställda instruktionen får beredningen härmed i underdånighet avgiva redogörelse för sin verksamhet under året 1934.

Beredningen har under året fortsatt arbetet på en revision av lagstiftningen om skuldebrev, ett ämne som enligt Kungl. Maj:ts beslut skall av beredningen behandlas under samråd med sakkunniga som för motsvarande ändamål tillsatts i Danmark, Finland och Norge. Under början av året utarbetades av beredningen förklarande anmärkningar till det provisoriska utkast till lag om skuldebrev som under hösten 1933 upprättats vid sammanträde med grannländernas delegerade i Köpenhamn. Utkastet utsändes, åtföljt av anmärkningarna, till åtskilliga myndigheter och sammanslutningar. Sedan i anledning av inkomna yttranden utkastet omarbetats i vissa delar, ägde under tiden från och med den 22 maj till och med den 15 juni ett nytt nordiskt sammanträde rum i Oslo, varvid huvudsaklig enighet uppnåddes i fråga om lagstiftningen å det egentliga skuldebrevsområdet. Därefter hava utarbetats förslag till promulgationslag och till lagar i åtskilliga ämnen som hava samband med skuldebrevslagstiftningen. För närvarande pågå arbeten med motivskrivning. Beredningen beräknar att kunna avsluta sitt arbete i förevarande lagstiftningsärende före utgången av instundande februari månad.

Undertecknad Marks von Würtemberg har, efter anmodan från en av Nationernas förbunds råd tillsatt kommitté, jämte jurister från Holland och Schweiz avgivit utlåtande rörande vissa frågor som äga samband med den förestående folkomröstningen i Saar-området och av sådan anledning uppehållit sig i Genève den 18—24 mars. Därjämte har undertecknad Marks von Würtemberg enligt nådigt förordnande under tiden den 24—31 oktober här i Stockholm deltagit i förhandlingar med delegerade från Schweiz rörande en konvention om erkännande och verkställighet av domar. Undertecknad Bergendal har under januari månad uppehållit det av honom innehavda professorsämbetet i straffrätt och juridisk encyklopedi vid Lunds universitet. Vidare har undertecknad Ber-

gental enligt förordnande den 9 mars tjänstgjort såsom ledamot i en inom socialdepartementet tillsatt kommission, som den 4 maj avgivit betänkande med förslag till lag angående vissa ekonomiska stridsåtgärder m. m.

Underdånigst

E. MARKS VON WÜRTEMBERG.

RAGNAR BERGENDAL.

F. STERZEL.

Stockholm den 31 december 1934.

Bilaga B.

(Jfr sid. 12.)

Till Konungen.

Processlagberedningen får härmed i underdånighet avgiva redogörelse för beredningens verksamhet under 1934.

Sedan på sätt omförmäles i årsredogörelsen för 1933 av beredningen upprättade förslag till lagbestämmelser om rätt till åtal, förundersökning, häktning och anhållande, reseförbud, kvarstad och skingringsförbud, beslag ävensom husrannsakan samt kroppsvisitation och kroppsbesiktning behandlats vid sammanträde med beredningens rådgivande nämnd, ha nämnda förslag varit föremål för överarbetning inom beredningen. Enligt medgivande av chefen för justitiedepartementet ha tredje polisintendenten i Stockholm Alvar Zetterquist och statspolisintendenten Erik Ros deltagit i överläggningar rörande dessa ämnen. Beredningen har därefter behandlat vissa övriga frågor om rättegången i brottmål samt utarbetat förslag till lagbestämmelser om den misstänkte och hans försvar, om väckande av allmänt åtal, om väckande av enskilt åtal, om huvudförhandling och om enskilt anspråk på grund av brott. Samtliga i det föregående angivna förslag ha efter tillstånd av chefen för justitiedepartementet i juni månad uppsatts i korrektur.

Under innevarande höst har beredningen övergått till behandlingen av förfarandet i hovrätt samt utarbetat förslag till lagbestämmelser, särskilda för tvistemål och för brottmål, om fullföljd av talan mot underrätts dom och beslut, om vademål och om besvärsmål. Nämnda förslag ha varit föremål för behandling vid sammanträde med beredningens rådgivande nämnd under tiden 26 november—1 december. Med ledning av de överläggningar, som därvid hållits, pågår för närvarande överarbetning av dessa förslag, varefter beredningen ämnar upptaga frågan om rättegången i högsta domstolen, som i samband med hovrättsförfarandet ägnats en förberedande undersökning.

På grund av nådiga remisser har beredningen avgivit underdåniga utlåtanden, den 26 april över ett inom justitiedepartementet utarbetat utkast till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 37 och 38 §§ rättegångsbalken, den 2 juni över en inom justitiedepartementet upprättad promemoria jämte utkast till lag med vissa bestämmelser om häradsting och lag om kungörande av häradsrätts sammanträden, den 15 september över en inom justitiedepartementet upprättad promemoria jämte utkast till lag om ändrad

lydelse av 10 kap. 1 § rättegångsbalken, den 14 november över ett av särskilda inom justitie- och socialdepartementen tillkallade sakkunniga avgivet betänkande angående omorganisation av landsfogdetjänsterna samt den 15 december över en inom justitiedepartementet upprättad promemoria jämte utkast till lag om ändrad lydelse av lagen den 22 februari 1924 angående domstols behörighet i fråga om upptagande av vissa brottmål. Efter anmodan av chefen för justitiedepartementet har beredningen dels under året biträtt med utarbetande av lagstiftning om bevisning genom sakkunnig samt deltagit i överläggningar rörande reform av åklagarväsendet och dels upprättat en den 9 mars överlämnad promemoria angående ändrad instansordning för mål avgjorda av ägodelningsrätterna.

Underdånigst

N. GÄRDE.

THORE ENGSTRÖMER.

PER SANTESSON.

Tore Strandberg.

Stockholm den 31 december 1934.

Bilaga C.
(Jfr sid. 111.)

Till Konungen.

Till åtlydnad av föreskrift i nådiga brevet den 13 augusti 1917 angående kostnader för fastighetsregisterkommissionens verksamhet m. m. samt i 1 § av instruktionen för fastighetsregisterkommissionen får kommissionen härmed i underdånighet avgiva redogörelse för kommissionens verksamhet under år 1934.

Till kommissionen hava under sagda år inkommit 865 ärenden avseende fastighetsregistreringen och mättningsväsendet i städer och andra samhällen såsom för stad samt åtskilliga andra dessa förhållanden berörande ämnen, såsom fastighetsboksväsendet m. m. I sistnämnda hänseende har kommissionen fortsatt att verka för uppläggande i sådana magistratsstäder, där behov av ett förbättrat fastighetsboksväsen visat sig föreligga, av nya fastighetsböcker på fastighetsregistrets grundval och i enlighet med de för landsbygden numera givna föreskrifter.

I lagstiftningsavseende hava underdåniga framställningar till Eders Kungl. Maj:t gjorts dels den 25 juni 1934 om sådana ändrade bestämmelser, att vid minskning av fastighets innehåll vid ägoutbyte inteckningsbelopp, som täckes av det för minskningen bestämda vederlaget, må kunna utan särskilda relaxationsåtgärder kvarstå i den minskade fastigheten, och dels den 6 oktober 1934 om ändringar i 75 § stadsplanelagen och vissa föreskrifter i byggnadsstadgan, varigenom laga kraft skulle kunna tidigare åkomma beslut i tomtindelnsärenden.

Till fullgörande av sitt åliggande att genom utfärdande av exempel och föreskrifter vägleda arbetet med fastighetsregistreringen har kommissionen vidare från trycket utgivit trettionde häftet av »fastighetsregisterkommissionens meddelanden».

Eders Kungl. Maj:t har under året förordnat, att fastighetsregister enligt de för stad meddelade bestämmelser skola föras för municipalsamhällena Skillingaryd och Älvsby.

Antalet samhällen, för vilka fastighetsregister såsom för stad skall föras, är därefter 114 städer, 42 köpingar och 64 municipalsamhällen.

Inspektioner hava verkställts å fastighetsregisterarbetena för 24 städer, 10 köpingar och 10 municipalsamhällen, varjämte fullständigare granskningar verkställts å fastighetsregistren för 3 köpingar och 2 municipalsamhällen.

Fastighetsregistret har under innevarande år anmälts upplagt för sta-

den Sollefteå och municipalsamhällena Höganäs och Vällinge, ävensom för områden, som inkorporerats med städerna Göteborg, Mariestad och Skellefteå.

Registret är nu anmält upplagt för 113 städer, 38 köpingar och 58 municipalsamhällen. Den del av kommissionens verksamhet, som består i övervakandet av fastighetsregistrens första uppläggande, har sålunda avseende å 1 stad, 4 köpingar och 6 municipalsamhällen. Härtill komma inkorporeringar med 12 städer, 1 köping och 5 municipalsamhällen.

Stockholm den 31 december 1934.

Underdånigst

H. SJÖGREN.

OLOF MYRBERG.

GUNNAR PALM.

Register

till

Andra huvudtiteln för budgetåret 1935/1936.

A. Justitiedepartementet m. m.

Sid.		Kronor
1	Avlöningar till statsråden utan departement m. m.	82,000
2	Justitiedepartementet: Avlöningar	200,300
7	Justitiedepartementet: Omkostnader	68,800
9	Svensk författningssamling	90,000
9	Lagberedningen	67,500
11	Processlagberedningen	67,500
12	Chefens för justitiedepartementet ombud för tillsyn å tryckta skrifters allmängörande	16,000
	Säger för departementet m. m.	592,100.

B. Justitiekanslersämbetet.

12	Justitiekanslersexpeditionen: Avlöningar	45,900
15	Justitiekanslersexpeditionen: Omkostnader	6,000
	Säger för justitiekanslersämbetet	51,900.

C. Domstolarna.

16	Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till justitieråden	550,800
18	Högsta domstolen m. m.: Avlöningar till befattningshavare vid nedre justitierevisionen	596,600
24	Högsta domstolen m. m.: Omkostnader	49,900
25	Bidrag till utgivande av »Nytt juridiskt Arkiv»	2,000
26	Regeringsrätten: Avlöningar	149,500
27	Regeringsrätten: Omkostnader	4,800
28	Regeringsrättens årsbok	12,000
28	Hovrätterna: Avlöningar	1,521,300
40	Hovrätterna: Omkostnader	73,900
42	Häradsrätterna: Avlöningar	1,426,900
50	Häradsrätterna: Reseersättningar vad justitiestaten	24,700
50	Häradsrätterna: Reseersättning till nämndemän m. m.	268,300
51	Häradsrätterna: Nya fastighetsböcker för landet	150,000
52	Vattendomstolarna: Avlöningar	269,000
56	Vattendomstolarna: Omkostnader	64,100
58	Civil personal vid krigsrätterna: Avlöningar	124,900
60	Civil personal vid krigsrätterna: Reseersättningar	4,000
	Säger för domstolarna	5,292,700

Andra huvudtiteln.

125

Sid.

Kronor

D. Rättegångsväsendet i allmänhet.

60	Ersättning åt domare, vittnen och parter	390,000
62	Kostnader, som enligt lagen om fri rättegång skola gäldas av allmänna medel	450,000
62	Understöd åt offentliga rättshjälpsanstalter	50,000
63	Övervakning av villkorligt dömda	70,000
64	Medikolegala besiktningar	32,000
64	Ersättning för vissa bötesandelar	11,600
64	Ersättning för förlorad lösen i följd av in-teckningsförnyel-sernas avskaffande	536,100
	Säger för rättegångsväsendet i allmänhet	1,539,700

E. Fångvården m. m.

69	Avlöningar till befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen	196,100
77	Avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten	2,692,000
92	Fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten: Omkostnader	1,215,000
96	Interneringsnämnden	13,500
97	Överståthållarämbetets och länsstyrelsernas kostnader för fångtransport	210,000
97	Ersättning till Stockholms stad för underhåll av fångar i stadens rannsakningsfängelse	16,000
98	Understöd åt verksamhet till frigivna fångars skydd	33,000
99	Bidrag till svenska skyddsförbundet	80,000
	Säger för fångvården m. m.	4,455,600

F. Uppfostringsanstalter för minderåriga förbrytare.

100	Statens uppfostringsanstalt å Bona: Avlöningar	163,800
106	Statens uppfostringsanstalt å Bona: Omkostnader	183,600
106	Understöd till skyddshemmen å Viebäck	94,700
108	Kostnader för transport av minderåriga till uppfostrings-anstalt	7,300
	Säger för uppfostringsanstalter för minderåriga förbrytare	449,400

G. Diverse.

108	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond	* 853,100
108	Särskild ersättning till häradsskrivare för röstlängders upp-rättande	65,000
109	Fastighetsregisterkommissionen	32,000
111	Bidrag till städer och vissa andra samhällen för upprättande av fastighetsregister m. m.	23,000
111	Internationella byrån i Bern för skydd av litterära och ar-tistiska arbeten	3,000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
112	Bidrag till den internationella penitentiära kommissionen ...	1,000
112	Bidrag till »Nordisk Tidsskrift for Strafferet»	1,200
113	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	200,000
114	Extra utgifter	28,000
115	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	950,000
	Säger för diverse	<u>2,156,300</u>
	Summa	14,537,700

116 Sammanfattning.

Bilagor.

- 118 *Bilaga A*: Lagberedningens årsredogörelse.
 120 *Bilaga B*: Processlagberedningens årsredogörelse.
 122 *Bilaga C*: Fastighetsregisterkommissionens årsredogörelse.

1935 års statsverksproposition.

Tredje huvudtiteln.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 januari 1935.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Ministern för utrikes ärendena anmäler de frågor, som tillhöra regleringen av utgifterna under riksstatens tredje huvudtitel för budgetåret 1935/1936, och anför därvid följande:

A. Utrikesdepartementet.

[1.] 1. Utrikesdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag. I riksstaten för budgetåret 1934/1935 äro för utrikesdepartementet uppförda följande två ordinarie anslag:

Departementschefen, ministern för utrikes ärendena	kronor	40,000
Departementet, förslagsanslag	»	531,200.

Gällande stater för utrikesdepartementet hava följande lydelse:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	411,400
Arvode till speciellt sakkunnig i folkrätt	»	8,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsanslag	»	75,000

Summa kronor 494,400.

Anm. Kabinettssekreteraren äger att såsom bidrag till representationskostnader åtnjuta ett årligt belopp av 6,000 kronor, att utbetalas i den ordning, som beträffande lön är stadgat.

B. Övergångsstat.

Avlöningar, förslagsanslag	kronor	36,800.
--------------------------------------	--------	---------

Enligt de av riksdagen godkända grunderna för den nya riksstatsuppställningen skola de två ovannämnda anslagen sammanföras till ett gemensamt avlöningsanslag för utrikesdepartementet av förslagsanslags natur. Under detta anslag skola även beräknas medel för provisoriskt dyrtortstillägg åt befattningshavare i departementet, varemot kostnaderna för dyrtidstillägg alltjämt skola bestridas från ett för departementet och utrikesrepresentationen gemensamt avsett anslag.

Beträffande beräkningen av det nya avlöningsanslaget och statuppställning för detsamma må anföras följande:

I anslaget bör såsom särskild post ingå avlöning till departementschefen, ministern för utrikes ärendena. Det är emellertid att märka, att av ministrernas sammanlagda avlöningsförmåner 10,000 kronor utgöra bidrag till representationskostnader. Detta bidrag torde böra redovisas under anslagsposten till särskilda löneförmåner och alltså endast 30,000 kronor uppföras under den nu ifrågakvarande.

Anslagsposten för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat uppgår i gällande stat till 411,400 kronor, men häri ingår kabinettssekreterarens representationsbidrag, 6,000 kronor, vilket bör överföras till anslagsposten för särskilda löneförmåner. Återstående belopp av 405,400 kronor skall enligt grunderna för riksstatsuppställningen beräknas efter högsta — i stället för såsom nu näst högsta — förekommande löneklass för i löneplanen inplacerade befattningar, varigenom det höjes med 16,900 kronor till 422,300 kronor. Sistnämnda belopp skall sedan minskas med summan av pensionsavdragen för befattningarna i fråga, 12,200 kronor, varefter återstår ett belopp av 410,100 kronor.

Det torde i detta sammanhang få erinras, att med hänsyn till den utomordentliga ökning av handelsavdelningens arbetsbörda, som föranletts av de senaste årens utveckling på det ekonomiska och handelspolitiska området och för vilken en närmare redogörelse lämnats i fjolårets statsverksproposition (III H.T. s. 2—5), Kungl. Maj:t den 3 januari 1934 befriat chefen för handelsavdelningen, som enligt gällande organisation jämväl är chef för en av avdelningens byråer, från honom som byråchef åliggande göromål och sedermera förordnat annan befattningshavare att utöva dessa. I enlighet med vad i statsverkspropositionen föreslogs, hava härav föranledda kostnader, uppgående för innevarande budgetår till en jämlikt gällande bestämmelser för avlöning av icke-ordinarie tjänstemän beräknad byråchefslön, påförts departementets ordinarie avlöningsanslag. Då jag icke under nu rådande statsfinansiella förhållanden är beredd att framlägga förslag till en mera stadigvarande anordning för tillgodoseende av avdelningens behov av ökad arbetskraft, anser jag, att den nuvarande anordningen bör tillsvidare få bestå under ytterligare ett budgetår.

På motsvarande sätt, som nyss angivits, bör anslagsposten för avlöningar till tjänstemän å övergångsstat uppräknas från 36,800 kronor med 1,800 kronor till 38,600 kronor, varefter emellertid bör frånräknas sammanlagda beloppet

av hit hänförliga pensionsavdrag, 1,200 kronor, och anslagsposten sålunda uppföras med 37,400 kronor.

Anslagsmedlen för avlöande av icke-ordinarie personal skola enligt de nya grunderna för statuppställningen fördelas på två poster: den ena avsedd för grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän, avlöningar till extra befattningshavare, ersättning till tillfällig personal, övertidsersättning och dylikt, den andra avsedd för avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän ävensom enligt gällande författningar uppkommande kostnader för läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp för personal med extra ordinarie anställning. Av den nuvarande anslagsposten till icke-ordinarie befattningshavare å 75,000 kronor är för grundavlöningar m. m. beräknat ett belopp av 71,900 kronor. Detta skall, enligt av chefen för finansdepartementet föreslagna grunder för beräkning av dylika anslag, minskas med ett belopp motsvarande 60 % av summan utav de från och med nästkommande budgetår utgående pensionsavdragen för samtliga å anslaget redovisade extra ordinarie befattningar. Beloppet sänkes härigenom med i runt tal 700 kronor till 71,200 kronor. För avlöningsförhöjningar är avsett ett förslagsvis beräknat belopp av 3,100 kronor, vilket torde kvarstå oförändrat. Anslagsposten bör således uppföras med $(71,200 + 3,100 =)$ 74,300 kronor.

Till arvode åt speciellt sakkunnig i folkrätt bör uppföras en särskild anslagspost, vilken torde beräknas med det för närvarande i staten upptagna beloppet av 8,000 kronor.

Anslagsposten till särskilda löneförmåner bör omfatta de tidigare omnämnda representationsbidragen till ministern för utrikes ärendena, 10,000 kronor, och kabinetssekreteraren, 6,000 kronor, samt det hittills under särskilt förslagsanslag anvisade beloppet till dyrortstillägg, vilket sistnämnda torde kunna liksom för innevarande budgetår uppföras med 13,000 kronor, varigenom anslagsposten i sin helhet kommer att uppgå till $(10,000 + 6,000 + 13,000 =)$ 29,000 kronor.

Såsom framgår av det anförda, föreslår jag vid beräkning av departementets avlöningsanslag icke andra ändringar än sådana, som betingas av den beslutade omläggningen av riksstatens uppställning. Enligt de i det föregående framlagda beräkningarna skulle medelsbehovet å förevarande anslag uppgå till sammanlagt 588,800 kronor. Ökningen i förhållande till de nu utgående anslagen till departementet, 17,600 kronor, har uppkommit genom *dels* ändrat beräkningssätt beträffande anslagsposterna till avlöningar åt tjänstemän å ordinarie stat (+ 4,700 kronor) och å övergångstatsat (+ 600 kronor) samt till icke-ordinarie personal (— 700 kronor), *dels* överflyttning till anslaget av kostnaderna för provisoriskt dyrortstillägg (+ 13,000 kronor).

Under återopande av vad sålunda anförts, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för utrikesdepartementet:

Tredje huvudtiteln. [1.]

Personalförteckning.

Befattning.

Lönegrad.

Tjänstemän å ordinarie stat:

A. Diplomatsk eller konsulär personal.

1 sändebud såsom kabinettssekreterare	A	3
4 utrikesråd såsom avdelningschefer	A	2
7 byråchefer	B	30
7 förste sekreterare	B	26
6 andre sekreterare	B	21
3 förste kanslister eller kanslister.....	}	B 16
		eller B 12.

B. Övrig personal.

1 kansliråd och chef för arkivet.....	B	30
1 kamrerare	B	26
1 förste arkivarie	B	24
1 andre arkivarie	B	21
1 revisor	B	21
6 kansliskrivare	B	11
9 kanslibiträden	B	7
1 förste expeditionsvakt	B	7
9 expeditionsvakter	B	5.

Tjänstemän å övergångsstat:

A. Diplomatsk eller konsulär personal.

1 legationsråd	B	30
1 förste legationssekreterare	B	26
1 byråsekreterare	B	21.

B. Övrig personal.

1 förste arkivarie	B	24.;
--------------------------	---	------

dels godkänna följande avlöningsstat för utrikesdepartementet, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen, ministern för utrikes ärendena.....	kronor	30,000
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	»	410,100
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	»	37,400
4. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, till speciellt sakkunnig i folkrätt.....	»	8,000

5. Avlöningar till icke-ordinarie personal			
m. m.:			
a. Grundavlöningar			
m. m.	kronor	71,200	
b. Avlöningsförhöjning-			
ar m. m., <i>förslags-</i>			
<i>vis</i>	»	3,100	kronor 74,300
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och			
icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»		29,000
			<hr/>
		Summa kronor	588,800.;

dels och till *Utrikesdepartementet*: *Avlöningar* för budget-
året 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av.. kronor 588,800.

[2.] 2. **Utrikesdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Omkostnaderna för utrikesdepartementet hava hittills bestritts från vissa, delvis för departementet och Sveriges representation i utlandet gemensamt avsedda anslag, vilka varit uppförda under tredje huvudtiteln avdelning D. Diverse, nämligen förslagsanslagen till rese- och traktamentspenningar samt till flyttningssättning, reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser m. m., förslagsanslaget till telegram- och telefonkostnader, förslagsanslaget till uppvärmning, belysning m. m. samt förslagsanslaget till tryckningskostnader. Enligt grunderna för den beslutade omläggningen av riksstatens utgiftssida skola medel för samtliga hithörande utgifter för departementet anvisas å ett för ändamålet uppfört riksstatsanslag av förslagsanslags natur. Beträffande uppställningen av staten för detta anslag samt de allmänna regler, som böra gälla för dispositionen av medel från anslaget, tillåter jag mig hänvisa till vad chefen för finansdepartementet förut i dag under »För flera huvudtitlar gemensamma frågor» yttrat angående omkostnadsanslagen. I fråga om utrikesdepartementets anslag till omkostnader torde få anföras följande.

Då enligt den av riksdagen godkända planen för den nya riksstatsuppställningen avsikten vore, att vid anvisande av medel för rese- och traktamentsersättning, å ena sidan, samt flyttningssättning, å den andra, dessa två slag av utgifter icke hädanefter skulle i staten särskiljas, torde i stället för de två i nuvarande riksstat uppförda förslagsanslagen å sammanlagt 200,000 kronor böra i den nya riksstaten för hithörande ändamål anvisas medel under rubriken Rese- och flyttningssättningar. Av dessa medel bör ett lämpligt belopp ingå i förevarande anslag såsom en särskild anslagspost, avsedd för bestridande av kostnader för resor och flyttningar, som företagas av departementets tjänstemän. Det torde få anmärkas, att hit bör räknas även sådan hemflyttning från utlandet, som föranledes av förordnande för befattningshavare vid beskickning eller konsulat till tjänst i utrikesdepartementet, men däremot icke förflyttning från departementet till befattning utomlands och ej heller hemflyttning av tjänsteman, som efter upphört förordnande utomlands icke tillträder annan befattning inom utrikesförvaltningen. Verkställ-

da beräkningar giva vid handen, att med tillämpning av antydda grunder $\frac{1}{8}$ av för hithörande ändamål avsedda medel lämpligen bör anvisas å departementets omkostnadsanslag, och då anledning ej föreligger att vidtaga någon ändring i det sammanlagda beloppet, får jag föreslå, att för rese- och flyttningersättningar under denna punkt uppföres en anslagspost å 25,000 kronor.

Enligt beslut den 18 maj 1934 har Kungl. Maj:t medgivit, att utrikesdepartementet må under budgetåret 1934/1935 använda sammanlagt ett belopp av högst 100,000 kronor från reservationsanslaget till skrivmaterialier, expenser m. m. Detta belopp synes fortfarande böra beräknas för ifrågavarande ändamål.

Vad angår det nuvarande gemensamma förslagsanslaget till telegram- och telefonkostnader, 120,000 kronor, har någon uppdelning av detsamma å departementet respektive utlandsrepresentationen icke hittills ägt rum. Emellertid torde i och för den förestående omläggningen av redovisningen lämpligen ett belopp av 50,000 kronor böra tillföras den för expenser avsedda anslagsposten å departementets omkostnadsanslag och återstående 70,000 kronor anvisas under omkostnadsanslaget för beskickningar och konsulat.

Av förslagsanslaget uppvärmning, belysning m. m., å riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppfört med 65,000 kronor, utgår jämlikt gällande stat för beskickningar och konsulat ett belopp av för närvarande sammanlagt 43,200 kronor till uppvärmning och belysning av statens fastigheter i utlandet. Angående dispositionen av detta belopp å den nya riksstaten skall jag längre fram tillåta mig avgiva förslag. Återstoden av anslaget användes för bestridande av motsvarande kostnader vid Arvfurstens palats och utrikesministerhotellet, för vilka kostnader sålunda 21,800 kronor äro tillgängliga. Beloppet har i stort sett visat sig tillräckligt men torde böra avrundas till 22,000 kronor.

Anslagsposten till expenser skulle sålunda komma att uppgå till sammanlagt (100,000 + 50,000 + 22,000 =) 172,000 kronor.

Det hittillsvarande förslagsanslaget till tryckningskostnader torde med hela det belopp, 23,000 kronor, varmed anslaget är uppfört i riksstaten för 1934/1935, böra ingå i förevarande nya anslag såsom en särskild anslagspost för publikationstryck.

I anslutning till vad nu föreslagits, skulle departementets omkostnadsanslag för budgetåret 1935/1936 beräknas enligt följande uppställning:

1. Rese- och flyttningersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	25,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	172,000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	23,000

Summa kronor 220,000.

Sistnämnda belopp, 220,000 kronor, bör äskas såsom förslagsanslag. Stat för anslagens användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrikesdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . kronor 220,000.

B. Sveriges representation i utlandet.

[3.] 1. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Personal å ordinarie och å extra stat m. m., förslagsanslag.** Enligt grunderna för den nya riksstatsuppställningen böra samtliga kostnader för den vid Sveriges representation i utlandet anställda personalen redovisas under den gemensamma huvudrubriken **Avlöningar vid beskickningar och konsulat.** Härunder torde böra ingå särskilda anslag för: 1. Personal å ordinarie och å extra stat m. m., 2. Attachéer, 3. Handelsattachéer, 4. Pressattachéer, 5. Skrivbiträden samt 6. Extra biträden och vaktbetjände. Under nu förevarande punkt skall jag tillåta mig att redogöra för medelsbehovet under den första av nyss angivna anslagstitlar, avseende löner, ortstillägg och andra särskilda löneförmåner åt de å ordinarie och å extra stat för utrikesrepresentationen uppförda befattningshavarna i lönegraderna A 3, A 2, B 30, B 26, B 21, B 16 och B 12 samt expektansarvoden till vissa tjänstemän i disponibilitet. För ifrågavarande ändamål äro i riksstaten för innevarande budgetår följande anslag uppförda:

Beskickningar och konsulat, ordinarie förslagsanslag	kronor 1,715,900	
Arvoden och ortstillägg åt personal å extra stat i utrikesrepresentationen, extra förslagsanslag	» 180,600	
Extra ortstillägg åt personal å ordinarie och å extra stat i utrikesrepresentationen, extra anslag	» 304,000	kronor 2,200,500

Härjämte utgå till 15 sändebud och en generalkonsul, i samma ordning som löneförmåner, vissa i staten för ortstillägg angivna belopp såsom ersättning för uppvärmning och belysning av vederbörande staten tillhöriga beskicknings- respektive konsulathus, vilka bidrag bestridas av ordinarie förslagsanslaget till uppvärmning, belysning m. m., med ett sammanlagt belopp av .....

» 38,200

Summa kronor 2,238,700.

Gällande ordinarie stater för beskickningar och konsulat äro av följande lydelse:

Stat för avlöning utom ortstillägg.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor 886,300
Expektansarvoden, förslagsanslag	» 75,000
	Summa kronor 961,300.

Stat för ortstillägg.

Ortstillägg	» 750,600
Tillägg till ortstillägg åt vissa kanslistor	» 4,000
	Summa kronor 754,600.

Anslaget till personalen å extra stat i utrikesrepresentationen är beräknat på följande sätt:

avlöningar	kronor	79,800
ortstillägg	»	99,800
tillägg till ortstillägg åt kanslisten i Lima	»	1,000
		Summa kronor 180,600.

Vid sammanförande av de för nu angivna ändamål anvisade medel till en avlöningsstat enligt de nya grunderna, bör denna stat i analogi med vad som skall gälla för övriga förvaltningsgrenar omfatta särskilda anslagsposter till avlöningar åt befattningshavare av olika kategorier, till expektansarvoden samt till särskilda löneförmåner, d. v. s. ortstillägg, tillägg till ortstillägg, extra ortstillägg samt bidrag till uppvärmning och belysning.

En omräkning av vederbörande anslagsposter till avlöningar i enlighet med de grunder, för vilka tidigare redogjorts, giver vid oförändrat antal befattningar följande resultat:

Anslagsposten till avlöningar åt tjänstemän å ordinarie stat, 886,300 kronor, uppräknas med 22,900 kronor till 909,200 kronor. Hit hänförliga pensionsavdrag frånräknas med sammanlagt 28,100 kronor, varefter återstår ett belopp av 881,100 kronor.

Det till avlöningar åt tjänstemän å extra stat avsedda beloppet, 79,800 kronor, uppräknas med 10,800 kronor till 90,600 kronor, vilket sistnämnda belopp minskas med summan av pensionsavdragen, 2,800 kronor, till 87,800 kronor.

Ovan angivna budgettekniska omräkningar av de två anslagsposterna till avlöningar medföra sålunda en sammanlagd nettoökning av anslaget med (22,900 — 28,100 + 10,800 — 2,800 =) 2,800 kronor.

I den följande framställningen av vissa förslag angående ändringar inom utrikesrepresentationen komma vid redogörelsen för konsekvenserna i kostnads-hänseende av förslagens genomförande alla lönebelopp att angivas med siffror, som i enlighet med de nya grunderna för dylika beräkningar avse lön i högsta löneklassen för vederbörande befattning, minskad med belopp motsvarande författningens pensionsavdrag.

Sedan under år 1932 en ingående utredning företagits i syfte att undersöka möjligheterna för besparingar inom utrikesförvaltningen, föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1933 års riksdag, att sändebudsbefattningarna i Prag och Bukarest, vilka upprättats under åren 1921 respektive 1922 och sedan dess varit uppförda å extra stat, skulle vakanssättas tills vidare under budgetåret 1933/1934. Såsom jag vid propositionens föredragning inför Kungl. Maj:t framhöll (III H. T. s. 18—21), ansåg jag mig vid övervägandet av olika möjligheter att åstadkomma de av det statsfinansiella läget ovillkorligen påkallade inskränkningarna böra förorda bland annat ifrågavarande åtgärd, ehuru jag ingalunda förbisåg de därmed förbundna olägenheterna. I fråga om sändebudsposten i Prag, vilken då redan sedan någon tid upprätthållits av ett legationsråd i egenskap av t. f. chargé d'affaires, föreslog jag provisoriskt bibehållande under ett budgetår av denna anordning.

Tillvaratagandet av våra intressen i Rumänien borde återigen enligt förslaget anförtros åt sändebudet i Warszawa.

Riksdagen beslöt i enlighet med vad i statsverkspropositionen i förevarande hänseende förordats, men under uttalande att förslaget om vakanssättning av sändebudsposten i Bukarest vore ägnat att ingiva riksdagen allvarliga betänkligheter.

Vid föredragning av frågan om utgifterna under tredje huvudtiteln i statsverkspropositionen till fjolårets riksdag ansåg jag mig av statsfinansiella skäl ännu icke böra framställa förslag om återbesättande av ifrågavarande två sändebudsbefattningar, och i det av Kungl. Maj:t på min tillstyrkan i nämnda proposition framlagda förslag angående arvoden och ortstillägg åt personal å extra stat i utrikesrepresentationen förutsattes, att den år 1933 vidtagna anordningen skulle bestå även under budgetåret 1934/1935.

Uti en inom andra kammaren väckt motion (nr 208) hemställdes, att riksdagen ville avslå förslaget om fortsatt vakanssättning av sändebudsposterna i Bukarest och Prag samt anvisa erforderliga medel för desammas upprätthållande.

I sin skrivelse den 21 mars 1934 nr 3 uttalade riksdagen i anledning härav följande:

»Då Kungl. Maj:t jämväl för nästkommande budgetår ifrågasatt ett fortsatt vakanssättande av sändebudsposten i Bukarest, vill riksdagen framhålla, att med hänsyn särskilt till de kommersiella intressen, som beskickningen därstädes har att företräda, riksdagen fortfarande ställer sig synnerligen tveksam inför den ifrågasatta vakanssättningen. Erinras må i detta sammanhang, att de över 1927 års sakkunniga för utrikesförvaltningens omorganisation hörda näringsorganisationerna enhälligt avstyrkte indragningen av ministerposten i Bukarest. Även kommerskollegium biträdde denna uppfattning under hänvisning till betydelsen för vårt lands prestige och vår exports intresse av att representationen i Balkanländerna icke försvagades.

Beträffande frågan om den fortsatta vakanssättningen av ministerposten i Prag vill riksdagen framhålla, att det förefaller riksdagen, som om den jämförelsevis obetydliga besparing, som härigenom kan vinnas, knappast skulle motivera en sådan åtgärd.

Riksdagen, som likväl icke finner sig böra nu vidtaga en ändring i det under punkt 3:o) redovisade extra anslaget, förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t, så snart omständigheterna det medgiva, kommer att till förnyad omprövning upptaga spörsmålet om ett återbesättande av sändebudsposterna i såväl Bukarest som Prag.»

I enlighet med de beslut av statsmakterna, som sålunda förelegat, har beskickningen i Prag under nästförlutna och innevarande budgetår föreståtts av ett legationsråd som t. f. chargé d'affaires, under det att representationen i Bukarest vidmakthållits genom ackreditering därstädes av sändebudet i Warszawa. Denne har emellertid på grund av den alltjämt växande arbetsbördan å den ordinarie tjänstgöringsorten hittills endast kunnat avlägga något kortare besök i Bukarest, och det löpande arbetet därstädes har i huvudsak handlagts av en tjänsteman över stat.

Såsom av det tidigare anförda framgår, ägde vakanssättningen av sändebudsposterna i Prag och Bukarest rum uteslutande i besparingssyfte och

var från början avsedd att bliva av begränsad varaktighet. Det har ej heller gjorts gällande, att för tillvaratagandet av våra intressen uti ifrågavarande länder, med vilka Sverige står i livliga förbindelser, särskilt av ekonomisk natur, någon annan anordning skulle kunna i längden visa sig tillfyllest än anställande i respektive huvudstäder av därstädes varaktigt placerade diplomatiska representanter i sändebuds ställning. Jag finner mig därför nu böra föreslå återupprättande av sändebudsbefattningarna i Tjeckoslovakien och Rumänien. Med hänsyn till att närmare 15 år förflutit, sedan självständiga beskickningar först upprättades i dessa länder, och då behovet av representation därstädes torde komma att bliva bestående även för framtiden, synes anledning icke föreligga att nu återigen uppföra dessa befattningar på extra stat, och jag tillåter mig därför förorda, att de få ingå i den ordinarie staten för beskickningar och konsulat såsom befattningar i lönegraden A 2, med vardera ett ordinarie ortstillägg av 15,800 kronor. Verkställd utredning rörande levnadskostnaderna å de ifrågavarande båda orterna har givit vid handen, att nämnda belopp torde få anses utgöra skäligt ortstillägg för en tjänsteman därstädes i sändebuds ställning.

Kostnaderna för genomförande av de föreslagna åtgärderna skulle för beskickningens i Prag vidkommande inskränka sig till skillnaden mellan lönen för en tjänsteman i lönegraden A 2, 14,526 kronor, och lönen för den nuvarande befattningen å extra stat i lönegraden B 30, 11,061 kronor, d. v. s. 3,465 kronor, vartill komme den föreslagna höjningen av ortstillägget från det till legationsrådet därstädes för närvarande utgående beloppet av 9,000 kronor till 15,800 kronor eller 6,800 kronor, tillhoppa sålunda 10,265 kronor. För sändebudet i Bukarest utgöres kostnadsökningen av lön, 14,526 kronor, samt ortstillägg 15,800 kronor, sammanlagt 30,326 kronor. Vid beskickningen å sistnämnda ort torde komma att uppstå någon ökning av ämbetsutgifterna, men denna ökning torde icke behöva beräknas bliva av sådan omfattning, att på grund härav en höjning av vederbörande för dylika utgifter avsedda anslag behöver föranledas.

Vid bifall till mitt förslag om återbesättande av sändebudsposten i Bukarest, torde ministern därstädes böra ackrediteras jämväl i Sofia, varest våra intressen för närvarande företrädas av sändebudet i Ankara. Då denne sistnämnde, förutom sin främsta uppgift såsom diplomatisk representant i Turkiet, med därvarande tvenne tjänstgöringsorter, även har att tillvarataga våra intressen i Grekland, skulle den föreslagna anordningen medföra en ur olika synpunkter önskvärd jämnare fördelning av arbetsuppgifterna de båda sändebuden emellan samt därmed i viss mån tillmötesgå framställda önskemål, som jag återkommer till, rörande ett mera effektivt tillvaratagande av våra intressen i sistnämnda land.

Vid föredragning av ärendena tillhörande tredje huvudtiteln i statsverkspropositionen till förra årets riksdag (III H. T. s. 14) uttalade jag min avsikt att, sedan frågan närmare utretts, hos Kungl. Maj:t göra framställning om att sändebudet i Moskva och Teheran måtte ackrediteras jämväl i Bagdad.

Den 18 sistlidne maj föredrogs detta ärende, varvid Kungl. Maj:t fattade beslut i angiven riktning. Därjämte har sedan början av år 1934 — likaledes i anslutning till vad i samma statsverksproposition föreslagits — det vid ifrågavarande beskickning anställda legationsrådet placerats i Teheran för att i egenskap av t. f. chargé d'affaires upprätthålla en mera permanent representation därstädes. Då det för nämnda legationsråd enligt stat anvisade ortstillägget, 6,600 kronor, är avpassat efter levnadskostnaderna i Moskva, har han med tillämpning av bestämmelserna i § 9 av kungörelsen den 27 juni 1929 (nr 252) angående ersättning för flyttnings- och resekostnader åt diplomatiska och konsulära tjänstemän medgivits rätt att under vistelsen i Teheran uppbära traktamente med 25 kronor för dygn. Då man torde få räkna med att ifrågavarande befattningshavares placering i Teheran på grund av våra intressen i Persien kommer att bli av stadigvarande natur, synes det lämpligt, att den provisoriska anordningen med utbetalandet av traktamenten under hans uppehåll därstädes finge upphöra och att i stället hans ortstillägg reglerades till ett mot levnadskostnaderna i Teheran och hans mera självständiga ställning därstädes avpassat belopp. Ehuru väl med hänsyn till de i många avseenden egenartade förhållanden, under vilka en beskickningstjänsteman i Persien har att upprätthålla sin ställning, en ökning av de förmåner, som vederbörande nu åtnjuter, måhända kan visa sig påkallad, anser jag mig icke hava tillräcklig anledning framställa ett förslag, som skulle innebära en stegring av utgifterna för ifrågavarande representation. Jag får därför inskränka mig till att förorda, att det för närvarande i staten upptagna ortstillägget måtte för den tid, legationsrådet har sin verksamhet förlagd till Teheran, utgå med ett till $(6,600 + 365 \times 25 =)$ 15,700 kronor förhöjt belopp. Det torde emellertid i detta sammanhang få anmärkas, att skyldighet att hålla kansli i Teheran icke rimligen synes kunna åläggas vare sig legationsrådet eller sändebudet, utan torde denna kostnad böra åvila staten och lämpligen utgå av vederbörande omkostnadsanslag.

Enligt gällande stater för ortstillägg för beskickningar och konsulat skola ortstilläggen för kanslisterna vid beskickningarna i Mexico, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Tokio och Lima — den sistnämnda på extra stat — höjas med 1,000 kronor, om kanslisten äger tillräcklig kännedom om landets språk. Principen att sålunda bereda kanslisterna i vissa länder ett lönetillskott såsom uppmuntran för språkstudier infördes genom beslut av 1921 års riksdag. Bestämmelsen har visat sig väl fylla sitt ändamål, och erfarenheterna synas mig tala för att den vinner tillämpning i fråga om ytterligare två poster. Jag syftar härvidlag på befattningarna som kanslist vid beskickningarna i Moskva och Warszawa. Det ligger i sakens natur, att det i stor utsträckning är kanslisten, som har att mottaga besökande av den kategori, som icke behärskar något av världsspråken, och att avhandla ärenden med underordnade lokala myndigheter, och det är därför av väsentlig betydelse för vederbörande beskickning, att denne tjänsteman är väl förtrogen med landets språk. Å andra sidan erfordrar inlärandet av de språk, varom här är fråga, studier, som ligga utan-

för vad den vanliga skolundervisningen har att bjuda och som synas värda en viss gottgörelse, ej minst med hänsyn till de kostnader, som därmed kunna vara förbundna. Jag föreslår därför, att den till staten för ortstillägg åt personal å ordinarie stat vid beskickningar och konsulat fogade anmärkningen »Ytterligare 1,000 kronor om kanslisten äger tillräcklig kännedom om landets språk» må från och med budgetåret 1935/1936 gälla även för befattningarna som kanslist vid beskickningarna i Moskva och Warszawa.

Generalkonsultatet å extra stat i Calcutta upprättades jämlikt beslut av 1919 års riksdag. Förslag därom hade — närmast med anledning av en år 1918 inom andra kammaren väckt motion (nr 45) — framställts av 1918 års sakkunniga för omorganisation av utrikesdepartementet m. m. i betänkande nr I av den 1 februari 1919 och förelagts riksdagen i proposition nr 360/1919. I sitt den 20 december 1920 framlagda betänkande nr II uttalade samma sakkunniga, att, ehuru de ansåge det mycket sannolikt, att även i framtiden avlönad representation skulle komma att erfordras i Calcutta, försiktigheten dock syntes bjuda, att, innan frågan om sådan representation upptoges till definitivt avgörande, ytterligare några års erfarenhet avvaktades rörande utvecklingsmöjligheterna för den svenska handeln med Indien. Sakkunniga föreslogo därför, att generalkonsulatet fortfarande tills vidare skulle uppföras allenast å extra stat.

I samband med de utredningar om möjligheterna att åstadkomma besparingar inom utrikesförvaltningen, som sedan dess tid efter annan företagits, har behövligheten av ifrågavarande generalkonsulat kommit att vid upprepade tillfällen bliva föremål för omprövning. Detta har bland annat varit fallet vid utarbetandet av vederbörande propositioner om tredje huvudtiteln till 1923, 1924 och 1928 års riksdagar. I statsverkspropositionen till den förstnämnda av dessa riksdagar framställde Kungl. Maj:t — ehuru blott med mycken tvekan och under framhållande, att tidsläget krävde tillvaratagandet av alla möjligheter till besparingar — förslag, att generalkonsulatet skulle indragas, men detta förslag avvisades av riksdagen.

Förslag om generalkonsulatets indragning har icke sedan dess förelagts riksdagen; tvärtom framhölls i propositionen nr 50 till 1928 års riksdag, avseende vissa ifrågasatta besparingsåtgärder beträffande utrikesförvaltningen, att med hänsyn till de stora svenska handels- och sjöfartsintressen, som vore knutna till Indien, det lönade generalkonsulatet därstädes fortfarande vore behövt.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit och då man torde få räkna med att den i Brittiska Ostindien pågående utvecklingen skall öppna möjligheter för ytterligare utvidgning av våra handelsförbindelser med detta land, torde det ifrågavarande generalkonsulatets betydelse för de intressen, det har att bevaka, få anses tillräckligt ådagalagt, för att den ur administrativa och andra synpunkter i och för sig föga önskvärda anordningen med dess upptagande på extra stat må upphöra. Jag tillåter mig också förorda, att med ingången av nästa budgetår generalkonsulatet överföres till ordinarie stat. Då i samband med den förestående omreglering av grunderna för avlönande av icke-ordina-

rie befattningshavare, som bland annat nödvändiggöres av civila tjänstepensionsreglementets ikraftträdande, avsikten vore, att tjänsteman å extra stat, vilken hänförts till viss lönegrad inom avdelning A av den i 9 § av avlöningsreglementet intagna löneplan, skulle åtnjuta lön, som om han vore ordinarie befattningshavare inom samma lönegrad, skulle vid bifall till mitt nu framförda förslag icke uppstå någon kostnadsökning för vad angår generalkonsulsbefattningen utan endast den, som föranledes av vederbörlig omräkning utav det för kanslistens lön avsedda beloppet, nämligen (5,907 — 5,547 =) 360 kronor.

I överensstämmelse med i statsverkspropositionen till 1932 års riksdag gjord anmälan (III H. T. s. 4—5) förordnades samma år vid beskickningen i Warszawa en legationssekreterare, varvid för ändamålet togs i anspråk en vicekonsulsbefattning, som å ordinarie staten för ortstillägg redovisas under beskickningen i Helsingfors, men vars innehavare de senaste åren tjänstgjort i Moskva. Såsom av fjolårets statsverksproposition (III H. T. s. 13—14) framgår, blev det sedermera nödvändigt att återflytta ifrågavarande befattning till Moskva, varför riksdagen, på Kungl. Maj:ts förslag, upprättade en ny befattning å extra stat i lönegraden B 21, närmast avsedd för beskickningen i Warszawa. För undvikande av kostnadsökning bestämdes ortstillägget för den nya befattningen till samma belopp, som varit anvisat som ordinarie ortstillägg åt den vid sistnämnda beskickning tillfälligt placerade legationssekreteraren, nämligen 2,000 kronor. Detta belopp, vilket, såsom nyss antytts, egentligen avsetts för en i Helsingfors placerad tjänsteman, har emellertid visat sig otillräckligt för legationssekreteraren i Warszawa, där levnadskostnaderna ligga på en annan och högre nivå än i Helsingfors. Då det synes skäligt, att ifrågavarande tjänsteman kommer i åtnjutande av ett ortstillägg, som närmare ansluter sig till de belopp, som i sådant avseende utgå till övriga, med honom jämställda tjänstemän å den europeiska kontinenten — exempelvis de i Tyskland och Belgien-Holland placerade legationssekreterarna — nämligen 3,800 kronor, finner jag mig böra förorda, att ortstillägget till den på extra stat uppförde andre legationssekreteraren höjes till sistnämnda belopp, vilket skulle föranleda en kostnadsökning av 1,800 kronor.

Därest ett förslag till ordnande av lokalfrågan för beskickningen i Warszawa, som är avsett att framläggas vid föredragningen av en blivande proposition om inrättande av en statens allmänna fastighetsfond, vinner Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall, torde det till sändebudet därstädes nu utgående ortstillägg å 4,000 kronor böra bortfalla. Det för innevarande budgetår i form av ett extra anslag av 304,000 kronor anvisade beloppet till extra ortstillägg åt personal å ordinarie och å extra stat i utrikesrepresentationen torde under angivna förutsättning kunna i motsvarande mån sänkas.

Förvärvet i enlighet med beslut av förra årets riksdag av ett beskickningshus i Ankara föranleder uppförande i vederbörande stat av ett särskilt belopp såsom gottgörelse till därvarande sändebud för uppvärmning och belys-

ning av fastigheten i fråga. Med ledning av insända uppgifter torde detta belopp kunna bestämmas till 2,700 kronor.

I förevarande sammanhang anser jag mig även böra anmäla, att styrelsen för Sveriges allmänna exportförening i två särskilda, den 25 sistslidne september dagtecknade skrivelser väckt förslag om stadigvarande placering, dels i Litauen, dels i Grekland, av diplomatiska tjänstemän, vilka såsom chargés d'affaires i de därstädes ackrediterade men på andra orter stationerade sändebudens frånvaro skulle sörja för att våra kommersiella intressen i sagda länder ständigt kunde påräkna det stöd och i förekommande fall de omedelbara ingripanden, varav under nuvarande förhållanden mer än någonsin behov föreläge.

Med anledning av ifrågavarande framställningar tillåter jag mig att först lämna en kort översikt över den hittillsvarande organisationen av vår diplomatiska representation i Litauen och Grekland.

I *Litauen* upprättades år 1920 ett lönat konsulat, vars innehavare emellertid efter kort tid åter hemkallades. Med anledning av framställningar, som inkommit från representanter för näringslivet i syfte att konsulatet åter måtte träda i funktion, föreslog Kungl. Maj:t 1922 års riksdag att uppföra den här för erforderliga befattningen på extra stat. Detta förslag vann icke riksdagens bifall, men då Kungl. Maj:t år 1924 i stället föreslog (prop. nr 160/1924 s. 53—55), att behovet av lönad representation i Kaunas skulle tillgodoses genom överflyttning dit av konsulsbefattningen i Riga, beslöt riksdagen i enlighet härmed, och det sålunda tillkomna konsulatet i Kaunas fungerade sedan till år 1928, då det indrogs i samband med övriga vid sistnämnda tid företagna besparingsåtgärder. Alltsedan år 1922 har emellertid sändebudet i Riga varit ackrediterat jämväl i Kaunas.

Sedan frågan om vår representation hos Balkanstaterna varit föremål för prövning vid 1920 års riksdag, beslöt Kungl. Maj:t samma år att upprätta en beskickning i *Grekland*, vars chef tillika skulle vara ackrediterad i Jugoslavien. Vid 1921 års omorganisation av utrikesförvaltningen (rksd. skr. nr 3 A/1922 s. 22—23) blev emellertid denna beskickning sammanslagen med beskickningen i Bukarest, varvid beskickningschefen placerades å sistnämnda ort. I Athén stationerades en legationssekreterare med funktion såsom chargé d'affaires i ministerns frånvaro. Sistnämnda befattning blev emellertid indragen vid den besparingsaktion, som drabbade vår utrikesförvaltning år 1924 (prop. nr 160/1924 s. 57). I samband med den vakanssättning av sändebudsposten i Bukarest, som på Kungl. Maj:ts förslag beslöts av 1933 års riksdag, ackrediterades beskickningschefen i Ankara jämväl i Athén.

Yttranden över exportföreningens framställningar om återupprättande av självständig representation i nämnda två länder hava infordrats från vederbörande beskickningschefer — sändebuden i Riga och Ankara —, vilka, envar såvitt hans ämbetsområde angår, livligt tillstyrkt de föreslagna åtgärderna. Härefter har ärendet remitterats till kommerskollegium, som i skrivelse den 1 nästlidne december utlätit sig i huvudsak som följer:

»För belysning av våra handelsförbindelser med *Litauen* har collegium låtit verkställa bifogade sammanställning¹ angående vår import till och export från detta land, utvisande bland annat, att när den stått som högst, vår export uppgått till 3.1 miljoner kronor (1931) och vår import till 2.2 miljoner kronor (1926). För 1933 utgöra motsvarande siffror för exporten 1.3 och för importen 0.4 miljoner kronor. För innevarande års nio första månader uppgår exporten, resp. importen till (siffrorna för samma period 1933 inom parentes): resp. 1.2 (0.9) och 0.5 (0.4). Man kan således konstatera en tydlig tendens till ökning i varuutbytet med Litauen under senare tid.

Även om vår handelsomsättning med Litauen, såsom av de anförda siffrorna framgår, för närvarande är relativt begränsad, finnes dock enligt collegii förmenande goda utsikter för en ytterligare utvidgning, förutsatt att tillfälle beredes våra exportindustrier att med verksamt stöd från vår utrikesrepresentation sida tränga in på den litauiska marknaden. Särskilda förhoppningar torde i detta hänseende kunna knytas till möjligheterna att på entreprenadväsendets område kunna vinna sysselsättning för svensk arbetskraft. — —

Som av det sagda framgår, är Litauen ett land, där stora möjligheter för en verksam insats av svensk företagsamhet finnes, men det är å andra sidan också givet, att en viss medverkan härvidlag kräves från statliga myndigheters sida. Icke minst under nu rådande förhållanden har en diplomatisk representant för en stat stora möjligheter att genom sina förbindelser stödja ansträngningar från enskilda företags sida att vinna insteg på en viss marknad. I detta hänseende står Sverige för närvarande i ett sämre läge än till exempel Danmark, som i Kaunas har placerat en legationssekreterare, som samtidigt tjänstgör såsom chargé d'affaires. Att en liknande anordning är önskvärd även för Sveriges del torde vara otvivelaktigt, och de finansiella uppostringar, som därmed skulle vara förenade för statsverket, äro i jämförelse med de betydande ekonomiska möjligheter, som den litauiska marknaden bör erbjuda för svensk företagsamhet, förhållandevis begränsade. Det är, såsom också i minister Reuterswärds vid remissen fogade skrivelse framhållits, givetvis ej möjligt för den i Riga placerade beskickningschefen att kunna i önskvärd omfattning och kontinuerligt uppehålla kontakten med de ledande kretsarna inom Litauen. Därtill kommer, att från Litauens sida intresse torde föreligga för en utvidgning av de kulturella och ekonomiska förbindelserna med vårt land — en inställning, som fått ett synligt uttryck däri, att Litauen har sin minister för de skandinaviska länderna placerad i Stockholm. För den, som i likhet med collegium hyser en önskan om ett utbyggande av våra förbindelser med de baltiska länderna, där Sverige har ett så betydande 'good will'-värde att tillvarataga, måste ett ordnande av frågan om vår diplomatiska representation i Litauen framstå såsom en angelägenhet av vikt. Collegium vill därför för sin del livligt förorda, att det av exportföreningen tagna initiativet leder till resultat och att i Kaunas inrättas en diplomatisk representation i huvudsaklig överensstämmelse med det av minister Reuterswärd framlagda förslaget. Collegium vill också förorda, att det nuvarande svenska honorära konsulatet i Kaunas bibehålles.

Att den nuvarande anordningen för tillvaratagande av våra handelsintressen i *Grekland* är behäftad med stora svagheter, torde tydligt framgå av vad ministern i Ankara i en vid remissen fogad skrivelse framhållit, och jämväl det från exportföreningens sida tagna initiativet till upprättande av en legationssekreteraretjänst i Athen torde vittna om att det bland företrädarna av våra handelsintressen i Grekland finnes en bestämd önskan om utvidgning av vår representation i detta land. Dessa handelsintressen äro ock — såsom av bi-

¹ Här ej bifogad.

fogade sammanställning¹ inhämtas — av en helt annan storleksordning än i Litauen. Under det år, då vår handelsomsättning med Grekland nådde toppunkten, gällde den totaliter ett belopp på nära 20 miljoner kronor, varav omkring 35 % föll på exporten och 65 % på importen. Sedermera har visserligen omsättningen gått ned 1933 till 3.6 miljoner kronor export och 5.5 miljoner kronor import, men under innevarande år har exporten visat en mycket gynnsam utveckling — under tiden till och med september månad har exporten uppgått till 5 miljoner kronor, innebärande i det närmaste en fördubbling vid jämförelse med motsvarande tid 1933.

Det måste för ett behörigt tillvaratagande av våra handelsförbindelser med Grekland, som nu provisoriskt reglerats genom ett kompensationsavtal från december 1933, vara av stor betydelse, att vår diplomatiska representation i detta land förstärkes, och kollegium vill därför ock understödja exportföreningens av ministern i Ankara biträdda hemställan om inrättande av en legationssekreterarebefattning i Athén, vilken befattnings innehavare, under tid då ministern i Ankara ej befinner sig i Grekland, skulle därstädes tjänstgöra såsom chargé d'affaires.»

Att jag tillfullo behjärtar nödvändigheten av att under nu rådande, mer än vanligt prövande förhållanden sörja för vidmakthållandet av utrikesförvaltningens effektivitet torde framgå därav, att jag, trots de statsfinansiella svårigheterna, ansett mig böra föreslå återbesättande av sändebudsposterna i Prag och Bukarest. Emellertid kan jag ej undgå att finna, att saken ställer sig i viss mån annorlunda, när det gäller skapande av helt nya befattningar, och ehuru jag beaktar fördelarna av en mera permanent representation särskilt i Litauen — varest fränsett de kommersiella även politiska och kulturella synpunkter göra en dylik representation önskvärd — men även i Grekland, anser jag mig likväl med hänsyn till det budgetära läget icke kunna för det närvarande tillstyrka genomförandet av de i sådant syfte framställda förslagen.

Slutligen vill jag nämna, att sändebudet i Bern inkommit med förslag om anställande av en legationssekreterare vid beskickningen därstädes. Om nödvändigheten av att vid sagda beskickning förutom beskickningschefen ytterligare en tjänsteman vore placerad kunde enligt sändebudets mening tvekan icke råda. För närvarande vore ständigt en attaché beordrad till tjänstgöring vid beskickningen, men då dylika tjänstemäns kommenderingar med nödvändighet alltid bleve av kort varaktighet, uppstode täta ombyten, varigenom — särskilt som beskickningschefen själv med hänsyn till arbeten inom Nationernas förbund vore frånvarande under avsevärda tidrymder — beskickningsarbetets kontinuitet allvarligt äventyrades. Olägenheterna härav hade på senare år så mycket starkare framträtt, som det i Schweiz genomförda kontingenteringssystemet medfört uppgifter för beskickningen till den svenska handelskydd och främjande, som den förut icke haft.

Det torde få erinras, att vid 1921 års omorganisation av utrikesförvaltningen en förste legationssekreterare uppfördes på ordinarie stat för beskickningen i Bern. Vid sammanslagningen år 1924 av sändebudsposterna i Bern och i Wien

¹ Här ej bifogad.

utbyttes emellertid befattningen mot en legationsrådstjänst (rksd. skr. nr 3/1924 s. 14), vilken sedermera placerades å sistnämnda ort och vid återupprättandet år 1928 av en självständig beskickning därstädes helt bortföll. I samband härmed medgav visserligen riksdagen, att den vid beskickningen i Berlin knutna legationssekreteraretjänsten alternativt finge av Kungl. Maj:t placeras vid beskickningen i Bern, men av denna befogenhet har Kungl. Maj:t icke hittills begagnat sig, och att så skulle ske nu, kan jag på intet sätt förorda, då arbetsbelastningen vid beskickningen i Berlin för närvarande är så betydande, att den lärer utesluta varje minskning i legationspersonalen. Någon ändring i detta förhållande torde heller, så vitt nu kan bedömas, icke vara att inom överskådlig framtid påräkna.

Under sådana förhållanden och då ej heller någon av de beskickningar, för vilka tagits i anspråk de tre å extra stat uppförda legationssekreterarebefattningarna utan fast placering, kan tänkas undvara en tjänsteman i mellangraderna, skulle ett bifall till sändebudets framställning erfordra upprättandet av en ny tjänst. Ehuru jag finner framställningen i fråga värd beaktande, har jag icke ansett mig kunna för närvarande framlägga förslag i angiven riktning.

Jag tillåter mig nu att i nedanstående översikt sammanfatta konsekvenserna i kostnadsavseende av i det föregående framställda förslag:

Å riksstaten för innevarande budgetår är till bestridande av sådana utgifter, vilka hädanefter böra påföras förevarande avlöningsanslag, anvisat sammanlagt	kronor	2,238,700
Vid den budgettekniska omräkningen av anslagsposterna till avlöningar uppstår en höjning i avrundat tal av	»	2,800
Återbesättande av sändebudsposten i Prag föranleder en kostnadsökning av	kronor	10,200
Återbesättande av sändebudsposten i Bukarest	»	30,300
Höjning av ortstillägget till legationsrådet i Moskva under vistelse i Teheran	»	9,100
Tillägg till ortstillägg åt kanslisterna i Moskva och Warszawa	»	2,000
Överflyttande av generalkonsulatet i Calcutta till ordinarie stat	»	400
Höjning av ortstillägget till legationssekreteraren i Warszawa	»	1,800
Bidrag till uppvärmning och belysning av fastigheten i Ankara	»	2,700
	»	56,500
	Summa kronor	2,298,000

Sänkningen av det till extra ortstillägg anvisade beloppet föranleder minskning med	»	4,000
Modellsbehovet för budgetåret 1935/1936 blir alltså	kronor	2,294,000.

Beträffande statuppställningen för det nya avlöningsanslaget må anföras följande.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat. Å personalförteckningen uppföras tre nya befattningar i lönegraden A 2 (sändebud i Prag och Bukarest samt generalkonsul i Calcutta) och en i B 16 eller B 12 (kanslist i Calcutta, för närvarande B 16). Vederbörande anslagspost, uppgående efter omräkning i enlighet med de nya grunderna till 881,100 kronor, ökas med $(3 \times 14,526 + 5,907 =)$ 49,485 kronor till i avrundat tal 930,600 kronor.

2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat. Å personalförteckningen avföres en befattning i lönegraden A 2 (generalkonsul i Calcutta), en i B 30 (legationsråd i Prag) samt en i B 16 eller B 12 (kanslist i Calcutta). Med hänsyn till att enligt de av chefen för finansdepartementet förut denna dag omnämnda principerna för avlöande av icke-ordinarie tjänstemän till befattningar å extra stat endast skola hänföras tjänster i lönegraden över den 20:e, överföres därjämte den återstående kanslistbefattningen — i Lima — till en särskild anslagspost. Den för avlöningar till tjänstemän å extra stat avsedda anslagsposten, efter omräkning 87,800 kronor, minskas sålunda med $(14,526 + 11,061 + 2 \times 5,547 =)$ 36,681 kronor till i avrundat tal 51,100 kronor.

3. I enlighet med vad nyss anförts, uppföres en särskild anslagspost för kanslistbefattningen i Lima, med belopp motsvarande lön minskad med pensionsavdrag för en extra ordinarie befattning i lönegraden B 16, i avrundat tal 5,500 kronor.

4. Till expektansarvoden torde anvisas samma belopp som i innevarande års riksstat, nämligen 75,000 kronor.

5. Särskilda löneförmåner.

a. Det för ortstillägg åt personal å ordinarie stat avsedda beloppet, 750,600 kronor, höjes för beredande av dylika tillägg åt sändebuden i Prag och Bukarest med 15,800 kronor för vardera av dessa befattningshavare samt med 19,400 respektive 4,500 kronor, avseende ortstillägg åt generalkonsuln och kanslisten i Calcutta, samt 9,100 kronor för höjande av ortstillägget åt legationsrådet i Moskva vid tjänstgöring i Teheran, sammanlagt sålunda med 64,600 kronor till 815,200 kronor.

Det belopp av för närvarande 4,000 kronor, som anvisats för beredande av tillägg till ortstillägg åt vissa kanslister, höjes med 2,000 kronor till 6,000 kronor.

Det belopp av 99,800 kronor, som för närvarande beräknas till ortstillägg åt personal å extra stat, minskas med belopp avseende ortstillägg åt nyss angivna befattningshavare i Calcutta, 19,400 + 4,500 kronor, samt åt legationsrådet i Prag, 9,000 kronor, sammanlagt 32,900 kronor, men ökas med 1,800 kronor åt den å extra stat uppförde andre legationssekreteraren, varefter återstår ett belopp av 68,700 kronor.

För tillägg till ortstillägg åt kanslisten vid beskickningen å extra stat i Lima anvisas liksom för närvarande 1,000 kronor.

Till extra ortstillägg åt personal å ordinarie och å extra stat uppföres

en särskild anslagspost, vilken under av mig tidigare angiven förutsättning bör beräknas till 300,000 kronor.

b. De såsom ersättning för uppvärmning och belysning av statens fastigheter i utlandet till vissa beskicknings- och konsulatchefer utgående belopp, vilka för närvarande angivas i Anm. 1 till staten för ortstillägg, uppföras å en särskild stat. Summan av dessa ersättningar, för närvarande 38,200 kronor, ökas med hänsyn till det nya beskickningshuset i Ankara med 2,700 kronor till 40,900 kronor.

Det belopp av 5,000 kronor, som enligt samma anmärkning för enahanda ändamål avses för fastigheten i Leningrad, har icke karaktären av en löneförmån åt konsuln därstädes och bör därför icke ingå i berörda stat; avsikten vore, att kostnaderna för uppvärmning och belysning av ifrågavarande fastighet hädanefter skulle påföras den statens allmänna fastighetsfond, varom proposition framdeles kommer att föreläggas riksdagen.

Vederbörande stater för ortstillägg torde hädanefter på grundval av riksdagens beslut få utfärdas av Kungl. Maj:t.

Under hänvisning till vad sålunda anförts, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande förteckning över personal å ordinarie och å extra stat vid beskickningar och konsulat:

Personalförteckning.

Befattning.	Lönegrad.
<i>Tjänstemän å ordinarie stat:</i>	
11 sändebud.....	A 3
12 sändebud.....	A 2
8 generalkonsuler.....	A 2
5 legationsråd.....	B 30
3 handelsråd.....	B 30
7 konsuler.....	B 30
4 förste legationssekreterare.....	B 26
9 vicekonsuler.....	B 26
3 andre legationssekreterare.....	B 21
4 andre vicekonsuler.....	B 21
19 förste kanslister eller kanslister.....	B 16 } eller B 12.;
<i>Tjänstemän å extra stat:</i>	
1 sändebud.....	A 2
1 legationsråd.....	B 30
2 förste legationssekreterare.....	B 26
1 andre legationssekreterare.....	B 21.;

Tredje huvudtiteln. [3.]

dels godkänna följande avlöningsstat för beskickningar och konsulat: personal å ordinarie och å extra stat m. m., att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat:

	Kronor	
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	930,600	
2. Avlöningar till tjänstemän å extra stat, <i>förslagsvis</i>	51,100	
3. Avlöning till en kanslist, <i>förslagsvis</i>	5,500	
4. Expektansarvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	75,000	
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:		
a. Ortstillägg:	Kronor	Kronor
Ortstillägg åt personal å ordinarie stat.	815,200	
Tillägg till ortstillägg åt vissa kanslisters å ordinarie stat.	6,000	
Ortstillägg åt personal å extra stat.	68,700	
Tillägg till ortstillägg åt kanslisten i Lima	1,000	
Extra ortstillägg åt personal å ordinarie och å extra stat.	300,000	1,190,900
b. Ersättning till vissa beskicknings- och konsulatchefers för uppvärmning och belysning av vederbörande beskicknings- respektive konsulathus	40,900	1,231,800
	Summa kronor 2,294,000;	

dels ock till Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Personal å ordinarie och å extra stat m. m. för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . . . kronor 2,294,000.

[4.] 2. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: *Attachéer, reservationsanslag*. För bestridande av arvoden och ortstillägg åt attachéer äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda dels ett ordinarie reservationsanslag av 56,000 kronor, dels ock ett extra förstärkningsanslag av 39,000 kronor, eller tillsammans 95,000 kronor. Enligt principerna för den nya rikstatsuppställningen böra emellertid dessa medel hädanefter anvisas under ett enda reservationsanslag.

För ifrågavarande ändamål har tidigare under en följd av år beviljats sammanlagt (56,000 + 44,000 =) 100,000 kronor, vilket belopp i stort sett motsvarar det årliga medelsbehovet. Med hänsyn till förefintlig reservation å det ordinarie attachéanslaget har emellertid för nästförflutna och innevarande budgetår anslagsäskandet kunnat begränsas till (56,000 + 29,000 =) 85,000 kronor respektive (56,000 + 39,000 =) 95,000 kronor. Verkställda beräkningar giva vid handen, att en viss reservation kan förväntas föreligga jämväl vid innevarande budgetårs utgång. Med utnyttjande av denna reservation torde därför ett anslag av 95,000 kronor komma att visa sig tillräckligt även för nästkommande budgetår.

Det må anmärkas, att från förevarande anslag lämpligen torde böra bestri-
das attachéernas arvoden jämväl under den tid, de äro inkallade till tjänst-
göring i utrikesdepartementet.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Atta-
chéer* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag*
av ..... kronor 95,000.

[5.] 3. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Handelsattachéer,
reservationsanslag.** Såsom i statsverkspropositionen till förra årets riksdag
framhölls (III H. T. s. 17—18), uppgår medelsbehovet för nu ifrågavarande
ändamål för närvarande till 36,500 kronor, motsvarande arvoden och ords-
tillägg åt de vid beskickningarna i Kairo och Madrid anställda handelsatta-
chéerna. Då anledning att vidtaga ändring i fråga om användningen av detta
anslag icke för närvarande synes föreligga, får jag hemställa, att Kungl.
Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Han-
delsattachéer* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservations-
anslag* av ..... kronor 36,500.

[6.] 4. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer.** Med
hänsyn till önskvärdheten av en såvitt möjligt enhetlig och konsekvent tillämp-
ning av den för den nya riksstatsuppställningen gällande principen att under
avlöningsanslagen sammanföra alla personalkostnader, torde under huvud-
rubriken Avlöningar vid beskickningar och konsulat jämväl böra upptagas ett
anslag till avlönande av de vid vissa beskickningar anställda pressombuden,
vilka för närvarande åtnjuta arvoden från anslaget till upplysningsverksam-
het i utlandet angående Sverige. I samband med uppförande av ett dylikt
nytt avlöningsanslag torde anställnings- och avlöningsförhållandena för
ifrågavarande befattningshavare, beträffande vilka inga allmänna bestäm-
melser hittills blivit fastställda, böra regleras till att stå i överensstämmelse
med de för övriga icke-ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk gällan-
de grunder. Då härtill kommer att det även ur administrativa och andra syn-
punkter visat sig önskvärt att genomföra en dylik åtgärd, har jag låtit igång-
sätta en närmare utredning av frågan. Denna utredning är ännu icke slut-
förd, och jag tillåter mig därför föreslå, att ärendet senare i särskild propo-
sition föreläggas riksdagen. Under tiden torde under förevarande punkt av
tredje huvudtiteln endast ett beräknat belopp upptagas, och då jag i varje
fall icke har för avsikt att vid frågans slutliga föredragning framlägga något
förslag, som skulle nödvändiggöra äskande under ovan angivna beteckning av
anslag till nämnvärt högre belopp, än vad som för innevarande budgetår an-
visats att utgå till pressombudens avlönande från anslaget till upplysnings-

verksamhet i utlandet angående Sverige, nämligen i runt tal 78,000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer* för budgetåret 1935/1936 beräkna ett anslag av ..... kronor 78,000.

[7.] 5. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden, reservationsanslag.** Det hittillsvarande ordinarie reservationsanslaget Skrivbiträden vid beskickningar och konsulat sänktes i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag av 1933 års riksdag från 405,000 kronor till 361,000 kronor. Under framhållande, att någon ytterligare beskäring av utgifterna under detta anslag visserligen icke vore möjlig men att på grund av förefintlig reservation å anslaget en tillfällig sänkning av detsamma kunde vidtagas för budgetåret 1934/1935, föreslog jag vid statsverkspropositionens föredragning i fjol, att anslaget ifråga skulle för sagda budgetår sänkas med 30,000 kronor. Kungl. Maj:t beslöt i enlighet härmed att för ändamålet äska ett belopp av 331,000 kronor, vilket av riksdagen beviljades. Då, såsom av det anförda framgår, det årliga medelsbehovet under detta anslag väsentligen överstiger det för innevarande budgetår uppförda beloppet och reservationen sålunda under budgetåret kommer att nedgå med ett belopp motsvarande de överskjutande kostnaderna, är det ofrånkomligt, att från och med nästa budgetår återigen ett mot utgifterna svarande belopp för ändamålet anvisas. Med hänsyn till att under det gångna budgetåret dels ett skrivbiträde måst anställas vid beskickningen i Persien samt dels den utomordentliga ökningen av handelsärendena nödvändiggjort förstärkning av arbetskrafterna vid ett par andra beskickningar, torde medelsbehovet för nästkommande budgetår icke kunna beräknas lägre än till 380,000 kronor.

Under hänvisning till det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 380,000.

[8.] 6. **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjante, reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål var för budgetåret 1932/1933 uppfört ett reservationsanslag av 90,000 kronor. Detta sänktes av 1933 års riksdag, på Kungl. Maj:ts förslag, med 6,000 kronor till 84,000 kronor och vid senaste riksdag med ytterligare 12,000 kronor till 72,000 kronor. Med innevarande budgetårs utgång kommer emellertid den reservation å anslaget, som möjliggjort dess sänkning till sistnämnda belopp, att hava helt tagits i anspråk, och torde anslaget för den skull böra återföras till ett belopp, motsvarande den årliga åtgången, eller 90,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjante* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 90,000.

[9.] 7. **Kontorskostnadsersättningar åt lönade konsulter, reservationsanslag.** För detta ändamål är i riksstaten uppfört ett reservationsanslag av 98,000 kronor. Då anledning icke synes föreligga att vidtaga någon ändring i avseende å anslagets storlek för nästkommande budgetår, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kontorskostnadsersättningar åt lönade konsulter* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 98,000.

[10.] 8. **Ersättningar åt olönade konsulter, förslagsanslag.** För ifrågasvarande ändamål är i riksstaten uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 120,000 kronor. Då anledning icke föreligger att vidtaga någon förändring i avseende å anslagets storlek, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt olönade konsulter* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 120,000.

[11.] 9. **Rese- och flyttningersättningar, förslagsanslag.** Därest, såsom jag förut i dag under punkt 2. föreslagit, av de för rese- och flyttningersättning åt utrikesförvaltningens befattningshavare erforderliga anslagsmedel, sammanlagt 200,000 kronor, ett belopp av 25,000 kronor uppföres såsom en anslagspost under utrikesdepartementets omkostnadsanslag, synes återstående belopp av 175,000 kronor, avsett för bestridande av dylika kostnader vid beskickningar och konsulat, böra anvisas å särskilt förslagsanslag med ovan angivna rubrik. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rese- och flyttningersättningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av .... kronor 175,000.

[12.] 10. **Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat, reservationsanslag.** Utgifterna för ifrågasvarande ändamål bestridas för närvarande från det för utrikesdepartementet och utlandsrepresentationen gemensamt avsedda ordinarie reservationsanslaget Skrivmaterialier, expenser m. m., vilket anslag för innevarande budgetår är uppfört med 256,000 kronor.

Som jag tidigare under punkt 2. erinrat, har Kungl. Maj:t den 18 maj 1934 vid fördelning av nyssnämnda anslag anvisat ett belopp av 100,000 kronor för bestridande av utrikesdepartementets expensutgifter. Återstående belopp av 156,000 kronor anvisades samtidigt för bestridande, enligt viss närmare fördelning, av motsvarande kostnader vid beskickningar och konsulat.

Ett lika stort belopp torde för sistnämnda ändamål böra beräknas för budgetåret 1935/1936.

Därest det förut i dag av chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor berörda förslaget angående inrättande av en statens allmänna fastighetsfond vinner Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall, skulle för tredje huvudtiteln vidkommande bland annat bortfalla det för närvarande å huvudtiteln uppförda ordinarie reservationsanslaget Underhåll och reparationer av statens fastigheter i utlandet, möbler m. m., och de av anslaget hittills bestridda utgifterna för beskicknings- och konsulatens underhåll påföras fastighetsfonden. Såsom framgår av statsverkspropositionen till 1932 års riksdag (III H. T. s. 31), är emellertid utav nämnda anslag ett belopp av 17,000 kronor avsett för inköp och underhåll av inventarier för statens fastigheter i utlandet. Då kostnader av dylik natur icke tillhöra dem, för vilka fastighetsfonden är avsedd, torde nyss angivna belopp lämpligen böra tillföras nu ifrågavarande anslag, vilket sålunda skulle komma att uppgå till (156,000 + 17,000 =) 173,000 kronor. Den reservation, som vid utgången av innevarande budgetår kan väntas föreligga å det nuvarande anslaget till skrivmaterialier, expenser m. m. och som torde böra tillföras förevarande nya reservationsanslag, torde emellertid medgiva, att den ifrågasatta ökningen med 17,000 kronor icke behöver vidtagas utan anslaget i stället kan minskas med 3,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag*
av ..... kronor 153,000.

[13.] 11. **Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat, förslagsanslag.** Under ifrågavarande titel torde böra äskas medel för två hittills icke anmälda slag av utgifter, som för närvarande bestridas av ordinarie anslag, nämligen dels ekiperingspenningar, dels telegram- och telefonkostnader vid beskickningar och konsulat. För det förstnämnda ändamålet är i löpande riksstat uppfört ett särskilt förslagsanslag av 10,000 kronor, vad det sistnämnda beträffar, har jag förut under punkt 2. föreslagit, att av det nuvarande, med 120,000 kronor uppförda gemensamma förslagsanslaget Telegram- och telefonkostnader 50,000 kronor skulle avses för dylika kostnader vid utrikesdepartementet. Då det icke är min avsikt att ifrågasätta någon ändrad beräkning av här förevarande medelsbehov, föreslår jag, att för telegram- och telefonkostnader vid beskickningar och konsulat beräknas återstående 70,000 kronor och alltså sammanlagt för »övriga omkostnader» ett belopp av 80,000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag*
av ..... kronor 80,000.

C. Internationella byråer m. m.

[14.] 1. **Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund, förslagsanslag.** Förbundets budget för år 1934 slutade på en utgiftssumma av 30,827,805 guldfrancs, varav Sveriges andel belöpte sig till guldfrancs 547,779:35. Till gäldande härav beviljade 1934 års riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag ett extra förslagsanslag av 640,000 kronor. För ändamålet erfordrades emellertid sedermera till följd av guldvalutornas stegrade värde i förhållande till den svenska kronan ett belopp av kronor 689,106:42.

Den av förbunds församlingen vid dess femtonde ordinarie möte fastställda budgeten för år 1935 slutar på 30,639,664 guldfrancs. Sammanförd under huvudrubriker ter sig utgiftssidan av denna budget på följande sätt:

	Guldfrancs.
I. Sekretariatet	15,041,388
II. Den internationella arbetsorganisationen	8,686,046
III. Den fasta mellanfolkliga domstolen	2,535,646
IV. Den ständiga centrala opiekommittén	114,984
V. Den internationella flyktingeinstitutionen	280,000
VI. Fastigheter i Genève	2,209,000
VII. Pensioner	1,772,600
Summa guldfrancs	30,639,664.

Enligt gällande provisoriska bestämmelser för fördelningen av kostnaderna har Sverige att av denna utgiftssumma erlægga ett belopp av guldfrancs 545,303:45, eller alltså ett i det närmaste lika stort bidrag som för år 1934, i guldfrancs räknat. Med hänsyn till den svenska kronans ställning till guldvalutorna synes emellertid för bestridande av detta bidrag böra av riksdagen äskas ett belopp av 700,000 kronor, givetvis fortfarande i form av förslagsanslag.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för gäldande av *Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 700,000.

[15.] 2. **Sveriges representanters deltagande i Nationernas förbunds delegeradeförsamling.** För detta ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett extra anslag av 25,000 kronor. Då samma belopp torde erfordras för nästkommande budgetår, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnaderna för *Sveriges representanters deltagande i Nationernas förbunds delegeradeförsamling* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *anslag* av kronor 25,000.

[16.] 3. **Sveriges deltagande i internationella konferenser.** För detta ändamål är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett extra anslag av 25,000 kronor. Då samma belopp torde erfordras för nästkommande budgetår, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnaderna för *Sveriges deltagande i internationella konferenser* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av ..... kronor 25,000.

[17.] 4. **Permanent skiljedomstolens internationella byrå i Haag, förslagsanslag.** I riksstaten för innevarande budgetår har för detta ändamål uppförts ett extra förslagsanslag av 6,000 kronor, avseende Sveriges andel i kostnaderna för byrån under år 1934. Enligt vad sändebudet i Haag meddelat, är utgiftsstaten för år 1935 ännu icke fastställd, enär utredning pågår angående möjligheterna att i vissa avseenden nedbringa kostnaderna för byrån. Vid sådant förhållande torde man kunna utgå ifrån, att byråns utgiftsstat i varje fall icke kommer att uppgå till högre belopp än för närvarande. För täckande av Sveriges bidrag torde därför alltjämt kunna beräknas omkring 6,000 kronor, och jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av Sveriges andel i kostnaderna för *Permanent skiljedomstolens internationella byrå i Haag* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 6,000.

[18.] 5. **Internationella Oderkommissionen, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har anvisats ett extra förslagsanslag av 3,000 kronor för gäldande av Sveriges andel i kostnaderna för den internationella Oderkommissionen avseende tiden 1 april 1935—31 mars 1936. Då, såsom i fjolårets statsverksproposition framhållits (III H. T. s. 20), staternas bidrag förfalla till betalning redan vid räkenskapsårets ingång, skulle å riksstaten för budgetåret 1935/1936 anslag behöva äskas för gäldande av bidraget för kommissionens räkenskapsår 1 april 1936—31 mars 1937. Med hänsyn till att inom kommissionen förslag under senare tid blivit väckt åsyftande räkenskapsårets omläggning, torde anslaget emellertid icke böra angivas såsom avseende Sveriges andel i kostnaderna för en viss tidsperiod, utan frihet förbehållas Kungl. Maj:t att använda detsamma för gäldande av det eller de bidrag, som under loppet av budgetåret 1935/1936 må komma att förfalla till betalning. Liksom föregående år kan beräkningen av anslagets belopp endast grundas på storleken av det till kommissionen senast inbetalta bidraget. Detta, avseende räkenskapsåret 1 april 1934—31 mars 1935, uppgick till 12,000 francs eller i svenskt mynt omkring 3,000 kronor, och någon särskild anledning att antaga, att under budgetåret 1935/1936 förfallande bidrag skulle komma att väsentligen skilja sig från nämnda belopp, föreligger icke.

Under hänvisning till det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för gäldande av Sveriges andel i kostnaderna för den *Internationella Oderkommissionen* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 3,000.

[19.] **6. Riksdagens interparlamentariska grupp.** Såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp beviljade riksdagen för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 16,000 kronor, d. v. s. samma belopp som för ändamålet utgått under de närmast föregående budgetåren.

I en den 14 september 1934 dagtecknad, till Konungen ställd skrivelse har gruppens styrelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom bidrag till bestridande av de med gruppens verksamhet förenade kostnader för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av likaledes 16,000 kronor. Till stöd för denna hemställan har styrelsen meddelat, att enligt verkställd beräkning gruppens kostnader för nämnda budgetår skulle komma att uppgå till följande belopp:

Förvaltningskostnader	kronor	3,600
Gruppens bibliotek	»	500
Deltagande i interparlamentariska unionens arbete	»	4,200
Bidrag till interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat	»	6,800
Deltagande i nordiska interparlamentariska förbundets arbete	»	1,700

Summa kronor 16,800.

Med avdrag för gruppens beräknade inkomster av medlemsavgifter, omkring 650 kronor, återstode alltså en utgiftssumma av omkring 16,000 kronor.

I sin ifrågavarande skrivelse erinrar gruppen, att anslaget till densamma för budgetåret 1930/1931 uppgått till 22,000 kronor och för budgetåret 1931/1932 till 18,000 kronor, samt framhåller, att grunden till den från och med budgetåret 1932/1933 företagna sänkningen av statsanslaget uteslutande vore att söka i nödvändigheten att begränsa statsutgifterna och icke i någon uppfattning hos de anslagsbeviljande statsmakterna, att ett anslag av 16,000 kronor i och för sig kunde anses tillfyllest för ett kontinuerligt upprätthållande av det interparlamentariska arbetet från gruppens sida. Det vore likaledes hänsynen till det statsfinansiella läget, som nu föranledde gruppen att icke begära ett högre anslagsbelopp för nästkommande budgetår än för det löpande. Beträffande de i beräkningen upptagna posterna har styrelsen anført, bland annat, följande:

Deltagandet i Interparlamentariska Unionens arbete krävde gruppens representation såväl vid den trettioförsta interparlamentariska konferensen som vid rådsmötena. — Konferensen komme nästkommande år att hållas i Bryssel. Den svenska gruppen vore berättigad att till denna konferens sända tolv ombud. Det rådande ekonomiska läget tillåte givetvis icke en så talrik representation. Dock borde gruppen vid konferensen vara företrädd av, förutom de båda medlemmarna av unionens råd, fyra särskilt valda ombud. Utgifterna

för deltagandet komme under sådan förutsättning att uppgå till 3,000 kronor. — Förutom det rådsmöte, som alltid hålles i samband med en interparlamentarisk konferens, komme våren 1936 unionens råd samt vissa studiekommissioner att sammanträda i Genève till förberedande av den därpå följande konferensens arbete. Inskränktes gruppens representation vid dessa sammanträden till endast två ombud, kunde omkostnaderna för deltagandet häri lägst beräknas till 1,200 kronor. — De sålunda företagna beräkningarna av utgifterna för deltagande i unionens arbete medgäve icke, att sekreterare medföljde till mötena.

Bidraget till Interparlamentariska Unionens byrå och generalsekretariat utgjorde 5,400 schweiziska francs eller i svenskt mynt omkring 6,800 kronor.

För deltagande i Nordiska Interparlamentariska Förbundets arbete behöfde styrelsen för nästkommande budgetår icke beräkna några utgifter för deltagande i något delegerademöte men däremot för representation vid ett rådsmöte i Köpenhamn våren 1936. Härvid borde gruppen vara företrädd av sina fyra medlemmar i rådet, vilket skulle medföra en kostnad av 700 kronor. — Gruppens andel i det arbete, som utfördes gemensamt av de nordiska gruppernas sekretariat, beräknades liksom tidigare kräva ett belopp av minst 1,000 kronor.

Då jag anser, att bidrag av statsmedel för ifrågavarande ändamål är behöfligt i samma utsträckning som under innevarande budgetår, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för *Riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *anslag* av ..... kronor 16,000.

D. Diverse.

[20.] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond, förslagsanslag.** Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut i dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående inrättande av en statens allmänna fastighetsfond, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond* för budgetåret 1935/1936 beräkna ett *förslagsanslag* av ..... kronor 635,300.

[21.] 2. **Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar, förslagsanslag.** Det nuvarande ordinarie förslagsanslaget under denna rubrik är för innevarande budgetår upptaget med 100,000 kronor eller samma belopp, som för ändamålet varit uppfört i riksstaten alltsedan budgetåret 1923/1924. Under de senaste två budgetåren hava de av ifrågavarande anslag bestridda nettoutgifterna, vilka för tiden 1923—1932 uppgått till i medeltal bortåt 150,000 kronor för budgetår, avsevärt minskats, nämligen till omkring

90,000 kronor för budgetåret 1932/1933 och 55,000 kronor för budgetåret 1933/1934. Denna nedgång är i väsentlig mån att tillskriva vissa av utrikesdepartementet vidtagna organisatoriska åtgärder i avseende å anslagets handhavande, särskilt i syfte att åstadkomma en rationell indrivning av sådana till tillfälligt nödställda lämnade försträckningar, beträffande vilka återbetalningsskyldighet föreligger. Då det synes vara att förvänta, att — ehuru väl utgifterna å ett anslag av denna beskaffenhet givetvis alltid måste förete av konjunkturerna föranledda växlingar — medelnivån av ifrågavarande kostnader för framtiden skall hålla sig vid ett lägre belopp än hittills, torde medelsanvisningen för nu ifrågavarande ändamål kunna för nästkommande budgetår sänkas med 25,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av . . . . . kronor 75,000.

[22.] 3. **Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige.** Alltsedan år 1920 har riksdagen under tredje huvudtiteln beviljat ett extra anslag till upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige. Anslaget har till storleken växlat mellan 135,000 och 110,000 kronor och har de senaste två åren utgått med sistnämnda belopp. Med anslaget har avsetts att bestrida dels de till statens särskilda pressombud utgående arvoden, dels utgifterna i övrigt för den upplysningsverksamhet, som utföres av utrikesdepartementets pressbyrå.

Den allmänna motivering, som låg till grund för uppförandet i riksstaten av ett särskilt anslag för nämnda ändamål (III H. T. 1920, s. 64—67), äger ännu sin giltighet. Utvecklingen under de år, som gått, har blott ytterligare stärkt densamma och samtidigt medfört ändrade förhållanden för verksamheten. Insikten om att en utåtriktad upplysningstjänst av nu ifrågavarande art är ett statsintresse av mycket stor betydelse för ett land har blivit allmän, vilket framgår däruv, att numera i de flesta länder icke blott åtgärder vidtagits för att verksamt främja detta intresse utan därtill denna tjänst alltmera överflyttats på hel- eller halvstatliga organ, som härför förfoga över statliga medel och stå under statlig kontroll. Ifrån att ha utövats i mer eller mindre förtäckt form har den blivit en offentlig angelägenhet. I samma mån detta skett, har allmänheten ägnat den en stegrad uppmärksamhet och på densamma ställt ökade fordringar.

Även i Sverige hava under de senaste åren allt flera röster höjts för att statsmakterna måtte i större utsträckning än hittills taga befattning med hithörande spörsmål. Tid efter annan ha klagomål framförts över att sakliga, vederhäftiga upplysningar om vårt land och om förhållandena på vårt samhällslivs skilda områden icke alltid spridas i önskvärd omfattning eller med den verkan, som vore möjlig att uppnå, därest en fastare och mera enhetlig organisation av upplysningsverksamheten funnes. Därvid har man också särskilt framhävt behovet av en bättre ordning beträffande de svenska lektoraten i utlandet.

De synpunkter, som sålunda från olika håll framförts rörande önskvärdheten av en förbättrad organisation av den utåtriktade upplysningsverksamheten, hava synts mig vara av den art, att de förtjänat att tagas under allvarligt övervägande. Sedan saken varit föremål för överläggningar med chefen för ecklesiastikdepartementet, därvid det befanns angeläget att erhålla en överblick över de arbetsuppgifter, som förelågo, och medlen att på lämpligaste sätt utföra dessa, beslöts att sammankalla en konferens av representanter för de närmast ifrågakommande kulturintressena. Vid denna konferens, som ägde rum i medio av mars detta år och som sedermera efterföljts av ytterligare två konferenser, i maj och oktober, voro följande institutioner och sammanslutningar företrädde:

Baltiska Institutet, Göteborgs Högskola, Ingenjörsvetenskapsakademien, Konstakademien, Lunds Universitet, Musikaliska Akademien, Nationalmuseum, Publicistklubben, Radiotjänst, Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, Stockholms Högskola, Svenska Akademien, Svenska Kyrkan, Svenska Slöjdföreningen, Svenska Tonsättareföreningen, Svenska Trafikförbundet, Svenska Turistföreningen, Sveriges Allmänna Exportförening, Tidningarnas Telegrambyrå, Uppsala Universitet, Vetenskapsakademien.

Vid dessa överläggningar rådde enighet om behovet av en sådan förbättrad organisation för den utåtriktade upplysningstjänsten, som tryggade rationell samverkan mellan alla de olika organ, som deltaga i densamma, samt enhetlighet och kontinuitet i dess utförande. I allt väsentligt var man också överens om att det centrala organet borde såsom hittills finnas inom utrikesdepartementet, och att detta för sin förstärkta upplysningsverksamhet skulle stödjas av och samverka med en av Kungl. Maj:t tillsatt nämnd på omkring 25 personer, representerande de institutioner, organisationer eller företag, som äro direkt intresserade i eller tjänliga för den utåtriktade upplysningstjänsten. Enligt en vid den sista konferensen föreliggande, inom utrikes- och ecklesiastikdepartementen upprättad plan skulle nämnden vara rådgivande, den skulle tillsätta ett verkställande utskott, som direkt till utrikesministern och chefen för ecklesiastikdepartementet hade att avgiva förslag eller göra framställningar i ärenden rörande upplysningstjänsten. Parallellt med verkställande utskottet skulle tillsättas ett universitetsutskott, vars huvudsakliga uppgift bleve att nominera lämpliga kandidater till de utländska universitetslektoraten.

Jag finner upprättandet av en sådan nämnd med därav följande ökning av möjligheterna att utföra denna upplysningstjänst vara av behovet påkallad. Med hänsyn till framställda erinringar kommer nämndens sammansättning och arbetssätt att ytterligare övervägas, innan bestämmelser därom utfärdas. Jag vill tillägga, att verksamheten skulle handhavas i nära samverkan med övriga statsdepartement, i främsta rummet ecklesiastikdepartementet, som redan handlägger vissa ärenden av den art, som här avses. Den ifrågasatta nämnden skulle sålunda få karaktären av ett interdepartementalt organ.

För att med genomförandet av denna organisationsplan förena ett avsevärt utvidgande av upplysningsverksamheten skulle erfordras dels direkt ökning av till buds stående anslag å tredje och åttonde huvudtitlarna,

dels förstärkning av utrikesdepartementets, närmast dess pressbyrås, arbetskrafter.

Jag har fördenskull haft under allvarligt övervägande att nu förorda inrättandet av en befattning i lönegraden B 26 för ändamålet, liksom jag skulle ha önskat kunna föreslå en avsevärd höjning av upplysningsanslaget. Bådadera önskemålen ha för närvarande måst undanskjutas. Verksamheten torde få bedrivas i den omfattning, tillgängliga medel och förefintlig personal medgiva. Jag ifrågasätter allenast en obetydlig förhöjning av nu ifrågavarande anslag. Sedan arvodena till pressattachéerna, beräknade till 78,000 kronor, föreslagits skola uppföras under annan rubrik, skulle av nu utgående upplysningsanslag återstå 32,000 kronor. Detta belopp torde få avrundas till 35,000 kronor. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige*
anvisa ett anslag av ..... kronor 35,000.

[23.] 4. **Upplysningsarbete för freden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisade 1934 års riksdag till upplysningsarbete för freden för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 15,000 kronor eller samma belopp, som av riksdagen beviljades för budgetåret 1933/1934.

Innevarande budgetårs anslag har av Kungl. Maj:t fördelats sålunda, att 1,300 kronor ställts till ministerns för utrikes ärendena förfogande för att utanordnas såsom stipendier åt studerande vid universiteten samt högskolorna i Stockholm och Göteborg för studier av Nationernas förbunds verksamhet samt att av återstoden av anslaget Informationsbyrån mellanfolkligt samarbete för fred tilldelats 9,000 kronor, Svenska föreningen för Nationernas förbund 1,700 kronor, Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet 1,500 kronor, Svenska skolornas fredsförening 500 kronor, Sveriges akademiska förening för Nationernas förbund 500 kronor samt Internationella fredsbyrån i Genève 500 kronor.

Från vissa av nämnda organisationer och sammanslutningar hava numera ingått till Konungen ställda framställningar om bidrag av det anslag för nu förevarande ändamål, som av riksdagen må anvisas för budgetåret 1935/1936. Sålunda har Informationsbyrån mellanfolkligt samarbete för fred hemställt om 15,000 kronor, Svenska föreningen för Nationernas förbund om 8,125 kronor 48 öre eller, under viss förutsättning, 7,375 kronor 48 öre, Svenska sektionen av internationella kvinnoförbundet för fred och frihet om 3,000 kronor samt Svenska skolornas fredsförening om 1,000 kronor. I sin ifrågavarande framställning har Svenska föreningen för Nationernas förbund därjämte på anförda skäl anhållit, att Kungl. Maj:t ville i proposition till 1935 års riksdag äska ett till 50,000 kronor förhöjt anslag till upplysningsverksamheten för freden.

Då någon ökning i avseende å nu förevarande anslag ej synes mig kunna ifrågasättas för nästkommande budgetår, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsarbete för freden* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *anslag* av ..... kronor 15,000.

[24.] 5. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga m. m., reservationsanslag.** Det i den nuvarande riksstatsuppställningen ingående ordinarie reservationsanslaget för ifrågavarande ändamål utgick under budgetåren 1927/1928—1932/1933 med 10,000 kronor, men vid utgången av sistnämnda budgetår förefanns en reservation, som medgivit, att anslaget kunnat för budgetåret 1933/1934 sänkas till 5,000 kronor och för innevarande budgetår uppföras utan angivet belopp. Då emellertid reservationen torde komma att helt förbrukas under det löpande budgetåret, synes för det nästkommande lämpligen böra äskas samma belopp av 10,000 kronor, som tidigare regelbundet utgått; och hemställer jag sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga m. m.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 10,000.

[25.] 6. **Extra utgifter, reservationsanslag.** Det under denna rubrik enligt nuvarande riksstatsuppställning uppförda ordinarie reservationsanslaget under tredje huvudtiteln har för budgetåret 1934/1935 upptagits med 35,000 kronor. Då anledning icke föreligger att vidtaga någon ändring med avseende å anslagets storlek för nästkommande budgetår, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av ..... kronor 35,000.

[26.] 7. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor förut denna dag anfört beträffande behovet av anslag å riksstaten för budgetåret 1935/1936 för täckande av kostnader för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till täckande av kostnader för *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst*, tillhörande utrikesdepartementet samt beskickningar och konsulat, för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 135,000.

[27.] 8. **Reglering av vissa kursförluster, förslagsanslag.** Under denna rubrik har i riksstaten för innevarande budgetår uppförts ett extra förslagsanslag av 750,000 kronor, avsett för bestridande, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, av kursförlust uppkommen vid utbetalningar av under tredje huvudtiteln anvisade medel såväl i de länder, vilkas valuta bibehållits i guldparitet, som ock i sådana länder, vilka väl frångått guldmyntfoten men vil-

kas valutor det oaktat befunnit sig över pariteten med den svenska kronan. Såvitt med ledning av belastningen å anslaget under de senaste månaderna och av nuvarande valutakurser kan bedömas, torde ett anslag till samma belopp vara för ändamålet erforderligt jämväl under nästkommande budgetår; och får jag därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av vissa kursförluster* för budgetåret 1935/
1936 anvisa ett *förslagsanslag* av ..... kronor 750,000.

Vad ministern för utrikes ärendena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Adolf Croneborg.

Register

till

Tredje huvudtiteln för budgetåret 1935/1936.

Sid.	A. Utrikesdepartementet.	Kronor.
	Utrikesdepartementet:	
1	Avlöningar	588,800
5	Omkostnader	220,000
	Säger för utrikesdepartementet	808,800
	B. Sveriges representation i utlandet.	
	Avlöningar vid beskickningar och konsulat:	Kronor
7	Personal å ordinarie och å extra stat m. m.	2,294,000
20	Attachéer	95,000
21	Handelsattachéer	36,500
21	Pressattachéer	178,000
22	Skrivbiträden	380,000
22	Extra biträden och vaktbetjänte	90,000
		2,973,500
23	Kontorskostnadsersättningar åt lönade konsulter	98,000
23	Ersättningar åt olönade konsulter	120,000
23	Rese- och flyttningersättningar	175,000
23	Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat	153,000
24	Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat	80,000
	Säger för Sveriges representation i utlandet	3,599,500
	C. Internationella byråer m. m.	
25	Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund	700,000
25	Sveriges representanters deltagande i Nationernas förbunds delegeradeförsamling	25,000
26	Sveriges deltagande i internationella konferenser	25,000
26	Permanent skiljedomstolens internationella byrå i Haag	6,000
26	Internationella Oderkommissionen	3,000
27	Riksdagens interparlamentariska grupp	16,000
	Säger för internationella byråer m. m.	775,000

¹ Beräknat belopp.

D. Diverse.

Sid.		Kronor.
28	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond	¹ 635,300
28	Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar	75,000
29	Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige	35,000
31	Upplysningsarbete för freden	15,000
32	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga m. m.	10,000
32	Extra utgifter	35,000
32	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	135,000
32	Reglering av vissa kursförluster	750 000
	Säger för diverse	<u>1.690.300</u>
	Summa	6,873,600

¹ Beräknat belopp.

Bilaga till

1935 års statsverksproposition.

Fjärde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 4 januari 1935.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENG-
BERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet VENNERSTRÖM anholder härefter att få under-
ställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om reglerandet av utgifterna under
riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1935/1936 och att i sammanhang
härmed få anmäla följande till Kungl. Maj:t inkomna skrivelser, nämligen:

arméförvaltningens skrivelse den 31 augusti 1934 angående lantförsvarets
medelsbehov för budgetåret 1935/1936;

chefens för generalstaben skrivelse den 2 juli 1934 angående general-
stabens medelsbehov för budgetåret 1935/1936;

chefens för generalstaben skrivelse den 25 juni 1934 angående inrättande
av ett fotografiskt centrallaboratorium inom generalstaben;

1930 års krigsarkivsakkunnigas betänkande den 31 januari 1933 rörande
krigsarkivets omorganisation, ävensom vederbörande myndigheters däröver
avgivna utlåtanden;

inspektörens för infanteriet skrivelse den 7 december 1934 angående för-
söksvis omläggning av det fast anställda manskapets rekrytering vid Göta
livgardes stridsvagnsbataljon, ävensom arméförvaltningens civila departements
däröver avgivna utlåtande;

inspektörens för trängen skrivelse den 12 augusti 1934 med förslag till
ändringar i staten för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl.
vid trängen;

försvarsväsendets lönenämnds skrivelse den 4 december 1934 med förslag
angående tillfällig löneförbättring åt vissa militära beställningshavare;

Fjärde huvudtiteln.

chefernas för generalstaben, marinstaben och flygvapnet gemensamma yttrande den 7 juni 1934 angående frågan om omläggning av anställningstiden för fast anställt manskap vid försvarsväsendet;

försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrås skrivelse den 12 november 1934 angående anställning över stat av visst manskap, ävensom vederbörande myndigheters i ärendet avgivna utlåtanden;

chefens för generalstaben skrivelse den 20 december 1933 angående återbesättande av vissa beställningar å arméns reservstater;

chefens för generalstaben skrivelse den 9 april 1934 med förslag till åtgärder avseende höjande av krigsberedskapen;

chefens för generalstaben skrivelse den 27 oktober 1934 angående ersättning åt arméfördelningschefer m. fl. för vissa tjänsteresor till Stockholm, ävensom arméförvaltningens civila departements däröver avgivna utlåtande;

chefernas för generalstaben, marinstaben och flygvapnet gemensamma skrivelse den 7 juli 1934 angående beräkningen av avgången bland de inskrivna värnpliktiga;

inspektörens för militärläroverken särskilda skrivelser den 1 november 1934 angående organisationen av utbildningen i militär gymnastik och idrott, ävensom arméförvaltningens den 15 november 1934 i ärendet avgivna utlåtande;

svenska officersförbundets skrivelse den 12 juni 1934 angående ersättning åt vissa militära elever under kommendering till gymnastiska centralinstitutet samt arméförvaltningens civila departements däröver avgivna utlåtande;

centralstyrelsens för svenska röda stjärnan skrivelse den 30 april 1934 angående statsunderstöd åt föreningen, ävensom arméförvaltningens civila departements och sjukvårdsstyrelsens däröver avgivna utlåtande;

skytteförbundens överstyrelsens skrivelse den 15 augusti 1934 angående anslag för budgetåret 1935/1936 till det frivilliga skytteväsendets befrämjande;

skytteförbundens överstyrelsens skrivelse den 15 augusti 1934 angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i överstyrelsens expedition;

ordförandens i skytteförbundens överstyrelse, ordförandens i verkstäl- lande utskottet inom nämnda överstyrelse jämte ordförandens eller vice ord- förandens i de olika skytteförbunden skrivelse den 30 november 1934 i fråga om anslag till det frivilliga skytteväsendets befrämjande;

chefens för generalstaben skrivelse den 2 juli 1934 angående tryckning av verket »Sveriges krig åren 1611—1632»;

inspektörens för trängen skrivelse den 14 juli 1934 angående anslag för anskaffning av generatorgasdrivna motorfordon m. m., ävensom vederbörande myndigheters i ärendet avgivna utlåtanden;

styrelsens för frivilliga automobilkåren skrivelse den 16 juli 1934 angående anslag till övningar med frivilliga automobilkåren, ävensom arméför- valtningens intendentsdepartements däröver avgivna utlåtande;

överstyrelsens för svenska röda korset skrivelse den 8 juni 1934 om an- slag till det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, ävensom arméförvaltningens och marinförvaltningens däröver avgivna utlåtande;

arméförvaltningens artilleridepartements skrivelse den 31 augusti 1934 angående medelsbehovet för vissa materielanskaffningar;

chefens för västra arméfördelningen särskilda skrivelser den 24 juli 1934 angående anskaffning av luftvärnsmateriel m. m., ävensom chefens för generalstaben däröver avgivna utlåtanden;

arméförvaltningens fortifikationsdepartements skrivelse den 27 oktober 1934 angående verkningarna av reducerade byggnadsanslag;

arméförvaltningens fortifikationsdepartements skrivelse den 7 november 1934 i anledning av föreslagna ändringsarbeten inom garnisonssjukhuset i Linköping;

chefens för generalstaben skrivelse den 3 juli 1934 angående penningbe-
löningar för färdighet i radiotelegrafering, ävensom arméförvaltningens veder-
börande departements i ärendet avgivna utlåtande;

marinförvaltningens skrivelser den 27 augusti 1934 angående sjöförsvarets
medelsbehov för budgetåret 1935/1936, ävensom försvarsväsendets lönenämnds
över vissa delar därav avgivna utlåtanden;

marinförvaltningens skrivelse den 25 oktober 1934 angående arvoden till
befälspersonal vid Karlskrona örlogsvarv;

marinförvaltningens skrivelse den 31 oktober 1934 angående modernise-
ring av marinens matinrättningar m. m.;

marinförvaltningens skrivelse den 9 november 1934 angående uppförande
av ny skolbyggnad i Karlskrona;

marinförvaltningens skrivelse den 19 januari 1934 med förslag till nytt
pansarskepp;

marinförvaltningens skrivelse den 3 december 1934 angående ersättnings-
byggnad för pansarskeppet Oscar II;

marinförvaltningens skrivelser den 14 november 1934 angående inköp av
mark för försvarsändamål inom Älvsborgs fästning;

marinförvaltningens skrivelse den 10 november 1934 angående anvisande
av medel till anskaffning av skrivmaskiner för radioändamål;

chefens för marinstaben skrivelse den 17 maj 1934 angående förbättrade
kasernförhållanden vid Karlskrona örlogsstation, ävensom marinförvaltningens
däröver avgivna utlåtande;

vissa lärares vid skeppsgosseskolan i Karlskrona skrivelse den 14 novem-
ber 1933 angående tjänstledighetsavdrag för den ordinarie lärarpersonalen
vid skeppsgosseskolorna, ävensom marinförvaltningens och skolöverstyrelsens
däröver avgivna utlåtanden;

styrelsens för sjökarteverket skrivelser den 31 augusti och den 24 novem-
ber 1934 med förslag rörande sjökarteverkets medelsbehov för budgetåret
1935/1936;

flygstyrelsens skrivelser den 31 augusti 1934 angående flygvapnets medels-
behov för budgetåret 1935/1936;

rikskommissionens för ekonomisk försvarsberedskap skrivelse den 21 sep-
tember 1934 angående rikskommissionens medelsbehov för budgetåret 1935/
1936; samt

Fjärde huvudtiteln.

styrelsens för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt skrivelse den 13 september 1934 angående anslag till den militärmeteorologiska informationstjänsten för budgetåret 1935/1936, ävensom arméförvaltningens civila departements samt statskontorets däröver avgivna utlåtanen.

Departementschefen yttrar härefter:

Det förslag till anslagsberäkning, som jag nu går att framlägga, slutar å ett belopp av 119,449,300 kronor. Härav avses för försvarsdepartementet 400,100 kronor, för lantförsvaret 68,913,320 kronor, för sjöförsvaret 39,456,380 kronor, för flygvapnet 9,642,500 kronor samt för ändamål upptagna under gemensamma anslag 1,037,000 kronor.

Jag övergår nu till de särskilda anslagen under huvudtiteln.

A. FÖRSVARSEPARTEMENTET.

1. Försvarsdepartementet: Avlöningar, *förslagsanslag*.

[1.] I riksstaten för budgetåret 1934/1935 äro för försvarsdepartementet uppförda följande tre anslag:

Departementschefen, ordinarie anslag	kronor	24,000: —
Departementet, ordinarie förslagsanslag	»	265,100: —
Dyrtidstillägg åt befattningshavare i departementet, extra förslagsanslag	»	25,000: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>314,100: —</u>

Härjämte bestridas kostnaderna för provisoriskt dyrtidstillägg åt departementets befattningshavare från det under huvudtiteln uppförda gemensamma anslaget för sådant ändamål.

För departementet gälla från och med den 1 juli 1933 följande stater:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor	189,600: —
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. å kansliavdelningen, <i>förslagsanslag</i>	»	22,340: —
Arvoden till registrator i departementet samt till viss personal å kommandoexpeditionerna	»	43,260: —
	<u>Förslagsanslag kronor</u>	<u>255,200: —</u>

B. Övergångsstat.

Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	kronor	9,900: —
---	--------	----------

Beträffande dispositionen av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. å kansliavdelningen har Kungl. Maj:t medgivit, att nämnda anslagspost må användas:

till grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän, högst kronor	20,647: —
till extra befattningshavare, tillfällig personal, renskrivning, övertidsersättning m. m., högst	» 350: —;

varjämte må från ifrågavarande anslagspost utgå, vad som erfordras till beredande av avlöningsförhöjningar åt extra ordinarie tjänstemän ävensom enligt gällande författningar uppkommande kostnader för läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp till sådan personal.

Fjärde huvudtiteln.

I fråga om dispositionen av anslagsposten till arvoden till registrator i departementet samt till viss personal å kommandoexpeditionerna har Kungl. Maj:t medgivit, att från nämnda anslagspost må utbetalas arvoden å nedan angivna belopp för år räknat, nämligen:

till innehavaren av registratorsbefattningen 3,180 kronor,

till envar av tre officerare, tjänstgörande å lantförsvarets kommandoexpedition såsom chefer för bok-, värnplikts- och personaldetaljerna, 3,600 kronor,

till envar av ytterligare sex officerare, tjänstgörande å nyssnämnda kommandoexpedition, 3,180 kronor och till envar av två underofficerare, tjänstgörande å samma expedition, 2,340 kronor, samt

till en officer och en underofficer, tjänstgörande å sjöförsvarets kommandoexpedition, respektive 3,180 och 2,340 kronor;

dock att ifrågavarande arvoden icke må utgå till personal å aktiv stat eller övergångsstat.

Enligt de av föregående års riksdag godkända grunderna för riksstatsens uppställning skola de två riksstatsanslagen »departementschefen» och »departementet» sammanföras till ett gemensamt avlöningsanslag för försvarsdepartementet av förslagsanslags natur. Under detta anslag skola även beräknas medel för provisoriskt dyrortstillägg åt befattningshavare i departementet. Beträffande beräkningen av det nya avlöningsanslaget och statuppställningen för detsamma må anföras följande.

I anslaget bör såsom en särskild post ingå avlöning till departementschefen med 24,000 kronor.

Anslagsposten för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat skall enligt de nya grunderna beräknas efter högsta — i stället för såsom nu näst högsta — förekommande löneklass för i löneplanen inplacerade befattningar. Med tillämpning av detta beräkningssätt och efter minskning av lönebeloppen med pensionsavdrag bör anslagsposten uppräknas från 189,600 kronor till, i avrundat tal, 192,000 kronor, innebärande en höjning med 2,400 kronor.

Anslagsposten för avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, 9,900 kronor, är beräknad för utbetalande dels av lön efter näst högsta löneklass till en förste kanslisekreterare (B 26) å övergångsstat, dels ock av löneskillnad enligt näst högsta respektive löneklasser till en förste expeditionsvakt å övergångsstat (B 7), vilken uppehåller en vakant ordinarie expeditionsvaktsbeställning (B 5) å lantförsvarets kommandoexpedition. Så länge förste expeditionsvakten å övergångsstat uppehåller nämnda expeditionsvaktsbeställning, torde vid beräkningen av förevarande anslagspost avdrag böra ske med ett mot avlöningen i lönegraden B 5 svarande belopp, som utgår från anslagsposten för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat. I anslutning härtill och efter omräkning av förevarande anslagspost enligt vad ovan sagts torde densamma böra upptagas till, i runt tal, 10,000 kronor, innefattande en ökning av 100 kronor. Erforderlig föreskrift angående lönedispositionen å expeditionsvaktsbeställningen torde meddelas i form av en anmärkning till staten.

Anslagsmedlen för avlöningar till icke-ordinarie personal å departemen-

tets kansliavdelning skola enligt de nya grunderna för statuppställningen fördelas på två poster: *den ena* avsedd för grundavlönningar till extra ordinarie tjänstemän, avlöningar till extra befattningshavare, ersättning till tillfällig personal, renskrivning, övertidsersättning och dylikt, *den andra* avsedd för avlöningsförhöjningar till extra ordinarie tjänstemän, sjukavlönningar ävensom enligt gällande författningar uppkommande kostnader för läkarvård jämte läkemedel och dylikt samt begravningshjälp för personal med extra ordinarie anställning. För den förstnämnda gruppen av utgiftsändamål finnes, såsom förut angivits, å det nuvarande ordinarie förslagsanslaget till departementet beräknat tillhoppa (20,647 + 350 =) i runt tal 21,000 kronor. Detta belopp bör med hänsyn till pensionsavdragen minskas till 20,500 kronor. Sistnämnda summa, som icke må överskridas, torde uppföras till grundavlönningar m. m. Kostnaderna för utgifter avseende avlöningsförhöjningar m. m. belöpa sig för närvarande till omkring 5,300 kronor. För avjämnande av statens slutsumma torde för ifrågavarande ändamål böra beräknas ett belopp av 5,340 kronor. Under anslagsposten för »avlönningar till övrig icke-ordinarie personal» torde följaktligen böra i staten upptagas (20,500 + 5,340 =) 25,840 kronor.

Vidare torde i den nya staten under rubriken »arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t» ingå det belopp av 43,260 kronor, som i nu gällande stat beräknats för »arvoden till registrator i departementet samt till viss personal å kommandoexpeditionerna».

Slutligen torde såsom en särskild post å förevarande anslag under rubriken »särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän» beräknas medel för provisoriskt dyrortstillägg. Kostnaderna för dylikt tillägg åt departementets befattningshavare utgjorde för budgetåret 1933/1934 i runt tal 5,000 kronor, med vilket belopp ifrågavarande anslagspost bör uppföras.

Enligt de framlagda beräkningarna skulle sålunda medelsbehovet å förevarande anslag uppgå till sammanlagt 300,100 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande personalförteckning för försvarsdepartementet:

Personalförteckning.

Befattning.

Lönegrad.

Tjänstemän å ordinarie stat:

Kansliavdelningen.

1 statssekreterare, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet.....	—
1 expeditionschef, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet.....	—
4 kansliråd	B 30
2 förste kanslisekreterare	B 26
4 andre kanslisekreterare	B 21

Fjärde huvudtiteln.

Befattning.	Lönegrad.
1 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
2 kanslibiträden	B 7
2 expeditionsvakter	B 5
3 kontorsbiträden	B 4

Kommandoexpeditionerna.

1 chef för lantförsvarets kommandoexpedition, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
1 chef för sjöförsvarets kommandoexpedition, arvode enligt 5 § i avlöningsreglementet	—
2 expeditionsvakter	B 5

Tjänstemän å övergångsstat:

1 förste kanslisekreterare	B 26
1 förste expeditionsvakt	B 7;

dels godkänna följande avlöningsstat för försvarsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor 24,000: —
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	» 192,000: —
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	» 10,000: —
<i>Anm.</i> Så länge den å övergångsstat uppförde förste expeditionsvakten uppehåller tjänst som expeditionsvakt å lantförsvarets kommandoexpedition, utgår till denne från anslagsposten under punkt 2 ett mot avlöning till en expeditionsvakt i lönegraden B 5 svarande belopp.	
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m., <i>högst</i>	kr. 20,500: —
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 5,340: —
5. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t	» 25,840: —
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 43,260: —
	» 5,000: —

Summa förslagsanslag kronor 300,100: —;

dels ock till Försvarsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 300,100 kronor.

2. Försvarsdepartementet: Dyrtidstillägg, förslagsanslag.

[2.] För bestridande av kostnader för dyrtidstillägg åt befattningshavare i försvarsdepartementet har i riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

I riksstaten torde allt fortfarande bära upptagas ett särskilt anslag till dyrtidstillägg åt befattningshavare i departementet. Under återopande av vad statsrådet och chefen för finansdepartementet förut denna dag i fråga om beräkningen av anslagsbehovet för ändamålet anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsdepartementet: Dyrtidstillägg* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 25,000 kronor.

3. Försvarsdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.

[3.] Omkostnaderna för försvarsdepartementet bestridas för närvarande från ett flertal olika anslag under fjärde huvudtiteln. Enligt grunderna för den beslutade omläggningen av riksstatens uppställning skola medel för bestridande av utgifter av ifrågavarande natur vid departementet beräknas å ett för ändamålet uppfört särskilt omkostnadsanslag. Beträffande beräkningen av det nya anslaget får jag framhålla följande.

För reseersättningar torde bära upptagas en anslagspost å förslagsvis 4,000 kronor. Dylika utgifter avföras för närvarande å vederbörliga under huvudtiteln uppförda anslag till rese- och traktamentspenningar.

Anslagsposten till bestridande av expenser torde upptagas till förslagsvis 67,400 kronor. Av detta belopp beräknas omkring 8,400 kronor åtgå för utgifter för bränsle och lyse, medan för övriga expenser — inklusive renhållning och tvätt — sålunda skulle avses omkring 59,000 kronor. Såsom i det följande i vederbörligt sammanhang kommer att nämnas, vidtagas mot de beräknade utgifterna för ifrågavarande ändamål svarande nedsättningar i medelsbehoven å lantförsvarets och sjöförsvarets respektive anslag till skrivmaterialier och expenser samt till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt. Kostnaderna för det blankettryck, som centralt ombesörjes genom lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner för arméns, marinens och flygvapnets räkning, förutsättas skola fortfarande avföras å respektive försvarsgrenars anslag till skrivmaterialier och expenser.

Slutligen torde å departementets omkostnadsanslag bära för utgifter avseende publikationstryck — huvudsakligen tryckning av propositioner — beräknas en anslagspost å förslagsvis 3,600 kronor. För närvarande bestridas kostnaderna i sådant hänseende av lantförsvarets anslag till tryckningskostnader. Utgifterna för det publikationstryck, som centralt ombesörjes genom lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner för arméns, marinens och flygvapnets räkning, torde i fortsättningen, såsom för närvarande sker, bära avföras å respektive försvarsgrenars anslag till tryckningskostnader.

Fjärde huvudtiteln.

I anslutning till vad jag sålunda föreslagit, skulle medelsbehovet å försvarsdepartementets omkostnadsanslag för budgetåret 1935/1936 beräknas enligt följande uppställning:

1. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	kronor	4,000:—
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	67,400:—
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	»	3.600:—
		Summa kronor 75,000:—

Sistnämnda belopp, 75,000 kronor, torde upptagas såsom förslagsanslag. Stat för anslaget användning torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 75,000 kronor.

B. LANTFÖRSVARET.

Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.

1. Avlöning till personal vid arméförvaltningen, *förslagsanslag*

[4.] För avlöning av den vid arméförvaltningen anställda civila personalen ävensom den å sjukvårdsstyrelsen anställda civilmilitära personalen har under ordinarie förslagsanslaget till arméförvaltningen för budgetåret 1934/1935 anvisats ett belopp av 517,906 kronor, varjämte till förstärkning av arbetskrafterna i arméförvaltningen under beteckning »Arméförvaltningens verksamhet» för samma budgetår anvisats ett extra anslag av 24,000 kronor.

Sistnämnda anslag är avsett dels för beredande av avlöning åt följande extra personal hos ämbetsverket, nämligen 1 sekreterare, 1 notarie, 1 kansli-skrivare, 1 kanslibiträde samt 1 expeditionsvakt ävensom för vikariatsersättning under ledighet för nämnda extra personal, dels ock för bestridande, i enlighet med beslut av 1932 års riksdag (skrivelse nr 250), av kostnaderna för beredande åt innehavaren av den till lönegraden B 24 hänfödda revisionskommisariebefattningen å civila departementets kameralbyrå av fyllnadsavlöning motsvarande skillnaden mellan, å ena sidan, avlöning i lönegraden B 26 enligt 33 § i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 356) med avlöningsbestämmelser för icke-ordinarie befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, samt, å andra sidan, ifrågavarande befattningshavares egen avlöning i lönegraden B 24. Utgifterna för avlöningsförhöjningar åt den från detta anslag avlönade icke-ordinarie personalen bestridas från det å sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till avlöningsförhöjningar åt vissa icke-ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen.

Kostnaderna för provisoriskt dyrtidstillägg åt arméförvaltningens befattningshavare bestridas från det under fjärde huvudtiteln uppförda gemensamma anslaget för sådant ändamål samt kostnaderna för dyrtidstillägg åt nämnda befattningshavare från det allmänna anslaget till dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret.

Under hänvisning till nästlidet års riksdags beslut angående ändrade grunder för uppställningen av riksstatens utgiftssida får jag, med åberopande i övrigt av vad chefen för finansdepartementet i ämnet anfört vid anmälan denna dag av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, beträffande beräkningen av anslaget till avlöning till personal vid arméförvaltningen samt i fråga om uppställningen av ämbetsverkets avlöningsstat anföra följande.

Anslagsposten till avlöningar till civila tjänstemän å ordinarie stat skall enligt de nya grunderna beräknas efter högsta — i stället för såsom nu näst högsta — förekommande löneklass för i löneplanen inplacerade befatt-

ningar. Med tillämpning av detta beräkningssätt och efter minskning av lönebeloppen med pensionsavdrag bör anslagsposten uppräknas från 378,488 kronor till, i avrundat tal, 396,500 kronor.

Det nuvarande anslaget till arméförvaltningens verksamhet disponeras, såsom ovan nämnts, bland annat för avlönande av en extra tjänsteman i lönegraden B 24 (sekreterare) och en extra tjänsteman i lönegraden B 21 (notarie). För avlönande av nämnda befattningshavare erforderliga medel böra upptagas under en särskild anslagspost till avlöningar till civila tjänstemän å extra stat. Medelsbehovet för ändamålet torde, efter minskning av lönebeloppen med pensionsavdrag, beräknas till i runt tal 15,340 kronor.

Till löner åt den å arméförvaltningens stat uppförda ordinarie civilmilitära personalen finnes för närvarande beräknad en anslagspost å 60,468 kronor. Någon ändring beträffande grunden för uppskattningen av själva lönekostnaderna för den civilmilitära personalen — näst högsta löneklassen inom vederbörlig lönegrad för respektive befattningar — ifrågasättes ej i detta sammanhang. Emellertid torde nyss angivna belopp böra ökas till, i jämnt tal, 61,400 kronor för beredande av medel till bestridande av vikariatsersättningar åt den personal, varom här är fråga. Dylika ersättningar utgå för närvarande från den under anslaget till arméförvaltningen uppförda posten till vikariatsersättningar.

Under rubriken »arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t» torde upptagas medel för bestridande av dels utgående arvoden å 5,400 kronor till en domäntjänsteman samt å 6,000 kronor till en arkitekt, dels ock ersättning åt sakkunnigt biträde hos sjukvårdsstyrelsen till ett belopp av 1,000 kronor; i enlighet härmed bör å denna anslagspost anvisas 12,400 kronor. Här ifrågavarande arvoden m. m. bestridas för närvarande från den å ämbetsverkets stat uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.

För avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. har å den nuvarande staten för arméförvaltningen uppförts en anslagspost å 67,950 kronor. För samma ändamål disponeras av det extra anslaget å 24,000 kronor till arméförvaltningens verksamhet i jämnt tal 9,440 kronor eller det belopp, som erhålles, om från angivna 24,000 kronor dragas löneomedel jämte vikariatsersättningar, i vad de hänföra sig till de förut särskilt nämnda två befattningshavarna i lönegraderna B 24 och B 21, ävensom här nedan angiven »särskild löneförmån» å 960 kronor. Sammanlagda anslagstillgången för tillgodoseende av ifrågavarande personalbehov utgör således för närvarande (67,950 + 9,440 =) 77,390 kronor; efter avdrag därifrån av det förenämnda till en särskild post utbrutna beloppet å 12,400 kronor kvarstår en summa av 64,990 kronor. Med tillämpning av enahanda grunder, som angivits beträffande anslagsposten till »avlöningar till övrig icke-ordinarie personal» å försvarsdepartementets kansliavdelning, bör motsvarande anslagspost å arméförvaltningens stat uppdelas i två poster avsedda, *den ena* för grundavlöningar till extra ordinarie tjänstemän m. m. och *den andra* för avlöningsförhöjningar till dessa tjänstemän m. m. Posten för grundavlöningar m. m.,

vilken förutsättes ej skola få överskridas, bör — med beaktande av pensionsavdrag å i runt tal 1,590 kronor — upptagas med 58,880 kronor. Å posten för avlöningsförhöjningar m. m., beräknad förslagsvis, skulle sålunda anvisas återstoden eller (64,990 — 58,880 — 1,590 =) 4,520 kronor. Sistnämnda belopp bör emellertid ökas med erforderliga medel till avlöningsförhöjningar, beräknade till 1,500 kronor, åt den icke-ordinarie personal, vars grundavlöning bestrides av förenämnda belopp å 9,440 kronor, och vilka kostnader, enligt vad inledningsvis nämnts, nu utgå från det å sjunde huvudtiteln anvisade anslaget till avlöningsförhöjningar åt vissa icke-ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen. I enlighet härmed beräknas posten till avlöningsförhöjningar m. m. till (4,520 + 1,500 =) 6,020 kronor.

Slutligen torde under rubriken »särskild löneförmån» upptagas ett belopp å förslagsvis 960 kronor, avseende den fyllnadsavlöning, som, enligt vad inledningsvis nämnts, utgår till en revisionskommisarie i lönegraden B 24 (beloppet motsvarar skillnaden mellan lönerna i lönegraderna B 26 och B 24).

Kostnaderna för provisoriskt dyrortstillägg och dyrtidstillägg åt befattningshavarna vid arméförvaltningen torde i fortsättningen bestridas i enahanda ordning som för närvarande.

Det sammanlagda medelsbehovet till avlöning till personal vid arméförvaltningen skulle sålunda utgöra [396,500 + 15,340 + 61,400 + 12,400 + (58,880 + 6,020) + 960 =] 551,500 kronor. I anslutning till anslagsberäkningen har jag låtit upprätta förslag till ny stat för arméförvaltningen (se Bil. nr 1), och torde ifrågasvarande förslagsstat underställas riksdagen för godkännande.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande personalförteckning för den civila personalen vid arméförvaltningen:

Personalförteckning.

Befattning.	Lönegrad.
Tjänstemän å ordinarie stat:	
1 generalkrigskommisarie	A 3
4 krigsråd	B 30
1 ombudsman	B 26
2 revisionskommisarier	B 26
1 sekreterare	B 26
1 pensionskamrerare	B 24
3 kamrerare	B 24
1 krigskassör	B 24
1 revisionskommisarie	B 24
1 sekreterare	B 24
2 sekreterare och kamrerare	B 24
2 bokhållare	B 21
4 notarier	B 21

Fjärde huvudtiteln.

Befattning.	Lönegrad.
1 registrator	B 21
8 revisorer	B 21
5 kansliskrivare	B 11
1 förste expeditionsvakt	B 7
8 kanslibiträden	B 7
6 expeditionsvakter	B 5
13 kontorsbiträden	B 4

Tjänstemän å extra stat:

1 sekreterare	B 24
1 notarie	B 21;

dels ock, med godkännande av bifogade förslag till stat för arméförvaltningen (Bil. nr 1), att tillämpas under budgetåret 1935/1936, till *avlönning till personal vid arméförvaltningen* för samma budgetår anvisa ett *förslagsanslag* av 551,500 kronor.

2. Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., förslagsanslag. (Avlöningsanslaget.)

[5.] I 1934 års statsverksproposition och Kungl. Maj:ts proposition nr 255/1934 beräknades anslagsposterna under ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. för budgetåret 1934/1935 sålunda:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater	kronor 24,545,004:—
B. Kallortstillägg	» 78,000:—
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband	» 5,000:—
D. Felräkningspenningar	» 16,000:—
E. Arvoden åt sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenten	» 7,500:—
F. Hyresbidrag åt visst underbefäl	» 138,000:—
G. Anställningspenningar	» 70,000:—
H. Dagavlöning och dagavlöningsstillägg åt indelt manskap	» 100,000:—
I. Kostnader för musikelever	» 14,000:—
J. Gottgörelse för tjänstehästar	» 55,000:—
K. Stipendier för underlättande av officersrekryteringen i Boden	» 12,000:—
L. Ekiperingshjälp	» 49,000:—
M. Vissa arvoden m. m.	» 709,110:—
N. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m.	» 50,000:—

Summa kronor 25,848,614:—

Den sålunda erhållna summan har ansetts kunna minskas med dels 880,000 kronor, utgörande beräknad ersättning för tjänstebostäder, dels ock 120,000 kronor, motsvarande beräknad ersättning från respektive landsting till vissa militära sjukhus för vård av civila patienter å sjukhusen, eller med sammanlagt 1,000,000 kronor. Det återstående beloppet, 24,848,614 kronor, har med hänsyn till nettoutgifterna å avlöningsanslaget avrundats uppåt till 25,500,000 kronor. I enlighet härmed har anslaget å riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 25,500,000 kronor.

För budgetåret 1935/1936 torde anslaget böra beräknas under samma rubriker som för innevarande budgetår.

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater.

Under denna rubrik äro nu upptagna

dels *generalitetet, staber m. m.*, innefattande staterna för generalitetet, arméfördelningsstab, militärbefäl och inspektioner, generalstaben, artilleristaben, kommandantskapet i Boden, rullföringsbefälhavare med biträden och bataljonsläkare vid fältläkarkåren,

dels *undervisningsverken*, innefattande staterna för krigsskolan, krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, artilleriets skjutskola samt arméns underofficersskola,

dels *truppförbanden m. m.*, innefattande staterna för infanteriet, kavalleriet, artilleriet, fortifikationen och ingenjörtrupperna, trängen samt intendenturkåren,

dels *garnisonssjukhusen m. m.*, innefattande staterna för garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden samt staten för arméns sjuksköterskekår,

dels ock *polispersonalen*, innefattande staten för polispersonalen i Boden och å Karlsborg.

Till en början torde jag böra upptaga en fråga, som har avseende på vissa av personalstaterna under lantförsvarets och sjöförsvarets avlöningsanslag.

Enligt grunderna för kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet ankommer det på Kungl. Maj:t att besluta angående vilken personal, som bör omfattas av nämnda avlöningsbestämmelser.

I sitt den 5 december 1934 avgivna betänkande med förslag till tjänstepensionsreglemente för befattningshavare vid försvarsväsendet (Statens offentl. utredn. 1934: 49) hava 1934 års militärpensionssakkunniga — under hänvisning till att enligt direktiven för de sakkunnigas verksamhet borde under det blivande militära tjänstepensionsreglementet inordnas även den civila och civilmilitära icke-ordinarie tjänstemannapersonal vid försvarsväsendet, som med hänsyn till anställningsformer och avlöningsförhållanden skäligen kunde anses böra erhålla pensionsrätt enligt de grunder, vilka funnes böra gälla för ordinarie tjänstemän — förordat, att pensionsrätt enligt det föreslagna reglementet måtte beredas extra ordinarie tjänstemän med avlöning

enligt förenämnda kungörelse den 22 juni 1928 (nr 215). Visserligen kunde — hava de sakkunniga uttalat — en och annan i kungörelsen upptagen extra ordinarie befattning med avseende å göromålen art måhända enligt den inom statsförvaltningen i allmänhet vedertagna uppfattningen närmast betraktas såsom arbetaranställning, och ett avförande av dylika befattningar från den vid kungörelsen fogade tjänsteförteckningen A kunde därför ifrågasättas. Liknande synpunkt har av de sakkunniga framförts beträffande den kvinnliga ekonomipersonal, som finnes upptagen å den vid samma kungörelse fogade tjänsteförteckningen B (kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal).

Med hänvisning till det anförda tillåter jag mig erinra, att försvarsväsendets lönenämnd, jämlikt erhållet uppdrag, för närvarande har under utredning frågan om revision av de vid förberörda kungörelse fogade tjänsteförteckningarna, ävensom framhålla, att i de fall viss å förteckningarna nu uppförd personal kan finnas böra uteslutas därur, sådan personal förutsättes skola hänföras under pensionsreglementet för arbetare.

En stor del av den personal, för vilken löneförhållandena regleras genom kungörelsen nr 215/1928, finnes för närvarande upptagen å de av Kungl. Maj:t med riksdagen fastställda personalstaterna med angivande därvid, att lön utgår enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan. Ett avförande av personal från tjänsteförteckningarna kan således komma att nödvändigögra jämkningar uti vissa av de personalstater under lantförsvarets och sjöförsvarets avlöningsanslag, vilka nu framläggas för erhållande av riksdagens godkännande. Det torde böra överlätas åt Kungl. Maj:t att framdeles vidtaga de av berörda anledning erforderliga jämkningarna i staterna.

Jag övergår härefter till de särskilda personalstaterna.

I. Generalitetet, staber m. m.

Uti de under förevarande rubrik upptagna staterna för generalitetet, arméfördelningsstaber, militärbefäl och inspektioner, kommandantskapet i Boden, rullföringsbefälhavare med biträden samt bataljonsläkare vid fältläkarkåren ifrågasättes icke någon ändring för nästkommande budgetår.

Staten för generalstaben. Den å generalstabens stat uppförda posten till löner åt personal med avlöning enligt avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen (S. F. S. 270/1925) skall beräknas efter högsta — i stället för såsom nu näst högsta — förekommande löneklass för i löneplanen inplacerade befattningar. Med tillämpning av detta beräkningssätt och efter minskning av lönebeloppen med pensionsavdrag bör anslagsposten för avlöningar till ifrågavarande personal, nu 33,264 kronor, uppräknas med 663 kronor till, i avrundat tal, 33,900 kronor. I samband härmed skall anslagsposten till vikariatsersättning för denna personal uteslutas ur staten.

Under en följd av år hava från lantförsvarets anslag till extra utgifter anvisats medel för bestridande av kostnaderna för upprätthållande av ett för de tre försvarsgrenarna i vissa delar gemensamt fotografiskt centrallaboratorium inom generalstaben. Enligt kungl. brev den 22 juni 1934 utgår sålunda för ifrågavarande ändamål under innevarande budgetår ett belopp

av 6,000 kronor, varav 5,400 kronor disponeras till arvode åt laboratoriets föreståndare samt återstoden till arvode åt en till tjänstgöring vid laboratoriet kommenderad underofficer. Sedan chefen för generalstaben nu förnyat tidigare gjorda framställningar åsyftande, att laboratoriet måtte givas en fast organisation, har arméförvaltningen föreslagit, dels att å staten för generalstaben måtte uppföras arvoden åt föreståndaren efter 27:e lönegraden avd. B av avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen och åt den till tjänstgöring därstädes kommenderade underofficeren med 600 kronor, dels ock att för bestridande av laboratoriekostnader och för inköp av litteratur m. m. erforderliga medel måtte beräknas under generalstabens andel av anslaget till skrivmaterialier och expenser. Jag anser mig ej för närvarande kunna förorda ifrågavarande förslag utan förutsätter, att för upprätthållandet av centrallaboratoriets verksamhet erforderliga medel i fortsättningen komma att beredas i den ordning hittills ägt rum.

Däremot anser jag mig böra föreslå åtgärder för tillgodoseende av krigsarkivets personalbehov.

Härvid må till en början erinras, att krigsarkivet enligt nuvarande organisation är förenat med generalstabens krigshistoriska avdelning och att chefen för nämnda avdelning närmast under chefen för generalstaben utövar ledningen över krigsarkivet. Av personalen å generalstabens stat tjänstgöra vid krigsarkivet, förutom krigsarkivarien, två expeditionsvakter samt en pensionerad underofficer (i arvodesbefattning); härutöver har viss extra personal till skiftande antal under de olika åren tagits i anspråk vid arkivet. I anledning av framställning i ämnet av chefen för generalstaben bemyndigade Kungl. Maj:t den 21 november 1930 dåvarande chefen för försvarsdepartementet att tillkalla tre sakkunniga (de s. k. krigsarkivsakkunniga) för att verkställa en allsidig utredning rörande krigsarkivets framtida organisation och i samband därmed stående frågor, allt under iakttagande att arkivets organisation begränsades till den omfattning, som med hänsyn till arkivets uppgift finge anses oundgängligen påkallad. De sakkunniga (riksarkivarien H. Almquist, krigsarkivarien B. Steckzén och kaptenen F. Pira) avgåvo betänkande i ämnet den 31 januari 1933. De sakkunnigas förslag innebär i organisatoriskt hänseende i huvudsak, att krigsarkivet i samband med lösningen av riksarkivets lokalfråga skall inordnas i riksarkivet såsom en särskild avdelning, att inom generalstaben skall kvarstå ett arméarkiv, att, intill dess den ändrade organisationen kan genomföras, krigsarkivets nuvarande organisation i stort sett skall bibehållas, dock att krigsarkivarien bör erhålla ökat inflytande över krigsarkivet samt bli direkt underställd generalstabschefen och föredragande inför honom i ärenden av arkivteknisk natur. Vidkommande krigsarkivets personalbehov går de sakkunnigas förslag ut på åtgärder snarast möjligt för arkivets utrustande med ökade arbetskrafter. Härutinnan föreslås inrättande av en ordinarie befattning för en arkivarie (i lönegraden B 21) samt fyra befattningar för pensionerad personal, därav tre för officerare och en för en underofficer, ävensom uppförande å staten av ett belopp å 2,160 kronor för avlöande av amanuenser. Arméförvalt-

ningen, statskontoret, riksarkivet samt chefen för generalstaben hava biträtt, vad de sakkunniga såväl i organisatoriskt hänseende som i fråga om krigsarkivets personalbehov föreslagit, dock att chefen för generalstaben ansett, att nyss angivna belopp för avlönande av amanuenser borde höjas till i runt tal 5,300 kronor.

Med hänsyn till vad utredningen utvisar angående krigsarkivets omfattning och arten av där förekommande göromål samt på grund av de hörda myndigheternas enstämmiga förordande av snara åtgärder till ernående av förbättrad personalorganisation därstädes, har jag ansett, att de sakkunnigas förslag nu bör, i något modifierad form, vinna beaktande. För närvarande kan jag ej tillstyrka en utökning av den ordinarie personalen. Vidkommande den extra personalen må framhållas, att denna för närvarande utgöres av tre officerare, av vilka en tillhör reserven, en är officer på övergångsstat och en är en inkommenderad aktiv officer, ävensom av två amanuenser. Enligt medgivande av Kungl. Maj:t — genom brev den 22 juni 1934 såvitt avser innevarande budgetår — utgår från lantförsvarets anslag till extra utgifter dels ersättning å 2,400 kronor till nyssnämnde officer i reserven, dels ett belopp av 1,000 kronor för beredande av ersättning åt de två amanuenserna. För att personalorganisationen skall erhålla nödig stadga synas tre arvodesbefattningar för pensionerade officerare, benämnda »arkivofficerare», böra upptagas å generalstabens stat samt arvoden fastställas att utgå å dessa befattningar med samma belopp, 3,180 kronor, som nu beredes två av innehavarna av aktuarietjänst vid generalstaben. För det fall att personal å aktiv stat eller övergångsstat tages i anspråk för upprätthållande av befattning såsom arkivofficer, bör givetvis arvode ej utgå. Härjämte torde å staten böra upptagas en anslagspost å 4,600 kronor till avlönande av extra tjänstemän (amanuenser). Tillsvidare torde man lämpligen böra stanna vid de här angivna åtgärderna till förbättrande av arkivets personalorganisation. Framhållas må slutligen, att det på grund av dessa åtgärder förutsättes, dels att anslagsposten för bestridande av kostnaderna för ersättning åt officer på aktiv stat, som inkommenderas till generalstaben m. m., nu 43,930 kronor, nedsättes till 42,000 kronor, dels ock att i fortsättningen någon medelsanvisning från anslaget till extra utgifter för anställande av extra personal vid krigsarkivet ej skall behövas.

Jag har för avsikt att sedermera till övervägande upptaga krigsarkivsak-kunnigas förslag angående krigsarkivets ställning inom generalstaben.

Staten för artilleristaben. Vid beräkning av anslagsposten till lön åt den å förevarande stat upptagna expeditionsvakten efter högsta — i stället för såsom nu näst högsta — förekommande löneklass och efter minskning av lönebeloppet med pensionsavdrag bör anslagsposten, nu 2,988 kronor, höjas med 108 kronor till 3,096 kronor.

II. Undervisningsverken.

Uti de under förevarande rubrik upptagna staterna för krigsskolan och ridskolan ifrågasättes ej någon ändring för nästkommande budgetår. Med

avseende å övriga under denna rubrik upptagna stater får jag anföra följande.

Staten för krigshögskolan. Vid beräkning av anslagsposten till löner åt de å förevarande stat upptagna expeditionsvakterna efter högsta — i stället för såsom nu näst högsta — förekommande löneklass i vederbörlig lönegrad och efter minskning av lönebeloppen med pensionsavdrag bör denna anslagspost, nu 6,288 kronor, höjas med 237 kronor till 6,525 kronor.

Sedan inspektören för militärläroverken — i anledning av ett utav krigsundervisningskommissionen förordad förslag, att finska språket måtte upptagas såsom valfritt ämne i krigshögskolans undervisningsprogram — gjort framställning om anvisande å krigshögskolans stat av arvodesmedel till en lärare i sagda ämne, har å skolans stat för innevarande budgetår, varunder undervisning i finska språket endast skulle ifrågakomma för elever tillhörande den ena (lägre) lärokursen, med tillämpning av sedvanlig beräkningsgrund av 10 kronor för undervisningstimme beräknats ett belopp av 1,200 kronor för ändamålet. Från och med nästkommande budgetår, då undervisning i finska språket kommer att meddelas i båda lärokurserna, bör å staten beräknas ytterligare 1,200 kronor för ändamålet.

Staten för artilleri- och ingenjörhögskolan. Vid beräkning av anslagsposten till löner åt de å denna stat uppförda expeditionsvakterna i enlighet med de grunder, som angivas för motsvarande befattningshavare å krigshögskolans stat, bör förevarande anslagspost, nu 6,288 kronor, likaledes höjas med 237 kronor till 6,525 kronor.

Staten för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet. Å denna stat finnes upptagen en befattning för en eldare av första klassen. Befattningen är i avlöningshänseende hänförd till 6:e lönegraden av löneplanen för extra ordinarie tjänstemän enligt kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet. För beredande av lön åt nämnda eldare är å staten uppförd en anslagspost å 2,448 kronor.

Med avseende å behovet av personal för skötseln utav de maskinella anläggningarna vid infanteriskjutskolan m. m. har arméförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Chefen för infanteriskjutskolan hade framhållit, att efter avslutandet av pågående arbete med anläggande av ett vattenledningsverk vid skolan, vilket arbete beräknades vara slutfört under år 1934, det redan nu omfattande och ansvarsfulla arbetet med skolans maskinella utrustning, vilket för närvarande åläge den vid skolan anställde eldaren, komme att ökas samt att det därför syntes skäligt, att ifrågavarande befattningshavare erhöle lön såsom maskinist i 3:e lönegraden enligt den i officersavlöningsreglementet intagna löneplanen för civilmilitär personal m. fl. Då det vidare syntes nödvändigt, att innehavaren av maskinistbefattningen för skötseln av skolans omfattande maskinella anläggningar hade ett biträde till sitt förfogande, hade skolchefen hemställt, att i staten för skolan måtte, med uteslutande av däri nu upptagen befattning för en eldare av första klassen, uppföras en post å 1,944 kronor för lön åt en extra ordinarie eldare i 2:a lönegraden enligt löneplanen Eo i ovannämnda kungörelse nr 215/1928.

På grund av vad skolchefen sålunda anført och med vitsordande av de i framställningen lämnade uppgifterna finge arméförvaltningen tillstyrka anställande vid skolan av såväl en maskinist som en eldare. Då emellertid en viss försiktighet torde böra iakttagas i fråga om inrättandet av nya ordinarie befattningar, kunde ämbetsverket icke biträda skolchefens förslag om upptagande i staten av en ordinarie befattning för en maskinist, utan syntes befattningen böra tillsvidare hänföras till gruppen extra ordinarie tjänstemän. Vidkommande befattningens inplacering på löneskalan finge arméförvaltningen erinra om, att den å staten för garnisonssjukhuset i Stockholm upptagna befattningen för en maskinist hänförts till 10:e lönegraden enligt löneplanen Eo i kungörelsen nr 215/1928. Med hänsyn till värdet och beskaffenheten av de tekniska inrättningar, vilka numera funnes vid skjutskolan och vilka torde vara av mer komplicerad natur än de, varmed garnisonssjukhuset i Stockholm vore utrustat, borde maskinisten vid skjutskolan erhålla något högre lön än motsvarande befattningshavare vid garnisonssjukhuset. Arméförvaltningen finge därför föreslå, att befattningen hänfördes till 12:e lönegraden enligt löneplanen Eo i kungörelsen nr 215/1928. Mot beräkningen av anslagsposten till lön åt en extra ordinarie eldare hade arméförvaltningen intet att erinra.

Vad arméförvaltningen sålunda föreslagit, finner jag mig böra tillstyrka. I enlighet härmed ökas statens slutsumma, nu 143,152 kronor, med 2,880 kronor till 146,032 kronor.

I samband härmed må nämnas, att inspektören för infanteriet anmält sin avsikt att sedermera hos Kungl. Maj:t göra framställning i syfte att kurserna vid infanteriskjutskolan under budgetåret 1935/1936 försöksvis måtte anordnas efter vissa andra grunder än som förutsatts enligt gällande organisation av skjutskolan. Därest det vid Kungl. Maj:ts prövning av blivande förslag i sådant hänseende kan finnas ändamålsenligt att anordna utbildningen vid skolan enligt andra grunder än för närvarande, torde elevantalet i de olika kurserna och kursernas varaktighet m. m. enligt gällande stat böra få jämkas enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande, dock med iakttagande, att kostnaderna för verksamheten vid skjutskolan stanna inom ramen för av riksdagen härtill anslagna medel.

Staten för artilleriets skjutskola. Generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet har framlagt förslag till ny stat för artilleriets skjutskola för nästkommande budgetår. Förslaget går i huvudsak ut på *dels* att antalet såsom elever beordrade kaptener och löjtnanter ur artilleriet ökas från 18 till 23, att i staten såsom elever under 15 dagar upptagas 3 majorer och 1 kompaniofficer ur infanteriet samt att det under rubriken »formationer» upptagna antalet officerare och underofficerare minskas från 14 respektive 12 till 10 respektive 7, *dels ock* att under staten beräknas medel för bestridande av tjänstgöringstraktamenten under 140 dagar åt 6 kaptener och löjtnanter samt 5 styckjunkare och sergeanter, avsedda såsom befäl vid skolans övnings-trupp. Arméförvaltningen har tillstyrkt generalfälttygmästarens förevarande förslag samt i anslutning härtill för tjänstgöringstraktamenten åt den angivna befälspersonalen vid övningsgruppen beräknat ett belopp av 10,000 kronor. Statens slutsumma, nu 20,000 kronor, har på grund härav föreslagits skola höjas till 30,000 kronor.

Under erinran att medel för tjänstgöringstraktamenten åt officerare och underofficerare vid infanteriskjutskolans övningstrupp äro beräknade å staten för infanteriskjutskolan, finner jag mig böra tillstyrka, att medel, 10,000 kronor, för bestridande av motsvarande kostnader, i vad avser övningstruppen vid artilleriets skjutskola, beräknas å staten för denna skola. Vad angår de ifrågasatta ändrade grunderna för kommendering av personal i övrigt till skjutskolan, föranleder det framställda förslaget härutinnan icke någon erinran från min sida. I överensstämmelse härmed har ny stat för artilleriets skjutskola uppgjorts och slutar densamma på 30,000 kronor.

Staten för arméns underofficersskola. Å denna stat har alltsedan budgetåret 1932/1933 varit uppförd en anslagspost å 4,000 kronor för beredande av arvoden till extra personal, avsedd för skrivhjälp. Chefen för arméns underofficersskola har meddelat, att ifrågavarande belopp vore otillräckligt för tillgodoseende av skolans behov av kvalificerad skrivhjälp, samt hemställt om anslagspostens höjning till 6,000 kronor. Arméförvaltningen har tillstyrkt denna framställning.

Jag finner mig böra förorda ifrågavarande anslagshöjning. Såsom framdeles omförmäles, lärer däremot skolans andel av undervisningsanslaget kunna reduceras med 3,000 kronor.

III. Truppförbanden.

I detta sammanhang torde jag först böra anmäla följande organisationsfrågor.

I skrivelse till arméförvaltningens civila departement den 7 juli 1934 har chefen för generalstaben gjort framställning angående vidtagande av åtgärder till stärkande av Gotlands försvar. Härvid har anförts, att, jämte ett förbättrande och utökande av vapenutrustningen m. m. för därvarande truppförband, uppmärksamhet måste ägnas förbandens kvalitet och närmast tillgången på befäl. Generalstabschefens framställning har i sistnämnda hänseende utmynnat i förslag därom, att den fasta befälskadern vid Gotlands infanterikår måtte ökas till ungefär samma numerär som vid ett infanteriregemente på fastlandet med begränsad organisation samt att för Gotlands artillerikårs vidkommande en motsvarande ökning av den fasta befälskadern måtte komma till stånd. Genomförandet av dessa kaderökningar har synts generalstabschefen böra ske under mer än ett budgetår, varvid för det närmaste budgetåret borde i respektive stater upptagas följande nya beställningar:

vid Gotlands infanterikår: 1 major, 2 kaptener, 2 löjtnanter, 1 underlöjtnant eller fänrik, 2 fanjunkare, 2 serjeanter, 1 furir av första klassen, 3 furirer av andra klassen, 2 korpraler, 2 vicekorpraler och 3 volontärer; samt

vid Gotlands artillerikår: 1 kapten, 1 löjtnant, 1 styckjunkare, 1 serjeant, 1 furir av första klassen, 2 furirer av andra klassen, 2 konstaplar och 4 volontärer.

Efter det yttranden över förevarande förslag inhämtats från inspektören för infanteriet samt generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet, vilka biträtt detsamma, har arméförvaltningen i sin skrivelse angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1935/1936 tillstyrkt, att staterna för

Gotlands infanterikår och Gotlands artillerikår måtte ökas med det av generalstabschefen föreslagna antalet beställningar. Härav föranledda merkostnader under nämnda budgetår hava av ämbetsverket angivits, för infanterikåren till 57,318 kronor och för artillerikåren till 26,358 kronor.

Med avseende på förevarande ärende vill jag erinra, att frågan om åtgärder för tillgodoseende av Gotlands försvarsbehov, i anledning av väckta motioner (I: 110, II: 33 och 221), var föremål för övervägande av nästlidet års riksdag. I sitt över motionerna avgivna utlåtande (nr 132) anförde statsutskottet, att utskottet till fullo insåge Gotlands betydelse ur militärpolitisk och strategisk synpunkt samt att ett tillgodoseende av öns försvarskrafter vore i hög grad påkallat. Då emellertid enligt utskottets mening spörsmålet om Gotlands försvarsbehov, som vore föremål för 1930 års försvarskommis-sions särskilda uppmärksamhet, vore en fråga, vilken icke lämpligen borde utbrytas ur sitt organisatoriska sammanhang med försvarsfrågan i övrigt utan borde vinna sin lösning i samband med denna, ansåge utskottet icke anledning föreligga att föreslå vidtagande av åtgärder i av motionärerna angiven riktning. Statsutskottet hemställde därför, att motionärernas framställning icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Denna statsutskottets hemställan blev ock av riksdagen bifallen.

Med hänsyn till den ställning, 1934 års riksdag sålunda intagit till spörsmålet rörande Gotlands försvarsbehov, torde icke lämpligen böra ifrågasättas att framlägga förslag i ämnet till årets riksdag.

Staten för Svea livgarde. Med anledning av en utav vederbörande myndigheter i ämnet gjord framställning har Kungl. Maj:t genom brev den 21 september 1934 medgivit, att chefen för östra arméfördelningen finge för tiden från och med den 1 oktober 1934 tillsvidare till och med den 30 juni 1935 vid Svea livgarde, för tjänstgöring vid Stockholms inskrivningsområdes expedition såsom extra expeditionsofficer, anställa en officer, som tvångsvis överförs till övergångsstat eller tillhörde reserven. Då, enligt vad arméförvaltningen framhållit, ett stadigvarande behov av ifrågavarande arbetskraft får anses föreligga, tillstyrker jag, att å regementets stat under rubriken »pensionerad personal» uppföres en härför avsedd befattning. I enlighet härmed komma två arvodesbefattningar för pensionerade officerare att redovisas å staten.

Staten för Göta livgarde. Å denna stat finnes bl. a. för stridsvagnsbataljonen uppförd en beställning för en verkmästare av andra klassen. Sedan sekundchefen för Göta livgarde, under framhållande att tillgången på tekniskt yrkeskunnig personal för vård och tillsyn av stridsvagnsmaterielen vore otillräcklig med hänsyn till det nuvarande stridsvagns- och motorfordonsbeståndet, hos arméförvaltningen hemställt, att å staten måtte upptagas två beställningar för tyghantverkare (lönegraden C 3), har arméförvaltningen, som ansåge behovet av två dylika beställningshavare vara styrkt, framställt förslag i enlighet härmed. Jag anser mig böra tillstyrka framställningen, såvitt angår en beställning såsom tyghantverkare.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 december 1934 har inspektören för

infanteriet framhållit, att det nuvarande sättet för rekrytering av manskap vid Göta livgardes stridsvagnsbataljon — d. v. s. med vederbörandes anställande såsom volontär och, efter vid stridsvagnsbataljonen genomgångna underbefälsskolor, befordran till högre manskapsbeställning vid bataljonen — ej visat sig ändamålsenligt ur utbildningssynpunkt samt fördensskull föreslagit, att rekryteringsförfarandet måtte försöksvis omläggas på sådant sätt, att endast manskap, som förut erhållit fullständig infanteriutbildning (t. o. m. furirskola), skulle anställas vid stridsvagnsbataljonen för att där i fortsättningen utslutande erhålla stridsvagnsutbildning. Detta system för rekryteringen har infanteriinspektören tänkt sig skola genomföras således, att för volontärer och vicekorpraler vid stridsvagnsbataljonen avsedda beställningar från och med den 1 november 1935 och tillsvidare successivt vakanssattes samt att de löner, vilka till följd därav inbesparades, skulle användas till avlönande av underbefäl av högre grad vid bataljonen. Chefen för generalstaben har tillstyrkt denna framställning. I utlåtande den 17 december 1934 har arméförvaltningens civila departement anfört, att, då det med hänsyn till konstruktionen av löneskalan i manskapsavlöningsreglementet torde möta svårigheter att i varje särskilt fall bedöma storleken av de lönedel, som bleve tillgängliga genom vissa beställningars vakanssättning, departementet ifrågasatte, huruvida icke — oavsett den kostnadsökning, som därav föranleddes — ett blivande medgivande i ämnet borde givas den avfattning, att vid vakanssättning av beställningar för meniga och vicekorpraler högst motsvarande antal beställningar finge besättas med korpraler eller furirer. För egen del vill jag ej motsätta mig, att den föreslagna omläggningen av det fast anställda manskapets rekrytering vid stridsvagnsbataljonen underkastas närmare prövning. Jag förutsätter emellertid, att kostnaden för bataljonens manskapsavlöningsstat därvid praktiskt taget kommer att hållas inom nuvarande anslagsram. Därest från riksdagens sida ej någon erinran framställes i ämnet, torde jag sedermera få underställa Kungl. Maj:t förslag till närmare bestämmelser för tillämpning av det sålunda avsedda systemet.

Staten för officerare och underofficerare med vederlikar vid fortifikationen. Vid beräkning av anslagsposten till lön åt den å förevarande stat uppförda expeditionsvakten efter högsta — i stället för såsom nu näst högsta — förekommande löneklass och efter minskning av lönebeloppet med pensionsavdrag bör anslagsposten, nu 2,988 kronor, höjas med 108 kronor till 3,096 kronor.

Denna stat upptager bl. a. två ordinarie beställningar för elektroingenjörer, den ena av 1. graden med lön i lönegraden C 12 och den andra av 2. graden med lön i lönegraden C 10 av gällande officersavlöningsreglemente. I skrivelse till arméförvaltningens civila departement har chefen för fortifikationen hemställt, att tre nya ordinarie beställningar för elektroingenjörer av 3. graden med lön i lönegraden C 9 enligt sagda reglemente måtte uppföras å förevarande stat. Såsom skäl härför har anförts, att dessa tre ingenjörer — liksom viss ytterligare dylik personal för närvarande anställd medelst kontrakt med avlöning från vederbörligt materielanslag — vore

Fjärde huvudtiteln.

ständigt erforderliga för driftens upprätthållande vid fälttelegrafkårens tygverkstäder. Arméförvaltningen har biträtt ifrågavarande hemställan. Jag anser mig emellertid ej för närvarande böra tillstyrka en utökning av den ordinarie ingenjörspersonalen vid fortifikationens tygverkstäder.

Staten för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid trängen. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 augusti 1934 har inspektören för trängen, på anförda skäl, hemställt om ändring av denna stat sålunda, att antalet beställningar för överstelöjtnanter måtte ökas från två till fyra samt antalet beställningar för majorer från tre till fem. Ehuru vissa skäl synas tala för jämkning uti den genom 1925 års härordningsbeslut fastställda avvägningen av antalet regementsofficerare vid trängen, kan jag likväl ej nu, på grund av frågans samband med försvarskommissionens organisationsutredningar, tillstyrka, att förslag i ämnet avlättes till riksdagen.

Staten för intendenturkåren. Vid beräkning av anslagsposten till lön åt den å förevarande stat uppförda expeditionsvakten efter högsta — i stället för såsom nu näst högsta — förekommande löneklass och efter minskning av lönebeloppet med pensionsavdrag bör anslagsposten, nu 2,988 kronor, höjas med 108 kronor till 3,096 kronor.

IV. Garnisonssjukhusen m. m.

I fråga om de under denna rubrik upptagna staterna för garnisonssjukhusen å Karlsborg och i Boden samt för arméns sjuksköterskekår har arméförvaltningen ej föreslagit några ändringar. Dessa stater torde böra i oförändrat skick gälla för budgetåret 1935/1936. Beträffande staten för garnisonssjukhuset i Stockholm får jag anföra följande.

Såsom framgår av i 1932 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, sid. 16) lämnad redogörelse, framlade arméförvaltningen i sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1932/1933 förslag till reglering av till poliklinikläkarna vid garnisonssjukhuset i Stockholm m. fl. befattningshavare vid sjukhuset utgående arvodes- och lönebelopp. Ett genomförande av ifrågavarande förslag beräknades medföra en ökning av statens för garnisonssjukhuset slutsumma med i runt tal 16,000 kronor. I avgivet yttrande förklarade sig försvarsväsendets lönenämnd hava funnit välgående skäl anförda för en förbättring av löneförmånerna till de befattningshavare, om vilka i ärendet vore fråga. Vad beträffade storleken av de föreslagna höjningarna, framställde lönenämnden icke någon erinran annat än i fråga om arvodet till underläkarna. Föredragande departementschefen uttalade, att, ehuru en förbättring av lönevillkoren för ifrågakomna personal syntes motiverad, han emellertid ej ansåge sig under då rådande förhållanden kunna tillstyrka, att förslag avlättes till riksdagen om höjning av samma personals löneförmåner.

Sedan chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm hos arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse hemställt, att ovanberörda förslag till löne- och arvodesreglering för vissa befattningshavare vid sjukhuset måtte upptagas till förnyad prövning, har arméförvaltningen i sin skrivelse rörande lantför-

svarets medelsbehov för budgetåret 1935/1936 framhållit, att ämbetsverket, som väl ansåge en förbättring av löneförmånerna för ifrågavarande personal i enlighet med nämnda förslag synnerligen påkallad, likväl funnit sig icke för närvarande böra framställa något yrkande härom i annan mån, än vad beträffade arvodet till läkaren vid röntgen- och ljusavdelningen. Med erinran, att arvodet för denna befattning enligt nu gällande stat utgår med 3,480 kronor, har ämbetsverket till stöd för sitt yrkande om detsammans höjning anført, att befattningen alltsedan den 1 oktober 1931 stått vakant, ehuru den upprepade gånger, senast år 1934, varit kungjord till ansökan ledig, samt att det i följd härav för befattningens upprätthållande varit nödvändigt att taga i anspråk läkare vid truppförband utanför Stockholm. En dylik anordning vore emellertid förenad med så avsevärda olägenheter för läkarvården vid vederbörligt truppförband, att arméförvaltningen ansåge densamma icke längre kunna fortfara. Med hänsyn till vad ämbetsverket sålunda anført, torde det vara nödvändigt att något höja arvodet för ifrågavarande läkarbefattning, i syfte att densamma om möjligt må kunna besättas. Vad angår storleken av arvodeshöjningen, ansluter jag mig till ämbetsverkets förslag, enligt vilket arvodet skulle bestämmas till 5,280 kronor eller samma belopp, som ifrågasatts att utgå å befattningen enligt det i 1932 års statsverksproposition avhandlade förslaget till lönereglering. I enlighet härmed ökas statens slutsumma, nu 147,808 kronor, med 1,800 kronor till 149,608 kronor.

V. Polispersonalen.

I fråga om den i staten för polispersonalen i Boden och å Karlsborg upptagna personalen ifrågasätter jag icke någon ändring.

B. Kallortstillägg. C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband. D. Felräkningspenningar. E. Arvoden åt sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenten. F. Hyresbidrag åt visst underbefäl. G. Anställningspenningar.

Under dessa rubriker torde för budgetåret 1935/1936 böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, nämligen:

B. Kallortstillägg	kronor 78,000: —
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband	» 5,000: —
D. Felräkningspenningar	» 16,000: —
E. Arvoden åt sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenten	» 7,500: —
F. Hyresbidrag åt visst underbefäl	» 138,000: —
G. Anställningspenningar	» 70,000: —

H. Dagavlönning och dagavlönningstillägg åt indelt manskap.

Enligt gällande bestämmelser skall till i tjänst kvarstående indelt manskap vid armén under all tjänstgöring, till vilken ifrågavarande manskap inkallas, utgå dagavlönning med 90 öre för dag till korpral och med 60 öre för dag till övrigt manskap.

Fjärde huvudtiteln.

Till beredande av ersättning åt indelt manskap för den ökade tjänstgöring, som till följd av 1901 års härordning ålagts detsamma, har riksdagen, på Kungl. Maj:ts förslag, alltsedan år 1902 årligen anvisat särskilda medel. Ersättningen har utgått i form av tillägg till dagavlöningen med visst belopp för dag för tjänstgöring i egenskap av underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och övningar utom vanliga repetitionsövningar. Enligt de i sådant avseende gällande bestämmelserna utgår dagavlöningsstillägget med 2 kronor 50 öre för dag.

För bestridande av kostnaderna för dagavlöning och dagavlöningsstillägg åt det indelta manskapet har för innevarande budgetår under avlöningsanslaget upptagits ett belopp av 100,000 kronor.

Vad angår budgetåret 1935/1936 har, med ledning av infortrade uppgifter, beräkning verkställt av det för bestridande av kostnaderna för dagavlöning och dagavlöningsstillägg åt indelt manskap erforderliga beloppet, och slutar denna beräkning å en summa av i runt tal 99,000 kronor.

I. Kostnader för musikelever. J. Gottgörelse för tjänstehästar. K. Stipendier för underlättande av officersrekryteringen i Boden. L. Ekiperingshjälp.

Under dessa rubriker torde för budgetåret 1935/1936 böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, nämligen:

I. Kostnader för musikelever	kronor 14,000: —
J. Gottgörelse för tjänstehästar	» 55,000: —
K. Stipendier för underlättande av officersrekryteringen i Boden	» 12,000: —
L. Ekiperingshjälp	» 49,000: —

M. Vissa arvoden m. m.

Under denna rubrik har i den för riksdagen framlagda anslagsberäkningen för budgetåret 1934/1935 upptagits ett belopp av 709,110 kronor.

Genom brev den 15 juni 1934 har Kungl. Maj:t medgivit, att de i en brevet bilagd förteckning upptagna arvoden m. fl. till vissa belopp bestämda ersättningar — med undantag av de i förteckningen tillika angivna belopp för remontdepåernas personal samt till arvoden och expenser m. m. åt landstormsområdesbefälhavare och landstormsförrädsförvaltare, för vilka belopps användande särskilda stater fastställt — finge från och med den 1 juli 1934 och tillsvidare intill den 1 juli 1935 utgå med högst de i förteckningen angivna, för helt år beräknade belopp. Härjämte har Kungl. Maj:t förordnat, att i ovannämnda förteckning angiven extra ordinarie personal och kvinnlig ekonomipersonal, varå kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet ägde tillämpning, finge till det i förteckningen för olika befattningar angivna antal finnas anställd under budgetåret 1934/1935.

Förenämnda förteckning slutar å ett belopp av 723,490 kronor. Avvikelsen från slutsumman i den för riksdagen framlagda beräkningen är i huvudsak

att hänföra till genomförandet av den arvodesreglering för landstomsområdesbefälet, som, enligt vad jag förutsatte vid anslagspostens behandling i statsverkspropositionen till 1934 års riksdag (fjärde huvudtiteln, sid. 19—20), borde komma till stånd från och med innevarande budgetår, och vilken åtgärd medfört, att det å förteckningen under rubriken B för arvoden m. m. åt landstomsområdesbefälhavare och landstomsförrådsförvaltare beräknade beloppet å 181,750 kronor höjts till 195,500 kronor.

Beträffande de arvoden, som föreläggas riksdagen för prövning och å förteckningen upptagas under rubriken »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.», får jag anföra följande.

För närvarande utgår enligt förteckningen ett arvode å 1,410 kronor till en officer, sakkunnig i fråga om skjutbanor, för biträde å arméförvaltningens fortifikationsdepartement. Arméförvaltningen har meddelat, att nuvarande innehavaren av ifrågavarande uppdrag, vilken alltsedan den 1 maj 1917 tjänstgjort hos fortifikationsdepartementet, komme att på grund av uppnådd pensionsålder avgå från beställning på stat den 28 augusti 1935, ävensom, med stöd av utav fortifikationsdepartementet lämnad uppgift, framhållit, att nämnda befattningshavare uppgjort av vapenteknikens utveckling betingade planer för modernisering av samtliga arméns skjutbanor, att arbetena härmed påbörjats men ännu icke avslutats samt att det, med hänsyn till angelägenheten av att erforderlig kontinuitet förefunnes beträffande ifrågavarande ärendens handläggning, vore av vikt, att denna befattningshavare kunde bibehållas i tjänst även efter det han inträtt i pensionsåldern. Med anledning härav har arméförvaltningen föreslagit, att i en »not» till förteckningen måtte angivas, att ifrågavarande arvode finge efter fortifikationsdepartementets beprövande disponeras jämväl för annan än ordinarie beställningshavare. Häremot har jag ej något att erinra.

Sedan en följd av år har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut anvisat medel för beredande av ersättning åt en marinläkare vid marinläkarkåren för bestridande av läkarvården vid Göta livgardes fästningsbataljon i Vaxholm. För innevarande budgetår har för ifrågavarande ändamål anvisats ett arvode å 2,920 kronor från lantförsvarets avlöningsanslag. Då, enligt vad arméförvaltningen anført, ett stadigvarande behov föreligger att för läkarvårdens bestridande vid ifrågavarande formation disponera särskilda medel, finner jag mig böra tillstyrka, att för Göta livgarde i förteckningen uppföres ett belopp av 2,920 kronor för ändamålet.

Å förteckningen är för närvarande för köksföreståndaren vid infanteriskjutskolan upptaget ett arvode — efter en beräkningsgrund av 12 kronor för månad under sju månader — till belopp av 84 kronor. Skolchefen har, under hänvisning till att trupp numera ständigt funnes förlagd vid skolan, hemställt, att nämnda arvode måtte utgå med ett till 144 kronor förhöjt årsbelopp. Denna framställning, som biträts av arméförvaltningen, finner jag mig böra tillstyrka.

Med iakttagande av vad sålunda anförts i avseende å ändringar under

rubriken A. i arvodesförteckningen, har uppgjorts en ny »Förteckning över vissa i stat icke uppförda löner och arvoden m. fl. ersättningar». Denna förteckning slutar å 726,470 kronor, vilken summa torde böra upptagas i anslagsberäkningen för budgetåret 1935/1936 under rubriken »Vissa arvoden m. m.».

N. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m.

Denna anslagspost, som för budgetåret 1934/1935 beräknats till 50,000 kronor, torde i anslagsberäkningen för budgetåret 1935/1936 böra uppföras med oförändrat belopp.

I detta sammanhang torde jag få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om beredande av *tillfällig löneförbättring åt vissa militära beställningshavare*.

Uti två vid 1931 års riksdag väckta likalydande motioner (I: 70 och II: 107) hemställdes, att till löjtnant, sergeant och underofficer av andra eller tredje graden på aktiv stat, som i tre år åtnjutit lön i högsta löneklassen av den lönegrad, till vilken vederbörande beställning hänfördes, måtte få utgå tillfällig löneförbättring med belopp, motsvarande skillnaden i lönebelopp mellan de två högsta löneklasserna i berörda lönegrad. Statsutskottet inhämtade med stöd av § 46 riksdagsordningen yttranden i ämnet från försvarsväsendets lönenämnd, arméförvaltningen, marinförvaltningen och flygstyrelsen. De hörda myndigheterna anslöto sig till motionernas syfte. I utlåtande nr 102 anförde statsutskottet, att utskottet vid övervägandet av de synpunkter, som av motionärerna och de i ärendet hörda myndigheterna framförts, kommit till den uppfattningen, att åtgärder för beredandet av en förbättrad avlöning borde vidtagas beträffande den i motionerna avsedda personalen. Med hänsyn till vad lönenämnden anfört syntes emellertid beslut om tillerkännande åt ifrågavarande personal av en förbättrad löneställning icke för det dåvarande kunna fattas av riksdagen. Utskottet ansåge sig därför, i anslutning till vad lönenämnden hemställt, böra föreslå, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om vidtagandet av åtgärder i den riktning, som i motionerna angivits. Den sålunda föreslagna löneförbättringen borde enligt utskottets mening icke lämnas i form av en påbyggnad å gällande löneplaner för försvarsväsendets personal, utan syntes böra erhålla karaktär av en tillfällig löneförbättring att utgå endast till den personal, som genom de rådande befordringsförhållandena kommit uti en i avlöningshänseende särskilt ogynnsam ställning. Statsutskottets förslag godkändes av riksdagen, som alltså i anslutning till utskottets yttrande avlät skrivelse (nr 177) till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t måtte efter verkställd utredning för 1932 års riksdag framlägga förslag rörande tillfällig löneförbättring åt sådana löjtnanter, sergeanter och underofficerare av andra och tredje graden på aktiv stat, som på grund av rådande befordringsförhållanden inom armén och marinen kommit uti en i avlöningshänseende särskilt ogynnsam ställning.

Genom beslut den 21 maj 1931 uppdrog Kungl. Maj:t åt försvarsväsendets lönenämnd att verkställa den av riksdagen äsyftade utredningen samt därefter till Kungl. Maj:t inkomma med det yttrande och förslag, vartill utredningen kunde giva anledning. I skrivelse den 15 oktober 1931 framlade lönenämnden utredning och förslag i ämnet. Beträffande först den *omfattning*, vari ifrågavarande personalgrupper borde komma i åtnjutande av den äsyftade tillfälliga löneförbättringen, stannade nämnden vid att föreslå, att den ifrågasatta tillfälliga löneförbättringen skulle begränsas till beställningshavare, som i minst *fyra* år åtnjtit lön i högsta löneklassen av den lönegrad, beställningen tillhörde. Vidkommande den *tillfälliga löneförbättringens belopp* fann sig lönenämnden — med hänsyn till konstruktionen av de militära löneplanerna och för att ytterligare markera, att det beslut, som kunde fattas i denna fråga, icke skulle verka förbindande för statsmakterna vid en blivande revision av nämnda löneplaner — böra förorda, att löneförbättringen bestämdes till något lägre belopp än som motsvarade skillnaden mellan lönebeloppen i de två högsta löneklasserna inom vederbörlig lönegrad. Beträffande *kostnaderna* för en enligt nämndens förslag avvägd tillfällig löneförbättring beräknades desamma, med utgångspunkt från av armé- och marinförvaltningarna meddelade uppgifter, till sammanlagt i runt tal 157,300 kronor, varav ungefärligen belöpte på lantförsvaret 84,500 kronor och på sjöförsvaret 72,800 kronor.

Med sin ifrågavarande skrivelse överlämnade lönenämnden särskilda av flottans poliskärer i Stockholm och Karlskrona ävensom fästningspolispersonalen i Boden gjorda framställningar om beredande av tillfällig löneförbättring även åt polispersonal. Vidare meddelade lönenämnden, att arméns fabrikers och tyganstalters tjänstemannaförening uttalat sig för beredande av liknande förmån åt vissa civilmilitära beställningshavare. Då emellertid de sålunda väckta frågorna fölle utanför ramen av det uppdrag, Kungl. Maj:t i anslutning till riksdagens beslut lämnat lönenämnden, ansågo sig nämnden icke böra upptaga desamma till övervägande i förevarande sammanhang.

Arméns fabrikers och tyganstalters tjänstemannaförening anhöll sedermera i skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 oktober 1931 om vidtagande av åtgärder i det syfte, som omförmäldes i föreningens ovannämnda uttalande till lönenämnden, varjämte försvarsväsendets underbefälsförbund i skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 augusti 1931 hemställde om avlåtande av förslag till 1932 års riksdag om beredande av provisorisk löneförbättring för äldre underbefäl vid försvarsväsendet.

Försvarsväsendets lönenämnds nyssberörda utredning och förslag ävensom övriga särskilda framställningar om beredande av löneförbättring åt vissa andra personalgrupper anmäldes inför Kungl. Maj:t i samband med 1932 års statsverksproposition. Föredragande departementschefen anförde därvid, att ehuru han väl funne, att vissa skäl talade för, att de i riksdagens omförmälda skrivelse den 6 maj 1931 avsedda befattningshavarna erhöles en förbättrad avlöning, tvingade emellertid det dåvarande statsfinansiella läget här liksom annorstädes till största återhållsamhet i fråga om nya utgifter.

Departementschefen ansåge sig under sådana förhållanden icke böra tillstyrka medelsanvisning för ändamålet å riksstaten för budgetåret 1932/1933. Med lösningen av denna fråga borde sålunda anstå till en annan tidpunkt, då även samtidigt de från andra håll inkomna framställningarna av liknande art kunde, efter slutförd utredning, göras till föremål för statsmakternas bedömande.

I anledning av vid 1932 års riksdag ånyo väckta motioner i ämnet uttalade statsutskottet i utlåtande nr 32, att utskottet funnit sig, med hänsyn till vad föredragande departementschefen i ärendet anfört, icke kunna tillstyrka motionerna. Då emellertid skäl icke syntes utskottet föreligga att låta den i motionerna behandlade frågan vila i avvaktan på en framtida löne reglering, uttalade utskottet tillika, att utskottet under alla förhållanden förutsatte, att nämnda fråga, så snart lämpligen kunde ske, upptoges till slutligt avgörande. Utskottet hemställde således, att motionerna icke för det dåvarande måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Riksdagen beslöt i enlighet med statsutskottets hemställan.

Någon framställning från Kungl. Maj:ts sida, att tillfällig löneförbättring måtte beredas de i 1931 års riksdags förutnämnda skrivelse nr 177 avsedda beställningshavarna har, av statsfinansiella skäl, sedermera ej blivit gjord vare sig till 1933 eller till 1934 års riksdagar.

Vid 1934 års riksdag väcktes emellertid åter motioner (I: 41 och II: 63) i förevarande ämne. I dessa motioner hemställdes, dels att riksdagen måtte besluta tillfällig lönekomensation enligt det av försvarsväsendets lönenämnd den 15 oktober 1931 avgivna förslaget, dels att riksdagen måtte besluta, att flaggkorpral vid marinen, som under fyra år uppburit högsta lön i beställningen såsom sådan, skulle vara berättigad att tillträda ett ytterligare lönetillägg om 120 kronor. I utlåtande, nr 85, anförde statsutskottet — efter att hava lämnat en sammanfattande redogörelse beträffande yrkanden, som framställdes i syfte att åtskilliga andra personalgrupper än de i 1931 års riksdags ovannämnda skrivelse nr 177 angivna måtte komma i åtnjutande av förmånen av tillfällig löneförbättring — att utskottet vidhölle sin år 1931 tillkännagivna uppfattning, att åtgärder borde vidtagas i syfte att bereda tillfällig lönekomensation åt i motionerna avsedda löjtnanter, sergeanter samt underofficerare av andra och tredje graden. Det avgörande skälet till att utskottet emellertid ej ansåge sig böra tillstyrka, att beslut i denna fråga fattades vid 1934 års riksdag, vore att finna uti de framställningar, som förelåge om beredande av motsvarande förmån åt vissa andra personalgrupper tillhörande försvarsväsendet. Utskottet vore av den mening, att, med hänsyn till berörda framställningar, spørsmålet om tillfällig löneförbättring åt den i 1931 års riksdags omförmälda skrivelse angivna personalen borde ur synpunkten av därmed förenade konsekvenser underkastas förnyad omprövning i samband med ifrågavarande framställningar avseende vissa andra personalgrupper. Utskottet förväntade, att resultatet av en sådan omprövning skulle komma att föreläggas 1935 års riksdag. Med hänvisning härtill ansåge utskottet, att vad i de förevarande motionerna hemställdes ej för

det dåvarande borde föranleda till någon åtgärd från riksdagens sida. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Genom beslut den 18 maj 1934 uppdrog Kungl. Maj:t åt försvarsväsendets lönenämnd att, i anslutning till den av riksdagen sålunda omfattade ståndpunkten beträffande spörsmålet om tillfällig löneförbättring åt viss personal vid försvarsväsendet, verkställa förnyad utredning i ämnet samt till Kungl. Maj:t inkomma med det yttrande och förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 december 1934 har försvarsväsendets lönenämnd avgivit sålunda infordrat yttrande och förslag.

Lönenämnden har därvid till en början anfört, att den avsedda löneförbättringen icke borde tillkomma annan personal än den, som på grund av förhållanden, betingade av genomförandet av 1925 års försvarsorganisation, kommit i ett i avlöningshänseende särskilt bekymmersamt läge. I enlighet härmed har nämnden ansett, att från åtnjutande av ifrågavarande förmån borde uteslutas en var, vars anställning vid försvarsväsendet icke pågått i en följd åtminstone från den tidpunkt, då statsmakterna fattat beslut om 1925 års försvarsorganisation. För officerare borde därvid anställningen räknas taga sin början, då de vunnit inträde i ordinarie officerskurs vid krigsskolan (sjökrigsskolan). För den, som haft avsked från beställning på aktiv stat, borde, även om han med bibehållande av befodringsrätt såsom lönlös kvarstått i regemente (kår, flottans eller kustartilleriets stam), anställningstiden räknas från återinträdet i tjänst på aktiv stat.

Härefter har lönenämnden ingått på granskning av förhållandena inom de personalgrupper, för vilkas vidkommande yrkanden föreläge om erhållande av tillfällig löneförbättring. Därvid har lönenämnden, med utgångspunkt från nyss angivna huvudförutsättning ävensom på i övrigt framkomna skäl, utmönstrat åtskilliga personalgrupper från åtnjutande av den tillämnade förmånen.

Då flygvapnet organiserats såsom självständigt vapen först genom 1925 års försvarsorganisation, har lönenämnden ansett, att den ifrågasatta förmånen icke borde tillkomma personal å flygvapnets stat. I fråga om marinintendenter av andra graden, vilka i avlöningshänseende äro likställda med löjtnanter, har lönenämnden ansett sig sakna anledning att i detta sammanhang framställa något förslag, då frågan om tilldelande av tillfällig löneförbättring till dylik beställningshavare enligt avsedda grunder bleve aktuell tidigast den 1 oktober 1939. Vidkommande personal å staten för artilleriets fabriker och tyganstalter har lönenämnden meddelat, att nämnden av införskaffade uppgifter inhämtat, att denna personal med endast ett par undantag övergått till anställning å nämnda stat efter det beslut fattats om 1925 års försvarsorganisation, vadan densamma i enlighet med de angivna riktlinjerna redan av sådan anledning borde vara utesluten från ifrågavarande förmån. Då härjämte, enligt vad av nämnda uppgifter framginge, de beställningshavare, som tidigare övergått till ifrågavarande stat, icke kunde

beräknas komma i åtnjutande av löneförbättring enligt de grunder, som föreslagits för militär personal, även om dessa grunder bleve för dem tillämpliga, har denna personalgrupp av nämnden ansetts icke böra medtagas. Beträffande frågan om beredande av tillfällig löneförbättring åt personal, tillhörande fästningspolispersonalen i Boden och å Karlsborg, har lönenämnden yttrat, att 1925 års försvarsorganisation för fästningspolispersonalen i Boden icke medfört någon förändring, medan å Karlsborg en konstapelsbeställning indragits; någon försämring av denna personals befordringsförhållanden hade således ej ägt rum. Vad angår flottans poliskår har nämnden framhållit, att antalet överkonstaplar — bortsett från två befattningar för överkonstaplar, tillika poliskommissarier, beträffande vilka någon ändring icke skett — minskats från 4 till 2 och antalet konstaplar från 39 till 9; detta har synts nämnden snarare innebära ett förbättrat läge i befordringshänseende för de konstaplar, som staten efter genomförandet av 1925 års försvarsorganisation upptog. Då härtill komme, att befordran till överkonstapel icke, såsom fallet vore med kompaniofficerare och underofficerare, skedde genom uppflyttning i tur, utan ägde rum genom urval bland dem, som anmält sig såsom sökande, föreläge enligt lönenämndens mening här ingen anledning att bereda löneförbättring.

Beträffande den personal, som bör beredas förmånen av tillfällig löneförbättring, har lönenämnden härutinnan avgivit följande förslag.

Med erinran att enligt lönenämndens år 1931 framlagda förslag tillfällig löneförbättring skulle tillkomma löjtnanter, sergenter samt underofficerare av andra och tredje graden, vilka i minst *fyra* år åtnjtit lön i högsta löneklassen av den lönegrad beställningen tillhörde samt att kostnaderna härför då beräknats till sammanlagt i runt tal 157,300 kronor — därav ungefärligen belöpte på lantförsvaret 84,500 kronor och på sjöförsvaret 72,800 kronor — har lönenämnden för att kunna bedöma, till vilka belopp motsvarande kostnader numera skulle belöpa, införskaffat uppgifter, varav framginge, att för genomförandet av lönenämndens berörda förslag kostnaderna, enligt förhållandena den 1 juli 1935, skulle uppgå till i runt tal 199,000 kronor för helt år räknat, varav ungefärligen belöpte på lantförsvaret 117,000 kronor och på sjöförsvaret 82,000 kronor. I syfte att såvitt möjligt nedbringa kostnaderna samt för att ytterligare markera, att det ej vore fråga om en löneroglering utan endast en åtgärd för att under en övergångstid tillgodose personalen, har lönenämnden ansett sig numera böra föreslå, att av ifrågavarande beställningshavare endast de, som i minst *fem* år uppburit lön i högsta löneklassen av innehavande lönegrad, måtte komma i åtnjutande av den här avsedda förmånen. Genomförandet av det sålunda ändrade förslaget, enligt förhållandena den 1 juli 1935, har av nämnden beräknats komma att draga en kostnad av omkring 155,000 kronor, därav för lantförsvarets del 85,000 kronor och för sjöförsvarets del 70,000 kronor.

Förut har nämnts, att försvarsväsendets underbefälsförbund i skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 augusti 1931 gjort framställning om avlåtande av förslag till 1932 års riksdag angående beredande av provisorisk löneförbättring åt

det äldre underbefälet vid försvarsväsendet. Förbundets hemställan innebar, bland annat, att en provisorisk avlöningsförbättring å 120 kronor skulle tillerkännas furirer av 1. och 2. klassen (likställda) vid armén och flygvapnet, att utgå efter 13 respektive 10 års tjänst, samt flaggkorpraler och korpraler vid marinen, att utgå efter 14 respektive 11 års tjänst. I yttranden över framställningen tillstyrkte arméförvaltningen, marinförvaltningen och flygstyrelsen bifall till densamma, marinförvaltningen dock med den ändringen, att den ifrågasatta löneförhöjningen för korpraler borde utgå med allenast 96 kronor, enär korpralerna eljest skulle komma i åtnjutande av högre lön än jämnåriga högbåtsmän.

Med avseende på denna framställning har lönenämnden nu anfört, att det icke kunde bestridas, att de skäl, som ansetts motivera beredande av tillfällig löneförbättring åt här förut avhandlade officerare och underofficerare, talade för tillgodoseende jämväl av äldre underbefäl av manskapet, vilka i stor omfattning vore familjeförsörjare. Med hänsyn till de säregna anställningsförhållandena för underbefälet syntes vidtagandet av en sådan åtgärd icke kunna befaras medföra några konsekvenser inom andra områden av statsförvaltningen. På grund härav har lönenämnden tillstyrkt, att tillfällig löneförbättring i viss utsträckning måtte beredas även det äldre underbefälet. Förmånens utgående har nämnden ansett böra begränsas till de högsta underbefälsgraderna, nämligen furirer av 1. klassen och flaggkorpraler, bland vilka rekryteringen av underofficerskadreerna äger rum. Av furirerna borde därvid endast de, som avlagt underofficersexamen och därigenom gjort sig kompetenta till underofficersbefordran, samt med dem enligt anmärkning under löneplanen likställda bliva delaktiga av ifrågavarande förmån. I överensstämmelse med de riktlinjer, som uppdragits i fråga om officerare och underofficerare, har löneförbättringen ansetts böra tillträdas efter en tjänstetid av 15 år för furirer av 1. klassen och 16 år för flaggkorpraler. Vad angår löneförbättringens belopp, har detta skäligen syntts böra, i enlighet med den gjorda framställningen, för båda nämnda kategorier bestämmas till 120 kronor. Med hänsyn till de skäl, som anförts i fråga om officerare och underofficerare vid flygvapnet, har den här avsedda förmånen icke ansetts böra tillkomma flygvapnets underbefälspersonal. Enligt verkställda beräkningar hava kostnaderna för den tillfälliga löneförbättringen åt visst underbefäl för budgetåret 1935/1936 uppskattats till i runt tal 16,000 kronor, varav belöpte på lantförsvaret 6,000 kronor och på sjöförsvaret 10,000 kronor. I samband härmed har lönenämnden ansett sig böra erinra, att enligt övergångsbestämmelse vid 1928 års manskapsavlöningsreglemente ett antal flaggkorpraler ägde åtnjuta lön med högre belopp än den i nämnda reglemente intagna löneplanen upptager. Den föreslagna löneförbättringen har syntts lönenämnden icke böra tillkomma annan personal än den, som uppbure lön enligt 1928 års löneplan.

Under åberopande av vad nu och tidigare i ärendet förekommit finner jag mig böra tillstyrka, att tillfällig löneförbättring beredes löjtnanter,

sergeanter samt underofficerare av andra och tredje graden på aktiv stat vid armén och marinen ävensom furirer av första klassen (likställda) vid armén och flaggkorpraler vid marinen i överensstämmelse med de huvudgrunder, som innefattas i försvarsväsendets lönenämnds nu till omprövning föreliggande förslag. Storleken av den årliga löneförbättringen kommer sålunda att för dem av ifrågavarande personal, vilkas avlöning utgår enligt officersavlöningsreglementet, att utgöra ett något lägre belopp än som motsvarar skillnaden mellan lönebeloppen i de två högsta löneklasserna inom vederbörlig lönegrad; för den övriga till löneförbättring föreslagna personalen, d. v. s. furirer av första klassen (likställda) och flaggkorpraler, vilka åtnjuta avlöning enligt manskapsavlöningsreglementet, kommer storleken av den årliga löneförbättringen att utgöra 120 kronor. Jag förutsätter, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa de närmare reglerna för åtnjutande av den avsedda förmånen, därvid härutinnan av lönenämnden utarbetade bestämmelser i allt väsentligt torde vinna tillämpning. Härtill avser jag att återkomma, sedan riksdagen godkänt huvudgrunderna för löneförbättringen. De av förmånens utgående uppkommande kostnaderna, beträffande vilkas storlek jag hänvisar till lönenämndens förut angivna beräkningar, torde böra bestridas av lantförsvarets respektive sjöförsvarets avlöningsanslag.

Det beslut, som fattas i den föreliggande frågan, synes allenast böra avse budgetåret 1935/1936.

Särskild hemställan i ärendet, såvitt angår sjöförsvarets personal, kommer att av mig göras under sjöförsvarets avlöningsanslag.

Vidare torde jag här få upptaga till behandling en för de tre försvarsgrenarna gemensam fråga, som har avseende å *det avgångna militärmanskaps civilanställning*.

Av Kungl. Maj:t den 12 januari 1934 tillkallade sakkunniga för utredning av vissa civilanställningsfrågor (de s. k. *civilanställningssakkunniga*) avgåvo i skrivelse till chefen för försvarsdepartementet den 10 februari 1934 förslag rörande beredande av möjlighet för visst fast anställt manskap vid försvarsväsendet att för underlättande av övergången till civilt arbete få kvarbli i kronans tjänst viss tid utöver den kontrakterade anställningstiden. Såsom utgångspunkt för framställningen åberopade de sakkunniga den omständigheten, att den stora årliga kontingenten uttjänt militärmanskap enligt gällande ordning utfördes i den civila förvärvsverksamheten vid en ur synpunkten av möjligheten till anskaffande av arbetstillfällen synnerligen ogynnsam tidpunkt på året, nämligen den 31 oktober (för karlskrivet manskap vid flottan den 30 september), en årstid, som utan tvekan kunde betecknas som den, då svårigheten att erhålla arbete vore allra störst. Enligt de sakkunniga skulle det uppenbarligen vara en stor vinning, om på ett eller annat sätt en förändring kunde ske därhän, att avgångstidpunkten för det fast anställda manskapet kunde helt eller delvis omläggas till att i stället inträffa på

våren, då möjligheterna till erhållande av anställningar och vikariat i civil tjänst vore betydligt större. Den verksammaste åtgärden till vinnande av ett sådant syftemål vore enligt de sakkunnigas mening att helt omlägga anställningsåret, så att tiden för antagning av rekryter skedde på våren i stället för på hösten, varigenom tidpunkten för avgången helt naturligt utan olägenhet kunde förläggas till våren. Då det emellertid ville synas, som om en omläggning av anställningsåret skulle på sina håll medföra organisatoriska rubbningar av så avsevärd art, att man icke kunde utan synnerligen noggranna undersökningar rörande verkningarna vidtaga en dylik åtgärd, hade de sakkunniga, med hänsyn till att alltför tidsödande utredningar syntes böra i det då förhandenvarande sammanhanget undvikas, funnit sig böra avstå från att framlägga något förslag i denna riktning. Emellertid hade — anförde de sakkunniga fortsättningsvis — en annan utväg synts framkomlig till vinnande av syftemålet att undvika, att hela den stora massan avskedat militärmanskap vid den nämnda olägliga tidpunkten på en gång utfördes i den civila arbetskonkurrensen, nämligen att lämna tillfälle för dem, för vilka civilianställningsspörsmålet vore mest brännande, d. v. s. de äldre, att, därest de så önskade, kvarstanna i militär tjänst ännu någon tid, exempelvis sex månader, efter kontraktstidens slut. Meningen skulle således vara, att det avgående manskapet under det första vinterhalvåret efter avskedet skulle få åtnjuta stödet av att alltjämt vara i kronans tjänst med de förmåner, som därmed följde. Sålunda borde de under denna övergångstid få bibehålla såväl alla naturaförmåner som den kontanta avlöning de åtnjöt under tiden närmast före kontraktets utlöpande, för såvitt icke avlöning åtnjötes under provtjänstgöring å annat håll, i vilket fall den militära avlöningen borde minskas i motsvarande grad. Å andra sidan vore det givetvis meningen, att tjänstgöringen under denna tid skulle vara såtillvida mindre bunden, att dels möjligheten till avgång ur tjänsten skulle stå öppen, så fort vederbörande vunnit civilianställning, och dels tillfälle skulle i största möjliga utsträckning beredas dem, som så önskade, att få tjänstledighet för kursers genomgående, provtjänstgöring m. m. Den ifrågasatta förmånen borde enligt de sakkunnigas förslag komma dem tillgodo, vilka under fem år eller längre tid varit i tjänst vid försvarsväsendet och därvid genomgått viss utbildning samt för vilka tjänstgöringen vore väl vitsordad. Enligt av de sakkunniga gjord överslagsberäkning, som vilade på antagandet, att i genomsnitt en tredjedel av de därtill berättigade skulle komma att taga den erbjudna förmånen i anspråk, skulle kostnaderna för förslaget genomförande uppgå till något över 200,000 kronor, varav belöpte på *armén* omkring 136,000 kronor, fördelade med cirka 82,000 kronor i avlöningar och 54,000 kronor i utgifter för mathållning, mundering etc., samt på *marinen* omkring 66,000 kronor, fördelade med cirka 50,000 kronor i avlöningar och resten i naturaförmåner och dylikt; för flygvapnets del beräknades motsvarande siffror bliva mycket obetydliga.

Efter det vederbörande myndigheter avgivit utlåtanden i ämnet, avlät Kungl. Maj:t den 28 februari 1934 proposition (nr 204) till riksdagen an-

gående beredande av möjlighet för visst manskap vid försvarsväsendet att kvarstå i tjänst utöver den kontrakterade anställningstiden. Vid ärendets behandling i statsrådet nyssnämnda dag yttrade jag för egen del bland annat följande:

Vad de sakkunniga anfört därom, att den nu gällande avgångstiden för uttjänt manskap, i allmänhet den 1 november, vore ur civilianställningssynpunkt mycket oläglig, kunde jag helt biträda. Förläggandet av avgången till en annan tidpunkt under året vore därför ur denna synpunkt synnerligen önskvärt. Såsom de sakkunniga framhållit, skulle den effektivaste åtgärden därvidlag vara att omlägga hela anställningsåret på det sätt, att såväl antagnings- som avgångstiderna inträffade på våren i stället för på hösten. I vad mån en sådan omläggning ur andra synpunkter låte sig genomföra vore en fråga, som uppenbarligen icke kunde besvaras utan föregående grundliga undersökningar. Frågan syntes mig vara av den betydelse, att jag hade för avsikt att snarast inför Kungl. Maj:t framlägga förslag om verkställande av en allsidig utredning av densamma. Då emellertid en sådan utredning icke torde kunna slutföras och än mindre en eventuell omläggning av anställningsåret kunna vidtagas inom en sådan tid, att det manskap, som skulle avgå hösten 1934, skulle kunna draga fördel därav, hade jag i likhet med de sakkunniga funnit angeläget, att särskilda åtgärder vidtoges för att för de i tjänsten äldre av detta manskap i möjligaste mån undanröja verkningarna av den olämpliga avgångstidpunkten. För detta ändamål borde det av de sakkunniga framlagda förslaget, vartill jag i huvudsak anslöte mig, komma till genomförande. Emellertid vore det framställda förslaget att betrakta såsom en tillfällig åtgärd, vidtagen allenast i avvaktan på resultatet av den förenämnda utredningen angående en lämpligare anordning av anställningsåret. Vidkommande kostnaderna för förslagets genomförande syntes mig dessa kunna bestridas av vederbörliga i 1934 års statsverksproposition äskade anslag, utan att dessa av ifrågavarande anledning behöfde höjas.

Sedan riksdagen enligt skrivelse den 18 april 1934 (nr 167) lämnat Kungl. Maj:ts proposition i ämnet utan erinran, uppdrog Kungl. Maj:t genom särskilda beslut den 4 maj 1934 *dels* åt arméförvaltningen, marinförvaltningen och flygstyrelsen gemensamt att, med beaktande av vad föredragande departementschefen i det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet anfört, till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till erforderliga närmare bestämmelser i avseende å rätten för visst fast anställt manskap vid försvarsväsendet att kvarstå i tjänst utöver den kontrakterade anställningstiden, *dels ock* åt cheferna för generalstaben, marinstab:n och flygvapnet gemensamt att verkställa utredning av frågan rörande en omläggning av anställningsåret för det fast anställda manskapet samt att till Kungl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, inkomma med det yttrande och förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Genom särskilda brev den 3 augusti 1934 till arméförvaltningen, marinförvaltningen och flygstyrelsen har därefter Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med de i omförmälda proposition angivna riktlinjerna, meddelat närmare bestämmelser i fråga om anställande över stat för tiden från och med den 1 november 1934 högst till och med den 30 april 1935 (för karlskrivna skeppsgossar från och med den 1 oktober 1934 högst till och med den 31

mars 1935) av visst manskap, som vid utgången av löpande anställningsår kunde räkna minst fem års väl vitsordad anställning vid försvarsväsendet.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 juni 1934 hava cheferna för generalstaben, marinstaben och flygvapnet inkommit med den anbefallda utredningen beträffande frågan om en omläggning av anställningsåret. Under hänvisning till i ämnet verkställda specialutredningar hava myndigheterna i oförmälda skrivelse sammanfattningsvis anfört följande:

En omläggning av anställningsåret på det sätt, att såväl antagnings- som avgångstiderna inträffade på våren i stället för på hösten, skulle i icke ringa grad underlätta det avgående manskapets civilianställning. De omständigheter, vilka ur civilianställningssynpunkt kunde motivera manskapets avgång på våren, nämligen de större möjligheterna att vid denna tid erhålla förvärvsarbete i den civila arbetsmarknaden, utövade emellertid i lika hög grad inflytande på möjligheterna för rekrytering. Erfarenheterna visade, att den bästa rekryteringstiden vore på hösten samt att under tiden, då arbetsmarknaden erbjöde riklig tillgång på arbetstillfällen, rekryteringen gäve mindre tillfredsställande resultat i såväl kvalitativt som kvantitativt avseende. Sannolikt skulle vid här ifrågasatt omläggning av anställningsåret manskapskad-rarnas uppbringande till i vederbörliga stater fastställd styrka komma att förskjutas till hösten. Vid samtliga försvarsgrenar skulle detta förhållande komma att ogynnsamt inverka på organisationen och planläggningen av såväl de värnpliktigas som det fast anställda manskapets utbildning.

För *arméns* vidkommande skulle vid samtliga truppslag uppstå betydande svårigheter av organisatorisk art. Utan samtidig omläggning av utbildningsåret och av de värnpliktigas tjänstgöringstider skulle det nämligen icke bliva möjligt att planmässigt samordna manskapets skolor och de värnpliktigas utbildning. Effektiviteten av såväl det fast anställda manskapets som de värnpliktigas utbildning skulle härigenom minskas till allvarligt men för truppförbandens utbildning och användbarhet. Särskilt vid kavalleriet skulle omläggningen medföra avsevärda organisatoriska rubbningar på grund av en samtidigt nödvändig omläggning av bland annat remontutbildningen och remonttilldelningen.

Vid *marinen* gjorde sig i huvudsak samma synpunkter gällande. För flottans vidkommande skulle en omläggning av anställningsåret utan samtidig kaderökning innebära väsentliga olägenheter såväl ur krigsberedskaps- som bemanningssynpunkt och nödvändiggöra omfattande rubbningar av nu gällande utbildningssystem. Vid kustartilleriet skulle bland annat en ökning av rekrytskolan till ett och ett halvt år jämte en kaderökning av 175 manskapsbeställningar ävensom en förlängning av första anställningen till fyra år utgöra förutsättningarna för möjligheten av ifrågasatt omläggning av anställningsåret.

Vid *flygvapnet* skulle omläggningen medföra svårigheter att på ändamåls-enliga tider anordna samövningar av större omfattning med armén och marinen. Såväl den allmänna som den därpå följande särskilda flygutbildningen skulle kräva en förläggning till andra perioder än de nuvarande, vilket icke kunde ske utan allvarliga olägenheter och omfattande förändringar av nu gällande utbildningsbestämmelser. För flygtjänstens ändamålsenliga bedrivande skulle bl. a. krävas ökning av manskapsstaterna med omkring 15 man per flygkår.

Av det anförda framginge, att en omläggning av anställningsåret för det fast anställda manskapet skulle vid såväl armén, marinen som flygvapnet medföra allvarliga organisatoriska svårigheter, främst i avseende på

rekrytering, tjänstgöring och utbildning. På grund härav hemställde cheferna för generalstaben, marinstaben och flygvapnet, att den ifrågasatta omläggningen av anställningsåret icke måtte genomföras.

Med hänsyn till vad den sålunda förebragta utredningen innehåller, anser jag, att tanken på att omlägga det nuvarande anställningsåret så, att tidpunkten för antagande och avskedande av manskap komme att förläggas till våren i stället för till hösten, icke bör, åtminstone för närvarande, realiseraras. Tydligt är, att ett förverkligande därav endast kan eller bör ske i det större sammanhang, som omprövningen av rikets försvarsorganisation i dess helhet erbjuder.

Jag övergår då till frågan, huruvida jämväl för budgetåret 1935/1936 i form av anställning över stat av avgånget manskap åtgärd bör vidtagas till underlättande av detta manskaps civilförsörjning.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 november 1934 har försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå¹⁾ gjort framställning om utverkande av riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att även under budgetåret 1935/1936 bereda beställningshavare av manskap vid försvarsväsendet med en tjänstetid av minst fem år möjlighet att efter kontraktstidens utgång kvarstå över stat vid vederbörligt truppförband eller kår i huvudsaklig överensstämmelse med de under innevarande budgetår enligt omförmälda brev den 3 augusti 1934 meddelade bestämmelser. Över denna framställning hava yttranden avgivits av cheferna för generalstaben och marinstaben, av arméförvaltningen och marinförvaltningen samt av chefen för flygvapnet och flygstyrelsen. Samtliga nämnda myndigheter hava instämt i framställningens syfte. Emellertid har chefen för generalstaben uttalat den åsikten, att den avsedda rätten för manskap att kvarstå över stat borde begränsas till dem, som med väl vitsordad anställning varit i aktiv tjänst minst sex år, varvid såsom skäl anförts, att därigenom vunnas — förutom begränsning av kostnaderna — den ur försvarsväsendets synpunkt beaktansvärda fördelen, att vederbörande efter avskedstagandet i regel komme att tillföras truppförbandens reserv med i gällande reservbefälsförordning stadgad tjänstgöringsskyldighet i fredstid. Arméförvaltningen har för sin del — likaledes i kostnadsbesparande syfte — ifrågasatt, huruvida icke på förhand borde bestämmas det högsta antal, som inom de olika truppslagen finge vinna anställning över stat.

Jag anser mig böra förorda, att riksdagens medgivande utverkas, i syfte att under budgetåret 1935/1936 genom anställning över stat åtgärd vidtages till underlättande av möjligheterna för att avskedat militärmanskap må kunna förskaffa sig civilt förvärvsarbete. Rätten att komma i åtnjutande av dylik anställning torde emellertid böra, i enlighet med chefens för generalstaben förslag, begränsas till dem, som vid avgången kunna räkna minst sex års väl vitsordad anställning vid försvarsväsendet. För denna ändring uti huvudgrunderna för överstatsanställning talar i första hand nödvändigheten att

¹⁾ Rörande tillsättandet av denna byrå hänvisas till redogörelsen under punkt 8:o).

nedbringa de med anställningssystemet förenade kostnaderna för statsverket; härtill kommer, att rätten att åtnjuta anställningsförmånen efter en tjänstetid av fem år i och för sig kan befaras stimulera till att manskap avgår redan efter femte anställningsåret, vilket ur rekryterings- m. fl. synpunkter icke vore en önskvärd utveckling. Till arméförvaltningens förslag, att antalet överstatsanställda skulle maximeras, kan jag däremot ej ansluta mig.

I övrigt torde för erhållande av anställning över stat under budgetåret 1935/1936 de enligt omförmälda brev den 3 augusti 1934 meddelade bestämmelserna i fråga om dylik anställning under innevarande budgetår böra lända till efter rättelse, i den mån ej Kungl. Maj:t med hänsyn till vunnen erfarenhet eller eljest prövar skäl föreligga att vidtaga jämkningar beträffande desamma. Uppkommande kostnader torde, liksom för innevarande budgetår är fallet, böra bestridas av de anslag, från vilka motsvarande kostnader bestridas för manskap med beställning på stat.

Enligt vad som framgår av civilanställningsbyråns skrivelse i ämnet har anställning över stat ditintills medgivits för sammanlagt 351 beställningshavare, därav 241 vid armén, 109 vid marinen och 1 vid flygvapnet. För arméns och marinens vidkommande överstiga de angivna siffrorna högst väsentligt de siffror — respektive 103 och 62 — varmed de s. k. civilanställningssakkunniga kalkylerade vid framläggandet av kostnadsberäkningen för de sakkunnigas förslag. Huru utgifterna i verkligheten komma att ställa sig för anordningen under detta budgetår, låter sig ej för närvarande överblickas. Beräkningen av kostnaderna för ändamålet under nästkommande budgetår är helt undandragen ett tillförlitligt bedömande, men man kan givetvis utgå ifrån, att den ovan av mig förordade inskränkningen beträffande rätten att erhålla överstatsanställning kommer att leda till en ej oväsentlig utgiftsminskning. Arméförvaltningen har ansett sig böra påyrka, att vid beräkningen av lantförsvarets vederbörliga anslag för nästa budgetår hänsyn måtte tagas till de kostnader, som föranleddes av den avsedda överstatsanställningen; för marinens och flygvapnets vidkommande hava motsvarande yrkanden ej framförts. Då för innevarande budgetår någon uppräkning av vederbörliga anslag under fjärde huvudtiteln ej ägt rum av ifrågasvarande anledning, finner jag ej skäl biträda arméförvaltningens i förevarande avseende gjorda framställning.

Särskild hemställan i ämnet, såvitt angår beställningshavare vid marinen och flygvapnet, kommer att göras under sjöförsvarets och flygvapnets respektive avlöningsanslag.

Jag får slutligen till behandling upptaga frågan om beredande av *ersättning åt surnumerära officerare vid armén*.

I enlighet med Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1934 års riksdag avlåtna, av riksdagen biträdda förslag har Kungl. Maj:t genom brev den 4 maj 1934 medgivit, att vid truppförband av infanteriet, kavalleriet eller artilleriet ledigbliven lön, vilken icke enligt gällande bestämmelser tages i anspråk för beredande av lön åt vid truppförbandet anställd surnume-

Fjärde huvudtiteln.

rär fänrik (underlöjtnant), må, enligt vederbörande truppslagsinspektörs beprövande, under budgetåret 1934/1935 disponeras för beredande åt vid annat truppförband inom truppslaget anställd surnumerär fänrik (underlöjtnant) av lön enligt de grunder, som enligt i vederbörliga stater intagna bestämmelser om vissa lönedispositioner gälla beträffande i samma bestämmelser avsedd surnumerär fänrik (underlöjtnant), med rätt för sådan officer att därutöver åtnjuta de övriga förmåner, som tillkomma motsvarande ordinarie beställningshavare. I överensstämmelse med vad arméförvaltningen hemställt, torde av riksdagen böra utverkas medgivande, att även under budgetåret 1935/1936 lönedisposition må äga rum enligt sålunda angivna grunder.

I 1934 års statsverksproposition föreslog därjämte Kungl. Maj:t riksdagen att, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, under budgetåret 1934/1935 finge till surnumerär fänrik (underlöjtnant) vid armén, som icke på grund av förordnande eller eljest ägde uppbära lön för å stat uppförd beställning, utgå särskild kontant ersättning för dag med belopp, motsvarande sammanlagda värdet av värnpliktig, likaledes för dag, tillkommande förmåner av penningbidrag, portion och ersättning för begagnande av egna persedlar. Sedan riksdagen bifallit ifrågavarande förslag, har Kungl. Maj:t genom brev den 7 juni 1934 meddelat närmare föreskrifter rörande ifrågavarande särskilda gottgörelse. I enlighet med vad arméförvaltningen föreslagit, synes hos riksdagen böra göras framställning om medgivande att jämväl under budgetåret 1935/1936 bereda surnumerär officer, varom här är fråga, särskild kontant ersättning enligt samma grunder, som hittills bestämts.

Sammanfattning.

I enlighet med vad jag förut anfört har jag låtit uppgöra beräkning av utgifterna under anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. för budgetåret 1935/1936 (se Bil. nr 15). Från den beräknade anslagssumman har avdrag gjorts dels med 880,000 kronor för ersättning för tjänstebostäder, dels ock med 120,000 kronor, motsvarande beräknade inkomster för vård av civila patienter å militära sjukhus. Den verkställda beräkningen utvisar ett medelsbehov under förevarande anslag av 24,899,848 kronor. Emellertid torde, i betraktande av nettoutgifterna å anslaget, den sålunda beräknade summan böra ökas till 25,800,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels förklara, att de av riksdagen för budgetåret 1934/1935 godkända staterna för generalitetet, arméfördelningsstaberna, militärbefäl och inspektioner, kommandantskapet i Boden, rullföringsbefälhavare med biträden, bataljonsläkare vid fältläkarkåren, krigsskolan, ridskolan, truppförband av infanteriet, utom Svea livgarde och Göta livgarde, truppförband av kavalleriet och artilleriet, överstelöjtnanter och majorer vid kavalleriregementena, artilleriets fabriker och tyganstalter, ingenjörkårerna och fält-

telegrafkåren, officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid trängen, trängkårerna, garnisonssjukhusen å Karlsborg och i Boden, arméns sjuksköterskekår samt polispersonalen i Boden och å Karlsborg skola i oförändrat skick gälla under budgetåret 1935/1936,

dels godkänna de vid detta protokoll fogade förslag till stater för generalstaben, artilleristaben, krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, artilleriets skjutskola, arméns underofficersskola, Svea livgarde, Göta livgarde, officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen, intendenturkåren samt garnisonssjukhuset i Stockholm (se Bil. nr 2—13), att gälla under budgetåret 1935/1936,

dels godkänna de i en vid detta protokoll fogad »Förteckning över vissa i stat icke uppförda löner och arvoden m. fl. ersättningar» (se Bil. nr 14) under rubriken »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret m. fl.» upptagna arvoden, att utgå under budgetåret 1935/1936,

dels till *avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 25,800,000 kronor,

dels medgiva, att, i överensstämmelse med av mig förordade huvudgrunder, under budgetåret 1935/1936 må utgå tillfälligt löneförbättring åt löjtnanter, sergeanter samt furirer av första klassen (likställda),

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1935/1936, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, bereda avskedad beställningshavare av manskapet vid armén med en tjänstetid av minst sex år möjlighet att kvarstå viss tid över stat vid vederbörligt truppförband (kår),

dels ock medgiva, *ej mindre* att vid truppförband av infanteriet, kavalleriet eller artilleriet ledigbliven lön, vilken icke enligt eljest gällande bestämmelser tages i anspråk för beredande av lön åt vid truppförbandet anställd surnumerär fänrik (underlöjtnant), må under budgetåret 1935/1936 disponeras för beredande åt vid annat truppförband inom truppslaget anställd surnumerär fänrik (underlöjtnant) av lön enligt de grunder, som jämlikt i vederbörliga stater intagna bestämmelser om vissa lönedispositioner gälla beträffande i samma bestämmelser avsedd surnumerär fänrik (underlöjtnant), med rätt för sådan officer att därutöver åtnjuta de övriga förmåner, som tillkomma motsvarande ordinarie beställningshavare, *än även* att, i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, under budgetåret 1935/1936 må till surnumerär fänrik (under-

löjtnant) vid armén utgå särskild kontant ersättning för dag med belopp motsvarande sammanlagda värdet av värnpliktig, likaledes för dag, tillkommande förmåner av penningbidrag, portion och ersättning för begagnande av egna persedlar.

3. Avlöning till personal å övergångsstat vid armén, *förslagsanslag*.

[6.] Genom kungörelse den 23 oktober 1925 (nr 429) har Kungl. Maj:t, i enlighet med riksdagens beslut, utfärdat bestämmelser angående avlönings- och tjänstgöringsförhållanden m. m. för den till övergångsstat överförda personalen. Beställningshavare vid armén, som frivilligt överförs till övergångsstat, är enligt ifrågavarande bestämmelser skyldig att i fred intill fyllda 50 år under varje period av två år tjänstgöra det dagantal, som motsvarar en repetitionsövning vid vederbörligt truppslag. Beställningshavare, som tvångsvis överförs till övergångsstat, är underkastad full tjänstgöringsskyldighet, vilken skall i fred under varje år av tjänstetiden omfatta minst det dagantal, som motsvarar en repetitionsövning vid vederbörligt truppslag.

Till avlöning till personal å övergångsstat vid armén är i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptaget ett ordinarie förslagsanslag å 3,820,000 kronor. Vid anslagets beräkning har i besparingssyfte förutsatts såsom regel, vad angår å övergångsstat frivilligt överförd beställningshavare, att den, som under tiden den 1 juli 1934—den 30 juni 1935 har att fullgöra sin sista fredstjänstgöringsomgång, befrias från tjänstgöringen, samt, vad angår å övergångsstat tvångsvis överförd beställningshavare, att den, vilken under budgetåret 1934/1935 uppnår en levnadsålder, som med tre år eller kortare tid understiger hans pensionsålder, ej skall tagas i anspråk för tjänstgöring under samma budgetår.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen, med utgångspunkt från att inkallelse av personalen å övergångsstat vid armén komme att under budgetåret 1935/1936 äga rum i vanlig ordning, beräknat medelsbehovet till förevarande ändamål för nämnda budgetår till 3,480,000 kronor.

Jag finner mig böra föreslå, att, i syfte att begränsa utgifterna under budgetåret 1935/1936 för avlöning till övergångsstatspersonalen, tjänstgöringen för ifrågavarande personal inskränkes i överensstämmelse med den regel, som härutinnan enligt vad ovan angivits tillämpats i enahanda ändamål under innevarande budgetår. Tjänstgöring, som på grund härav eftergives, bör, på sätt för närvarande gäller, få räknas vederbörande till godo i fråga om rätt till pension samt, i förekommande fall, för uppflyttning till högre löneklass respektive för tilläggande av lön i eller uppflyttning till högre lönegrad.

Därest ifrågavarande förslag angående viss inskränkning i övergångsstatspersonalens tjänstgöring godkännes, torde det av arméförvaltningen till 3,480,000 kronor beräknade medelsbehovet kunna reduceras med i runt tal 60,000 kronor till 3,420,000 kronor; och får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *avlöning till personal å övergångsstat vid armén* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 3,420,000 kronor.

4. Inkvarteringsordnande i Stockholm, *reservationsanslag*.

[7.] Beträffande detta reservationsanslag, nu 21,450 kronor, har arméförvaltningen ej ifrågasatt någon ändring för nästkommande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *inkvarteringsordnande i Stockholm* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 21,450 kronor.

5. Rekryteringskostnader, *reservationsanslag*.

[8.] Till rekryteringskostnader har i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptagits ett ordinarie reservationsanslag å 65,000 kronor. Detta belopp jämte 25,000 kronor av förefintliga besparingar å anslaget eller tillhoppa 90,000 kronor hava jämlikt av Kungl. Maj:t den 15 juni 1934 fastställd stat fördelats på följande sätt:

Titel I. Rekryteringsmedel:

Till truppförbandens disposition kronor 56,023: —

Till arméförvaltningens civila

departements disposition ..... » 7,977: — kronor 64,000: —

Titel II. Kostnader för fria resor åt nyanställt eller av-

skedad manskap vid vissa truppförband ..... » 10,000: —

Titel III. Försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå ..... » 16,000: —

Summa kronor 90,000: —

Innan jag ingår på frågan om medelsbehovet å förevarande anslag för nästkommande budgetår, torde jag få erinra om följande.

I proposition, nr 203, till föregående års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som i det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden angivits, under budgetåret 1934/1935 anordna en för hela försvarsväsendet gemensam central civilanställningsbyrå, *dels ock* medgiva, att vad av de särskilda truppförbanden (kårerna) enligt stat tilldelade rekryteringsmedel icke åtginge till utgifter för rekryteringsverksamheten finge vid vederbörligt truppförband (kår) användas till vidtagande av åtgärder till underlättande av avgående manskaps civilanställning. Enligt vad som framgår av återropade statsrådsprotokollet förutsattes, att kostnaderna för det föreslagna centralorganets verksamhet, beräknade till 20,000 kronor om året, skulle kunna täckas genom anlitande av medel, anvisade å de särskilda försvarsgrenarnas rekryteringsanslag. Härvid utgick man emellertid ifrån, att vissa restriktioner vidtoges med avseende å utbetalande av s. k. värvararvoden, nämligen att dessa skulle begränsas till högst 20 kronor för varje förmedlad anställning och utgå allenast till person, som av veder-

börande chef förordnats såsom rekryteringsombud för viss ort. Fördelningen av kostnaderna för byråns verksamhet på de olika rekryteringsanslagen avsågs att bli: för lantförsvaret 16,000 kronor, för sjöförsvaret 3,500 kronor och för flygvapnet 500 kronor. I sin skrivelse nr 4 (punkten 6) anmälde riksdagen, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition av riksdagen bifallits. I samband därmed gjorde riksdagen vissa uttalanden avseende den föreslagna civilanställningsbyråns verksamhet, varjämte riksdagen underströk den tilltänkta organisationens försöksvisa karaktär.

Kungl. Maj:t har därefter den 15 juni 1934 meddelat beslut om upprättande försöksvis för budgetåret 1934/1935 av det avsedda centralorganet för civilanställningsverksamheten vid försvarsväsendet m. m. — benämnt *försvarsväsendets centrala civilanställningsbyrå* — ävensom fastställt instruktion och stat för byrån. Vidare har Kungl. Maj:t nyssnämnda dag i samband med fastställande av stater för de särskilda försvarsgrenarnas anslag till rekryteringskostnader meddelat bestämmelse om, att arvode till rekryteringsombud må utgå med högst 20 kronor för varje förmedlad anställning samt att vad av rekryteringsmedlen icke åtgår till utgifter för rekryteringsverksamheten må vid vederbörande truppförband (kår) användas för vidtagande av åtgärder till underlättande av avgående manskaps civilanställning.

I fråga om beräkningen av medelsbehovet å lantförsvarets anslag till rekryteringskostnader för budgetåret 1935/1936 har arméförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Enligt verkställda beräkningar hade nettoutgifterna under anslaget för budgetåret 1933/1934 uppgått till i runt tal 63,600 kronor, därav 7,900 kronor utgjorde kostnader för vissa resor. Vid ingången av budgetåret 1934/1935 hade enligt tillgängliga bokföringsuppgifter förefunnits en reservation å anslaget av 55,400 kronor, därav vid truppförbanden såsom reservation bokförts ett belopp av 52,100 kronor.

Då arméförvaltningen nu hade att verkställa beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag, hade ämbetsverket ansett sig kunna utgå från, att de rörande anslagets disposition för innevarande budgetår meddelade bestämmelserna komme att i huvudsak bli gällande jämväl för budgetåret 1935/1936.

Vad då till en början beträffade anslagsposten till rekryteringsmedel, skulle, efter en beräkningsgrund av 15 kronor för varje manskapsbeställning, för truppförbanden erfordras omkring 99,000 kronor. Om härtill lades dels visst belopp till civila departementets förfogande, förslagsvis 6,000 kronor, dels ock ett belopp för bestridande av kostnaderna för i titel II av staten avsedda resor, vilket sistnämnda belopp med ledning av erfarenheterna från budgetåret 1933/1934 torde kunna beräknas till 8,000 kronor, skulle alltså för de under titel I och II i staten angivna ändamål erfordras tillhoppa 113,000 kronor.

På sätt ovan nämnts hade utgifterna för motsvarande ändamål under budgetåret 1933/1934 uppgått till allenast 63,600 kronor. Den i det föregående angivna begränsningen av arvoden för förmedling av volontäranställningar vore givetvis ägnad att medföra en begränsning av medelsbehovet, men i mån av en fortskridande förbättring av läget å allmänna arbetsmarknaden torde utgifterna komma att stegras. Härtill komme, att

under det sistförflutna budgetåret myndigheterna, i olikhet med vad som numera medgivits och av arméförvaltningen förutsatts komma att gälla även för budgetåret 1935/1936, icke ägt disponera någon del av rekryteringsmedlen för civilianställningsändamål. Huru mycket, som för sådant ändamål skulle beräknas, vore ju ytterst beroende på, i vad mån Kungl. Maj:t funne, att särskilda medel härför kunde disponeras.

Uti utlåtande den 15 november 1933, i anledning av remiss å en utav civilianställningskommittén avgiven framställning angående civilianställning för fast anställt manskap, hade arméförvaltningen beräknat, att för kurser och utbildning av manskapet i civilianställningssyfte skulle erfordras omkring 40,000 kronor. Därest ett så stort belopp icke för närvarande ansåges kunna för ändamålet disponeras, torde man i allt fall, om det ifrågavarande medgivandet över huvudet skulle kunna få någon praktisk betydelse, böra räkna med ett belopp av åtminstone 20,000 kronor.

Om man alltså med utgångspunkt från utgiftsbelastningen för budgetåret 1933/1934 räknade med ett belopp av omkring 64,000 kronor för egentliga rekryteringsmedel och vissa resor, 20,000 kronor för civilianställningsändamål och, liksom i nu gällande stat, 16,000 kronor såsom bidrag från lantförsvaret till försvarsväsendets centrala civilianställningsbyrå, skulle medelsbehovet under anslaget komma att uppgå till 100,000 kronor.

I det föregående hade angivits, att vid ingången av budgetåret 1934/1935 förefunnits en reservation å anslaget av i runt tal 55,400 kronor, varav vid truppförbanden såsom reservation bokförts ett belopp av 52,100 kronor. Då redan vid uppgörandet av den nu gällande staten av reservationen tagits i anspråk ett belopp av 25,000 kronor, torde, med hänsyn till den myndigheterna enligt staten tillkommande befogenheten att disponera de reserverade medlen för åtgärder i civilianställningssyfte, det bliva nödvändigt att för undvikande av ett överskridande av anslaget utfärda särskilda bestämmelser om de högsta belopp, som finge för ändamålet tagas i anspråk.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden ansåge emellertid arméförvaltningen sig för närvarande icke kunna räkna med, att några reserverade medel skulle finnas disponibla vid utgången av budgetåret 1934/1935, utan nödgades ämbetsverket föreslå, att hela det beräknade beloppet, 100,000 kronor, anvisades å riksstaten.

För vinnande av en ändamålsenlig och så vitt möjligt slutgiltig lösning av frågan om ordnandet av civilianställningsverksamheten vid försvarsväsendet anser jag det nödvändigt, att ytterligare erfarenhet förvärfvas genom det organ, försvarsväsendets centrala civilianställningsbyrå, som enligt riksdagens medgivande upprättats för innevarande budgetår. Jag utgår alltså ifrån, att byrån fortsättningsvis kommer att bestå under budgetåret 1935/1936 samt att nu gällande bestämmelser med avseende å byråns organisation och arbetsuppgifter därvid skola äga tillämpning. Kostnaderna för byråns verksamhet, högst 20,000 kronor, torde böra fördelas å de tre försvarsgrenarnas respektive rekryteringsanslag enligt enahanda grunder som för närvarande.

Såsom arméförvaltningen förutsatt, torde de rörande dispositionen av nu förevarande anslag för innevarande budgetår meddelade bestämmelserna böra i huvudsak gälla jämväl för budgetåret 1935/1936. I samband med fastställande av stat för anslaget för nästa budgetår torde tagas under omprövning frågan om maximering av å anslaget ifrågakommande utgifter för åtgärder till underlättande av avgående manskaps civilianställning.

Fjärde huvudtiteln.

Vidkommande medelsanvisningen för nästa budgetår torde densamma — sedan Kungl. Maj:t genom brev den 12 oktober 1934 meddelat föreskrift i ändamål att begränsa de belopp, vilka av vederbörande myndigheter må å anslaget användas i civilanställningssyfte — kunna bestämmas till förslagsvis 90,000 kronor.

I överensstämmelse härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *rekryteringskostnader* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 90,000 kronor.

6. Avskedspremier m. m., förslagsanslag.

[9.] Till avskedspremier m. m. har i riksstaten från och med budgetåret 1931/1932 upptagits ett ordinarie förslagsanslag å 115,000 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t den 15 juni 1934 fastställd stat har anslaget för innevarande budgetår fördelats sålunda:

Titel I. Avskedspremier, förslagsvis	kronor 110,000: —
Titel II. Kontant ersättning för viss tjänstgöring utöver anställningstiden, förslagsvis	» 5,000: —
Summa kronor 115,000: —	

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen erinrat, att utgifterna å anslaget under de sist förflutna tre budgetåren i avrundade tal uppgått till: för budgetåret 1931/1932 142,380 kronor, för budgetåret 1932/1933 132,900 kronor och för budgetåret 1933/1934 133,890 kronor. Med hänsyn härtill och då i mån av en fortskridande förbättring av läget å den allmänna arbetsmarknaden det kunde förväntas, att till avskedspremie berättigat underbefäl komme att i ökad utsträckning avgå från fast anställning, har arméförvaltningen ansett, att anslaget borde för nästkommande budgetår beräknas till 130,000 kronor.

I enlighet med arméförvaltningens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *avskedspremier m. m.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 130,000 kronor.

7. Arméns reservstater, förslagsanslag.

[10.] På förslag av Kungl. Maj:t i proposition, nr 127, till 1925 års riksdag beslöt riksdagen vidtagandet av provisorisk löne- och pensionsreglering för reservstatspersonalen, att träda i tillämpning från och med den 1 juli 1925. Genom kungörelse den 18 juni 1925 (nr 289) angående ändrad lydelse i vissa delar av förordningen den 5 november 1915 angående arméns reservstater m. m. har Kungl. Maj:t i enlighet med riksdagens beslut utfärdat ändrade bestämmelser rörande reservstatspersonalens avlönings- och pensionsförhållanden, att gälla till och med den 30 juni 1926. Dessa bestämmelser hava sedermera givits förlängd giltighet, senast enligt kungörelsen den 4 maj 1934 (nr 110) för tiden till och med den 30 juni 1935.

Ordinarie förslagsanslaget till arméns reservstater har, på grundval av den sålunda beslutade provisoriska löne- och pensionsregleringen, i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptagits med 580,000 kronor.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 31 augusti 1934 beträffande medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1935/1936 anfört följande.

För budgetåret 1935/1936 borde för löner åt den på reservstat nu varande personal, vilken kunde beräknas under samma budgetår kvarstå i tjänst — under förutsättning av förlängd giltighet av den utav 1925 års riksdag beslutade löne- och pensionsregleringen — beräknas förslagsvis 61,400 kronor.

För bestridande av kostnaderna för avlöningstillägg åt samma personal borde med hänsyn till antalet till sådan förmån berättigade beställningshavare avses 12,400 kronor och för tjänstgöringstraktamenten samt för rese- och traktamentskostnader omkring 5,000 kronor.

Beträffande den del av anslaget, som avsåges för pensioner åt avgången personal, ville ämbetsverket framhålla, att beställningshavare å reservstat redan erhållit eller före den 1 juli 1935 beräknades erhålla avsked med pension till ett sammanlagt belopp av 513,490 kronor. Jämlikt § 18 av reservstatsförordningen skulle av i tjänst kvarstående beställningshavare å reservstat såsom bidrag till pensionskostnaderna erläggas 3 procent av de vederbörande efter avgången tillkommande pensionsbelopp, vilket bidrag, med hänsyn till antalet nu besatta beställningar på reservstat, torde kunna beräknas till 1,640 kronor. För pensioner åt f. d. reservstatspersonal erfordrades alltså för budgetåret 1935/1936 (513.490 — 1,640 =) 511,850 kronor.

I enlighet härmed skulle alltså anslaget för budgetåret 1935/1936 beräknas till (61,400 + 12,400 + 5,000 + 511,850 =) 590,650 kronor.

Emellertid hade chefen för generalstaben i skrivelse till arméförvaltningens civila departement den 7 juli 1934 gjort framställning om, att för budgetåret 1935/1936 medel måtte beräknas för återbesättande av visst antal beställningar för officerare och underofficerare å reservstaten.

Till stöd för framställningen hade åberopats en utav chefen för generalstaben den 20 december 1933 avlåten skrivelse till Kungl. Maj:t rörande åtgärder för återbesättande av reservstaten för officerare från och med budgetåret 1934/1935 i enlighet med en härutinnan framlagd plan. I sistnämnda skrivelse hade lämnats en redogörelse för sammansättningen av den genom 1925 års härordning beslutade reservstatsorganisationen ävensom erinrats om, att organisationen med hänsyn till tillgången på personal på övergångsstat ännu icke börjat genomföras och att icke heller något återbesättande av vakanta beställningar å den äldre reservstaten ägt rum. Emellertid hade numera genom avgång från övergångsstaten och den äldre reservstaten antalet beställningshavare å dessa stater i hög grad minskats. Antalet överstege visserligen fortfarande det enligt 1925 års härordning beslutade antalet beställningshavare å reservstaten, men personalens fördelning på truppslag och tjänstegrader motsvarade icke den planenliga fördelningen av densamma. För vidmakthållandet av effektiviteten av 1925 års härordningsorganisation vore det därför nödvändigt att skrida till ett återbesättande av reservstaten för officerare. Åtgärder härutinnan vore därjämte önskvärda jämväl för åstadkommande av någon lättnad i de synnerligen ogynnsamma befodringsförhållandena för den aktiva personalen.

I sin nu föreliggande framställning hade chefen för generalstaben under åberopande av nyssnämnda skrivelse hemställt om återbesättande från och med ingången av budgetåret 1935/1936 av 6 majors- och 5 kompaniofficers-

beställningar samt från och med den 1 januari 1936 av ytterligare 6 majors- och 4 kompaniofficersbeställningar på reservstaten. Någon rekrytering av läkarbeställningar å reservstat ansåges för närvarande icke oundgängligen erforderlig. Vad underofficerarna beträffade, föreläge — med hänsyn till tillgången på dylika beställningshavare på övergångsstat och den äldre reservstaten — icke ett så trängande behov av nyrekrytering som beträffande officerare. De ytterst svåra befodringsförhållandena inom underofficerskårererna nödvändiggjorde emellertid en nyrekrytering även av underofficerare å reservstat. I enlighet härmed borde under budgetåret 1935/1936 tillsättas 5 beställningar för underofficerare å reservstat, därav 3 från budgetårets början och 2 från och med den 1 januari 1936.

Med hänsyn till vad chefen för generalstaben sålunda anført ansåge arméförvaltningen sig böra tillstyrka, att medel beräknades under anslaget till arméns reservstater för ett återbesättande av beställningar å reservstaten i den av chefen för generalstaben föreslagna omfattning. Kostnaderna för löner åt innehavarna av de sålunda föreslagna nya beställningarna torde efter avdrag av pensionsavgifter kunna beräknas till 62,950 kronor samt för tjänstgöringstraktamenten och rese- och traktamentskostnader till omkring 2,000 kronor.

Det ovan beräknade beloppet å 590,650 kronor borde alltså ökas med $(62,950 + 2,000 =)$ 64,950 kronor och anslaget upptagas med 655,600 kronor.

Enligt 1925 års härordningsbeslut skall reservstaten för officerare och underofficerare bestå av 308 officers- och 65 underofficersbeställningar samt fältläkarkårens reservstat av 3 beställningar. I jämförelse med de under tiden närmast före härordningsbeslutet gällande staterna för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat innebär nämnda beslut en ökning med 156 officersbeställningar samt en minskning med 55 underofficers- och 17 läkarbeställningar. Med hänsyn till den förefintliga tillgången på personal å övergångsstat har den år 1925 beslutade organisationen av reservstaten för officerare och underofficerare, vad beträffar utökning av antalet officersbeställningar, ännu icke börjat genomföras; ej heller har något återbesättande av vakanta officers- eller underofficersbeställningar å reservstaten ägt rum. Vidkommande fältläkarkårens reservstat har däremot, sedan frågan härom varit underställd 1931 års riksdag, en vakant fältläkarbeställning å den äldre reservstaten — vilken beställning skall finnas även enligt den år 1925 beslutade reservstaten för fältläkarkåren — blivit återbesatt.

På grund av den vakanshållning, som sålunda förekommit, har antalet beställningshavare å den äldre reservstaten reducerats högst betydligt. Enligt läget den 1 januari 1935 uppgick sålunda antalet officerare till 28 och antalet underofficerare till 8 samt antalet läkare till 1. Beträffande övergångsstaten uppgick vid samma tidpunkt antalet officerare till 395 och antalet underofficerare till 522 (varav 97 musikunderofficerare) samt antalet läkare till 4.

Såsom av det anförda framgår, föreligger visserligen för närvarande ett överskott av officerare å övergångsstat och äldre reservstat, om jämförelse sker med det antal officerare, som skall finnas enligt den år 1925 avsedda reservstaten. Vid ett värdesättande för militär användning av den tillgång på befälsper-

sonal, som övergångsstaten och den äldre reservstaten för närvarande erbjuder, måste emellertid beaktas, att denna tillgång ingalunda fördelar sig på olika tjänstegrader och truppslag enligt grunderna för den år 1925 beslutade reservstatsorganisationen. Detta förhållande har ock av chefen för generalstaben i viss omfattning siffermässigt blivit belyst i ovan åberopade skrivelse av den 20 december 1933. Med hänvisning härtill ävensom till de olägenheter ur skilda synpunkter, som skulle uppstå, därest reservstaten icke nått en tillräcklig omfattning, innan nu på övergångsstat varande officerare på grund av ålder bliva mindre lämpade för användning i fält, har jag funnit mig böra lämna min anslutning till chefens för generalstaben framställning om återbesättande under budgetåret 1935/1936 av vakanta beställningar för officerare inom ramen av den äldre reservstaten. Det antal beställningar, som därvid bör ifrågakomma till återbesättande, torde, i överensstämmelse med generalstabschefens förslag, böra angivas till 12 majors- och 9 kompaniofficersbeställningar, varav 6 majors- och 5 kompaniofficersbeställningar beräknas att tillsättas omkring budgetårets början och det återstående antalet beställningar omkring mitten av budgetåret.

Vad angår frågan om återbesättande av vakanta underofficersbeställningar å reservstaten, har chefen för generalstaben såsom skäl för vidtagande av åtgärd i sådant syfte hänvisat till det för närvarande tryckta befordringsläget inom underofficerskårerna. Jag anser mig ock i anledning härav böra tillstyrka, att, på sätt generalstabschefen ifrågasatt, under budgetåret 1935/1936 5 underofficersbeställningar må återbesättas, därav 3 beräknas tillsättas omkring budgetårets början och återstående 2 omkring dess mitt. I fråga om fältläkarkårens reservstat har däremot någon rekryteringsåtgärd icke för närvarande ansetts vara påkallad.

Då något förslag till definitiv löne- och pensionsreglering för reservstatspersonalen icke är avsett att föreläggas 1935 års riksdag, torde de nu gällande provisoriska avlönings- och pensioneringsbestämmelserna böra erhålla fortsatt giltighet under budgetåret 1935/1936.

De för innevarande budgetår fastställda staterna för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat torde böra i oförändrat skick gälla under nästkommande budgetår.

Den av arméförvaltningen verkställda anslagsberäkningen, enligt vilken förslagsanslaget till arméns reservstater för instundande budgetår bör upptagas med 655,600 kronor, har icke givit mig anledning till någon erinran.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels förklara, att de av riksdagen för budgetåret 1934/1935 godkända staterna för officerare och underofficerare å reservstat vid armén samt för fältläkarkårens reservstat skola i oförändrat skick gälla under budgetåret 1935/1936,

dels medgiva, att personal, som med rätt till pension under budgetåret 1935/1936 avgår från arméns reservstater, må under sin återstående livstid uppbära pension av statsmedel med de

i förenämnda kungörelse den 18 juni 1925 (nr 289) angivna belopp,

dels ock till *arméns reservstater* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 655,600 kronor.

8. Reservstat för furirer vid Gotlands trupper, *förslagsanslag*.

[11.] Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition, nr 51, till 1928 års riksdag därom gjorda framställning medgav riksdagen, att en reservstat för furirer vid Gotlands trupper finge organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen angivna grunder. Genom förordning den 18 juli 1928 (nr 323) har Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med riksdagens beslut i ämnet, utfärdat bestämmelser angående ifrågavarande reservstat. För bestridande av kostnaderna för reservstaten har riksdagen för vardera av budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 anvisat ett extra *förslagsanslag* av 21,000 kronor.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 31 augusti 1934 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att jämväl för budgetåret 1935/1936 för ändamålet anvisa ett anslag å nyssnämnda belopp.

Mot uppskattningen av anslagsbehovet för nästa budgetår för här ifrågavarande ändamål har jag ej något att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *reservstat för furirer vid Gotlands trupper* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 21,000 kronor.

9. Arméns personal över stat, *förslagsanslag*.

[12.] Ordinarie *förslagsanslaget* till arméns personal över stat var i riksstaten för budgetåret 1932/1933 upptaget med 900,000 kronor. För budgetåret 1933/1934 blev anslaget, på den grund att — med undantag i viss omfattning för läkare och veterinärer — arméns personal över stat förutsattes ej skola inkallas till tjänstgöring under budgetåret, i riksstaten nedsatt till 540,000 kronor. För innevarande budgetår, varunder personalen avsetts att tagas i anspråk för tjänstgöring i författningsenlig utsträckning, har anslaget höjts till 1,040,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen i fråga om beräkningen av detta anslag för budgetåret 1935/1936 anfört följande.

Enligt tillgängliga bokföringsuppgifter hade nettoutgifterna under anslaget för budgetåret 1933/1934 uppgått till i avrundat tal 634,260 kronor, vadan alltså anslaget överskridits med 94,260 kronor. Rörande utgifternas fördelning under det nästförflutna budgetåret samt beräkningen av anslaget för det nu löpande budgetåret finge arméförvaltningen hänvisa till nedanstående sammanställning:

U t g i f t s ä n d a m å l	B u d g e t å r	
	1933/1934	1934/1935
I. Utbetalningar genom arméförvaltningen underlydande myndigheter för bestridande av kostnader för beställningshavare i reserven tillkommande löner, dagarvoden, ersättningar för resor vid inställelse till och avgång från tjänstgöring, ekiperingshjälp m. fl. ändamål	191,160	560,000
II. Utbetalningar hos arméförvaltningen:		
a) ekiperingshjälp åt vissa nyutnämnda beställningshavare i reserven	5,250	} 35,000
b) pensioner åt därtill berättigade förtidsavgångna och reservutnämnda beställningshavare	25,030	
c) för bestridande av kostnaderna för utbetalning till beställningshavare i reserven eller avliden beställningshavares efterlevande anhöriga eller annan rättsinnehavare av kapitaliserat värde av vederbörande eljest tillkommande pension	412,820	445,000
Summa kronor	634,260	1,040,000

För budgetåret 1935/1936 torde för de på lokalityndigheterna ankommande utgifterna böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 560,000 kronor.

För bestridande av de genom arméförvaltningen verkställda utbetalningar av ekiperingshjälp och pensioner för därtill berättigad reservpersonal torde erfordras omkring 40,000 kronor.

Utgifterna för kapitaliserade pensioner hade under de sistförflutna fem budgetåren uppgått till: för budgetåret 1929/1930 213,900 kronor, för budgetåret 1930/1931 256,400 kronor, för budgetåret 1931/1932 342,400 kronor, för budgetåret 1932/1933 446,700 kronor samt för budgetåret 1933/1934 412,820 kronor. Då sålunda utgifterna för ifrågakvarande ändamål under det sistförflutna budgetåret uppgått till omkring 34,000 kronor lägre belopp än för budgetåret 1932/1933, ansåge arméförvaltningen, även med hänsynstagande till de ovissa förhållanden, med vilka man här hade att räkna, anslagsbehovet för ifrågakvarande ändamål böra för nästkommande budgetår uppskattas till 420,000 kronor.

Uti skrivelse till arméförvaltningens civila departement den 7 juli 1934 hade chefen för generalstaben hemställt, att under förevarande anslag måtte upptagas ett särskilt belopp å 50,000 kronor för bestridande av kostnaderna för resor och avlöning m. m. åt reservpersonal, vilken, utöver den vederbörande åliggande fredstjänstgöringen, fullgjorde frivillig tjänstgöring. Då, på sätt chefen för generalstaben anför, dylika frivilliga övningar torde vara ägnade att inom härordningens ram förbättra befälskvaliteten, tillstyrkte arméförvaltningen ifrågakvarande förslag.

I enlighet härmed skulle alltså anslaget till arméns personal över stat beräknas till (560,000 + 40,000 + 420,000 + 50,000 =) 1,070,000 kronor.

Arméförvaltningen har, såsom av redogörelsen framgår, beräknat medelsbehovet för de ordinära ändamål, som förevarande anslag är avsett att tillgodose, till 1,020,000 kronor eller till 20,000 kronor lägre belopp än det, vilket för innevarande budgetår anvisats å anslaget. Häremot har jag ej något att erinra.

I överensstämmelse med förslag av chefen för generalstaben har arméförvaltningen under förevarande anslag upptagit en summa av 50,000 kronor för

bestridande av kostnader för ersättning enligt författningsenliga grunder åt reservpersonal, som, utöver vederbörande åliggande fredstjänstgöring, efter frivilligt åtagande fullgör en befäls- och repetitionsövningsomgång. Det med dessa frivilliga övningar avsedda syftet — att höja reservpersonalens militära användbarhet — anser jag synnerligen beaktansvärt, varför jag tillstyrker, att övningar av sådan natur må i lämplig utsträckning anordnas under instundande budgetår. Det är icke möjligt att med någon större exakthet uppskatta medelsbehovet för här ifrågavarande speciella ändamål. Med hänsyn härtill och i betraktande av de approximativa beräkningar, varpå anslagsbehovet i övrigt till arméns personal över stat grundar sig, lärer ett biträdande, på sätt jag anført, av generalstabschefens omförmälda förslag ej innefatta tillräcklig anledning till ändring av det nuvarande beloppet å förevarande anslag.

Med åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *arméns personal över stat* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,040,000 kronor.

10. Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*.

[13.] Ordinarie förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar har i riksstaten för vardera av budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 uppförts med 150,000 kronor.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 31 augusti 1934 angående lantförsvarets utgifter för nästkommande budgetår ej ifrågasatt någon ändring beträffande storleken av förevarande anslag.

Mot arméförvaltningens beräkning av anslagsbehovet har jag ej något att erinra.

I detta sammanhang må nämnas, att chefen för generalstaben i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 oktober 1934 gjort framställning, i syfte att arméfördelningschef och militärbefälhavare ävensom kommandanten i Bodens fästning måtte för högst två tjänsteresor årligen från vederbörlig förläggningssort till Stockholm och åter få åtnjuta ersättning för resekostnaden enligt gällande resereglemente. Som skäl härför har åberopats, att de avsedda beställningshavarna med hänsyn till dem åvilande uppgifter beträffande truppförbandens krigsduglighet och utbildning samt i fråga om förvaltningstjänst m. m. nödgades att — till undvikande av en ofta tidsödande och vidlyftig skriftväxling — tid efter annan företaga resor till Stockholm för personligt sammanträffande och samråd med cheferna för därstädes förlagda militära myndigheter; och som dylika resor medförde ej obetydliga utgifter i tjänsten, syntes det generalstabschefen vara med billighet och rättvisa överensstämmande, att vederbörande bereddes någon ersättning därför. Då syftet med de ifrågasatta tjänsteresorna förefaller ändamålsenligt, finner jag mig i likhet med arméförvaltningens civila departement, som yttrat sig i ärendet, böra tillstyrka, att ersättning för själva resekostnaden må utgå för

två tjänsteresor årligen i enlighet med vad som föreslagits. Härav föranledda kostnader, uppgående till omkring 2,100 kronor om året, böra bestridas av det nu avhandlade anslaget, vilket synes kunna ske utan att anslaget av denna anledning höjes.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *rese- och traktamentspenningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 150,000 kronor.

11. **Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna, förslagsanslag.**

[14.] För bestridande av rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna har i riksstaten för innevarande budgetår uppförts ett ordinarie förslagsanslag av 28,000 kronor.

I sin förutnämnda skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen föreslagit, att detta anslag måtte för budgetåret 1935/1936 upptagas med oförändrat belopp.

Med biträdande av arméförvaltningens förslag till uppskattning av anslagsbehovet hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsmyndigheterna* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 28,000 kronor.

12. **Flyttningersättning, förslagsanslag.**

[15.] Ordinarie förslagsanslaget till flyttningersättning har i riksstaten för vartdera av budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 uppförts med 170,000 kronor.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 31 augusti 1934 — med hänvisning till, bland annat, att nettoutgifterna å förevarande anslag för budgetåret 1933/1934 med omkring 44,000 kronor överskridit anslagets å riksstaten uppförda belopp, 170,000 kronor — anfört, att ämbetsverket ansåge, att medelsbehovet borde för budgetåret 1935/1936 beräknas till 200,000 kronor.

Enligt vad chefen för finansdepartementet meddelat mig har han för avsikt att inom den närmaste tiden genomföra vissa ändringar i gällande bestämmelser om ersättning för flyttningkostnad, i syfte att åvägabringa fasta normer för ersättningens beräkning samt förebygga missbruk av föreskrifterna i ämnet. Man lär kunna förvänta, att de avsedda nya bestämmelserna skola medföra utgiftsminskning för statsverket. Under åberopande härav anser jag mig ej böra ifrågasätta anvisning å riksstaten för budgetåret 1935/1936 av högre anslag till flyttningersättning än som för innevarande budgetår härtill beräknats.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *flyttningersättning* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 170,000 kronor.

De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.

13. De värnpliktigas avlöning, *förslagsanslag*.

[16.] Enligt 1925 års riksdags beslut skall det värnpliktigt jämlikt § 35 mom. 2 värnpliktslagen tillkommande penningbidraget utgå med 50 öre om dagen, dock att värnpliktigt, som uttages för tjänstgöring i den ordning, värnpliktslagen föreskriver, under längre tid än 140 dagar, skall för överskjutande tid åtnjuta ett penningbidrag av 1 krona om dagen.

Till reservofficersaspirant utgår särskilt avlöningstillägg för tid, varmed aspiranttjänstgöringen överstiger den för studenter och likställda stadgade utbildningstiden. Beloppet av detta tillägg motsvarar skillnaden mellan menig volontärs kontanta avlöningsförmåner och det reservofficersaspiranten i hans egenskap av värnpliktigt tillkommande penningbidraget.

I riksstaten för innevarande budgetår är ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning upptaget med 2,731,000 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

till penningbidrag	kronor 2,702,950: —
» avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter	» 27,950: —
	<hr/>
	Summa kronor 2,730,900: —

eller, i avrundat tal, 2,731,000 kronor.

I detta sammanhang får jag anföra följande.

Vid beräkningen av antalet tjänstgöringsdagar för till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet har man att taga hänsyn till avgången bland dessa värnpliktiga till följd av dödsfall, sjukdom, oduglighet till vapentjänst m. m. Denna avgång har beräknats enligt i 1925 års försvarsproposition (prop. nr 50, sid. 13 och 298) angivna grunder. Den 13 april 1934 uppdrog Kungl. Maj:t åt cheferna för generalstaben, marinstaben och flygvapnet att underkasta frågan om ändring av de tillämpade grunderna för beräkningen av avgången bland de inskrivna värnpliktiga gemensamt övervägande samt att till Kungl. Maj:t inkomma med det yttrande och förslag, vartill omständigheterna kunde giva anledning. I skrivelse den 7 juli 1934 hava bemälda chefer framlagt resultatet av den verkställda utredningen i ämnet. Vad angår hären, framgår av denna utredning — vilken grundar sig på tillgänglig statistik över avgången under åren 1928—1932 — att de använda procentsatserna för beräkandet av avgången i vissa fall äro för höga i förhållande till de i verkligheten förekommande avgångarna. Med tillämpning av de vid utredningen framkomna nya procentsatserna för avgången borde antalet tjänstgöringsdagar för till linjetjänst uttagna värnpliktiga i allmänhet vid hären, under förutsättning att värnpliktsutbildning äger rum i full utsträckning enligt 1925 års värnpliktslag, uppskattas till 3,434,700; motsvarande siffra enligt 1925 års beräkningsgrunder är 3,112,600.

Jag har haft under övervägande, huruvida ej de nya avgångsprocentsatserna — till ernående av bättre överensstämmelse mellan beräknade och verkliga utgifter framför allt å anslagen till de värnpliktigas avlöning — borde komma till användning vid uppskattningen av medelsbehovet för nästa budgetår. Då emellertid spørsmålet om beräkningen av avgången inom en icke allt för avlägsen framtid torde, på grund av 1930 års försvarskommis-sions utredningar och förslag, i ett större sammanhang bliva föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning, lär icke vara skäl att nu företaga någon ändring i de hittills använda beräkningsgrunderna i detta avseende.

Antalet tjänstgöringsdagar för till *linjetjänst* uttagna värnpliktiga under budgetåret 1935/1936 torde, i anslutning till omfattningen av värnpliktsutbildningen under nämnda budgetår, böra beräknas till sammanlagt 3,786,000. Av detta dagantal belöpa 740,500 dagar å studenter och med dem i värnplikts-hänseende likställda.

Vidkommande antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga, uttagna till *ersättningsreserven*, har arméförvaltningen, i överensstämmelse med förslag av chefen för generalstaben, upptagit detta antal för budgetåret 1935/1936 till 983,000. Motsvarande dagantal utgör för innevarande budgetår 785,000. Jag anser mig böra förorda en höjning av det nuvarande tjänstgöringsdagantalet för dessa värnpliktiga, dock att höjningen synes böra begränsas till 65,000 dagar. Berörda dagantal bör alltså beräknas till 850,000.

I enlighet med arméförvaltningens och chefens för generalstaben förslag torde slutligen i tjänstgöringsdagsberäkningen för nästa budgetår, liksom skett för innevarande budgetår, upptagas 92,000 dagar, motsvarande den förlängda tjänstgöringstiden för *värnpliktiga, vilka hysa samvetsbetänkligheter mot värnpliktstjänstgöring* i den ordning värnpliktslagen föreskriver.

Det *sammanlagda antalet värnpliktstjänstgöringsdagar*, som bör läggas till grund för uppskattningen av medelsbehovet under förevarande anslag för budgetåret 1935/1936, skulle alltså bliva $(3,786,000 + 850,000 + 92,000 =)$ 4,728,000. Enligt verkställd beräkning (se Bil. nr 16) böra av nämnda antal 3,873,800 dagar upptagas med ett penningbidrag av 50 öre och 854,200 dagar med ett penningbidrag av 1 krona, vadan alltså för penningbidrag under nästkommande budgetår bör beräknas ett belopp av $(3,873,800 \times 0.50 + 854,200 \times 1.00 =)$ 2,791,100 kronor.

För avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter torde, i överensstämmelse med arméförvaltningens förslag, böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 27,950 kronor.

Medelsbehovet under anslaget till de värnpliktigas avlöning för budgetåret 1935/1936 utgör således $(2,791,100 + 27,950 =)$ i avjämnat tal 2,819,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *de värnpliktigas avlöning* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,819,000 kronor.

14. **Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, förslagsanslag.**

[17.] Till understöd åt vissa värnpliktigas familjer är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 75,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen föreslagit, att förevarande anslag måtte i riksstaten för nästkommande budgetår upptagas med oförändrat belopp, 75,000 kronor.

Med tillstyrkande av arméförvaltningens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *understöd åt vissa värnpliktigas familjer* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 75,000 kronor.

15. **Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., förslagsanslag.**

[18.] Till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m. är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 1,000,000 kronor.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 31 augusti 1934 föreslagit, att anslaget måtte i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptagas med oförändrat belopp, 1,000,000 kronor.

Mot arméförvaltningens anslagsberäkning för nästa budgetår har jag ej någon erinran att framställa. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 1,000,000 kronor.

Undervisning, understöd, expenser m. m.

16. **Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser, reservationsanslag.**

(Undervisningsanslaget.)

[19.] Ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 585,000 kronor. Medelsbehovet i övrigt under anslaget har avsetts att täckas utav reservationer å anslaget. Jämlikt den av Kungl. Maj:t den 7 juni 1934 fastställda staten för undervisningsanslaget uppgå de för medelsbehovets täckande i anspråk tagna reservationerna till 142,000 kronor. Den sålunda för innevarande budgetår tillgängliga summan under anslaget, 727,000 kronor, har enligt nämnda stat fördelats på följande sätt:

Titel I. Undervisningsmateriel	kronor	62,307: —
Titel II. De fasta undervisningsverken m. m.	»	429,300: —
Titel III. Särskilda skolor och utbildningskurser samt oförutsedda behov	»	235,393: —

Summa kronor 727,000: —

Titel I. Undervisningsmateriel. Det under denna anslagstitel nu upptagna beloppet, 62,307 kronor, har beräknats efter 0.9 öre för man och tjänstgöringsdag.

Samma beräkningsgrund torde böra tillämpas för budgetåret 1935/1936. Såsom förut nämnts, bör antalet tjänstgöringsdagar för de värnpliktiga under sagda budgetår uppskattas till 4,728,000. Vid denna anslagstitels beräkning bör hänsyn emellertid icke tagas till de tjänstgöringsdagar, 92,000, som avses för de s. k. samvetsömma värnpliktiga. För det fast anställda manskapet torde böra beräknas 2,424,000 tjänstgöringsdagar. Sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar skulle alltså utgöra (4,728,000 - 92,000 + 2,424,000 =) 7,060,000. Medelsbehovet å förevarande anslagstitel bör således för budgetåret 1935/1936 upptagas till (7,060,000 × 0.009 =) 63,540 kronor.

Titel II. De fasta undervisningsverken m. m. Under denna anslagstitel har för budgetåret 1934/1935 upptagits ett belopp av 429,300 kronor, som fördelats sålunda:

Krigshögskolan	kronor	38,500: —
Artilleri- och ingenjörhögskolan	»	50,000: —
Ridskolan	»	28,000: —
Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	»	60,000: —
Artilleriets skjutskola	»	31,000: —
Krigsskolan	»	105,930: —
Militärförvaltnings- och förvaltarkurserna	»	14,600: —
Arméns underofficersskola	»	55,000: —
Arméns läkares och veterinärers m. fl:s utbildning	»	40,500: —
Muséer m. m.	»	5,770: —
		<hr/>
		eller tillhopa kronor 429,300: —

Beträffande beräkningen av medelsbehovet för artilleri- och ingenjörhögskolan, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, militärförvaltnings- och förvaltarkurserna samt muséer m. m. ifrågasättes ej någon ändring för nästkommande budgetår.

I krigshögskolans anslagsandel, 38,500 kronor, ingår en post till praktiska övningar å 30,350 kronor. I enlighet med framställning av chefen för krigshögskolan har arméförvaltningen föreslagit, att nämnda post måtte för budgetåret 1935/1936 ökas med 2,500 kronor till 32,850 kronor. Jag tillstyrker en ökning med 1,500 kronor. Krigshögskolans anslagsandel torde sålunda upptagas till 40,000 kronor.

Anslagsposterna till artilleriets skjutskola, till krigsskolan, till arméns underofficersskola och till arméns läkares och veterinärers m. fl:s utbildning — nu respektive 31,000, 105,930, 55,000 och 40,500 kronor — torde för nästkommande budgetår böra nedsättas till respektive 28,000, 103,930, 52,000 och 36,275 kronor.

Medelsbehovet under titel II, de fasta undervisningsverken m. m., bör alltså för budgetåret 1935/1936 beräknas sålunda:

Krigshögskolan	kronor 40,000:—
Artilleri- och ingenjörhögskolan	» 50,000:—
Ridskolan	» 28,000:—
Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	» 60,000:—
Artilleriets skjutskola	» 28,000:—
Krigsskolan	» 103,930:—
Militärförvaltnings- och förvaltarkurserna	» 14,600:—
Arméns underofficersskola	» 52,000:—
Arméns läkares och veterinärens m. fl:s utbildning	» 36,275:—
Muséer m. m.	» 5,770:—
	<hr/>
	Summa kronor 418,575:—

Titel III. Särskilda skolor och utbildningskurser samt oförutsedda behov. Såsom förut nämnts, har under förevarande anslagstitel för innevarande budgetår upptagits ett belopp av 235,393 kronor.

Arméförvaltningen har, med utgångspunkt från det för budgetåret 1932/1933 under denna anslagstitel anvisade beloppet å 428,000 kronor, i fråga om medelsbehovet för budgetåret 1935/1936 anfört i huvudsak följande.

Med skrivelse till arméförvaltningens civila departement den 24 juli 1934 hade chefen för generalstaben överlämnat en i samråd med vederbörande myndigheter inom generalstaben uppgjord sammanställning över vissa skolor och utbildningskurser m. m., som borde anordnas under budgetåret 1935/1936. De i sammanställningen, som slutade å ett belopp av 715,000 kronor, upptagna skolor och utbildningskurser kunde fördelas i tre grupper, nämligen sådana som vore av ordinarie karaktär, sådana som ur krigsberedskapssynpunkt vore nödvändiga och sådana som ur utbildningssynpunkt vore erforderliga. Till denna senaste grupp hörde, bland annat, den s. k. taktiska kursen. Denna kurs, beräknad till 20,000 kronor, torde kunna anstå till ett kommande år. Arméförvaltningen ansåge det vidare lämpligt att ur berörda sammanställning utbryta de däri upptagna posterna för en granatkastarkurs vid infanteriskjutskolan å 15,000 kronor och en kulsprutekurs för majorer och äldre kompaniofficerare å 14,000 kronor och sammanföra dessa poster under ett fristående riksstatsanslag. Vid nu angivna förhållanden skulle kostnaderna för de i sammanställningen angivna skolor och utbildningskurser minskas till 666,000 kronor. I sammanställningen hade icke upptagits några medel för anordnande av kurs för utbildning av hovslagare. Då medel för tillgodoseende av detta ändamål, för vilka kostnaderna uppskattades till 4,000 kronor, jämväl borde beräknas, skulle anslagsbehovet under titel III uppgå till 670,000 kronor, vilken siffra överstege vad som kunde anses såsom det ordinarie medelsbehovet med (670,000 — 428,000 =) 242,000 kronor.

Denna ökning av medelsbehovet vore beroende därpå, att vissa för befällets tjänstbarhet erforderliga, periodvis återkommande utbildningskurser under de senaste åren av ekonomiska skäl måst inställas och att dessa kurser, som förut varit fördelade på flera år, nu måste anordnas under ett och samma budgetår. En annan till ökningen bidragande omständighet vore den, att medel beräknats för tillgodoseende av ett helt nytt ändamål, nämligen en kurs för yngre reservofficerare, för vars anordnande avsetts ett belopp av 119,000 kronor. I övrigt finge arméförvaltningen hänvisa till de

skäl för anordnande av nu ifrågavarande utbildningskurser, som anförts av chefen för generalstaben. Härutöver syntes beträffande de i den åberopade sammanställningen upptagna kurserna för reservofficerare kunna anföras, att, sedan övergångsstats- och reservstatspersonalens numerär år efter år minskats, reservpersonalens betydelse för krigsberedskapen måste anses hava avsevärt ökats.

Även enligt min mening är en höjning av denna anslagstitel för budgetåret 1935/1936 av behovet oundgängligen påkallad. Särskilt vill jag härvid framhålla vikten utav att, i överensstämmelse med framställning av chefen för generalstaben, medel må kunna avses för anordnande av utbildningskurser för reservpersonalen. Storleken av anslagspostens ökning torde under förhandenvarande ekonomiska läge böra begränsas till omkring 100,000 kronor; för lämplig avjämning av anslaget i dess helhet synes titelns slutsumma böra angivas till 342,885 kronor.

Till frågan om, huru den vidtagna reduceringen av arméförvaltningens äskande bör drabba de till anordnande ifrågasatta olika skolorna och kurserna, är jag ej nu beredd att taga ställning, utan lärer anslagstitelns disposition få av Kungl. Maj:t framdeles tagas under övervägande efter närmare utredning och förslag av vederbörande myndigheter.

I detta sammanhang får jag anföra följande.

1934 års riksdags beslut angående omorganisation av gymnastiska centralinstitutet (skr. nr 269) innebar med avseende på den militära instruktörskursen vid centralinstitutet, att nämnda kurs helt skulle skiljas från institutet. Under hänvisning till nämnda beslut uppdrog Kungl. Maj:t, på min hemställan, den 22 juni 1934 åt inspektören för militärläroverken att i samråd med cheferna för generalstaben, marininstaben och flygvapnet verkställa utredning i fråga om den framtida organisationen av den militära gymnastikinstruktörskursen samt att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag jämte kostnadsberäkning, vartill utredningen kunde giva anledning. Sedan svenska underofficersförbundet och försvarsväsendets underbefälsförbund i skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 augusti 1934 framställt vissa önskemål angående kommendering av underofficerare och underbefäl till den militära gymnastikinstruktörskursen, förordnade Kungl. Maj:t den 24 augusti 1934, att ifrågavarande framställning skulle överlämnas till inspektören för militärläroverken för att tagas under övervägande vid fullgörandet av det honom meddelade utredningsuppdraget. Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 november 1934 har bemälda inspektör överlämnat utredning och förslag i ämnet, varöver arméförvaltningen den 15 november 1934 avgivit utlåtande. Det föreliggande förslaget innebär i huvudsak följande ordning för den militära instruktörsutbildningen: Utbildningen skulle äga rum vid en för armén, marinen och flygvapnet gemensam central skola i Stockholm, benämnd gymnastik- och idrottsskolan, under inspektörens för militärläroverken överinseende. För avsedda instruktörer (ledare) i gymnastik och idrott skulle utbildningen föresiggå vid en 1-årig kurs och för avsedda fäktinstruktörer vid en 3-årig kurs,

varvid den årliga utbildningstiden skulle hava en varaktighet av omkring 7 månader med inryckning omkring mitten av oktober det ena året och utryckning i regel under senare delen av maj månad det påföljande året. Antalet elever i den 1-åriga kursen har beräknats till mellan 18 och 24; vidkommande den 3-åriga kursen har antalet elever i varje årskurs beräknats till 4 à 5. Enligt av arméförvaltningen, beträffande sättet för medelsanvisningen, ifrågasatta jämkningar i förslaget skulle uti särskild under lantförsvarets avlöningsanslag upptagen stat för skolan uppföras dels en ordinarie beställning för skolans chef (tillika lärare) i lönegraden O. 5 eller O. 4, dels mot kaptens lön svarande arvode för en förste lärare, dels ock arvodet för övriga lärare ävensom tjänstgöringstraktamenten (kommenderingstillägg) för elever tillhörande armén; statens slutsumma har beräknats till i runt tal 42,000 kronor. Å titel II av undervisningsanslaget skulle upptagas en anslagspost å 5,400 kronor för bestridande av vissa övriga omkostnader vid skolan. Därjämte skulle under vederbörliga anslag till sjöförsvaret respektive flygvapnet beräknas medel för tjänstgöringstraktamenten (kommenderingstillägg) m. m. åt till skolan beordrade elever från dessa båda försvarsgrenar.

Ehuru jag är av den uppfattningen, att särskilda åtgärder hädanefter påkallas för att tillgodose behovet av instruktörer (ledare) i gymnastik och idrott vid försvarsväsendet, anser jag emellertid det synnerligen tveksamt, om man lämpligen nu bör gå in för en fast organisation för ändamålet på sätt det föreliggande förslaget åsyftar. Jag håller i stället före, att erfarenhet rörande den ändamålsenligaste ordningen för utbildandet av instruktörer bör förvärfvas genom försöksvis anordnade kurser, och först när så skett, bör till övervägande upptagas frågan om inrättandet av en fast skola för utbildningen. Medel för bestridande av kostnaderna för en dylik kurs under budgetåret 1935/1936 torde i mån av tillgång böra anvisas från titel III av undervisningsanslaget.

Enligt Kungl. Maj:ts förnyade stadga för gymnastiska centralinstitutet den 22 juni 1934 (S. F. S. nr 350) må officerare kunna beordras att genomgå gymnastiklärarlinjens kurs vid institutet. I anledning av en utav svenska officersförbundet i skrivelse den 12 juni 1934 gjord framställning angående beredande av gottgörelse av statsmedel åt vederbörande under dylik kommendering tillåter jag mig i detta sammanhang dels erinra, att kommenderingarna till motsvarande kurser vid institutet tidigare plägat äga rum på statsverkets bekostnad, dels ock framhålla, att jag ej har något att invända mot att i fortsättningen så sker, därest å förevarande anslagstitel anvisade medel därtill lämna tillgång.

Sammanfattning. I överensstämmelse med vad av mig sålunda förordats, skulle medelsbehovet under undervisningsanslaget för budgetåret 1935/1936 beräknas sålunda:

Titel I	kronor	63,540:—
Titel II	»	418,575:—
Titel III	»	342,885:—

Summa kronor 825,000:—

Med hänsyn emellertid till beräknade reservationer å anslaget vid nu löpande budgetårs utgång torde medelsanvisningen å riksstaten kunna fastställas till 800,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 800,000 kronor.

17. *Granatkastarkurs vid infanteriskjutskolan, reservationsanslag.*

[20.] Såsom omförmäls vid behandlingen av anslagstitel III å lantförsvarets undervisningsanslag, har chefen för generalstaben med skrivelse till arméförvaltningens civila departement den 24 juli 1934 överlämnat en i samråd med vederbörande myndigheter uppgjord sammanställning över vissa skolor och utbildningskurser m. m., som borde anordnas under budgetåret 1935/1936. Chefens för generalstaben framställning innebär, bl. a., att vid infanteriskjutskolan under nämnda budgetår skola, utöver ifrågakommande ordinarie kurser, anordnas en granatkastarkurs samt en kulsprutekurs för majorer och äldre kompaniofficerare. Kostnaderna för granatkastarkursen hava beräknats till 15,000 kronor och för kulsprutekursen till 14,000 kronor. Med åberopande härav har arméförvaltningen i sin skrivelse den 31 augusti 1934 angående lantförsvarets utgifter för nästa budgetår hemställt om anvisande av ett reservationsanslag å 29,000 kronor för här ifrågavarande ändamål.

Vad beträffar den föreslagna extra granatkastarkursen, torde avhållandet av en dylik kurs med hänsyn till den under de senare åren utvidgade granatkastarorganisationen vid armén få anses vara av behovet oundgängligen påkallat. Vid sådant förhållande anser jag mig böra förorda framställningen i detta avseende. Däremot torde med anvisande av medel för den ifrågasatta kulsprutekursen för majorer och äldre kompaniofficerare böra tillsvidare anstå.

Gentemot de beräknade kostnaderna för granatkastarkursen, 15,000 kronor, har jag icke funnit anledning till anmärkning. Emellertid förefinnes en odisponerad reservation av 2,087 kronor 71 öre å det för budgetåret 1932/1933 beviljade anslaget till en liknande kurs, och torde ifrågavarande belopp böra tagas i anspråk för den nu avsedda kursen. Under denna förutsättning kan anvisningen å riksstaten för nästa budgetår reduceras till, i avrundat tal, 12,900 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anordnande av en *granatkastarkurs vid infanteriskjutskolan* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 12,900 kronor.

18. Studiestipendier, *reservationsanslag*.

[21.] Ordinarie reservationsanslaget till studiestipendier har, med hänsyn till å anslaget förefintliga reservationer, i riksstaten från och med budgetåret 1930/1931 upptagits utan angivet belopp.

Beträffande detta anslag har arméförvaltningen anfört, att, då reservationen vid utgången av budgetåret 1933/1934 uppgått till 22,000 kronor, varav större delen vore odisponerad, det ej heller för budgetåret 1935/1936 syntes erforderligt att äska medel å anslaget.

Under de senare åren har dispositionen å detta anslag hänfört sig till behovet av medel — 3,000 kronor för budgetår — för beredande av stipendier åt elever vid artilleri- och ingenjörhögskolan. I syfte att anslag till studiestipendier må varda redovisat å riksstaten för nästkommande budgetår, finner jag mig böra hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *studiestipendier* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 100 kronor.

19. Understöd åt föreningar och till skrifers utgivande, *reservationsanslag*.

[22.] Till understöd åt föreningar och till skrifers utgivande utgår å riksstaten för innevarande budgetår ett reservationsanslag av 12,600 kronor. Enligt kungl. brev den 7 juni 1934 disponeras nämnda anslag på följande sätt:

Till krigsvetenskapsakademien:

för akademiens verksamhet	kronor 2,000: —	
» » tidskrift	» 3,000: —	kronor 5,000: —
» Sveriges landstormsföreningars centralförbund för organisations- m. fl. kostnader	»	5,700: —
» svenska underofficersförbundet för förbundets bildningsverksamhet	»	1,000: —
» försvarsväsendets underbefälsförbund för förbundets bildningsverksamhet	»	900: —
		<u>Summa kronor 12,600: —</u>

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen anfört, *dels* att framställningar inkommit till ämbetsverkets civila departement från styrelsen för tidskrift i fortifikation, från svenska militärläkarföreningen, från svenska militärveterinärsällskapet samt från inspektören för artilleriet om beredande av bidrag av statsmedel för utgivande av vissa militära facktidsskrifter, *dels ock* att underofficerssällskapet i Stockholm anhållit att få komma i åtnjutande av ett årligt understöd av statsmedel till lokalhyra för sällskapet. Ämbetsverket, som funne en ökning av anslaget behöfelig, ansåge emellertid, att ökningen för närvarande borde begränsas till att gälla sådana ändamål, som kunde anses befrämja intresset att höja personalens tjänstbarhet. I överensstämmelse härmed och då de avsedda tidskrifterna behandlade mili-

tära rön och spörsmål samt andra för truppens utrustning och utbildning på dagordningen stående frågor, borde höjningen av anslaget endast avse att möjliggöra bidrag till utgivande av dessa facktidsskrifter. För ifrågasvarande ändamål har arméförvaltningen föreslagit, att ett belopp av 4,400 kronor måtte beräknas, varigenom anslagets slutsumma skulle komma att uppgå till 17,000 kronor. Vidkommande underofficerssällskapets i Stockholm omnämnda framställning har arméförvaltningen ifrågasatt, huruvida icke något understöd skulle kunna tilldelas sällskapet från lantförsvarets anslag till extra utgifter, i syfte att därmed lätta det brydsamma läge, vari sällskapet, enligt vad framställningen utvisade, för närvarande befunne sig.

Uti en till försvarsdepartementet den 26 september 1934 inkommen skrivelse har centralstyrelsen för föreningen svenska röda stjärnan hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bereda föreningen ett årligt anslag av 15,000 kronor för anordnande av kurser i djursjukvård, till bidrag för upprättande av sjukstallar samt för bestridande av kontors- och allmänna omkostnader. I häröfver den 16 oktober 1934 avgivet utlåtande hava arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse — under framhållande, bland annat, att med hänsyn till den beaktansvärda uppgift, som föreningen hade att fylla såväl ur militär som civil synpunkt, goda skäl föreläge att tilldela föreningen bidrag av statsmedel för stödande av dess verksamhet — ifrågasatt, huruvida ej sådant bidrag kunde för budgetåret 1935/1936 lämnas föreningen från lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Under förhandenvarande statsfinansiella läge anser jag mig ej kunna förorda ett utvidgande av den understödsverksamhet, som för närvarande upprätthålles genom medel å det nu avhandlade anslaget. Detta torde alltså även för budgetåret 1935/1936 böra utgå med 12,600 kronor.

Med erinran om att understöd från förevarande anslag tidigare utgått till underofficerssällskapet i Stockholm för förhyrande av lokal, men att det samma, liksom åtskilliga andra föreningar tillerkända statsbidrag för liknande ändamål från detta anslag, helt indrogs från och med ingången av budgetåret 1933/1934 i samband med då vidtagna besparingsåtgärder, nödgas jag med hänsyn till eventuella konsekvenser ställa mig avvisande gentemot tanken att bereda nämnda sällskap understöd för nästkommande budgetår från anslaget till extra utgifter.

Vad åter angår frågan om statsanslag till föreningen svenska röda stjärnan, torde denna förening med hänsyn till dess allmängagneliga verksamhet intaga en sådan särställning, att bidrag av statsmedel till främjande av föreningens verksamhet under alla förhållanden får anses vara väl motiverat. Tillsviðare torde så ock kunna ske genom anvisning från anslaget till extra utgifter. Härtill torde jag framdeles få återkomma. Jag vill emellertid redan nu hava framhållit, att det understöd, som må komma att utgå från ifrågasvarande anslag, synes böra bestämmas till ett väsentligt lägre belopp än det, varom föreningen i sin ovanberörda skrivelse hemställt.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *understöd åt föreningar och till skrifers utgivande* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 12,600 kronor.

Frivilliga skytteväsendets befrämjande.

[23.] Under en följd av år har riksdagen anvisat medel till det frivilliga skytteväsendets befrämjande. I riksstaten för budgetåret 1931/1932 upptogs för berörda ändamål ett extra reservationsanslag av 470,000 kronor. För budgetåret 1932/1933 blev anslaget sänkt till 280,875 kronor och för budgetåret 1933/1934 ytterligare till 82,900 kronor. Det för innevarande budgetår anvisade anslaget uppgår till 95,625 kronor.

1934 års riksdag (skrivelse nr 283) medgav vidare, att till den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personalen, med undantag av kassaförvaltaren, finge från förefintliga reservationer under extra anslaget till det frivilliga skytteväsendets befrämjande under första halvåret 1934 samt under budgetåret 1934/1935 utbetalas dyrtidstillägg enligt de grunder, som för samma tid vore eller kunde varda bestämda i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Sedan skytteförbundens överstyrelse inkommit med förslag rörande dispositionen av det för innevarande budgetår anvisade anslag å 95,625 kronor samt arméförvaltningens artilleri- och civila departement däröver avgivet yttrande, har Kungl. Maj:t genom brev den 20 juli 1934 fastställt plan för anslagets användande sålunda:

till skytteförbundens överstyrelse	kronor	34,900: —
» skytteförbunden	»	48,000: —
» ordnande av skjutbanor	»	12,725: —
		<hr/>
	Summa kronor	95,625: —

Skytteförbundens överstyrelse har i skrivelse den 15 augusti 1934 hemställt, att för budgetåret 1935/1936 måtte anvisas ett anslag av 470,000 kronor sålunda fördelat:

till skytteförbundens överstyrelse	kronor	34,900: —
» skytteförbunden	»	124,000: —
» skytteföreningarna	»	277,250: —
» övriga utgifter	»	33,850: —
		<hr/>
	Summa kronor	470,000: —

I häröver avgivet utlåtande har *arméförvaltningen* på anförda skäl hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till det frivilliga skytteväsendets befrämjande för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 280,875 kronor.

Redan med hänsyn till nödvändigheten att iakttaga den strängaste sparsamhet anser jag mig ej kunna föreslå, att i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptages anslag till det frivilliga skytteväsendets befrämjande.

I detta sammanhang får jag anföra följande.

Enligt beslut av riksdagen har alltsedan år 1920 den vid skytteförbundens överstyrelses expedition anställda personal, som är för sitt uppehälle utslutande hänvisad till sin avlöning från överstyrelsen — d. v. s. hela personalen med undantag av kassaförvaltaren — ägt uppbära dyrtidstillägg enligt de i fråga om dyrtidstillägg för befattningshavare i statens tjänst gällande grunder. Kostnaderna härför hava bestritts av reservationer å till det frivilliga skytteväsendets befrämjande anvisade medel.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 augusti 1934 har skytteförbundens överstyrelse hemställt, att av den behållning, som den 30 juni 1935 förefinnes å skytteanslaget, erforderligt belopp måtte få disponeras för utbetalande av dyrtidstillägg under budgetåret 1935/1936 till samtliga befattningshavare hos överstyrelsen, d. v. s. sekreteraren, kassaförvaltaren och tre kvinnliga biträden. Arméförvaltningen har tillstyrkt ifrågavarande framställning allenast i vad den avser dyrtidstillägg åt sekreteraren och de tre kvinnliga biträdena, dock under förutsättning att medel för det frivilliga skytteväsendet komme att anvisas för budgetåret 1935/1936 och att å det för innevarande budgetår anvisade skytteanslaget uppkomme tillräckligt stor behållning för bestridande av kostnaderna för dyrtidstillägget.

I anslutning till min nyss tillkännagivna uppfattning beträffande frågan om anslag för budgetåret 1935/1936 till befrämjande av det frivilliga skytteväsendet finner jag icke anledning föreligga att av riksdagen utverka medgivande rörande den avsedda förmånen av dyrtidstillägg åt vissa hos överstyrelsen anställda befattningshavare under nästa budgetår.

20. Skrivmaterialier och expenser, reservationsanslag.

[24.] Medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser för budgetåret 1934/1935 har beräknats till sammanlagt 658,470 kronor. För täckande av detta behov har å anslaget i riksstaten upptagits 638,000 kronor, under det att det återstående erforderliga beloppet, 20,470 kronor, ansetts kunna tagas i anspråk av reservationer å anslaget.

Jämlikt av Kungl. Maj:t den 31 maj 1934 fastställd stat har den anvisade anslagssumman, 638,000 kronor, jämte 20,470 kronor av besparingar å anslaget fördelats på följande sätt mellan de fyra olika titlarna under anslaget:

Titel I. Expenser vid verk, staber m. fl.:		
A. Verks och stabers expenser	kronor 228,360: —	
B. Blankettryck m. m.	» 100,000: —	kronor 328,360: —
Titel II. Expenser m. m. vid rullföringsexpeditionerna ...	» 77,070: —	
Titel III. Expenser vid truppförbanden m. fl.	» 197,310: —	
Titel IV. Oförutsedda expensbehov.....	» 55,730: —	
		Summa kronor 658,470: —

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen beträffande medelsbehovet till skrivmaterialier och expenser för budgetåret 1935/1936 anfört följande.

I anslutning till vad ämbetsverket anfört vid behandlingen av staten för generalstaben rörande det för de olika försvarsgrenarna gemensamma fotografiska centrallaboratoriet borde generalstabens andel i titel I ökas med 1,000 kronor, motsvarande de beräknade expenskostnaderna för laboratoriet, vadan medelsbehovet under titel I A skulle komma att uppgå till 229,360 kronor.

Vad därefter beträffade medelsbehovet under titel I B, blankettryck, finge arméförvaltningen framhålla, att enligt från försvarsdepartementets kommando-expedition inhämtade upplysningar kunde medelsbehovet för expeditionens kart- och blankettryck för den närmaste tiden begränsas till 71,000 kronor, vilket belopp med 25,000 kronor understeg vad som tillföre anvisats för nu berörda ändamål. Utöver nu angivna behov uppginge det årliga medelsbehovet för arméns räkenskapsböcker m. m. avseende budgetredovisningen till inemot 10,000 kronor, för förrädsböcker och förrädsredovisningar m. m. till 17,000 kronor och för övrigt blankettryck till 9,000 kronor. Det årliga medelsbehovet för tryckalster uppginge sålunda till (71,000 + 10,000 + 17,000 + 9,000 =) 107,000 kronor. Medelsanvisningen för sistförflutna och innevarande budgetår hade emellertid kunnat begränsas till 100,000 kronor med hänsyn till storleken av det vid budgetårsskiftet 1933 befintliga lagret av tryckalster.

Då någon medelsökning för övriga titlar under anslaget icke ifrågasattes, borde medelsbehovet i sin helhet under expensanslaget för budgetåret 1935/1936 beräknas sålunda:

Titel I. Expenser vid verk, staber m. fl.:			
A. Verks och stabers expenser kronor	229,360: —		
B. Blankettryck m. m. .... »	107,000: —	kronor	336,360: —
Titel II. Expenser m. m. vid rullföringsexpeditionerna ...		»	77,070: —
Titel III. Expenser vid truppförbanden m. fl. .... »		»	197,310: —
Titel IV. Oförutsedda expensbehov		»	55,730: —
			<hr/>
			Summa kronor 666,470: —

Under titel I A av förevarande anslag hava expensutgifterna för försvarsdepartementet (däri inbegripet lantförsvarets kommandoexpedition) i anslagsberäkningen för innevarande budgetår upptagits till 34,500 kronor. Enligt grunderna för den beslutade omläggningen av riksstatens uppställning skola, såsom i det föregående nämnts, erforderliga medel för försvarsdepartementets ifrågasatt utgifter anvisas å det särskilda omkostnadsanslaget för departementet. I övrigt ifrågasätter jag ej annan ändring beträffande beräkningen av titel I A, än att däri för arméförvaltningen upptaget belopp å 43,550 kronor torde böra ökas med 950 kronor i ändamål att bereda medel för bestridande av kostnaden, per helt år räknat, för hyra av lokal åt arméförvaltningens artilleridepartements industriavdelning. Titel I A torde i enlighet härmed böra för budgetåret 1935/1936 beräknas till (228,360 — 34,500 + 950 =) 194,810 kronor. Vad angår den utav arméförvaltningen föreslagna höjningen av titel I B, finner jag ej tillräckliga skäl föreligga att tillstyrka densamma.

I enlighet härmed skulle medelsbehovet å anslaget till skrivmaterialier och expenser för nästkommande budgetår komma att utgöra (194,810 + 100,000 + 77,070 + 197,310 + 55,730 =) 624,920 kronor. För täckande av

detta behov torde utav reservationer, som beräknas förefinnas å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, kunna disponeras ungefär 19,920 kronor. Medelsanvisningen å riksstaten kan härigenom begränsas till 605,000 kronor.

På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *skrivmaterialier och expenser* för budgetåret 1935/1936
anvisa ett *reservationsanslag* av 605,000 kronor.

21. Tryckningskostnader, förslagsanslag.

[25.] Ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader har i riksstaten för vartdera av budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 upptagits med 100,000 kronor. Jämlikt av Kungl. Maj:t den 15 juni 1934 fastställd stat disponeras det för innevarande budgetår anvisade anslaget i enlighet med följande:

Försvarsdepartementets kansli, förslagsvis	kronor	1,300:—
Lantförsvarets kommandoexpedition, förslagsvis	»	70,000:—
Arméförvaltningen för tryckning av »liggare över fjärde huvudtiteln», högst	»	2,100:—
Arméförvaltningen för ändamål, varom förmåles i kungörelsen den 2 december 1932 (nr 561), punkten b), högst	»	500:—
Till Kungl. Maj:ts disposition, förslagsvis	»	26,100:—
Summa förslagsvis kronor		100,000:—

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen icke ifrågasatt någon ändring för budgetåret 1935/1936 beträffande tryckningsanslagets nuvarande belopp.

I överensstämmelse med grunderna för den beslutade omläggningen av riksstatens uppställning skola tryckningskostnaderna för försvarsdepartementets kansli — i huvudsak avseende utgifter för propositionstryck — hädanefter avföras å det tidigare oförmälda omkostnadsanslaget för departementet. Med hänsyn härtill ävensom till de uppbördsmedel, som inflyta till förevarande anslag i anledning av den utav lantförsvarets kommandoexpedition handhavda förlagsverksamheten beträffande böcker m. m., torde anslagsbehovet till tryckningskostnader under nästkommande budgetår kunna nedsättas till förslagsvis 90,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *tryckningskostnader* för budgetåret 1935/1936 anvisa
ett *förslagsanslag* av 90,000 kronor.

22. Vissa arbeten å mobiliseringsverket, reservationsanslag.

[26.] Från och med budgetåret 1927/1928 har i riksstaten varit uppfört ett ordinarie reservationsanslag av 30,000 kronor till vissa arbeten å mobiliseringsverket.

Arméförvaltningen har ej ifrågasatt någon ändring beträffande anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1935/1936.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *vissa arbeten å mobiliseringsverket* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 30,000 kronor.

23. Generalstabens översiktskarta över Sverige, *reservationsanslag*.

[27.] Under en följd av år hava särskilda medel anvisats för underhåll av generalstabens översiktskarta över Sverige i skalan 1:400,000. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har för ändamålet för innevarande budgetår anvisats ett extra reservationsanslag av 7,200 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 juli 1934 har chefen för generalstaben hemställt om anvisande av ett anslag å 7,200 kronor för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1935/1936. Arméförvaltningen har biträtt denna hemställan.

Med tillstyrkande av ifrågavarande framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *generalstabens översiktskarta över Sverige* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 7,200 kronor.

24. Konservering av vissa samlingar i krigsarkivet, *reservationsanslag*.

[28.] I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 juli 1927 framlade chefen för generalstaben förslag till åtgärder för konservering av vissa kart- och aktsamlingar i krigsarkivet. Kostnaderna härför beräknades till sammanlagt 102,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionerna till 1928—1934 års riksdagar gjorda framställningar har riksdagen för ifrågavarande ändamål anvisat särskilda extra reservationsanslag. För innevarande budgetår utgör anslaget 8,000 kronor. Av det enligt kostnadsplanen beräknade beloppet, 102,000 kronor, har hittills anvisats tillhoppa 69,000 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 juli 1934 har chefen för generalstaben hemställt, att för fortsatt konservering av vissa kart- och aktsamlingar i krigsarkivet måtte för budgetåret 1935/1936 anvisas ett belopp av 9,000 kronor. Arméförvaltningen har tillstyrkt denna hemställan.

Med biträdande av den föreliggande framställningen hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *konservering av vissa samlingar i krigsarkivet* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 9,000 kronor.

25. Verket »Sveriges krig åren 1611—1632», *reservationsanslag*.

[29.] I skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 september 1921 meddelade chefen för generalstaben, att vid generalstabens krigshistoriska avdelning vissa förberedande arbeten utförts rörande konung Gustaf II Adolfs krig, vilka avsåges att bliva föremål för generalstabens krigshistoriska verksamhet.

Sedan en huvudplan för det nya verket i början av år 1922 utarbetats upprättades en kostnadsplan, slutande på ett belopp av 160,000 kronor för verket i dess helhet. Enligt huvudplanen beräknades verket föreligga i fullbordat skick under loppet av år 1934.

Under punkten 27 i 1928 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln), vartill jag i fråga om ärendets närmare detaljer hänvisar, anmälde dåvarande chefen för försvarsdepartementet en av myndigheterna gjord framställning om anvisande av anslag å riksstaten för fortsatta arbeten å ifrågavarande krigshistoriska verk. Riksdagen meddelade i skrivelse den 17 mars 1928 (nr 4 A) sitt beslut i ärendet. I fråga om ett i statsverkspropositionen öfverlämnat förslag rörande sättet för säkerställandet av sambandet mellan forskningarna på det krigshistoriska och det allmänt-historiska området vid utarbetandet av verket anförde riksdagen tillika, att riksdagen i likhet med vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien samt föredragande departementschefen funne det lämpligt, att civila vetenskapsmän anlätades vid författandet av vissa delar av ifrågavarande arbete och att detta skedde efter särskilda uppgörelser med härför lämpliga personer mot ersättning, bestämd med hänsyn till det utförda arbetet. Riksdagen uttalade vidare, att riksdagen vid bedömandet av det framlagda anslagskravet utgått från, att den för arbetet i dess helhet uppgjorda planen och kostnadsberäkningen — erforderlig ersättning åt civila vetenskapsmän däri ej inbegripen — skulle komma att visa sig hållbar.

Av det enligt kostnadsplanen beräknade beloppet, 160,000 kronor, för verkets utgivande — vilken plan som nämnt allenast avser utgifterna för de ordinarie forsknings- och kartarbetena — har hittills utgått 153,500 kronor. För beredande av ersättning åt civila vetenskapsmän har anvisats tillhoppa 41,500 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 juli 1934 har chefen för generalstaben hemställt om anvisande av 10,000 kronor för budgetåret 1935/1936 för bestridande av kostnaderna för slutförande av arbetena å ifrågavarande krigshistoriska verk. Av nämnda belopp har (160,000 — 153,500 =) 6,500 kronor avsetts för bestridande av utgifterna för ordinarie forsknings- och kartarbeten, medan återstoden eller 3,500 kronor beräknats erforderlig för beredande av ersättning åt civila vetenskapsmän. Arméförvaltningen har biträtt denna hemställan.

Jag tillstyrker, att det för slutförande av arbetena å förevarande krigshistoriska verk ytterligare erforderliga beloppet, 10,000 kronor, ställes till förfogande för budgetåret 1935/1936.

I samband härmed vill jag erinra, att personal på övergångsstat under senare år i viss omfattning tagits i anspråk för att biträda vid arbetet å förenämnda verk. Det lär i fortsättningen, liksom hittills skett, på Kungl. Maj:ts prövning få bero, huruvida det kan finnas erforderligt att bereda särskilda medel till bestridande av kostnaderna för dylik personalförstärk-

ning. Eventuella kostnader i sådant avseende torde kunna gäldas av till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för slutförande av arbetena å verket »Sveriges krig åren 1611—1632» för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

26. Tryckning av verket »Sveriges krig åren 1611—1632», reservationsanslag.

[30.] I skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 juli 1934 har chefen för generalstaben gjort framställning om anvisande av medel för tryckning av verket »Sveriges krig åren 1611—1632» (omfattande 6 huvudband och 2 bilagsband jämte därtill hörande kartor och skisser m. m.). Sedan arméförvaltningens civila departement anmodats att avgiva utlåtande i ärendet, har arméförvaltningen i sin skrivelse den 31 augusti 1934 anfört, bland annat, följande.

Enligt av chefen för generalstaben infordrade preliminära kostnadsutredningar ävensom vissa sedermera inom generalstabens krigshistoriska avdelning verkställda beräkningar, mot vilka statens tryckerisakkunnige funnit sig icke hava något att erinra, komme kostnaderna för verkets tryckning i en upplaga av 500 exemplar i sin helhet att uppgå till 70,000 kronor. Emellertid hade det beräknats, att, sedan 50 exemplar av verket utdelats till vissa myndigheter, återstoden av upplagan skulle utbjudas till försäljning medelst subskription, varvid priset per komplett exemplar om 8 band skulle sättas till 150 kronor. Genom en dylik anordning och under förutsättning att minst 300 exemplar skulle komma att försälas på detta sätt, vilket enligt vad chefen för generalstaben framhållit innebure en mycket försiktig kalkyl, skulle ett belopp av omkring 45,000 kronor komma att inflyta, varigenom statsverkets utgifter för tryckningsarbetet i verkligheten skulle komma att stanna vid 25,000 kronor.

Arméförvaltningen finge tillstyrka, att medel för tryckning av ifrågavarande verk ställdes till förfogande.

Beträffande sättet för gåldandet av tryckningskostnaderna ville det synas arméförvaltningen, som om lämpligen allenast det belopp, vilket, i enlighet med ovan angivna kalkyler för verkets försäljning, skulle komma att motsvara statsverkets slutliga utgifter för tryckningsarbetet, borde äskas av riksdagen, under det att den del av tryckningskostnaderna, som enligt samma kalkyler skulle återvinnas genom inflytande försäljningsmedel, torde kunna, efter riksdagens hörande, tillsvidare förskjutas från lantförsvarets anslag till extra utgifter. Inflytande försäljningsmedel skulle alltså tillgodoföras sistnämnda anslag. Omförmälda belopp å 25,000 kronor syntes böra i sin helhet uppföras i riksstaten för nästkommande budgetår och det belopp, som enligt planen för tryckningsarbetet vore ytterligare erforderligt för ändamålet, skulle vid bifall härtill förskjutas från lantförsvarets anslag till extra utgifter, under budgetåret 1935/1936 med 10,000 kronor och under budgetåret 1936/1937 med 35,000 kronor.

Arméförvaltningen hemställde sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1935/1936 till tryckning av verket »Sveriges krig åren 1611—1632» anvisa ett reservationsanslag å 25,000 kronor.

För bestridande av kostnaderna för tryckning av ifrågavarande krigshistoriska verk erforderliga medel, beräknade till 70,000 kronor, torde, i mån av behov, böra ställas till chefens för generalstaben förfogande.

Enligt arméförvaltningens förslag avses ett belopp av 25,000 kronor att beredas genom anvisning å riksstaten för nästa budgetår, medan återstående 45,000 kronor skola utgå av lantförsvarets anslag till extra utgifter såsom förskott å inkomstmedel genom verkets försäljning. Jag ansluter mig till vad sålunda föreslagits.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *tryckning av verket »Sveriges krig åren 1611—1632»* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 25,000 kronor.

Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.

27. Mathållning, förslagsanslag.

[31.] I 1934 års statsverksproposition uppskattades medelsbehovet under ordinarie förslagsanslaget till mathållning för budgetåret 1934/1935 — bortsett från de utgifter å anslaget, som sammanhängde dels med tillämpning av systemet med utbyte av militär handräckningspersonal mot civil personal jämte s. k. individuell utspisning, dels ock med utbyte av i manskapets mathållning ingående kvantitet margarin mot smör — på grundval av ett belopp för man och dag av 76 öre, varav 64 öre beräknades motsvara kostnaden för proviant å förläggningssorten (normalportionspriset) samt återstående 12 öre avsågos för bestridande av övriga mathållningskostnader, nämligen merkostnader för proviant utom förläggningssorten, under transporter och vissa övningar samt för sjukföda, utgifter för de centrala magasinens drift m. m. ävensom av arméförvaltningens intendentsdepartement direkt bestridda utgifter. Kostnaderna för de mathållningsanslaget belastande utgifterna för avlöning till och underhåll av den kvinnliga personal, som för tillämpning av systemet med individuell utspisning erfordras vid arméns matinrättningar, uppskattades — efter avdrag av den besparing, som genom förbättrad mathållning skulle vinnas inom anslagets ram — till 600,000 kronor och för nyss omförmälda utbyte av margarin mot smör till 488,000 kronor. Efter tillägg av ifrågavarande belopp å 600,000 kronor och å 488,000 kronor till den med tillämpning av ovan angivna beräkningsgrund erhållna summan framkom ett anslagsbehov av 6,419,000 kronor, med vilket belopp mathållningsanslaget upptogs i 1934 års statsverksproposition.

Den framlagda anslagsberäkningen blev sedermera av riksdagen godkänd. I enlighet härmed uppfördes ordinarie mathållningsanslaget i riksstaten för innevarande budgetår med 6,419,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen i fråga om beräkningen av mathållningsanslaget för budgetåret 1935/1936 anfört följande.

Vad anginge normalportionspriset, torde detsamma under nästkommande budgetår icke böra beräknas lägre än vad medeltalet för budgetåret 1933/1934 utvisade, avjämnat till hela ören, d. v. s. 63 öre.

För den händelse under budgetåret 1935/1936 smör fortfarande skulle utspisas i stället för margarin, borde till nämnda pris läggas samma belopp som under innevarande budgetår, d. v. s. 7 öre.

Utgifterna avseende »övriga kostnader» hade under de tre senast förflutna budgetåren uppgått till: för 1931/1932 13.3 öre, för 1932/1933 10.5 öre och för 1933/1934 9.1 öre. Beloppet hade sålunda icke oväsentligt nedbringats under senaste budgetår. Intendentsdepartementet, som på allt sätt sökte åstadkomma besparingar i utgifterna på detta område, ansågo sig dock icke för budgetåret 1935/1936 kunna räkna med lägre belopp än 11 öre, vilket utgjorde ungefärliga medelkostnaden för de tre senaste åren.

Merkostnaderna vid användning av kvinnlig kökspersonal hade beräknats till 549,085 kronor under budgetåret 1933/1934 och till 600,000 kronor under budgetåret 1934/1935. Då antalet tjänstgöringsdagar för manskap under det förstnämnda budgetåret hade beräknats till 5,897,920 och under det senare till 7,015,000, motsvarade merkostnaden för den kvinnliga kökspersonalen i förra fallet 9.3 och i senare fallet 8.6 öre per tjänstgöringsdag. Sedan systemet med kvinnlig kökspersonal nu vore infört vid samtliga truppförband och skolor och några avvikelser icke torde erfordras från de fastställda grunderna för personalens anställande och avlöning, syntes man numera för förenkling av anslaget beräkning kunna med erforderlig grad av säkerhet förutsätta, att kostnaderna för den kvinnliga personalen komme att under budgetåret 1935/1936 uppgå till högst 9 öre per portionsdag. Detta belopp borde då lämpligen inräknas i »övriga kostnader» och dessa sålunda beräknas till 20 öre per man och tjänstgöringsdag.

Kostnaderna för arméns mathållning kunde sålunda för nästa budgetår beräknas till $(63 + 20 =) 83$ öre per man och tjänstgöringsdag, vartill, om smör skulle utspisas i stället för margarin, borde läggas 7 öre.

Även under budgetåret 1935/1936 avses, att smör skall utspisas inom försvarsväsendet i stället för margarin.

Under denna förutsättning skulle, enligt arméförvaltningens förslag, anslagsbehovet till arméns mathållning för nästa budgetår beräknas på grundval av en dagskostnad av 90 öre för varje man. Dagskostnadsbeloppet synes mig emellertid, bland annat med hänsyn till den nedgång, som de till gruppen »övriga kostnader» hänförliga utgifterna å anslaget förete, kunna minskas till 88 öre. Då, såsom förut nämnts, antalet tjänstgöringsdagar för fast anställt manskap och värnpliktiga under ifrågavarande budgetår (se Bil. nr 16) beräknats till 7,152,000, skulle alltså medelsbehovet till arméns mathållning utgöra $(7,152,000 \times 0.88 =)$ i avrundat tal 6,294,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *mathållning* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förlagsanslag* av 6,294,000 kronor.

28. Munderingsutrustning, reservationsanslag.

[32.] Medelsbehovet till munderingsutrustning beräknades under en följd av år till och med budgetåret 1932/1933 efter ett belopp av 55 öre om dagen för varje man och 15 öre om dagen för varje häst. För budgetåret 1933/1934

uppskattades medelsbehovet efter en så till vida ändrad beräkningsgrund, att dagskostnadsbeloppet för underhållet av hästutredningspersedlarna sänktes till 10 öre för varje häst.

Såsom av 1934 års statsverksproposition (punkten 30) inhämtas, skulle, med tillämpning av det utav mig för budgetåret 1934/1935 beräknade antalet manskapstjänstgöringsdagar och hästunderhållsdagar samt efter ett dagskostnadsbelopp av 55 öre för varje man och 10 öre för varje häst, medelsbehovet till munderingsutrustning för innevarande budgetår uppgå till, i avrundat tal, 3,976,000 kronor. Av statsfinansiella skäl upptogs emellertid anslaget i statsverkspropositionen med allenast 3,290,000 kronor. Av denna summa avsågos i runt tal 40,000 kronor för bestridande av kostnader för medgiven ersättning till manskap vid armén för begagnande av egna beklädnadspersedlar, medan återstoden beräknades för övriga med anslaget avsedda ändamål. Den framlagda anslagsberäkningen blev sedermera av riksdagen godkänd.

Beträffande medelsbehovet till munderingsutrustning för budgetåret 1935/1936 har arméförvaltningen anfört bland annat:

Redan i sin skrivelse den 31 augusti 1929 angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 hade arméförvaltningen anmält, att en inom intendentsdepartementet verkställd utredning givit till resultat, att munderingsanslaget icke kunde sättas lägre än till 63 öre per man och dag, för så vitt persedelstocken skulle kunna upprätthållas och de värnpliktiga samtidigt hållas nöjaktigt klädda i tjänsten och icke alltför hårt slitna persedlar behöva utlämnas till dem vid permittering. Emellertid hade arméförvaltningen ansett sig, intill dess ytterligare erfarenhet vunnits angående huru munderingshushållningen gestaltade sig under de tjänstgöringsförhållanden, som 1925 års härordning medfört, icke böra ifrågasätta så stor höjning av anslaget per manskapstjänstgöringsdag, som ovanberörda utredning syntes tala för, utan hölle ämbetsverket före, att en beräkningsgrund av 60 öre per man och dag borde tillsvidare försöksvis tillämpas.

Inom intendentsdepartementet sedermera verkställda förnyade utredningar rörande verkningarna i beklädnadsekonomiskt hänseende av den nuvarande härordningens tjänstgöringsförhållanden hade givit vid handen, att antalet munderingspersedlar vid truppförbanden under de senare åren avsevärt nedgått på grund av otillräckliga anslag. Utredningarna bestyrkte sålunda till fullo, att beräkningsgrunden för anslaget per manskapstjänstgöringsdag varit för låg. På grund härav ansågo ämbetsverket, att 1935/1936 års munderingsanslag måste, därest det skulle kunna fylla det med detsamma avsedda ändamålet, beräknas efter ett till 60 öre förhöjt dagsbelopp, i vad avsågo utrustningen för arméns manskap, under det att det för utrustningen av arméns hästar avsedda beloppet även under ifrågavarande budgetår kunde, med hänsyn till den relativt goda tillgången av hästutredningspersedlar, fortfarande beräknas efter 10 öre per hästtjänstgöringsdag.

Efter ett dagskostnadsbelopp av 60 öre för varje man och 10 öre för varje häst skulle, med tillämpning av det utav mig beräknade antalet manskapstjänstgöringsdagar och hästunderhållsdagar (se Bil. nr 16 och 17), munderingsanslaget för budgetåret 1935/1936 komma att uppgå till $(7,152,000 \times 0.60 + 1,179,565 \times 0.10 =)$ i avrundat tal 4,409,000 kronor.

Med hänsyn till rådande statsfinansiella läge anser jag det nödvändigt, att medelsanvisningen å anslaget till munderingsutrustning avsevärt begränsas i förhållande till den nyss angivna summan. I anslutning till resultatet av verkställda undersökningar i ämnet finner jag mig böra föreslå, att anslaget för nästa budgetår bestämmes till 3,650,000 kronor. Härvid har, liksom för innevarande budgetår, ett belopp av 40,000 kronor beräknats erforderligt för bestridande av kostnader för medgiven ersättning till manskap vid armén för begagnande av egna beklädnadspersedlar.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *munderingsutrustning* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 3,650,000 kronor.

29. Kasernutredning, intendenturfordon m. m., *reservationsanslag*.

(Intendenturanslaget.)

[33.] Medelsbehovet till kasernutredning, intendenturfordon m. m. för budgetåret 1934/1935 beräknades i 1934 års statsverksproposition sålunda:

Titel I.	Kasernutredning	kronor	480,750: —
Titel II.	Förplägnadsutredning	»	369,474: 90
Titel III.	Intendenturfordon	»	100,000: —
Titel IV.	Skidmateriel	»	20,000: —
Titel V.	Pionjärmateriel	»	25,000: —
Titel VI.	Signalmateriel	»	40,000: —

Summa kronor 1,035,224: 90

eller, i avrundat tal, 1,035,000 kronor. För täckande av detta behov har å anslaget i riksstaten anvisats 885,000 kronor, under det att det återstående erforderliga beloppet avsetts att täckas av reservationer å anslaget.

Anslagsposten under titel I till kasernutredning har beräknats dels efter ett belopp av 5 öre för man och tjänstgöringsdag för anskaffning och underhåll av sängservis och annan för manskapet avsedd kasernutredning, dels med ett årsbelopp av 130,000 kronor för anskaffning och underhåll av expeditionsinventarier, möbler i dagrum och andra gemensamma lokaler m. m. Den under titel II uppförda anslagsposten till förplägnadsutredning har upptagits med 5 öre för man och tjänstgöringsdag samt 1 öre för häst och dag.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen föreslagit, att de nuvarande beräkningsgrunderna för uppskattningen av medelsbehovet å titel I, i vad angår anskaffning och underhåll av sängservis och annan för manskapet avsedd kasernutredning, 5 öre för man och dag, samt av medelsbehovet å titel II, 5 öre för man och dag samt 1 öre för häst och dag, måtte tillämpas vid beräkningen av dessa titlar för budgetåret 1935/1936. Vidkommande den del av anslagstitel I, som utgår med visst årsbelopp och för innevarande budgetår upptagits till 130,000 kronor, har arméförvaltningen

hemställt om höjning därav till 140,000 kronor eller till samma belopp, som under budgetåret 1932/1933 för ändamålet beräknades. I fråga om övriga i anslaget ingående titlar har arméförvaltningen föreslagit, att dessa måtte för nästa budgetår beräknas till enahanda belopp som enligt kostnadsberäkningarna för 1925 års härordning därtill avsetts eller till respektive: för intendenturfordon 235,000 kronor, för skidmateriel 70,000 kronor, för pionjärmateriel 42,000 kronor samt för signalmateriel 50,000 kronor.

Med tillämpning av den utav arméförvaltningen föreslagna beräkningsgrunden beträffande den i titel I ingående posten för anskaffning och underhåll av viss för manskapet avsedd kasernutredning och med beräkning av 7,152,000 manskapstjänstgöringsdagar (se Bil. nr 16) uppskattas medelsbehovet för sådant ändamål till $(7,152,000 \times 0.05 =)$ 357,600 kronor. Efter tillägg härtill av ett till 130,000 kronor avvägt årsbelopp för anskaffning och underhåll av expeditoinsinventarier m. m. torde således under titel I böra beräknas 487,600 kronor.

Medelsbehovet till förplägnadsutredning torde, såsom arméförvaltningen föreslagit, böra uppskattas enligt nu tillämpade grunder. Med utgångspunkt från ett antal av 7,152,000 manskapstjänstgöringsdagar och 1,874,120 hästunderhållsdagar (se Bil. nr 17) torde alltså under titel II böra upptagas ett belopp av $(7,152,000 \times 0.05 + 1,874,120 \times 0.01 =)$ 376,341 kronor 20 öre.

Vidkommande beräkningen av de övriga i detta anslag ingående titlarna anser jag mig av besparingsskäl böra föreslå ändring beträffande arméförvaltningens förslag, såvitt avser titlarna III—V, sålunda att å titel III, intendenturfordon, upptages 125,000 kronor, å titel IV, skidmateriel, 30,000 kronor, samt å titel V, pionjärmateriel, 35,000 kronor.

I överensstämmelse härmed skulle alltså medelsbehovet under intendenturanlaget utgöra $(487,600 + 376,341:20 + 125,000 + 30,000 + 35,000 + 50,000 =)$ i avjämnat tal 1,100,000 kronor. Därest det framdeles vid fastställandet av stat för anslaget skulle av särskild orsak visa sig önskvärt att verkställa någon jämkning inbördes mellan de å de olika titlarna beräknade beloppen, torde Kungl. Maj:t få besluta härutinnan.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *kasernutredning, intendenturfordon m. m.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,100,000 kronor.

30. Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, förslagsanslag.

(Bränsleanslaget.)

[34.] Anslagsbehovet till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt har för innevarande budgetår beräknats till 3,135,000 kronor.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1935/1936 har arméförvaltningen — under hänvisning till att nettoutgifterna å bränsleanslaget, i jämna krontal, för budgetåret 1931/1932 uppgått till 3,134,440

kronor, för budgetåret 1932/1933 till 3,135,891 kronor och för budgetåret 1933/1934 till 2,942,482 kronor eller i medeltal för dessa budgetår till 3,070,938 kronor — anført, att då ämbetsverket icke förutsatte några förändringar, som kunde hava inverkan på anslagets beräkning, eller någon större ändring i prisen å förbrukningsartiklar m. m., ifrågavarande medeltal syntes böra läggas till grund för anslagsberäkningen, dock utjämnat till 3,100,000 kronor.

Enligt grunderna för den beslutade omläggningen av riksstatens utgifts-sida skola de för närvarande å förevarande anslag avförda kostnaderna för försvarsdepartementet (däri inbegripet lantförsvarets kommandoexpedition) bestridas från departementets omkostnadsanslag. Kostnaderna för sådant ändamål beräknas approximativt till 20,000 kronor. På grund härav och med utgångspunkt från siffran 3,070,000 kronor såsom medeltal för belastningen å anslaget under de tre senast tilländalupna budgetåren torde medelsbehovet å bränsleanslaget för nästkommande budgetår böra beräknas till 3,050,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förlagsanslag* av 3,050,000 kronor.

31. Remontering, *reservationsanslag*.

[35.] I riksstaten för budgetåret 1934/1935 är anslaget till remontering upptaget med 431,000 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

Utgifter.

Inköp av 414 remonter à 1,000 kr. ...	kronor	414,000: —	
Transport-, rese- och diverse kostnader	»	49,680: —	
Omkostnader vid depåerna	»	7,500: —	
Å depå störtade remonter	»	11,200: —	kronor 482,380: —

Inkomster.

Ersättning för utrangerade stambästar	kronor	36,000: —	
Ersättning för till tjänstehästar uttagna stambästar	»	15,000: —	» 51,000: —
			Återstod kronor 431,380: —

eller, i avrundat tal, 431,000 kronor.

Arméförvaltningen har för nästkommande budgetår beräknat utgifter och inkomster å anslaget efter enahanda grunder som för innevarande budgetår utom såtillvida, att inkomstposten »ersättning för till tjänstehästar uttagna stambästar» ansetts böra — med hänsyn till väsentligt sänkta hästpriser — upptagas efter ett från 1,500 kronor till 1,400 kronor per häst nedsatt försäljningspris. Inkomstposten har i enlighet härmed beräknats till 14,000

kronor i stället för nu till 15,000 kronor. Beträffande de vid vissa till motorisering avsedda artilleritruppförband alltjämt förefintliga övertaliga stambästarna — vilka vid inträffad avgång ej skola ersättas — har arméförvaltningen anmält, att antalet dylika hästar förutsattes den 1 juli 1935 hava nedgått till 20 hästar, varav 10 hästar beräknades avgå under budgetåret 1935/1936.

Då jag ej finner mig böra nu ifrågasätta någon ändring i de för innevarande budgetår tillämpade grunderna för uppskattningen av utgifter och inkomster å förevarande anslag, skulle sålunda utgifterna under anslaget för budgetåret 1935/1936 överstiga inkomsterna med, i avrundat tal, 431,000 kronor; och får jag i anslutning härtill hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *remontering* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 431,000 kronor.

32. Furagering, förslagsanslag.

[36.] Medelsbehovet under förslagsanslaget till furagering för innevarande budgetår uppskattades i 1934 års statsverksproposition, vad angår de vid truppförbanden befintliga hästarna, efter ett belopp för häst och dag av 1 krona, varav 95 öre beräknades motsvara kostnaden för furage å förläggningsorten (normalrationspriset) samt återstående 5 öre avsågos för bestridande av övriga furageringskostnader. För bestridande av utfodringskostnaderna för de vid remontdepåerna befintliga remonterna upptogs i anslagsberäkningen ett belopp av 180,000 kronor. I överensstämmelse härmed uppfördes furageringsanslaget i 1934 års statsverksproposition med 2,052,000 kronor. Riksdagen godkände dessa grunder för furageringsanslagets beräkning samt uppförde i enlighet härmed anslaget i riksstaten för budgetåret 1934/1935 med nyssnämnda belopp.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen beräknat medelsbehovet för nästkommande budgetår under anslaget till furagering, i vad avser kostnaden för furage å förläggningsorten (normalrationspriset), efter ett belopp av 99 öre för häst och dag samt, i fråga om övriga furageringskostnader, efter 5 öre för häst och dag. Utfodringskostnaderna för de vid remontdepåerna befintliga remonterna har ämbetsverket uppskattat till samma belopp som för närvarande eller 180,000 kronor.

Jag anser ej anledning föreligga att räkna med ett högre normalrationspris än 95 öre under budgetåret 1935/1936. Medelsbehovet för bestridande av övriga furageringskostnader torde, i enlighet med arméförvaltningens förslag, böra beräknas efter ett dagskostnadsbelopp av 5 öre. Den totala kostnaden för furagering av truppförbandens hästar bör sålunda uppskattas till $(0.95 + 0.05 =) 1$ krona för häst och underhållsdag.

Vad utfodringskostnaderna för de vid remontdepåerna befintliga re-

monterna beträffar, synes det av arméförvaltningen till 180,000 kronor härför beräknade beloppet böra godkännas.

Då antalet hästunderhållsdagar för budgetåret 1935/1936 beräknas till 1,874,120 (se Bil. nr 17), torde kostnaderna för furagering av truppförbandens hästar böra uppskattas till $(1,874,120 \times 1.00 =)$ 1,874,120 kronor. Efter tillägg av nyssnämnda summa av 180,000 kronor framkommer ett medelsbehov under anslaget till furagering för nästkommande budgetår av $(1,874,120 + 180,000 =)$ i avrundat tal 2,054,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *furagering* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,054,000 kronor.

33. Anskaffning, underhåll och drift av motorfordon, reservationsanslag.

[37.] I sin skrivelse angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1934/1935 hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i riksstaten för nämnda budgetår upptaga anslaget till anskaffning, underhåll och drift av motorfordon med 554,000 kronor. Uti 1934 års statsverksproposition begränsades emellertid, med hänsyn till rådande statsfinansiella läge, anslagsäskandet till 325,000 kronor, med vilket belopp anslaget upptagits å riksstaten för innevarande budgetår.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen beräknat medelsbehovet under förevarande anslag för nästkommande budgetår i enlighet med följande:

Nyanskaffning av motormateriel:

5 lastbilar, avsedda för ekonomikörslor (efter avdrag av inflytande försäljningsmedel för 4 kasserade lastbilar) ..	kronor	24,200: —
1 mindre personbil och 2 personlastbilar för fälttelegrafkåren (efter avdrag av inflytande försäljningsmedel för 2 kasserade personbilar)	»	14,100: —
13 lätta personbilar och 20 lätta motorcyklar (efter avdrag av inflytande försäljningsmedel för kasserade motorcyklar) ..	»	50,550: —
4 tunga lastbilar, 3 lätta lastbilar, 3 lätta personbilar och 5 motorcyklar utan sidvagn, avsedda för trängens bilkompanier (efter avdrag av inflytande försäljningsmedel för viss kasserad motormateriel)	»	61,500: —

Underhåll och drift av motormateriel:

Underhåll och drift av lastbilar, avsedda för ekonomikörslor	»	81,000: —
Underhåll och drift av personbilar, tilldelade staber och truppförband m. fl.	»	48,000: —
Underhåll och drift av i trängens bilkompanier ingående motorfordon	»	260,720: —

Tillhoppa kronor 540,070: —

eller, i avjämnat tal, 540,000 kronor.

Med hänsyn till rådande statsfinansiella läge har jag ansett mig allenast kunna tillstyrka, att ett belopp av 400,000 kronor anvisas å detta anslag för nästkommande budgetår. De närmare grunderna för dispositionen av beloppet för de olika ändamål, vartill anslaget är avsett, torde, efter förslag av arméförvaltningens intendentsdepartement, få bestämmas av Kungl. Maj:t i samband med fastställandet av stat för anslaget.

I detta sammanhang anser jag mig böra omnämna följande. Med stöd av Kungl. Maj:ts genom särskilda brev den 5 maj och den 11 augusti 1933 lämnade medgivanden hava under åren 1933 och 1934 vid Svea trängkår pågått försök angående generatorgasdrivna motorfordons användning för militära ändamål. Försöken hava utförts med användande av tillgänglig motormateriel och med anlitande av personal vid trängen. De med försöken förenade kostnaderna hava i huvudsak bestritts av nu förevarande anslag genom ianspråktagande av reservationer å till underhåll och drift av trängens motorfordon anvisade medel. I en den 14 juli 1934 dagtecknad skrivelse har inspektören för trängen, med hänvisning till de vid nämnda försök framkomna resultaten, gjort framställning om beredande av medel, beräknade till 150,000 kronor, för anskaffning av särskild bilmateriel i och för utbildning av personal vid trängen i handhavande av generatorgasdrivna motorfordon. Över denna framställning hava utlåtanden avgivits av chefen för generalstaben, arméförvaltningens artilleri-, intendents- och civila departement samt ingenjörsvetenskapsakademien. Samtliga de hörda myndigheterna äro ense angående önskvärdheten av, att den föreslagna materielanskaffningen kommer till stånd. Jag anser mig emellertid ej kunna ifrågasätta, att för budgetåret 1935/1936 särskilda medel för ändamålet anvisas under fjärde huvudtiteln.

På grund av vad ovan anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *anskaffning, underhåll och drift av motorfordon* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 400,000 kronor.

34. Anskaffning av kok-, tält- och packkärror, *reservationsanslag*.

[38.] I sin skrivelse den 31 augusti 1934 angående lantförsvarets anslagsbehov för nästa budgetår har arméförvaltningen gjort framställning om anvisande av medel för anskaffning av kok-, tält- och packkärror samt därvid anført följande.

I skrivelse till ämbetsverkets intendentsdepartement hade chefen för generalstaben framhållit, att anskaffning av kokkärror för infanteriet samt av tält- och packkärror för infanteriet och kavalleriet snarast borde äga rum, varvid i första hand vissa av generalstabschefen angivna truppförband borde utrustas därmed i stället för med vagnar.

De organisationsförsök, som enligt av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter ägt rum vid infanteriet och kavalleriet under åren 1932 och 1933, hade till fullo ådagalagt, att en övergång till kärrträng vid berörda truppslag i allt större omfattning vore ofrånkomlig, därest truppförbanden skulle kunna fylla nutida krav på rörlighet och framkomlighet.

Kostnaderna för anskaffning av de enligt chefens för generalstaben skri-

velse i första hand erforderliga kärrorna hade av intendentsdepartementet beräknats till 326,000 kronor. Jämlikt kungl. brev den 27 juli 1934 hade Kungl. Maj:t emellertid utav det av riksdagen till statsbeställningar för motverkande av arbetslösheten för budgetåret 1934/1935 beviljade anslaget ställt ett belopp av 45,000 kronor till ämbetsverkets intendentsdepartements föfogande för anskaffning av kärror. För anskaffning av den här ifrågavarande materielen erfordrades således ett belopp av allenast omkring 280,000 kronor.

Då det syntes arméförvaltningen vara för krigsberedskapens säkerställande nödvändigt, att anskaffningen av det i första hand erforderliga antalet kokkärror samt tält- och packkärror snarast påbörjades, ansåge ämbetsverket, att ett extra reservationsanslag å sistnämnda belopp borde hos riksdagen äskas för bestridande av de med anskaffningen förenade kostnader. Beloppet i fråga borde dock, enligt vad chefen för generalstaben meddelat, kunna med hänsyn till övriga anslagskrav fördelas med hälften på vardera av budgetåren 1935/1936 och 1936/1937.

På grund av vad sålunda anförts hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till bestridande av kostnader för anskaffning av kokkärror samt tält- och packkärror för budgetåret 1935/1936 anvisa ett extra reservationsanslag å 140,000 kronor.

Jag anser mig böra tillstyrka, att medel anvisas för här avsedd materielanskaffning, dock att för budgetåret 1935/1936 högre belopp än 50,000 kronor ej kan härför beredas; och får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *anskaffning av kok-, tält- och packkärror* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 50,000 kronor.

Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel.

[39.] I kostnadsberäkningarna för 1925 års härordning hava upptagits vissa engångskostnader för materielanskaffning. Ifrågavarande kostnader hava avsetts att fördelas på en period av tio år. Bland den till anskaffning avsedda materielen ingår intendenturmateriel (pionjärmateriel för infanteriet, signalmateriel m. m.) till en beräknad kostnad av 340,000 kronor. För vart och ett av budgetåren 1927/1928—1932/1933 har anvisats en tiondedel av nyssnämnda summa. Tillhopa har sålunda hittills av omförmälda engångskostnadsbelopp anvisats ($6 \times 34,000 =$) 204,000 kronor. Med hänsyn till den statsfinansiella situationen har någon medelsanvisning för ändamålet ej ägt rum för budgetåren 1933/1934 och 1934/1935.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 31 augusti 1934 hemställt, att för fortsättande av ifrågavarande engångsanskaffning av pionjär- och signalmateriel för budgetåret 1935/1936 måtte anvisas 102,000 kronor eller summan av de tre årskvoter, som belöpte på ett vart av budgetåren 1933/1934, 1934/1935 och 1935/1936.

Med anvisande av medel för här förevarande ändamål torde av besparingskäl böra ytterligare anstå.

35. Truppförbandens övningar, *reservationsanslag*.

[40.] Medelsbehovet till truppförbandens övningar för budgetåret 1934/1935 beräknades i 1934 års statsverksproposition på följande sätt:

Titel	I. Hästlega	kronor	195,300:—
»	II. Befälsövningar	»	96,500:—
»	III. Vinterövningar	»	52,500:—
»	IV. Truppförbandens övriga övningar	»	800,000:—
»	V. Frivilliga övningar med landstormen och övningar med frivilliga automobilkåren	»	56,000:—
			<u>Summa kronor 1,200,300:—</u>

eller, i avrundat tal, 1,200,000 kronor. Med hänsyn till beräknade reservationer å anslaget om sammanlagt 400,000 kronor begränsades emellertid anslagsäskandet i statsverkspropositionen till 800,000 kronor, vilket belopp av riksdagen anvisades.

För budgetåret 1935/1936 torde medelsbehovet å förevarande anslag bära beräknas under samma titlar som för innevarande budgetår.

Titel I. Hästlega. Under denna anslagstitel har, såsom nyss nämnts, för innevarande budgetår upptagits ett belopp av 195,300 kronor. Vid anslags-titelns beräkning har hänsyn icke tagits till behovet av medel för bestridande av kostnader för inlejdning av hästar. Nyssnämnda belopp har beräknats sålunda:

Utgifter.

Inköp av 382 ackordhästar à 600 kr.	kronor	229,200:—
Utackordering av 4,090 ackordhästar à 15 kr.	»	61,350:—
Transport av hästar från kavalleriet	»	2,000:—
Gottgörelse för hästlega enligt särskild föreskrift	»	5,000:—
		<u>kronor 297,550:—</u>

Inkomster.

Försäljning av ackordhästar	kronor	20,450:—
Ackordavgifter för 4,090 hästar à 20 kr.	»	81,800:—
		<u>» 102,250:—</u>

Återstod, av riksdagen anvisade kronor 195,300:—

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen beräknat medelsbehovet under förevarande titel i enlighet med följande.

Det under budgetåret 1935/1936 erforderliga antalet hästlejningsdagar har uppskattats: vid infanteriet till 31,250, vid kavalleriet till 800, vid artilleriet till 81,000, vid ingenjörtrupperna till 34,800, vid trängtrupperna till 20,000 och vid intendenturtrupperna till 1,000 eller alltså sammanlagt till 168,850 dagar. Därav hava 154,450 lejdningdagar beräknats kunna fullgöras medelst ackordhästar; återstående 14,400 dagar — uteslutande hänförliga till ingenjörtrupperna — hava förutsatts skola fullgöras med lejda hästar. Efter en beräkningsgrund av 5 kronor för häst och dag har för hästlejning sålunda upptagits ett belopp av (5 × 14,400 =) 72,000 kronor.

Antalet ackordhästar, som skola inköpas, har beräknats till 10 % av det vid början av budgetåret 1935/1936 vid armén förefintliga antalet ackordhästar, dock med undantag för ackordhästarna vid de motoriserade artilleritruppförbanden utom vid Bodens artilleriregemente. Ifrågasvarande ackordhäst-

bestånd har uppskattats till 3,800 hästar. Antalet ackordhästar, som borde inköpas, har alltså upptagits till (10 % å 3,800 =) 380 hästar. Efter ett medelpris av 600 kronor för häst hava kostnaderna härför beräknats till (380 × 600 =) 228,000 kronor.

För utackordering av ackordhästar (nyssnämnda antal av 3,800 ackordhästar + ett till 250 beräknat antal ackordhästar vid de till motorisering avsedda artilleritruppförbanden, med undantag av Bodens artilleriregemente, och vilka hästar icke skola ersättas) har, efter en beräknad medelkostnad av 15 kronor för häst och år, upptagits ett belopp av ((3,800 + 250 = 4,050) × 15 =) 60,750 kronor.

För transport av hästar från kavalleriet har upptagits ett belopp av 6,000 kronor.

Till bestridande av kostnaderna för gottgörelse för hästlega enligt särskild föreskrift har upptagits ett belopp av 2,000 kronor.

I fråga om inkomsterna har för försäljning av utrangerade eller störtade ackordhästar, i enlighet med nuvarande beräkningsgrunder (hälften av det antal ackordhästar, som antagits komma att under budgetåret utrangeras eller störta, har beräknats bliva försålt efter ett medelpris av 100 kronor

för häst), upptagits $\left(\frac{405}{2} \times 100 =\right)$ 20,250 kronor. Från fodervårdar inflytande ersättningsmedel för ackordhästar, mottagna till utfodring, hava, efter ett belopp av 20 kronor för häst och år eller samma beräkningsgrund som för närvarande, beräknats till (4,050 × 20 =) 81,000 kronor.

Då i enlighet härmed *utgifterna* uppginge till (72,000 + 228,000 + 60,750 + 6,000 + 2,000 =) 368,750 kronor och *inkomsterna* till (20,250 + 81,000 =) 101,250 kronor, har arméförvaltningen sålunda beräknat den erforderliga medelsanvisningen till (368,750 — 101,250 =) 267,500 kronor.

Mot den av arméförvaltningen verkställda uppskattningen av medelsbehovet under denna anslagstitel för budgetåret 1935/1936 har jag funnit anledning till erinran så tillvida, att jag anser beredandet av särskilda medel till bestridande av kostnader för inlejnig av hästar ej vara oundgängligen påkallat. Anslagstiteln torde i anslutning härtill böra upptagas till (267,500 — 72,000 =) 195,500 kronor.

Titel II. Befälsövningar. De under denna titel anvisade medlen avses för övningar för arméns befäl av infanteriet, kavalleriet, trängen och intendenturtrupperna. Anslagstiteln har för innevarande budgetår beräknats till 96,500 kronor.

Med anledning av framställning i ämnet av chefen för generalstaben har arméförvaltningen föreslagit, att till förevarande anslagstitel måtte från anslagstitel IV överföras de belopp å respektive 16,000 kronor och 12,000 kronor, vilka från sistnämnda titel utgå för befälsövningar vid artilleriet och fortifikationen. Detta förslag finner jag mig böra tillstyrka. Anslagstitelns storlek torde enligt lämnad uppgift kunna för nästkommande budgetår bestämmas till 122,500 kronor.

De befälsövningar, som här åsyftas, äro avsedda uteslutande för beställningshavare på aktiv stat. Emellertid har chefen för generalstaben framhållit önskvärdheten av, att personal på övergångsstat, reservstat och i reserven (pensionsavgången, förtidsavgången och reservutnämnd personal)

bereddes tillfälle att deltaga i de vid truppförbanden anordnade befälsövningarna. Arméförvaltningen har anslutit sig härtill. För egen del finner jag ej något att erinra mot, att anslagstiteln disponeras för bestridande av kostnader, som sammanhånga med att andra än aktiva beställningshavare deltaga uti truppförbandens befälsövningar, dock att detta endast bör undantagsvis ifrågakomma efter Kungl. Maj:ts beprövande i varje särskilt fall.

Titel III. Vinterövningar. Under förevarande anslagstitel var till vinterövningar för vart och ett av budgetåren 1929/1930—1931/1932 beräknat ett belopp av 260,000 kronor. Av besparingsskäl blev anslagstiteln nedsatt, för budgetåret 1932/1933 till 52,500 kronor, för budgetåret 1933/1934 till 42,500 kronor och för innevarande budgetår till 52,500 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen, i enlighet med framställningar av vederbörande truppslagsinspektörer och chefen för generalstaben, föreslagit, att till vinterövningar måtte för budgetåret 1935/1936 anvisas 281,000 kronor.

På grund av den mycket reducerade medelsanvisningen till vinterövningar under såväl innevarande som de två närmast förflutna budgetåren hava i stort sett dylika övningar allenast kunnat anordnas för personalen vid officersaspirantskolorna. Jag finner det önskvärt, att medelstillgången till vinterövningar för nästa budgetår höjes, i syfte att möjliggöra vinterutbildning i något ökad omfattning. Av statsfinansiella skäl anser jag mig dock ej kunna föreslå, att högre belopp än 100,000 kronor avses för ifrågavarande ändamål.

Titel IV. Truppförbandens övriga övningar. Under denna anslagstitel har, såsom inledningsvis nämnts, för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 800,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen med avseende å medelsbehovet till truppförbandens övriga övningar under budgetåret 1935/1936 anfört följande.

Sedan beräkningarna till 1925 års härordning uppgjordes, hade förhållandena i många hänseenden förändrats. Nya utbildningsgrenar hade tillkommit, liksom även ny materiel, för vars skötsel särskild utbildning erfordrades. Erfarenhet hade även vunnits rörande de anslagsmedel, som vore nödvändiga för att avsedd utbildning skulle kunna ernås. De krav på anslag, som av truppslagsinspektörer m. fl. nu avgivits och vilka uppginge till en sammanlagd summa av 1,007,000 kronor, hade av chefen för generalstaben tillstyrkts. Härifrån borde dock dragas det belopp å 28,000 kronor, som föreslagits att överföras till titeln »befälsövningar». Återstoden, 979,000 kronor, torde få anses vara minimikraven å övningsmedel för truppförbanden enligt de utbildningsförhållanden, som nu rådde inom armén.

Utöver dessa medel erfordrades emellertid ytterligare anslag för bestridande av sådana kostnader för författningsenligt utgående resekostnads- och traktamentsersättningar m. m., vilka icke vore av natur att kunna hänföras till visst truppslag eller vissa truppförband. Enligt tillgänglig statistik inom intendentsdepartementet behövdes för dessa ändamål en summa om sammanlagt 68,000 kronor.

Arméförvaltningen ansåge sålunda, att under denna titel borde upptagas en summa av (979,000 + 68,000 =) 1,047,000 kronor.

Jag biträder myndigheternas yrkanden om ökad medelsanvisning för nästa budgetår till truppförbandens övriga övningar i så måtto, att jag förordar, att å förevarande anslagstitel beräknas en summa av 900,000 kronor.

Titel V. Frivilliga övningar med landstormen och övningar med frivilliga automobilkåren. Under förevarande anslagstitel har för innevarande budgetår upptagits:

för frivilliga övningar med landstormen	kronor 50,000: —
» övningar med frivilliga automobilkåren	» 6,000: —.

Arméförvaltningen har, i enlighet med förslag av chefen för generalstaben, hemställt, att det under denna anslagstitel beräknade beloppet för frivilliga övningar med landstormen måtte höjas till 100,000 kronor. I fråga om det för övningar med frivilliga automobilkåren upptagna beloppet har någon ändring ej ifrågasatts.

Jag tillstyrker, att medelsanvisningen för frivilliga övningar med landstormen ökas med 10,000 kronor för nästa budgetår. Vid sådant förhållande torde under denna anslagstitel böra beräknas ett belopp av 66,000 kronor.

Sammanfattning. I enlighet med vad jag nu anfört, skulle medelsbehovet till truppförbandens övningar för budgetåret 1935/1936 beräknas sålunda:

Titel I. Hästlega	kronor 195,500: —
» II. Befälsövningar	» 122,500: —
» III. Vinterövningar	» 100,000: —
» IV. Truppförbandens övriga övningar	» 900,000: —
» V. Frivilliga övningar med landstormen och övningar med frivilliga automobilkåren	» 66,000: —
	<hr/> Summa kronor 1,384,000: —

Därest det framdeles vid fastställandet av stat för anslaget skulle av särskilda skäl visa sig önskvärt att verkställa någon jämkning inbördes mellan de å de olika titlarna beräknade beloppen, torde Kungl. Maj:t få besluta härutinnan.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *truppförbandens övningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,384,000 kronor.

36. Fält- och fälttjänstövningar, *reservationsanslag*.

[41.] Ordinarie reservationsanslaget till fält- och fälttjänstövningar var i riksstaten från och med budgetåret 1926/1927 till och med budgetåret 1932/1933 uppfört med 700,000 kronor eller samma belopp, vartill anslaget upptogs i kostnadsberäkningarna för den år 1925 beslutade försvarsorganisationen. För sistförflutna och innevarande budgetår har, på grund av rådande statsfinansiella förhållanden, någon medelsanvisning å anslaget ej ägt rum.

I fråga om anslag för nästkommande budgetår har *chefen för generalstaben* i skrivelse till arméförvaltningens intendentsdepartement den 28 juli 1934 anfört i huvudsak följande.

De större fälttjänstövningarna, som utfördes med truppförband tillhörande mer än en arméfördelning, hade bland annat till ändamål att under fältmässiga förhållanden sammangjuta av olika truppslag bestående enheter samt bibringa vana att uppträda i högre förband. Det vore främst genom dylika övningar, som befällets truppföringsförmåga kunde vidmakthållas och utvecklas.

De senaste större fälttjänstövningarna hade ägt rum åren 1931 och 1932. Dessa övningar skilde sig dock från de vanliga större fälttjänstövningarna i så måtto, att under desamma vissa försök skulle anordnas. 1931 års fälttjänstövningar hade sålunda främst till syfte att pröva underhållstjänsten, varför i övningarna endast deltaga staber och underhållsförband men ingen vanlig trupp. 1932 års dylika övningar voro anordnade för att pröva sammansättningen av en för svenska förhållanden lämpad operativ enhet. Den senaste större fälttjänstövning, under vilken med dylika övningar enligt ovan angivet ändamål verkligen kunde finna uttryck, hade ägt rum år 1930.

Därest erforderligt anslag till fält- och fälttjänstövningar för budgetåret 1935/1936 beviljades, kunde en större fälttjänstövning äga rum tidigast år 1935. För den närmast i tur varande arméfördelningen — södra arméfördelningen — hade då sju år förflutit, sedan i denna arméfördelning ingående truppförband deltagit i en större fälttjänstövning. Då tidsmellanrummet mellan deltagande i dylika övningar med det årliga anslagsbelopp, som beräknades för 1925 års härordning, i medeltal uppginge till tre år, framstode med all tydlighet nödvändigheten av, att medel beviljades för här avsett ändamål.

I anslutning härtill ville *chefen för generalstaben* särskilt betona, att upprätthållandet av arméns krigsduglighet oundgängligen krävde, att anslag till fält- och fälttjänstövningar stort nog att möjliggöra anordnandet jämväl av större fälttjänstövningar beviljades för budgetåret 1935/1936. Beträffande anslaget storlek finge *generalstabschefen* föreslå, att detsamma måtte utgå med 700,000 kronor.

Med biträdande av *chefens för generalstaben* framställning har *arméförvaltningen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ändamålet för budgetåret 1935/1936 anvisa 700,000 kronor.

Från förevarande anslag bestridas kostnader för såväl fältövningar, d. v. s. övningar för officerare utan trupp, som ock fälttjänstövningar med trupper av olika vapenslag. Sistnämnda övningar äro av två slag, nämligen dels årliga övningar av mindre omfattning inom de särskilda arméfördelningarna, dels ock större fälttjänstövningar, i vilka deltaga truppförband ur två eller flera arméfördelningar.

På sätt inhämtas av *chefens för generalstaben* framställning, hava medel under de senare åren icke stått till förfogande för anordnandet av större fälttjänstövningar så ofta, som med hänsyn till dessa övningars betydelse måste anses vara av behovet påkallat; sålunda hava södra arméfördelningens truppförband icke deltagit i dylika övningar sedan år 1928. Däremot hava även

de år, varunder medelsanvisning å fält- och fälttjänstövningensanslaget ej ägt rum, fältövningar och fälttjänstövningar av mindre omfattning kommit till utförande — ehuru ej i samma utsträckning som tidigare plägat vara fallet — och hava med dessa övningar förenade kostnader bestritts av tillgängliga reservationer å anslaget. Det kan förutsättas, att reservationerna komma att vara helt förbrukade vid utgången av innevarande budgetår. Under åberopande härav finner jag mig böra tillstyrka medelsanvisning å anslaget till fält- och fälttjänstövningar för nästkommande budgetår, dock att anvisningens belopp med hänsyn till det statsfinansiella läget måste begränsas till 600,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *fält- och fälttjänstövningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 600,000 kronor.

37. Luftförsvarsövningar, *reservationsanslag*.

[42.] För vart och ett av budgetåren 1924/1925—1931/1932 voro i riksstaten särskilda medel anvisade för anordnande av luftförsvarsövningar. För sistnämnda budgetår utgick härför ett extra reservationsanslag av 36,000 kronor. Med hänsyn till den statsfinansiella situationen hava framställningar om beredande av medel för ändamålet ej gjorts i 1932, 1933 eller 1934 års statsverkspropositioner.

Chefen för generalstaben har i skrivelse till arméförvaltningens intendentsdepartement framhållit, att utvecklingen på luftförsvarets område nödvändiggjorde, att de betydelsefulla luftförsvarsövningarna återupptoges. Av särskild vikt vore det, att dylika övningar komme till utförande redan under budgetåret 1935/1936, emedan nya bestämmelser för luftförsvarets militära organisation avsåges skola träda i kraft i början av år 1935, vadan det vore av ingående vikt, att dessa bestämmelser med det snaraste bleve praktiskt prövade. På grund härav har chefen för generalstaben, efter samråd i ärendet med cheferna för marinstaben och flygvapnet, föreslagit, att för ändamålet måtte äskas 36,000 kronor.

I sin skrivelse rörande luftförsvarets medelsbehov för budgetåret 1935/1936 har *arméförvaltningen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för nästa budgetår för luftförsvarsövningar anvisa ett reservationsanslag av 36,000 kronor.

Myndigheternas förevarande anslagsäskande finner jag mig böra tillstyrka. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *luftförsvarsövningar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 36,000 kronor.

Sjukvård m. m.

38. Sjuk- och veterinärvård m. m., *reservationsanslag*.

(Sjukvårdsanslaget.)

[43.] Medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m. har för innevarande budgetår beräknats sålunda:

Titel	I. Sjukvård i allmänhet	kronor	245,525: —
»	II. Sanatorievård åt personal vid armén.....	»	44,000: —
»	III. Tandvård	»	22,000: —
»	IV. Ögonsjukvård och annan specialsjukvård	»	35,000: —
»	V. Läkarevård m. m. enligt § 23 i officersavlöningsreglementet.....	»	20,000: —
»	VI. Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisonssjukhusen	»	50,000: —
»	VII. Veterinärvård	»	99,623: 52
»	VIII. Animalt ympämne	»	12,000: —
		<u>Summa kronor</u>	<u>528,148: 52</u>

eller, i avrundat tal, 528,000 kronor. Med hänsyn till å anslaget förefintlig odisponerad reservation har emellertid medelsanvisningen å riksstaten begränsats till 498,000 kronor.

Uppskattningen av medelsbehovet under titel I för budgetåret 1935/1936 torde böra ske på grundval av samma dagskostnadsbelopp av 3.5 öre som för innevarande budgetår. Med utgångspunkt från ett antal tjänstgöringsdagar av 7,152,000 beräknas alltså medelsbehovet under denna titel till $(7,152,000 \times 3.5 =) 250,320$ kronor.

Anslagsposten under titel II — vilken under en följd av år till och med budgetåret 1932/1933 beräknades till 60,000 kronor — har för såväl budgetåret 1933/1934 som innevarande budgetår utgått med 44,000 kronor. Arméförvaltningen har föreslagit, att anslagsposten måtte för budgetåret 1935/1936 ökas med 21,000 kronor och sålunda upptagas med 65,000 kronor. Av nämnda 21,000 kronor har ett belopp av 10,000 kronor beräknats till bestridande av kostnader för verkställande av röntgenundersökningar av de värnpliktigas lungor. Mot en höjning av anslagsposten för nu nämnt ändamål med sistsagda belopp har jag intet att erinra. Någon ökning därutöver anser jag mig däremot ej böra tillstyrka. Anslagspostens slutsumma bör alltså utgöra 54,000 kronor.

Anslagsposten under titel III har arméförvaltningen ansett böra för nästa budgetår upptagas till 35,000 kronor. Jag vill tillstyrka, att anslagsposten ökas med 3,000 kronor eller till 25,000 kronor.

Beträffande anslagsposterna under titlarna IV, V, VI och VIII har arméförvaltningen ej ifrågasatt någon ändring för nästkommande budgetår. Dessa anslagsposter torde i enlighet härmed böra beräknas till respektive 35,000, 20,000, 50,000 och 12,000 kronor.

Fjärde huvudtiteln.

Anslagsposten under titel VII torde för budgetåret 1935/1936 beräknas med tillämpning av nuvarande dagskostnadsbelopp av 4.8 öre. Då antalet hästunderhållsdagar (se Bil. nr 17) uppskattas till 2,074,120, utgör alltså medelsbehovet under denna titel 99,557 kronor 76 öre.

I överensstämmelse med vad nu anförts skulle medelsbehovet till sjuk- och veterinärvård m. m. för budgetåret 1935/1936 uppgå till (250,320 + 54,000 + 25,000 + 35,000 + 20,000 + 50,000 + 99,557: 76 + 12,000 =) i avrundat tal 546,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *sjuk- och veterinärvård m. m.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 546,000 kronor.

39. Arméns bakteriologiska laboratorium, förslagsanslag.

[44.] Alltsedan år 1920 har å riksstaten varit upptaget ett extra förslagsanslag till bestridande av kostnaderna för arméns bakteriologiska laboratorium. Anslaget uppgår för innevarande budgetår till 2,000 kronor.

Arméförvaltningen har hemställt, att jämväl för nästkommande budgetår måtte anvisas ett anslag av 2,000 kronor för nu ifrågakvarande ändamål.

Med biträdande härav får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *arméns bakteriologiska laboratorium* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *förslagsanslag* av 2,000 kronor.

40. Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, reservationsanslag.

[45.] Alltsedan år 1906 har riksdagen årligen anvisat ett extra reservationsanslag till befrämjande av det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig. Anslaget har för innevarande budgetår upptagits med 20,000 kronor.

I skrivelse den 8 juni 1934 har överstyrelsen för Svenska röda korset anhållit, att statsbidraget till befrämjande av det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig måtte jämväl för nästkommande budgetår få utgå med ett belopp av 20,000 kronor.

Arméförvaltningen och marinförvaltningen hava tillstyrkt bifall till den föreliggande framställningen.

Under åberopande av vad sålunda förekommit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till befrämjande av det *frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 20,000 kronor.

Engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel.

[46.] I kostnadsberäkningarna för 1925 års härordning hava, såsom förut nämnts, upptagits vissa engångskostnader för materielanskaffning, vilka avsetts att fördelas på en period av tio år. För anskaffning av sjuk- och

veterinärvårdsmateriel har beräknats ett belopp av 600,000 kronor. För vart och ett av budgetåren 1927/1928—1932/1933 har anvisats en tiondel av nämnda belopp eller således tillhopa ($6 \times 60,000 =$) 360,000 kronor. Med hänsyn till rådande statsfinansiella läge hava anslag för ändamålet ej utgått för budgetåren 1933/1934 och 1934/1935.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen hemställt, att för budgetåret 1935/1936 måtte anvisas ett belopp av 180,000 kronor för erforderlig anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel.

Under nuvarande statsfinansiella läge finner jag mig nödsakad föreslå, att med beredande av anslag för här ifrågakvarande anskaffning må anstå till efter utgången av budgetåret 1935/1936.

Vapen och ammunition.

41. Vapen och ammunition m. m., *reservationsanslag.*

(Vapenanslaget.)

[47.] Ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition m. m. upptogs i rikstaten för budgetåren 1929/1930—1931/1932 med 4,514,800 kronor samt för budgetåret 1932/1933 med 4,514,700 kronor. För budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 har medelsanvisningen å anslaget av statsfinansiella skäl begränsats till 3,600,000 kronor respektive 3,800,000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen i fråga om medelsbehovet å förevarande anslag för budgetåret 1935/1936 anfört i huvudsak följande.

De för budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 anvisade beloppen å anslaget hade högst avsevärt understigit det normala årliga medelsbehovet å detta anslag, vilket fått till följd, bland annat, att å anslaget tidigare förefintliga reservationer helt förbrukats, att artillerimaterielens underhåll i vissa avseenden måst eftersättas samt att vid truppförbandens övningar förbrukade ammunitionseffekter icke kunnat i full utsträckning ersättas genom nyan-skaffningar, varigenom förrådstillgången av dylika effekter nedgått. Sist-nämnda förhållanden skulle givetvis, därest de på grund av otillräcklig medelstilldelning måste^o fortgå under längre tid, medföra mycket allvarliga konsekvenser för arméns krigsberedskap. För att truppförbandens övningar under nästkommande budgetår skulle kunna bedrivas i normal omfattning, utan att nyssberörda olägenheter skulle uppstå, och under förutsättning av normal drift vid artilleriets fabriker och tyganstalter, vore det därför oavvisligen nödvändigt, att vapenanslaget i riksstaten för sagda budgetår upptoges med ett belopp, som motsvarade det verkliga medelsbehovet. Vid beräkningen av detta medelsbehov hade arméförvaltningen i stort sett utgått från de belopp, varmed anslagets olika undertitlar varit uppförda i rikstaten för budgetåret 1932/1933. På grund av under de senaste åren vunna erfarenheter hade dock vissa jämkningar i behovsberäkningarna, på sätt närmare framginge av vad nedan anfördes, måst vidtagas.

Titel I. Artillerimateriel. Till bestridande av underhållskostnader för till övningar utlämnad materiel hade för budgetåret 1932/1933 beräknats ett belopp av 302,800 kronor. På grund av under de senaste åren nytillkommen

Fjärde huvudtiteln.

materiel — moderna luftvärnskanoner med därtill hörande komplicerad och dyrbar eldledningsmateriel, luftvärnsstrålkastare med maskinaggregat, ballongmateriel, mät- och observationsmateriel m. m. — hade denna anslagspost visat sig otillräcklig och hade därför för budgetåret 1935/1936 beräknats till 400,000 kronor.

Ordinarie förräds- och transportkostnader hade beräknats till oförändrat 250,000 kronor.

Titel II. Artilleriammunition. Såsom tidigare nämnts hade på grund av den minskade medelstilledningen å vapenanslaget för budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 den vid truppförbandens övningar under denna tid förbrukade ammunitionen icke kunnat i full utsträckning ersättas. Ämbetsverket komme emellertid att i annat sammanhang äska särskilda medel för anskaffning av 7 cm. spränggranater. Med hänsyn härtill hade anslagsposten till artilleriammunition för budgetåret 1935/1936 beräknats utgå med samma belopp, 1,160,000 kronor, vartill densamma upptagits för budgetåret 1932/1933.

Titel III. Materiel till målskjutningsövningar med artilleripjäser. Under de två sista åren hade vissa säkerhetsanordningar (skyddshus) å artilleriets skjutfält kunnat utföras för medel, som anvisats till arbetslöshetens motverkande. Behovet av nyanläggningar av detta slag, som normalt bekostades av förevarande anslagstitel, hade därför för den närmaste tiden minskats.

Anslagsposten, som för budgetåret 1932/1933 var upptagen till 62,500 kronor, hade därför för nästkommande budgetår beräknats kunna utgå med 12,500 kronor lägre belopp eller med 50,000 kronor.

Titel IV. Handvapen och kulsprutemateriel m. m. Ifrågavarande anslagspost hade för budgetåret 1932/1933 utgått med ett belopp av 499,800 kronor.

På grund av det ökade antal kulsprutor, kulsprutegevär, granatkastare och gasmasker, som under de senaste åren färdigställts och utlämnats till truppförbanden, hade nämnda belopp visat sig alldeles otillräckligt för materielens underhåll och vård samt för bestridande av förräds- och transportkostnader m. m.

Särskilt med hänsyn till den förenämnda kraftiga reduceringen av vapenanslaget för budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 hade ett visst eftersättande av materielunderhållet därför icke kunnat undvikas. Då det syntes alldeles nödvändigt, att materielvården beträffande den dyrbara materiel, varom det här vore fråga, snarast kunde återupptagas i full utsträckning, syntes en ökning av den förevarande anslagsposten för budgetåret 1935/1936 bliva ofrånkomlig.

Med stöd av utav gevärsfaktoriet och truppförbanden lämnade uppgifter hade medelsbehovet för här ifrågavarande ändamål för budgetåret 1935/1936 beräknats till i runt tal 760,000 kronor. Innan vidgad praktisk erfarenhet rörande det sålunda beräknade medelsbehovet föreläge, ansåge sig arméförvaltningen emellertid icke böra föreslå en så kraftig höjning av anslagsposten. Denna hade därför för budgetåret 1935/1936 av ämbetsverket beräknats till 600,000 kronor.

Titel V. Handvapen- och kulspruteammunition m. m. Denna anslagspost, som för budgetåret 1932/1933 hade utgått med 1,951,600 kronor, hade med ledning av under de senaste åren vunna erfarenheter omräknats till 2,109,200 kronor.

Titel VI. Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m. Kostnaderna för denna materiel m. m. hade beräknats till oförändrat samma belopp, 138,000 kronor, varmed denna anslagspost var upptagen för budgetåret 1932/1933.

Titel VII. Till artilleridepartementets förfogande. Anslagsposten för industriens krigsorganisation, för därmed sammanhörande experiment och försök samt för oförutsedda utgifter hade upptagits oförändrat till det i 1925 års härordningsbeslut beräknade beloppet, 150,000 kronor.

Här ovan omförmälda kostnader uppginge *sammanlagt* till ett belopp av 4,857,200 kronor enligt följande sammanställning:

Titel I.	Artillerimateriel	kronor	650,000:—
Titel II.	Artilleriammunition	»	1,160,000:—
Titel III.	Materiel för målskjutningsövningar med artilleripjäser	»	50,000:—
Titel IV.	Handvapen och kulsprutemateriel m. m.	»	600,000:—
Titel V.	Handvapen- och kulspruteammunition m. m.	»	2,109,200:—
Titel VI.	Materiel för målskjutningsövningar med handvapen och kulsprutor m. m.	»	138,000:—
Titel VII.	Till artilleridepartementets förfogande för den industriella krigsberedskapen, för experiment och försök samt till oförutsedda utgifter	»	150,000:—

Under hänvisning till det anförda hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1935/1936 uppföra anslaget till vapen och ammunition m. m. med 4,857,200 kronor.

Den granskning, som jag underkastat arméförvaltningens förevarande anslagsäskande, har bibragt mig den övertygelse, att en höjning av det å vapenanslaget för närvarande anvisade beloppet bör ske för nästa budgetår. Emellertid finner jag mig, med stöd av i ärendet införskaffade upplysningar, böra förorda, att höjningen begränsas till 400,000 kronor. Anslaget torde sålunda å riksstaten upptagas med 4,200,000 kronor.

Beträffande den närmare fördelningen av anslagsbeloppet på de olika undertitlarna av vapenanslaget torde, efter förslag av arméförvaltningens artilleridepartement, beslut framdeles få meddelas av Kungl. Maj:t i samband med fastställandet av vederbörlig stat.

Med återopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *vapen och ammunition m. m.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 4,200,000 kronor.

42. Engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel, *reservationsanslag.*

[48.] I kostnadsberäkningarna för 1925 års härordning hava, såsom förut nämnts, upptagits vissa engångskostnader för materielanskaffning. Ifrågasvarande kostnader hava avsetts att fördelas på en period av tio år. För anskaffning av materiel, stående under artilleridepartementets förvaltning, hava beräknats följande belopp, nämligen:

för luftvärnsmateriel	kronor	1,900,000:—
» kulsprutor och kulsprutegevär	»	7,050,000:—
» gasskydd	»	620,000:—
» motorisering av visst artilleri	»	3,000,000:—
» mät- och observationsmateriel för artilleriet	»	248,000:—
» diverse artillerimateriel	»	400,000:—
» infanteriartilleri	»	150,000:—

Fjärde huvudtiteln.

för mobiliseringsammunition	kronor	2,500,000: —
» industriens krigsorganisation	»	2,000,000: —
» meteorologiska instrument för arméns väderlekstjänst	»	120,000: —
» strålkastare för luftvärnsartilleriet.....	»	500,000: —
» ballongmateriel	»	300,000: —
» stridsvagnar	»	400,000: —
<hr/>		
Summa kronor		19,188,000: —

Å riksstaten för budgetåret 1926/1927 anvisade 1926 års riksdag till bestridande av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel ett extra reservationsanslag av 985,000 kronor, varjämte riksdagen medgav, att för samma ändamål finge tagas i anspråk 933,460 kronor 97 öre av det utav 1914 års senare riksdag beviljade anslaget till övning vid armén av årsklassen 1914 yngre. Tillhopa ställdes alltså för ifrågavarande materielanskaffning till förfogande ett belopp av 1,918.460 kronor 97 öre, d. v. s. ungefär en tiondedel av den totala kostnadssumman, 19,188,000 kronor.

Av 1927 års riksdag ställdes ytterligare en tiondedel av nyssnämnda summa till förfogande, i det att riksdagen, på framställning av Kungl. Maj:t, medgav, att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel finge tagas i anspråk 1,918,800 kronor av förefintliga besparingar å de under rubriken engångskostnader för lantförsvaret, att utgå av värnskattefonden, utav riksdagen anvisade anslag till artillerimateriel.

För bestridande av här ifrågavarande engångskostnader hava vidare 1928—1931 års riksdagar å riksstaten för vart och ett av budgetåren 1928/1929—1931/1932 såsom extra reservationsanslag anvisat en tiondedel av det för ändamålet avsedda engångskostnadsbeloppet eller 1,918,800 kronor.

Medelsanvisningen för här ifrågavarande ändamål har för budgetåret 1932/1933 begränsats till 918,800 kronor, för budgetåret 1933/1934 till 900,000 kronor och för budgetåret 1934/1935 till 1,000,000 kronor.

Av det enligt 1925 års härordningsbeslut avsedda engångskostnadsanslaget, 19,188,000 kronor, har sålunda hittills anvisats sammanlagt 14,331,260 kronor 97 öre. Å anslaget skulle alltså återstå att anvisa, i avjämnat tal, 4,856,740 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1935/1936 har arméförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till bestridande av engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel för nämnda budgetår anvisa 1,918,800 kronor.

Av statsfinansiella skäl är jag förhindrad att tillstyrka arméförvaltningens förevarande anslagsäskande i dess helhet. Med stöd av i ämnet verkställd utredning anser jag mig böra föreslå, att för ändamålet anvisas en summa av 700,000 kronor.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av arméförvaltningens artilleridepartement, bestämma anslagets fördelning å de olika slagen av den till anskaffning återstående artillerimaterielen, dock

givetvis med iakttagande av att det för respektive materielslag beräknade totalbeloppet icke överskrides.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 700,000 kronor.

43. Underhåll av och försök med stridsvagnar, *reservationsanslag.*

[49.] För underhåll av och försök med stridsvagnar har för vart och ett av budgetåren 1927/1928—1934/1935 anvisats ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor eller samma belopp, som för ändamålet upptagits i kostnadsberäkningarna för 1925 års härordning.

Arméförvaltningen har — med förmälan att medel för ifrågavarande ändamål alltjämt vore erforderliga samt att erfarenheten givit vid handen, att det hittills för ändamålet årligen utgående beloppet icke kunde minskas utan att stridsvagnsmaterielens bestånd och resultaten av pågående försök äventyrades — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1935 års riksdag att för underhåll av och försök med stridsvagnar för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av 50,000 kronor.

Med tillstyrkande av arméförvaltningens förevarande framställning får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *underhåll av och försök med stridsvagnar* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 50,000 kronor.

44. Underhåll, drift och förnyelse av motorfordon vid artilleriet, *reservationsanslag.*

[50.] Ordinarie reservationsanslaget till underhåll och drift av motorfordon vid artilleriet har å riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 300,000 kronor. Jämlikt kungl. brev den 6 juli 1934 disponeras anslaget på följande sätt:

underhåll och drift av stammotorfordon.....	kronor 232,550:—
förhyrning av motorfordon	» 37,450:—
förnyelse av stammotorfordon	» 30,000:—
	<hr/>
	Summa kronor 300,000:—

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 31 augusti 1934 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1935/1936 uppföra detta anslag med 340,000 kronor. Ämbetsverket har därvid beräknat medelsbehovet på följande sätt:

Underhåll och drift av stammotorfordon:

underhållskostnader	kronor 133,550:—
driv- och smörjmedel.....	» 130,300:—
bilskatt.....	» 15,000:—
	<hr/>
	kronor 278,850:—

Kostnader för förhyrda motorfordon » 37,450:—

Fjärde huvudtiteln.

Kostnader för förnyelse av stammotorfordon:

1 lastbil	kronor	8,000:—	
1 personbil	»	6,000:—	
8 motorcyklar à 1,400 kronor	»	11,200:—	kronor 25,200:—
			<hr/>
			tillhopa kronor 341,500:—

eller, i avrundat tal, 340,000 kronor.

Jag anser mig böra föreslå, att medelsanvisningen för de ändamål, varom här är fråga, begränsas till samma belopp, 300,000 kronor, som för innevarande budgetår stått till förfogande. Beträffande grunderna för anslagsbeloppets disposition torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av arméförvaltningens artilleridepartement, härom meddela närmare bestämmelser. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *underhåll, drift och förnyelse av motorfordon vid artilleriet* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 300,000 kronor.

45. **Underhåll av kavalleriets pansarbilmateriel, reservationsanslag.**

[51.] I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för innevarande budgetår hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till underhåll av kavalleriets pansarbilmateriel anvisa ett särskilt anslag av 15,000 kronor. Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t den 3 januari 1934 anförde jag till statsrådsprotokollet, att jag ansåge mig böra tillstyrka, att ett särskilt anslag anvisades till bestridande av ifrågavarande underhållskostnader, men att det av arméförvaltningen begärda beloppet syntes kunna nedsättas till 10,000 kronor. Med bifall till Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlåtna förslag har riksdagen till underhåll av kavalleriets pansarbilmateriel för budgetåret 1934/1935 anvisat ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Beträffande anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1935/1936 har arméförvaltningen i sin skrivelse den 31 augusti 1934 anfört:

Kavalleriets pansarbilmateriel hade numera högst väsentligt utökats och komme vid ingången av budgetåret 1935/1936 att utgöras av 16 pansarbilar, 4 stabsbilar, 4 radiobilar samt 8 följevilar. Vid beräkningen av underhållskostnaderna för denna materiel hade arméförvaltningen tillämpat samma grunder som vid beräkningen av motsvarande kostnader för närmast jämförliga motorfordon vid artilleriet, beträffande vilka en ingående erfarenhet numera föreläge.

Medelsbehovet å förevarande anslag för budgetåret 1935/1936 hade därför beräknats sålunda:

16 pansarbilar à 850 kr.	kronor	13,600:—
4 stabsbilar à 500 kr.	»	2,000:—
4 radiobilar à 700 kr.	»	2,800:—
8 följevilar à 750 kr.	»	6,000:—
		<hr/>
	Summa kronor	24,400:—

Arméförvaltningen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för underhåll av kavalleriets pansarbilmateriel för budgetåret 1935/1936 anvisa ett extra reservationsanslag av 24,400 kronor.

Då ett anslag av 20,000 kronor torde få anses tillfyllest för ett nöjaktigt underhåll av den materiel, varom här är fråga, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *underhåll av kavalleriets pansarbilmateriel* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 20,000 kronor.

46. Anskaffning av gasmasker, reservationsanslag.

[52.] På därom av Kungl. Maj:t i 1934 års statsverksproposition (punkten 51) gjord framställning har riksdagen för anskaffning av gasmasker för budgetåret 1934/1935 anvisat ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Tillverkningen av ifrågavarande materiel äger rum vid gasmaskfabriken vid Åkers krutbruk.

I sin skrivelse angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1935/1936 har arméförvaltningen gjort framställning om anvisande av ytterligare medel för anskaffning av gasmasker samt därvid anfört följande.

I skrivelse till ämbetsverkets artilleridepartement den 7 juli 1934 hade chefen för generalstaben framhållit, att, om ej särskilda åtgärder vidtoges, komme tillgången på gasmasker för lång tid framåt icke att motsvara behovet för fälthären, långt mindre för övriga truppförband m. m. För fyllandet allenast av det mest trängande behovet vore en anskaffning för omkring 1,800,000 kronor erforderlig, och borde denna fördelas på två år, eller, om så syntes oundgängligen nödvändigt, på tre år.

Med utgångspunkt från en fördelning på tre år av det utav chefen för generalstaben beräknade beloppet erfordrades alltså för ändamålet för budgetåret 1935/1936 ett anslag av 600,000 kronor. Då tillverkningskostnaderna för gasmask m/31 numera kunnat nedbringas till cirka 30 kronor per gasmask, kunde således omkring 20,000 gasmasker anskaffas för nyssnämnda summa. En tillverkning vid gasmaskfabriken av sagda antal gasmasker under ett budgetår låte sig utan svårighet ordna genom tillfälligt anställande av extra arbetskraft.

För att driften vid gasmaskfabriken vid Åkers krutbruk skall kunna uppehållas i viss omfattning under budgetåret 1935/1936, måste ytterligare medel ställas till förfogande för ifrågavarande tillverkning. Av flera skäl anser jag det önskvärt, att så kommer att ske. Emellertid läser anvisningen böra begränsas till det belopp, 200,000 kronor, som för innevarande budgetår utgår å riksstaten.

Riksdagens vederbörande utskott torde erhålla kännedom om ärendets närmare innebörd genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *anskaffning av gasmasker* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 200,000 kronor.

47. **Anskaffning av ammunition för granatkastare, reservationsanslag.**

[53.] I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av ammunition för granatkastare för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Jag har funnit mig böra förorda, att för ifrågavarande ändamål ett belopp av 100,000 kronor ställes till förfogande för nästa budgetår. Beträffande den närmare innebörden av detta ärende torde riksdagens vederbörande utskott erhålla kännedom genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *anskaffning av ammunition för granatkastare* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 100,000 kronor.

48. **Anskaffning av spränggranater, reservationsanslag.**

[54.] Arméförvaltningen har i sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1935/1936 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av spränggranater för 7 cm. fältartilleriet för nämnda budgetår anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Förevarande anskaffningsbehov torde i någon mån böra tillgodoses genom anvisning av medel å riksstaten för nästkommande budgetår. Jag anser mig böra tillstyrka, att ett anslag av 150,000 kronor ställes till förfogande.

Det synes mig icke lämpligt att till statsrådsprotokollet närmare redogöra för detta ärende; riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla kännedom genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *anskaffning av spränggranater* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 150,000 kronor.

49. **Anskaffning av signal- och kulsprutekärror m. m., reservationsanslag.**

[55.] I sin skrivelse den 31 augusti 1934 rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1935/1936 har arméförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av vissa kärror (mät-, observations-, signal-, kabel- och stolpkärror för artilleriet samt infanteriammunition-, kulsprute- och granatkastarkärror för infanteriet och kavalleriet) för nämnda budgetår anvisa ett reservationsanslag av 290,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål synes böra beredas ett anslag av 50,000 kronor för nästkommande budgetår. Riksdagens vederbörande utskott torde erhålla kännedom om ärendets närmare innebörd genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *anskaffning av signal- och kulsprutekärror m. m.* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 50,000 kronor.

50. *Anskaffning av infanterikanoner, reservationsanslag.*

[56.] I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1935/1936 har arméförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för *anskaffning av infanterikanoner* anvisa ett *reservationsanslag* av 407,500 kronor.

Arméförvaltningens förevarande anslagsäskande, avjämnat till 407,000 kronor, finner jag mig böra tillstyrka. Beträffande den närmare innebörden av ärendet torde riksdagens vederbörande utskott erhålla kännedom genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer i enlighet härmed, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *anskaffning av infanterikanoner* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 407,000 kronor.

51. *Anskaffning av materiel för utbildning i gasskyddstjänst, reservationsanslag.*

[57.] I sin skrivelse den 31 augusti 1933 angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1934/1935 hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1934 års riksdag att för innevarande budgetår anvisa ett extra *reservationsanslag* av 110,000 kronor för *anskaffning av materiel för utbildning i gasskyddstjänst*. Av nämnda belopp avsågs en summa av omkring 66,600 kronor till bestridande av engångskostnader för materielanskaffningen, medan återstoden eller i jämnt tal 45,000 kronor beräknades erforderligt till bestridande av kostnader för förbrukningsmateriel. Förevarande anslagsäskande upptogs emellertid ej i 1934 års statsverksproposition.

Arméförvaltningen har nu i sin skrivelse rörande lantförsvarets utgifter för budgetåret 1935/1936 gjort förnyad framställning i detta ämne samt därvid anfört:

I anslagsberäkningen för budgetåret 1934/1935 hade under engångskostnaderna inräknats ett belopp av 8,600 kronor för *anskaffning av ett mindre antal skyddsapparater med syrgas*. Arméförvaltningen komme emellertid att föreslå ett särskilt anslag för *anskaffning av dylika skyddsapparater* under nästkommande budgetår. Engångskostnaderna borde därför minskas med nyss angivet belopp eller från 66,600 kronor till 58,000 kronor. Medelsbehovet för förbrukningsmateriel beräknades oförändrat till 45,000 kronor.

Medelsbehovet å förevarande anslagstitel för budgetåret 1935/1936 bleve således:

till bestridande av engångskostnader.....	kronor	58,000:—
» » » förbrukningsmateriel.....	»	45,000:—
	Summa kronor	103,000:—

eller, i avrundat tal, 100,000 kronor.

Under hänvisning till vad sålunda anförts och under framhållande av betydelsen utav att erforderlig materiel snarast anskaffades för övningars bedrivande i här ifrågavarande viktiga utbildningsgren, hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1935 års riksdag att för anskaffning av materiel för utbildning i gasskyddstjänst för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av 100,000 kronor.

Jag har ansett mig böra tillstyrka, att för budgetåret 1935/1936 ett mindre belopp ställes till förfogande för den materielanskaffning, varom här är fråga. Anvisningen torde böra bestämmas till 25,000 kronor.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *anskaffning av materiel för utbildning i gasskyddstjänst* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 25,000 kronor.

52. Förnyelse av vissa motorfordon vid Göta livgardes stridsvagnsbataljon, *reservationsanslag*.

[58.] I sina skrivelser angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 gjorde arméförvaltningen framställning om anvisande av medel för förnyelse i viss omfattning av den motormateriel, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 juni 1932 tagits till uppbörd vid Göta livgardes stridsvagnsbataljon. Ifrågavarande anslagsäskanden upptogos emellertid ej i statsverkspropositionerna till 1933 och 1934 års riksdagar.

Arméförvaltningen har nu i sin skrivelse den 31 augusti 1934 angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1935/1936 ånyo gjort framställning i detta ärende samt därvid anført följande.

Sekundchefen för Göta livgarde hade ånyo framhållit nödvändigheten av, att motorfordonsbeståndet vid stridsvagnsbataljonen förnyades i mån av materielens förslitning och kassation. Varje minskning i det förefintliga beståndet av bilar och motoreyklar vållade nämligen mycket stora svårigheter för övningarnas bedrivande.

Vid ingången av budgetåret 1935/1936 beräknades följande motorfordon vara kassabla, nämligen 2 personbilar, 1 lastbil och 2 motoreyklar. Kostnaden för ersättande av dessa motorfordon beräknades till 15,000 kronor.

På grund härav hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för förnyelse av vissa motorfordon vid stridsvagnsbataljonen för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av 15,000 kronor.

Behovet av motormateriel för övningarna vid Göta livgardes stridsvagnsbataljon — sålunda bortsett från själva stridsvagnsmaterielen — beräknas enligt meddelad uppgift till 4 personbilar, 3 lastbilar, 6 motoreyklar med sidvagn, 4 motoreyklar utan sidvagn samt 1 verkstadsbil. Det nuvarande motorfordonsbeståndet utgöres av 4 personbilar, 3 lastbilar och 3 motoreyklar med sidvagn. Enligt framställningen avses, att 2 personbilar, 1 lastbil och 2 motoreyklar med sidvagn skola ersättas med ny motsvarande materiel under budgetåret 1935/1936.

Då det för utbildningens ändamålsenliga bedrivande synes nödvändigt, att det nuvarande motorfordonsbeståndet vid stridsvagnsbataljonen upprätt-

hålles, tillstyrker jag, att det belopp, som begärts för den avsedda fordonsanskaffningen, ställes till förfogande för nästa budgetår; och får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förnyelse av vissa motorfordon vid Göta livgardes stridsvagnsbataljon* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 15,000 kronor.

Byggnader och ingenjörmateriel.

53. Byggnader, övningsfält och skjutbanor, *reservationsanslag*.

(Byggnadsanslaget.)

[59.] Enligt de grunder, som framlades för 1915 års riksdag, hava de årliga kostnaderna för underhållet av lantförsvarets byggnader beräknats till $\frac{1}{2}$ procent av anläggningskostnaderna under 1—4 året, $\frac{3}{4}$ procent under 5—8 året och 1 procent från och med 9 året.

Vid avgivandet av förslag rörande lantförsvarets utgifter för budgetåret 1934/1935 uppskattade arméförvaltningen, i enlighet med ovannämnda beräkningsgrunder, medelsbehovet under ordinarie byggnadsanslaget — fränsett anslagstiteln för uthyrnings- samt jordbruks- och skogsfastigheter — till i runt tal 2,825,400 kronor. Denna summa ökades dels med 205,000 kronor, motsvarande de beräknade merkostnaderna å anslaget till följd av bristande tillgång på militär handräckningspersonal för kasernvärden, dels ock med 200,000 kronor eller det belopp, varmed anslaget vid beräkningen för budgetåret 1932/1933 reducerades i följd av beslut att låta anstå med utförandet av åtskilliga inre reparationsarbeten inom lantförsvarets byggnader. Den härvid framkomna summan, (2,825,400 + 205,000 + 200,000 =) 3,230,400 kronor, minskades dels med den till 59,200 kronor uppskattade behållningen å arrendemedelstiteln, dels ock med ett å sagda titel uppkommet överskott för budgetåret 1931/1932 till belopp av 27,700 kronor; i enlighet härmed angav arméförvaltningen anslagsbehovet å byggnadsanslaget till (3,230,400 — 59,200 — 27,700 =) 3,143,500 kronor.

Av besparingskäl begränsades emellertid anslagsäskandet i 1934 års statsverksproposition till samma belopp, 1,730,000 kronor, som för budgetåret 1933/1934 anvisades. I enlighet härmed har byggnadsanslaget å riksdagen för innevarande budgetår upptagits med 1,730,000 kronor.

I den av Kungl. Maj:t den 15 juni 1934 fastställda staten för byggnadsanslaget har behållningen å anslagstiteln för uthyrnings- samt jordbruks- och skogsfastigheter beräknats till 59,200 kronor. Härutöver har för tillgodoseende av medelsbehovet under anslaget disponerats ovannämnda till 27,700 kronor angivna överskott för budgetåret 1931/1932 å arrendemedelstiteln. Sammanlagda medelstillgången under anslaget har alltså i staten upptagits med (1,730,000 + 59,200 + 27,700 =) 1,816,900 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1934 har arméförvaltningen i fråga om beräkningen av medelsbehovet å ordinarie byggnadsanslaget för budgetåret

1935/1936 utgått från den tidigare angivna summan å 2,825,400 kronor. Till denna summa har till en början lagts dels 8,170 kronor eller det belopp, som, med tillämpning av de inledningsvis angivna grunderna för uppskattandet av underhållskostnaderna för lantförsvarets byggnader, erfordrades för bestridande av ökade underhållskostnader enligt ifrågavarande grunder, dels ock 1,320 kronor för bestridande av kostnaderna för viss gatuhållning enligt kungl. brev den 24 april 1931. Vidare hava därtill lagts förenämnda belopp å 205,000 kronor och å 200,000 kronor. Från den sålunda framkomna siffran hava dragits 12,000 kronor, som inbesparades å anslaget, sedan numera underhållet av militärvägen Boden—Lapträsk med utfartsvägar delvis övertagits till underhåll såsom allmänna vägar. Det i enlighet härmed beräknade medelsbehovet skulle utgöra (2,825,400 + 8,170 + 1,320 + 205,000 + 200,000 — 12,000 =) i runt tal 3,227,900 kronor.

Vidkommande anslagstiteln för uthyrnings- samt jordbruks- och skogsfastigheter har arméförvaltningen i nämnda skrivelse den 31 augusti 1934 uppskattat inkomster och utgifter å denna titel sålunda:

M y n d i g h e t e r m. m.	Beräknade inkomster kronor	Beräknade utgifter kronor
Södra arméfördelningen	102,307	102,297
Västra »	150,990	115,434
Östra »	247,752	247,415
Norra »	58,673	52,433
Övre Norrland	915	810
Boden	58,885	59,820
Gotland	18,521	16,040
Vissa myndigheter	21,680	11,010
Fortifikationsdepartementets hyres- och arrendemedel (oförut- sedda utgifter m. m.)	—	50,000
Summa kronor	659,723	655,259

Beräknade inkomster ..... kronor 659,723: —
 » utgifter ..... » 655,259: —
 Beräknad behållning kronor 4,464: —

eller i runt tal 4,500 kronor. Ämbetsverket har tillika framhållit, att den verkliga behållningen beträffande jordbruks- och skogsfastigheterna för budgetåret 1932/1933 med 11,900 kronor understigit den för samma budgetår beräknade behållningen, samt hemställt, att medelsbehovet måtte ökas med ifrågavarande belopp. I enlighet härmed skulle det totala medelsbehovet å anslaget utgöra (3,227,900 — 4,500 + 11,900 =) 3,235,300 kronor.

Arméförvaltningen har alltså hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1935/1936 öka ordinarie byggnadsanslaget, nu 1,730,000 kronor, med 1,505,300 kronor till 3,235,300 kronor.

Såsom nämnts har förevarande anslag för sistförflutna och innevarande budgetår utgått med starkt reducerade belopp i förhållande till vad som

dessförinnan å anslaget årligen beviljats. Jag har ock uppmärksammat önskvärdheten av en ökning av de för närvarande anvisade medlen å anslaget för åvägabringande av ett mera tillfredsställande underhåll av lantförsvarets byggnader. Emellertid nödgar mig den statsfinansiella situationen här liksom annorstädes till största återhållsamhet beträffande medelsanvisningen. Jag ifrågasätter därför nu endast en höjning av detta anslag till 1,850,000 kronor.

För tillgodoseende av medelsbehovet under byggnadsanslaget för nästa budgetår står därjämte till förfogande den summa, som må komma att för samma budgetår kvarstå såsom behållning å anslagstiteln för uthyrnings- samt jordbruks- och skogsfastigheter. Därest det vid den detaljgranskning, som Kungl. Maj:t i samband med fastställandet av stat för byggnadsanslaget kommer att underkasta beräkningen av inkomster och utgifter å nämnda anslagstitel, skulle visa sig möjligt att i någon mån öka den nu av arméförvaltningen till allenast 4.500 kronor uppskattade behållningen därå, torde sådana medel även böra få tagas i anspråk för tillgodoseende av ändamål, vartill byggnadsanslaget är avsett.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *byggnader, övningsfält och skjutbanor* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 1,850,000 kronor.

54. **Förrådsbyggnader för granatkastarammunition och handgranater,** *reservationsanslag.*

[60.] På därom av Kungl. Maj:t i 1931 års statsverksproposition (punkten 53) gjord framställning anvisade nämnda års riksdag för uppförande av förrådsbyggnader för granatkastarammunition och handgranater för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor. Därmed avsågs att tillgodose behovet av dylika förrådslokaler vid Västerbottens, Västernorrlands och Värmlands regementen.

Sedermera har arméförvaltningen i sina skrivelser angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåren 1932/1933 och 1934/1935 hemställt om anvisande av medel för uppförande av motsvarande förrådslokaler vid Livregementets grenadjärer, Livgrenadjärregementet och Dalregementet, för vilka truppförbands vidkommande behovet i sådant hänseende närmast vore mest framträdande. Någon medelsanvisning för ändamålet har emellertid icke kommit till stånd.

Arméförvaltningen har nu i sin skrivelse den 31 augusti 1934 rörande lantförsvarets utgifter för budgetåret 1935/1936 upprepat sin hemställan om beviljandet av ett anslag å 34,000 kronor för tillgodoseende av behovet av förrådslokaler för den avsedda ammunitionsförvaringen vid nyss angivna tre regementen.

Jag anser, att arméförvaltningens ifrågavarande framställning nu bör vinna beaktande, och hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för uppförande av *förrådsbyggnader för granatkastar-ammunition och handgranater* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 34,000 kronor.

55. **Ändringsarbeten inom garnisonssjukhuset i Linköping,**
reservationsanslag.

[61.] I sin skrivelse den 31 augusti 1934 rörande lantförsvaret medelsbehov för nästkommande budgetår har arméförvaltningen gjort framställning om anvisande av ett anslag å 11,970 kronor för utförande av vissa ändringsarbeten inom garnisonssjukhuset i Linköping. Till närmare motivering av detta anslagsäskande har ämbetsverket anfört i huvudsak följande.

Samarbetet mellan militär och civil sjukvård hade beträffande garnisonssjukhuset i Linköping inriktats på att därstädes i första hand bereda vård för öron-, näs- och svalgssjukdomar, men även för vissa fall av invärtes sjukdomar.

Sjukhuset vore sålunda sedan år 1923 organiserat i en specialavdelning för nyssnämnda sjukdomar och en allmän avdelning. Den förra förfogade över 35 platser mot 58 å allmänna avdelningen. Enligt överenskommelse den 7 mars 1933 mellan staten och Östergötlands läns landsting skulle samtliga platser å specialavdelningen, så långt utrymmet med hänsyn till arméns behov det medgäve, och minst 8 platser å den allmänna avdelningen vara förbehållna civila sjuka, de sistnämnda även kvinnor och barn.

Med 1925 års härordnings reduktion av garnisonen i Linköping och därmed minskade behov för armén av vårdplatser å garnisonssjukhuset därstädes hade detta med statsmakternas medgivande i allt större omfattning tagits i anspråk för civil sjukvård och detta särskilt beträffande fall av öron-, näs- och halsåkommor. Det måste nu härutinnan anses likvärdigt med och tjäna samma ändamål som en specialavdelning vid länslasarettet. Kostnaderna för civilsjukvården å garnisonssjukhuset vore också desamma som å länslasarettet. Det vore givet, att patienterna därmed på garnisonssjukhuset ställde samma fordringar avseende komfort, hygieniska anordningar o. s. v. som å länslasarettet.

För denna i viss mån ändrade verksamhet hade visserligen vidtagits en del absolut nödvändiga ändringsarbeten. Kostnaderna för dessa hade bestritts dels av staten, dels av Östergötlands läns landsting. Vid denna tid hade tillräcklig erfarenhet saknats angående lämpligaste anordningar av lokalerna, rummens och vårdplatsernas fördelning o. s. v. på de båda avdelningarna. En del vårdplatser å den allmänna avdelningen hade därmed icke i önskvärd grad kunnat utnyttjas; samtidigt hade ej sällan en ofrånkomlig överbeläggning av patienter måst äga rum å specialavdelningen; en lämplig fördelning mellan det manliga och kvinnliga klientelet hade icke alltid kunnat ske. Sjukhuset kunde därför icke anses vara fullt likvärdigt med motsvarande civila sjukvårdsanstalter. Därjämte hade personalens arbete härigenom blivit onödigt betungande.

På grund av nämnda förhållanden hade direktionen för garnisonssjukhuset i samråd med arméförvaltningens fortifikationsdepartement och sjukvårdsstyrelse upptagit frågan om en erforderlig modernisering av garnisonssjukhuset i ändamål närmast att bättre kunna utnyttja dess platsmöjligheter med samtidig modernisering av sjukhuset i dess helhet.

Ett förslag härom föreläge nu. Detta innefattade i huvudsak en utökning av platserna å specialavdelningen till 39 från förutvarande 35, innebärande samtidigt ett utnyttjande av hittills i regel icke ianspråktagna vårdplatser å

den allmänna avdelningen. Denna senare hade härmed måst vidkännas en reduktion av antalet vårdplatser från nuvarande 58 till 40. Genom denna reduktion kunde enligt de erfarenheter, som förelåge från senare årens beläggning av civilt och militärt klientel å den allmänna avdelningen, svårigheter icke uppstå beträffande upprätthållandet av överenskommelsen den 7 mars 1933 om disponerandet av vårdplatser å sjukhuset. En omändring, avseende enbart specialavdelningen, skulle enligt verkställda beräkningar draga en kostnad av 25,000 kronor. Det skulle emellertid såväl för sjukhusdriften såsom sådan som ur ekonomisk synpunkt vara mycket oklokt att i detta sammanhang icke tillgodose även de mindre ombyggnadsintressen, som gällde sjukhuset i dess helhet. En dylik modernisering i övrigt av sjukhuset komme genom, bland annat, indragande i sjuksalarna av varmt och kallt vatten att underlätta personalens arbete och att öka trevnaden för de sjuka. Ett utbyte av platser mellan de olika avdelningarna kunde, om så påfordrades, med största lätthet komma till stånd, något som för övrigt komme att underlättas av den betydande förbättring av lokalernas gruppering, som samtidigt ifrågasattes. En omändring nu av enbart specialavdelningen komme däremot inom kort tid att påfordra övriga nu ifrågasatta ändringsarbeten inom sjukhuset. Arméförvaltningen ville därför bestämt tillstyrka vidtagandet av de mera omfattande ändringsförslagen, trots det att kostnaderna därmed givetvis bleve större. Enligt av arméförvaltningens fortifikationsdepartement granskade beräkningar komme de kostnader, vilka bleve förenade med nu nämnda förändrings- och moderniseringsarbeten å garnisonssjukhuset i dess helhet, att belöpa sig till 34,200 kronor.

Med hänsyn till att sålunda avsedd modernisering av sjukhuset komme att medföra betydande fördelar icke blott för staten utan även för Östergötlands läns landsting, borde båda dessa parter vidkännas nämnda kostnader. Arméförvaltningen hölle före, att fördelningen av dessa lämpligen borde beräknas i överensstämmelse med den omfattning, som vårdmöjligheterna å sjukhuset under senare år utnyttjats av respektive parter klientel, d. v. s. 35 % på staten och 65 % på landstinget. Utgående härifrån skulle på staten falla en kostnad av 11,970 kronor.

En omändring av garnisonssjukhuset, avseende enbart specialavdelningen för en enligt ovan beräknad kostnad av 25,000 kronor, skulle däremot, även om densamma otvivelaktigt komme att bereda även staten fördelar, så gott som uteslutande gynna landstingets klientel. I detta fall fördelades kostnaderna så, att landstingets anpart stannade vid ungefär samma summa, som ovan angivits beträffande det alternativ, som för båda parterna dock måste innebära de största fördelarna. En utfyllnad från statens sida av resterande del av beloppet upp till 25,000 kronor eller med 2,770 kronor borde under dylika förhållanden lämnas.

Den personalökning, en sjuksköterska, som i varje av de båda alternativen krävdes för biträdande vid vården av öron-, näs- och halssjukdomar, borde givetvis beträffande kostnadskonsekvenser helt falla på landstinget.

Ett ökat utnyttjande av vårdmöjligheterna å garnisonssjukhuset komme givetvis att medföra även direkta fördelar för sjukhusets ekonomiska drift, något som ävenledes komme att lända båda parterna till fördel. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement och sjukvårdsstyrelse hade därför i ändamål att snarast möjligt undersöka förutsättningarna från landstingets sida att deltaga i ett eventuellt omändringsarbete av sjukhuset av art och i utsträckning, som ovan ifrågasatts, anmodat direktionen för garnisonssjukhuset att framlägga preliminärt förslag härom till 1934 års sammanträde med Östergötlands läns landsting. Anledning funnes antaga, att intresse härför vore att påräkna från landstingets sida.

I ärendet hade sjukvårdsstyrelsen hört medicinalstyrelsen, som efter inspektion av sjukhuset förklarar, att här ifrågasatta ändringsarbeten »i hög grad skulle förbättra avdelningen samt verka arbetsbesparande».

Med åberopande av det anförda hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte — under förutsättning att Östergötlands läns landsting beslutade deltaga i kostnaderna — föreslå riksdagen att för vidtagande av vissa ändringsarbeten inom garnisonssjukhuset i Linköping för budgetåret 1935/1936 anvisa ett extra reservationsanslag av 11,970 kronor.

Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 november 1934 har arméförvaltningens fortifikationsdepartement överlämnat utdrag av protokoll, hållet vid Östergötlands läns landstings lagtima möte den 5 september 1934, varav inhämtas, att landstinget beslutat medverka till den föreslagna ombyggnaden samt för ändamålet ställa ett anslag å 22,230 kronor till förfogande.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit finner jag mig böra tillstyrka, att de utav arméförvaltningen förordade ändringsarbetena inom garnisonssjukhuset i Linköping — betingande en kostnad av 34,200 kronor — snarast komma till utförande. Vid det förhållandet att landstinget för sin del godkänt den utav arméförvaltningen föreslagna fördelningen mellan staten och landstinget av kostnadsbeloppet i fråga, skulle sålunda 11,970 kronor utgå av statsmedel. Detta belopp torde böra äskas av riksdagen att anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *ändringsarbeten inom garnisonssjukhuset i Linköping* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 11,970 kronor.

56. **Ingenjörmateriel, reservationsanslag.**

[62.] I sina skrivelser angående lantförsvarets utgifter för budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 beräknade arméförvaltningen medelsbehovet under anslaget till ingenjörmateriel till 183,000 kronor. I enlighet med Kungl. Maj:ts i 1933 och 1934 års statsverkspropositioner framställda förslag uppfördes emellertid anslaget å riksstaten för nämnda budgetår med 150,000 kronor respektive 75,000 kronor.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 31 augusti 1934 i fråga om medelsbehovet under anslaget till ingenjörmateriel bland annat anført, att, då det ur krigsberedskapssynpunkt vore nödvändigt, att befintliga brister i materielen med det snaraste bleve avhjälpda, för budgetåret 1935/1936 erfordrades hela den för ändamålet å anslaget ursprungligen beräknade summan eller 183,000 kronor.

Enligt min mening torde, i betraktande av inflytande uppbördsmedel å anslaget, för budgetåret 1935/1936 högre medelsanvisning än 110,000 kronor ej vara oundgängligen av behovet påkallad. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *ingenjörmateriel* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 110,000 kronor.

57. Underhåll och drift av arméns radiomateriel, *reservationsanslag.*

[63.] I sin skrivelse den 31 augusti 1933 beräknade arméförvaltningen medelsbehovet å anslaget till underhåll och drift av arméns radiomateriel under budgetåret 1934/1935 till 63,000 kronor. I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning i 1934 års statsverksproposition har emellertid anslaget i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 55,000 kronor.

Arméförvaltningen har i sin skrivelse den 31 augusti 1934 i fråga om medelsbehovet å förevarande anslag för nästkommande budgetår anfört följande.

Anslagets mycket begränsade storlek under de två budgetår, detsamma varit upptaget såsom ordinarie reservationsanslag, hade försvårat en rationell användning av detsamma. Sålunda hade det icke — annat än i mycket begränsad utsträckning — varit möjligt att införa kostnadsbesparande anordningar vid truppförbanden, såsom laddningsstationer för uppladdning av ackumulatorer, rörprovsningsapparater m. m. dylikt. Det syntes arméförvaltningen för den skull högeligen önskvärt, att anslaget för budgetåret 1935/1936 upptoges till hela det för nämnda budgetår beräknade beloppet eller 69,000 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 juli 1934 hade chefen för generalstaben gjort framställning rörande penningbelöningar för färdighet i radiotelegrafering på samma sätt som vid marinen och flygvapnet. I yttrande häröver hade arméförvaltningens fortifikations-, intendents- och civila departement hemställt, att de vid bifall därtill uppkommande kostnaderna för budgetåret 1934/1935 måtte bestridas från lantförsvarets anslag till extra utgifter. Då det torde få anses lämpligt, att medel för detta ändamål för framtiden upptoges under anslaget för underhåll och drift av radiomaterielen, erfordrades härför ett särskilt belopp om 3,400 kronor.

På grund härav hemställde arméförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till bestridande av underhåll och drift av arméns radiomateriel för budgetåret 1935/1936 anvisa ett anslag av 72,400 kronor.

Det torde vara nödvändigt att för nästa budgetår något höja medelsanvisningen till underhåll och drift av arméns radiomateriel. Anslagsbeloppet torde emellertid kunna begränsas till 65,000 kronor.

Mot arméförvaltningens förslag därom, att uppkommande kostnader för utbetalande av penningbelöningar för färdighet i radiotelegrafering måtte få bestridas av det nu avhandlade anslaget, har jag ej något att erinra, i den mån medel för ändamålet kunna beredas inom ramen för anslaget. Härtill torde jag lämpligen få återkomma i samband med fastställandet av vederbörlig stat.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *underhåll och drift av arméns radiomateriel* för budgetåret 1935/1936 anvisa ett *reservationsanslag* av 65,000 kronor.

58. Försök med ny ingenjörmateriel, *reservationsanslag.*

[64.] I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisade riksdagen under en följd av år till och med budgetåret 1932/1933 särskilda medel för försök med ny ingenjörmateriel.